

Plenum

Onsdag 29.11.2023 kl. 14.11—21.57

10. Debattinitiativ om socialdemokratiska riksdagsgruppens alternativa budget för 2024

Debattinitiativ DI 4/2023 rd

Debatt

Andre vice talman Tarja Filatov: Ärende 10 på dagordningen är debatt om skuggbudgetar från socialdemokratiska riksdagsgruppen, centerns riksdagsgrupp, gröna riksdagsgruppen, vänsterförbundets riksdagsgrupp och Liike Nyt-rörelsens riksdagsgrupp.

Efter presentationerna av skuggbudgetarna, sju minuter per riksdagsgrupp, följer ett anförande av finansminister Riikka Purra som också har sju minuter tid. Efter replikskiftet följer en snabbdebatt där de inlägg som ledamöterna anmält sig för på förhand får vara högst fem minuter långa. Talmanskonferensen rekommenderar att även de anföranden som hålls efter snabbdebatten är högst fem minuter långa.

En gemensam debatt om skuggbudgetarna förs under punkten med det första debattinitiativet.

Debatten börjar. — Ledamot Tuppurainen, varsågod.

Debatt

14.35 **Tytti Tuppurainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vuonna 2014, lähes kymmenen vuotta sitten, eduskunnan Valtiosalin joulukuusi puettiin tavallisten koristeiden sijaan painaviin terveisiin. Siinä oli lasten toiveita toisille lapsille. Eri ikäiset lapset ja nuoret kirjoittivat tai piirsivät ajatuksensa siitä, mitä lapsi tarvitsee tässä maailmassa.

Toiveet olivat toivojansa näköisiä, esimerkiksi: "Että olisi oma huone ja paljon legoja ja sitten vaatteita, ettei kukaan jää ilman vaatteita." Näin toivoi Sampo, 6 v. "Lääkettä ja että pidettäis kaikista hyvää huolta", toivoi Adella, 6 v. Ja Gabriela, 17 v., toivoi "mahdollisuutta olla oma itsensä". Mietin, millaisiahan terveisiä vuoden 2023 lapset ja nuoret joulukuuseen kirjoittaisivat.

Monet näistä aiemmin kirjoittaneista lapsista ja nuorista ovat nyt kasvaneet aikuisuuteen. He ehkä opiskelevat, käyvät töissä. Osa heistä on ehkä jo itse vanhempia. Heidän uskonsa joulun ihmeeseen on jo kenties varissut, mutta toivon, että usko ja luottamus elämän kantoon on säilynyt.

Ärade talman! Förtroendet hör till samhällets mest värdefulla byggstenar. I goda tider uppmuntrar förtroende till att investera, växa och utvecklas. I dåliga tider ger förtroende kraft att se framåt och planera för framtiden.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

Tässä salissa tehdään päivittäin päätöksiä, joilla joko rakennetaan tai rapautetaan yhteistä luottamusta. Juuri nyt on selvää, että tarvitsemme sellaista politiikkaa, jossa luottamusta — ihmisten, kotitalouksien ja yritysten — kasvatetaan.

Puhemies! Tänään eduskunnassa käsitellään opposition vaihtoehtoja hallituksen budjettiesitykselle. SDP on omassa vaihtoehdossaan halunnut tehdä sellaista politiikkaa, jolla tämän päivän kuusivuotiaat voivat keskittyä leikkeihinsä ilman huolta perheen toimeentulosta. Me haluamme, että tässä salissa tehdään sellaisia päätöksiä, joiden avulla pian aikuisuuteen astuvat nuoremme saavat yhä kasvaa oman näköiseen elämään.

Meidän vaihtoehtomme rakentuu seuraavalle pohjalle: Me vahvistamme valtiontaloutta. Me teemme sen oikeudenmukaisesti. [Ben Zyskowicz: Te vähennätte työllisyyttä!] Meillä on matalampi verotus palkansaajille ja eläkkeensaajille. Me rakennamme luottamusta.

Rouva puhemies! Ajassa, jossa epävarmuus on suurta, hallitus haluaa leikata kohtuuttomasti pienituloisten toimeentulosta ja heikentää yhteisiä palveluja. On jäänyt epäselväksi, hahmottaako hallitus itsekään tekojensa yhteisvaikutuksia.

Hallitus on asettunut työnantajan asemaan ja katsoo työelämäkysymyksiä ainoastaan Etelärannan suunnasta. Ei yksinhuoltajäidin, jonka perheen toimeentulo on hallituksen päätösten vuoksi vaakalaudalla. Ei osatyökykyisen nuoren, joka kyllä haluaa tehdä töitä, mutta jonka on jatkossa entistä vaikeampi olla osa työelämää. Hallitus on puhunut paljon arjen turvallisuudesta mutta luo omalla toiminnallaan turvattomuutta ja osattomuutta. [Timo Heinonen: Juuri raja saatiin kiinni!] Päätöstensä perusteeksi hallitus on sanonut, että näin on pakko tehdä. Mutta onko näin? Me sosiaalidemokraatit vaadimme kovuuden sijaan kestävyyttä. Ja tänään me sanomme, että hallituksen politiikalle on vaihtoehto.

Puhemies! Me haluamme vahvistaa julkista taloutta oikeudenmukaisesti. Me näemme sen kokonaisuutena, joka käsittää niin menot ja säästöt kuin tulot ja kasvun. Esitämme uusia menosäästöjä 715 miljoonalla eurolla ja voimme hyväksyä joitain hallituksen säästötoimia, noin 250 miljoonan edestä.

Toisin kuin hallitus, me käytämme talouden koko keinovalikoimaa, myös verotoimia, kuten suuri joukko talouden asiantuntijoita suosittaa. Teemme sen taloutta uudistavasti ja oikeudenmukaisesti. Vaihtoehdossamme pieni- ja keskituloisten palkansaajien ja eläkkeensaajien verotus laskee ja työmatkavähennys säilyy. [Ben Zyskowicz: Onko oikeudenmukaista vähentää työllisyyttä?] Vaihtoehdossamme otetaan ensi vuonna 430 miljoonaa vähemmän velkaa kuin hallituksen. Tarvittaessa se antaa liikkumatilaa mahdollisiin uusiin välttämättömiin menoihin budjettivuoden aikana.

Rouva puhemies! Me olemme rakentaneet vaihtoehtomme ilmastotavoitteista ja kasvusta tinkimättä. Meidän valtiontalouden tasapainotuksemme on samaa luokkaa hallituksen kanssa, mutta me emme laita jo entisestään arjessaan kovilla olevia kantamaan sitä kaikkein raskainta kuormaa. Vastakkainasettelun sijaan me haluamme rakentaa luottamusta niin ihmisten arjessa kuin työmarkkinapöydissä.

Me haluamme tukea työllisyyttä ja työllistymistä ja purkaa viisaasti kannustinloukkuja. Me haluamme, että työelämäkysymyksistä neuvotellaan aidosti, ja sanomme ”ei” sairauslomalle ja sanelluille työelämäheikennyksille. Me ratkomme rakennusalan kriisiä, panostamme tutkimukseen, kehitykseen ja innovointiin ja lisäämme korkeakoulujen aloituspaikkoja.

Me turvaamme sote- ja pelastuspalveluja ja panostamme turvallisuutemme tekijöiden hyvinvointiin työssään. Me säästäisimme kansalaiset hallituksen kohtuuttomilta sosiaali-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

turvan leikkauksilta. Siis me panostamme suomalaisten turvallisuuteen tekemällä sellaista politiikkaa, jossa kitketään eriarvoistumista ja tartutaan ongelmiin ennen kuin ne kasaantuvat, sillä paitsi että ennaltaehkäisy on halvempaa, se on myös inhimillisesti oikein.

Ärade talman, arvoisa rouva puhemies! Luottamusta rakentavassa politiikassa ketään ei jätetä. Kun taakka jaetaan tasaisemmin, ei keneltäkään kysytä kohtuuttomia ja kaikki pidetään mukana. Politiikassa me teemme aina valintoja erilaisista vaihtoehdoista. On kyse arvoista. Sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetti on suomalaiselle parempi vaihtoehto. [Timo Heinonen: Se aiheuttaa lisää työttömyyttä! — Pia Viitanen: Parempi vaihtoehto! — Välihuutoja]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

14.42 **Antti Kurvinen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskusta tekee tänään sen, mikä meidän poliitikkojen olisi pitänyt tehdä jo kauan sitten: tuomme pöydälle sellaisen vaihtoehdon, joka keskittyy tavallisten ihmisten asioihin ja niiden kuntoon laittamiseen. Valitettavasti viime vuosina Suomen politiikassa tavallisten ihmisten asiat ovat jääneet kahtiajakautuneen identiteettipolitiikan jalkoihin. Tavallisen ihmisen ääni on peittynyt hälyyn. Pienet ja äänekkäät ääripäät ovat vieneet huomion pois ihmisten arjen asioista.

Tätä ihmisten arkea meidän vaihtoehtomme koskettaa, ja juuri ihmisten arjen näkökulmasta tämä vaihtoehtobudjetti on tehty — heidän, jotka katsovat kauempaa tätä touhua ja ihmettelevät hiljaa mielessään, miksi omaa arkea hankaloitetaan politiikalla. Miksi puheista huolimatta Suomi salakavalasti luisuu kohti vararikkoa? Miksi valtio jakaa veronalennuksia velaksi? Miksi palvelut sakkaavat ja liikkuminen kallistuu?

Keskustalla on rohkaiseva viesti: on olemassa vastuullisempi vaihtoehto, niin taloudellisesti kuin inhimillisesti vastuullisempi vaihtoehto. Se keskittyy arjen kuntoon laittamiseen rakentavalla otteella. Tavallisille suomalaisille on olemassa ääni ja vaihtoehto myös täällä eduskunnassa. Se ääni on keskusta ja keskustan vaihtoehto. Meidän vaihtoehtosamme ei alenneta veroja velaksi, kuten oikeistohallitus tekee. Tässä meidän vaihtoehtosamme ei myöskään kieltäydytä kaikista säästöistä ja uudistuksista, kuten punavihreät tekevät. [Timo Hrakka: Ette kuunnellut!] Meidän vaihtoehtomme on oikeustajuun istuva rehellinen ja oikeudenmukainen esitys.

Rouva puhemies! Meidän vaihtoehtomme puolustaa lähipalveluja. Se puolustaa arjessa välttämättömiä neuvolaa, hammaslääkäreitä, vanhainkotia, myös mielenterveyspalveluita. Me emme leikkaisi hyvinvointialueilta. Keskusta esittää lähikoululisia, jolla tukisimme pienempiä kouluja. Meidän vaihtoehtomme puolustaa perheitä ja perheelliseksi haluavia. Emme hyväksy leikkauksia, joilla pahennetaan lapsiperheköyhyyttä. Siksi emme myöskään hyväksy työttömyysturvan lapsikorotusten poistamista.

Keskusta ei myöskään hyväksy leikkauksen kohdistamista ahdingossa oleviin nuoriin. Perumme Orpon hallituksen suunnittelemat leikkaukset etsivään nuorisotyöhön ja nuorten työpajoihin. Tulevaisuuden menestys on kiinni opiskelijoistamme. Siksi korotamme opintorahaa kuusi prosenttia tähän vuoteen verrattuna. [Tere Sammallahti: Rahaa on!]

Vaikeudet saada lapsia koskettavat valtavan suurta määrää pariskuntia. Keskenmeno on vaiettu tuska. Hedelmöityshoitoihin jonotetaan ja toivotaan lisää hoitokertoja. Keskusta ajaa lapsimyönteisiä päätöksiä, jotta jokaisen perheen lapsilukutoive voisi toteutua, jotta Suomi olisi lapsiystävällinen maa. Me tarvitsemme jokaisen lapsen. Tämän vuoksi kohdis-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

tamme viisi miljoonaa euroa hedelmöityshoitojen tarjoamiseen ja apuun keskenmenojen hoitamisessa tasa-arvoisesti koko Suomessa.

Puolustamme myös tavallista autoilijaa — herätys siellä perussuomalaisten katsomossa. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä!] Otamme postimerkin pois lisälaskulta, jonka hallitus on lähettämässä työmatka-autoilijoille. Keskusta ei hyväksy työmatkojen kallistumista.

Arvoisa rouva puhemies! Kevään pontevista juhlapuheista huolimatta Orpon hallitus ei lopeta tai edes hidasta Suomen velkaantumista. Hallitus on pettänyt tavallisille veronmaksajille antamansa lupauksen. Orpon hallitus ottaa kiihtyvällä tahdilla velkaa: ainakin 50 miljardia tämän vaalikauden aikana. Voi sanoa, että tämän hallituksen linja on huonossa mielessä huikea saavutus: Orpo ja Purra kasvattavat sekä leikkausten että velan määrää yhtä aikaa. [Mikko Savola: Se on vakava paikka!] Voisi sanoa, arvoisa hallitus, että jos tämä eduskunta olisi pesäpallokenttä, te kykenette tekemään yhdellä lyöntivuorolla kaksi paloa. [Naurua] Onneksi olkoon, pää- ja valtiovarainministeri!

Kyllä suomalaiset ymmärtävät, kun on aika kiristää vyötä ja säästää, kunhan se tehdään oikeudenmukaisesti. Mutta sitä he eivät ymmärrä, miksi samaan aikaan parhaiten voiville ja toimeentuleville järjestetään veronalennuksia velkarahalla. Keskusta ei tee veroalea velaksi.

Hyvä hallitus! Keskustan rakentava vaihtoehto ottaisi yli miljoona euroa päivässä vähemmän velkaa kuin hallitus — yli miljoona euroa velkaa päivässä vähemmän, hyvät ystävät, meidän vaihtoehdossamme otettaisiin. Ottaisimme vuonna 2024 noin 400 miljoonaa euroa vähemmän velkaa kuin tämä porukka on täällä ottamassa.

Arvoisa puhemies! On hyvin vaikeaa huoltoaseman pöydässä selittää tavan ihmiselle, miksi hallitus seuraa tumput suorina talouden luisua. Kaikki talouden mittarit ovat tällä hetkellä pakkasella. Samaan aikaan on vaikea selittää, miksi käytätte lähes puoli miljardia yhteen ainoaan liikennehankkeeseen, Turun tunnin junan pääomitukseen. Keskusta tekisi tunnin junan sijasta nopeavaikutteisen kasvupaketin koko Suomeen. Me tarvitsemme nyt kasvua ja tulojen lisäämistä pelkkien leikkausten sijaan.

Yrittäjyyden ja kasvun välineitä löytyy tästä meidän työkalupakistamme. Kasvupaketissamme suuntaamme 300 miljoonaa muun muassa teiden parantamiseen, homekoulujen korjaamiseen ja asuntojen remontteihin. Pistämme vipinää suhdannekriisissä olevalle rakennusallalle.

Orpon—Purran hallitus on jättänyt itäisen ja pohjoisen Suomen heitteille. Itärajan sulkeminen on kurittanut erityisesti itäisiä maakuntiamme. Keskusta suuntaa vaihtoehtosaan 160 miljoonaa euroa Itä- ja Pohjois-Suomen piristysruiskeeseen.

Arvoisa puhemies! Ei tavallinen ihminen toivo kuuta taivaalta. Hän toivoo, että arjen perusasiat pelaavat ja Suomi pärjää. Muuten hän tahtoo elää rauhassa omaa elämäänsä. On tullut aika repimisen ja kahtiajaon sijaan rakentaa Suomea. On tullut aika laittaa tavallisten ihmisten asiat paremmin kuntoon. [Tuomas Kettunen: Perussuomalaiset ovat unohtaneet Itä-Suomen! — Eduskunnasta: Olisittepa, keskusta, tulleet hallitusneuvotteluihin!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

14.50 Saara Hyrkkö vihr (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Peräpeiliin tähyilemällä ei pääse eteenpäin. Siksi vihreiden vaihtoehto on Reilusti uudistuva Suomi. Vihreät rakentaa Suomea, joka kantaa vastuuta luonnosta, ihmisistä ja taloudesta. Meidät erottaa

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

tästä hallituksesta ja muista puolueista se, että olemme valmiita tositoimiin ympäristökriisien ratkomiseksi ja talouden vahvistamiseksi, mutta emme tiukassakaan paikassa leikkaisi lapsilta ja nuorilta. Poliitikassa on kyse valinnoista, ja me voimme valita toisin. Me uudistaisimme taloutta ja panostaisimme lapsiin ja luontoon — ja silti ottaisimme vähemmän velkaa kuin hallitus.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen piti lopettaa velaksi eläminen, mutta kävikin niin, että velkaa otetaan entistä enemmän. Samalla hallitus kasaa yhä raskaampaa ilmasto- ja luontovelkaa tulevien sukupolvien harteille. Talouspolitiikka voi olla vastuullista vain, jos reunaehdot sille asettaa luonto. Yksi hallituksen suurimmista virheistä onkin sivuuttaa täysin ne turvallisuuteen ja talouteen liittyvät riskit, joita ilmastokriisi ja luontokato tuovat mukanaan.

Arvoisa puhemies! Tärkein tehtävämme on varmistaa, että tulevaisuudessakin lapsilla on elinkelpoinen maapallo, jossa luonto ja ihminen sen osana voivat elää hyvää elämää rinnakkain. Se vaatii rohkeita ja paikoin vaikeitakin uudistuksia. Jotta haitoille saadaan asianmukainen hinta, me käynnistäisimme vihreän verouudistuksen, jossa verotetaan kevyemmin työtä ja ankarammin haittoja, kuten ympäristön tarvelemistä ja luonnonvarojen ylikulutusta. Keventäisimme jo ensi vuonna ansiotuloverotusta noin 200 miljoonaa euroa enemmän kuin hallitus ja tekisimme sen lapsiperheköyhyyttä vähentävällä ja työllisyyttä edistävällä tavalla. Kolikon kääntöpuolella asettaisimme luontoon, ilmastoon ja luonnonvarojen kulutukseen liittyville haitoille hintalapun ympäristöveroilla ja ympäristölle haitallisia verotuksia poistamalla. Nostaisimme esimerkiksi kaivosveroa reippaasti kohti verokkaimien tasoa ja tekisimme vanhan korjaamisesta uuden ostamista kannattavampaa.

Arvoisa puhemies! Emme väitä, että talouden tuominen yhden planeetan rajoihin on helppoa tai edes kivutonta. Ei muutos koskaan ole. Mutta sellaistaakaan vaihtoehtoa ei ole, että kaikki jatkuisi ennallaan. Samalla on tietenkin varmistettava, että muutos toteutuu reilusti, että kenellekään ei synny kohtuuttomia tilanteita ja että suomalaiset yritykset pääsevät mahdollisimman vahvoina rakennemuutoksen yli. Siksi näiden uudistusten rinnalla tarvitaan myös toimia ihmisten ja yritysten tukemiseksi.

Arvoisa puhemies! Poliitikassa on kyse valinnoista, ja on selvää, että hallituksen valinnoilla Suomi kääntää selkänsä uskottavalle ilmasto- ja luontopolitiikalle. Orpon hallituksen vahtivuorolla luonnonsuojelun rahoitus putoaa kolmanneksella. Romahtaneille hiilinieluille hallitus ei esitä uskottavia ratkaisuja. Me tekisimme toisin. Tuplaisimme luonnonsuojelun rahoituksen ja suojelisimme valtion vanhat metsät. Karsisimme ympäristölle haitallisia tukia ja rakentaisimme hiilinielujen pelastuspaketin. Uudistaisimme myös maataloutta ja liikennettä. Tukisimme turkistarhaajia luopumisessa, karsisimme eläintuotannon tukia ja vahvistaisimme tilojen omavaraisuutta. Siirtäisimme liikennettä kumipyöriltä ja lentokoneen siiviltä mahdollisimman paljon lihasvoiman ja raiteiden varaan.

Ärade talman! Även i en pressad ekonomisk situation är det vi vuxna som måste värna om att varje barn och ungdom har möjligheter och framtidstro, oavsett hurdan familj eller vilken region de råkar födas till.

Poliitikassa on kyse valinnoista, ja Orpon hallituksen valinta on leikata heiltä, joilla on valmiiksi vaikeaa, ja antaa heille, joilla on valmiiksi eniten. Me tekisimme toisin. Vihreät ei hyväksy sitä, että taakkaa talouden sopeutuksesta kantavat etunenässä lapset ja nuoret. Leikkaukset lastensuojelusta, nuorisotyöstä, kouluilta ja perheiden toimeentulosta syven-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

tävät railoja ihmisten välillä. Hallituksen toimet uhkaavat sysätä jopa 17 000 lasta köyhyyteen. Pidän täysin käsittämättömänä, että hallitus vain antaa tämän tapahtua, vaikka vaihtoehtojakin olisi. Vihreiden vaihtoehdossa leikkaukset pienituloisilta perutaan ja pienituloisten perheiden ja opiskelijoiden taloudellista ahdinkoa helpotetaan. Vaihtoehdostamme hyötyisivät myös pienituloiset eläkeläiset.

Arvoisa puhemies! Päiväkodeissa ja kouluissa muurataan joka päivä hyvinvointivaltion peruskiveä. Hallituksen panostukset esimerkiksi peruskouluun ovat hyviä, mutta kokonaisuudessaan nämä niin sanotut koulutuspanostukset jäävät itse asiassa pakkasen puolelle. Vihreät panostaisi lapsiin ja nuoriin lähes puoli miljardia enemmän kuin hallitus. Ehdotamme, että hallituksen leikkaukset lapsilta ja nuorilta perutaan ja että esimerkiksi koulutuspölyn alkuun, nuorten hyvinvointiin ja opintorahaan panostetaan. Emme leikkaisi taiteelta ja kulttuurilta, vaan panostaisimme niihin. Kulttuuri on ihmisille ja yhteisöille valtava voimanlähde, ja se kasvattaa kansakuntamme kriisinkestävyyttä. Sitä kannattaa ruokkia, ei rapauttaa. Me emme leikkaisi myöskään maailman köyhimmiltä, vaan rakentaisimme vakaata, turvallista ja oikeudenmukaista maailmaa kehitysyhteistyön keinoin ja auttaisimme hädänalaisia pakolaiskiintiötä korottamalla.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointivaltion rahoittaminen edellyttää vahvaa julkista taloutta, ja vihreille on selvää, että taloutta tulee vahvistaa. Se edellyttää, että yrityksillä on mahdollisuuksia kasvaa ja kansainvälistyä, ja se puolestaan edellyttää uskottavia ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuteen. Hallitus ei niitä tarjoa, vaan päinvastoin kasaa esteitä Suomessa työskentelylle.

Arvoisa hallitus, tiedän, että tyrmäätte monet opposition esityksistä rahapulaan vedoten. Siitäkin voitte toki syyttää lähinnä itseänne, kun verotulot hassataan bensapopulismiin ja suurituloisten taskuun. Mutta nämä keinot eivät maksa mitään: ottakaa käyttöön työnhakuviisumi, poistakaa saatavuusharkinta ja puolittakaa perheenyhdistämisen tulorajat. [Sebastian Tynkkynen: Ei varmana poisteta! — Naurua]

Nipistykset korkeakoulujen rahoituksesta tuntuvat silkalta kiusanteolta tilanteessa, jossa meidän pitäisi puhalttaa yhteen hiileen koulutustason nostamiseksi. Me peruisimme nämäkin koulutusleikkaukset ja lisäisimme korkeakoulujen aloituspaikkoja yli tuplasti hallitukseen verrattuna.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Hallitus yrittää väittää, että lapsilta ja luonnolta on pakko leikata, ikään kuin se olisi ainoa tapa huolehtia julkisesta taloudesta. Tämä ei pidä paikkaansa. Poliitikassa on kyse valinnoista, ja vihreiden valinnat ovat toisenlaisia. Me emme leikkaisi lapsilta ja nuorilta, vaan panostaisimme heihin. Me emme lisäisi ympäristölle haitallisia tukia, vaan karsisimme niitä. Me emme jakaisi hövelisti veronalennuksia velaksi, vaan verottaissimme haittoja ankarammin ja työtä kevyemmin. Ja kuitenkin me ottaisimme vähemmän velkaa kuin Orpon hallitus.

Hallituksen talouspolitiikka on uhkapeliä luonnon ja lasten kustannuksella. Siksi, arvoisat kollegat ja etenkin arvoisa hallitus, nyt olisi korkea aika lopettaa nelirajajarrutus maailman muutosten edessä ja ryhtyä kantamaan vastuuta tämän maan tulevaisuudesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkkinen.

14.57 Hanna Sarkkinen vas (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon oikeistohallitus leikkaa pienituloisilta suomalaisilta pahimmillaan satoja euroja kuukaudessa. Samaa aikaan suurituloisille jaetaan uusia veroetuja. Se ei ole reilua, eikä se ole kohtuullis-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

ta. Pienituloisilta leikkaaminen ei ole pakko, se on hallituksen valinta. Vasemmistoliitto tarjoaa reilun vaihtoehdon hallituksen kohtuuttomille leikkauksille. Valtiontaloutta voidaan tasapainottaa myös oikeudenmukaisemmin. Vasemmistoliiton vaihtoehdossa valtio ottaa velkaa 375 miljoonaa euroa hallituksen esitystä vähemmän.

Arvoisa puhemies! Kohtuuttomista leikkauksista huolimatta hallitus ottaa enemmän velkaa kuin edellinen hallitus pahimman kriisivuoden jälkeen, ja velkaantumisen ennakoidaan kasvavan koko hallituskauden ajan. Miten se on mahdollista? Syynä on pitkälti valtion verotulojen pieneneminen eli veroasteen lasku. Jos veroaste ei laskisi, olisi julkisella taloudella vaalikauden lopussa 9—10 miljardia euroa enemmän tuloja. Ilman veroasteen laskua valtiontalous olisi lähellä tasapainoa. Ikääntyvässä maassa ei ole mahdollista antaa verotulojen laskea näin dramaattisesti. Mikäli julkisen talouden tasapainottamisen kanssa ollaan tosissaan, on veroasteen laskua pakko jarruttaa. Mikäli Suomi halutaan säilyttää jonkinlaisena hyvinvointivaltiona, veroasteen laskua on pakko jarruttaa.

Vasemmistoliitto tasapainottaisi julkista taloutta reiluilla verouudistuksilla. Me emme halua kiristää kokonaisveroastetta vaan jarruttaa sen laskua. Me emme halua kiristää pieni- ja keskituloisten suomalaisten verorasitusta, vaan me tekisimme valtiovarainministeriön virkamiestenkin suosittelemat korjaukset listaamattomien yhtiöiden osinkoverohuojenukseen. Me ottaisimme käyttöön erityisesti pankkien korkotuloilla tekemiä muhkeita ylituottoja leikkaavan windfall-veron. Me kasvattaisimme kaivosveroa ja parantaisimme verotuksen ympäristöohjausta. Me panostaisimme harmaan talouden torjumiseen ja verovälttelyn estämiseen.

Me olemme valmiita myös harkittuihin menosopeutuksiin. Vasemmiston ensi vuoden vaihtoehdossa menosopeutuksia on noin 150 miljoonaa euroa, minkä päälle tulee toimeentulotukitarpeen laskusta aiheutuva menojen pienenemisestä saatava säästö. Lisäksi leikkaisimme monia verotukia.

Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikasta kärsivät erityisesti pienituloiset työssäkäyvät, työttömät, lapsiperheet ja opiskelijat. Hallituksen valinnat pudottavat suuren määrän suomalaisia köyhyyteen ja lisäävät toimeentulotukiriippuvuutta. Me tekisimme toisin. Me peruisimme hallituksen indeksileikkaukset, suojaosien poiston, asumistuen ja työttömyysturvan leikkaukset ja toimeentulotuen heikentämisen. Me korottaisimme työttömyysturvan suojaosan 500 euroon. Me tekisimme opintotukeen 50 euron tasokorotuksen. Pienituloisen työssäkäyvän lapsiperhe saisi vasemmiston vaihtoehdossa 361 euroa enemmän kuussa käteen. Työtön hyötyisi 176 euroa kuussa. Opiskelijalle jäisi 117 euroa enemmän.

Me vahvistaisimme myös keskituloisten palkansaajien ostovoimaa. Peruisimme Sipilän hallituskaudella tehdyt sosiaalivakuutusmaksujen kiky-muutokset. Keskituloisen lapsiperheen kokonaisverotus kevenisi tämän seurauksena vaihtoehdossamme noin 20 euroa kuussa ilman valtionvelkaa lisääviä veronkevennyksiä.

Vasemmiston vaihtoehdossa suurimmalle osalle suomalaisista jää enemmän rahaa käteen, tuloerot pienenevät ja arviolta 73 000 ihmistä nousee köyhyydestä.

Arvoisa puhemies! Suomen taloudessa on suuria rakenteellisia ongelmia, kuten työikäisen väestön väheneminen, heikko tuottavuuskehitys, pitkäaikaistyöttömyys sekä luonnonvarojen ylikulutus. Vaihtoehtobudjetissamme puutemme näihin. Työikäisen väestön vähentyessä Suomi tarvitsee kipeästi tekijöitä. Nuiva maahanmuuttopolitiikka on taloudellisesti järjetöntä, kun myönteinen väestökehitys on täysin maahanmuuton varassa. Vasemmiston vaihtoehdossa osajia ei heitetä Suomesta ulos ja kotoutumiseen satsataan.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

Talouden tuottavuuskehitystä rampauttavat nuorten ikäluokkien koulutusasteen lasku ja muista maista jälkeen jääneet panokset tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Vasemmiston vaihtoehdossa panostetaan merkittävästi perustaitojen vahvistamiseen, korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämiseen ja tutkimukseen.

Pitkäaikaistyöttömyys aiheuttaa valtiolle menoja ja ihmisille itselleen pienituloisuutta ja osattomuutta. Työkykyongelmat, osaamisvajeet ja työhönottosyrjintä vaikeuttavat työllistymistä. Vasemmiston vaihtoehdossa panostetaan työllisyyspalveluihin ja työkykyyn, ja käynnistäisimme kokeilun työajan lyhentämisestä.

Talous ei ole kestävää niin kauan kuin se tuhoaa maapalloa. Luonnonvarojen ylikulutus, ilmastopäästöt ja luonnon monimuotoisuuden hupeneminen ovat myös taloutemme suuria ongelmia. Vasemmiston vaihtoehdossa talouden ympäristökestävyyttä parannetaan lisäämällä luonnonsuojelun rahoitusta, verottamalla ympäristöhaittoja ja tukemalla kestäviä energiainvestointeja. Me lopettaisimme turkistarhauksen ja tukisimme yrittäjiä uuden elinkeinon löytämiseksi. [Mikko Savola: Sitä ei kannata lopettaa!] Ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi hiilinieluja on vahvistettava. Suomi voi joutua korvaamaan heikkeneviä hiilinieluja kalliimmilla päästövähennyksillä tai maksamalla EU:lle. Pidetään rahat mieluummin kotimaassa maksamalla suomalaisille maan- ja metsänomistajille hiilensitomisesta, toteuttamalla kustannustehokkaaksi todettua kosteikkoviljelyä ja ottamalla käyttöön maankäytön muutosmaksu.

Arvoisa puhemies! Sen lisäksi, että vasemmistoliitto tarjoaa ratkaisuja Suomen talouden rakenteellisiin haasteisiin, me esitämme ratkaisuja myös ajankohtaisiin ongelmiin.

Sosiaali- ja terveyspalvelut on pelastettava. Me emme voi kasvattaa hyvinvointivelkaa. Esitämme hyvinvointialueille 500 miljoonan lisärahoitusta akuutin kriisin helpottamiseksi ja tarvittavia korjauksia sote-rahoitusmalliin. Esitämme erillispanostusta mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamiseksi ja omaishoitajien tukien korottamiseksi. Peruisimme hallituksen päättämät, erityisesti ikäihmisiä rasittavat lääkekulujen ja sote-asiakasmaksujen korotukset.

Nuorten pahoinvoinnin lisääntyminen on pysäytettävä. Esitämme panostuksia oppimisen tukeen perusopetuksessa, nuorisotyön lisärahoitusta ja nuorisorikollisuutta torjuvan moniammatillisen työn vahvistamista.

Rakennusalan ja sen työntekijöiden tilannetta on autettava kuilun yli. Esitämme määräaikaista pakettia, jolla vauhditetaan rakentamista ja joka koostuu asuntorahaston investointiavustuksista ja määräaikaisista investointikannusteista asunto-osakeyhtiöille ja kunnille.

Arvoisa puhemies! Edellä kuvailin, miten vasemmistoliitto ratkoisi talouden rakenteellisia ja ajankohtaisia ongelmia oikeudenmukaisesti. Poliitikassa on kyse valinnoista. Vaihtoehtoja on. Vasemmistoliitto tarjoaa reilun ja kestävä vaihtoehdon Suomelle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harkimo.

15.04 Harry Harkimo liik (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Tämä talouspolitiikka on täysin väärää, tällä menolla talous riistäytyy kokonaan käsistä. [Vasemmalta: Samaa mieltä! — Näin on!] Nykyisellä talouspolitiikalla ajamme tällä vuosikymmenellä täydelliseen umpikujaan. Olemme pohjasakkaa Euroopassa, muista Pohjoismaista ei näy edes perävaloja.

Näin emme voi jatkaa. Suomi tarvitsee aivan uuden suunnan. Suomi tarvitsee pitkäjänteisen kasvuohjelman. Pitkäjänteisyys tarkoittaa sitä, että tähän pitää kaikkien puolueiden

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

sitoutua yli hallituskausien. Tämä neljän vuoden ajattelu on nyt nähty. Talous ei ole kasvanut 15 vuoteen, ja siellä ovat olleet kaikki vanhat puolueet vuorollaan yrittämässä. Vain velka on kasvanut: sitä on tullut samaan aikaan yli 100 miljardia euroa lisää.

Katsokaa nyt, mitä on tapahtumassa. Ensi vuonna budjetissa otetaan 11,5 miljardia euroa velkaa, mutta oikeasti se tulee olemaan noin 15 miljardia. Tulee varmasti lisää leikkauksia ja veronkorotuksia, mutta eivät ne riitä. Pelkästään paisuvat korkokulut vievät kaiken liikkumavaran. Lapsikäyhyys kasvaa, ihmiset eivät pääse lääkäriin, vanhukset jätetään heitteille, nuoret voivat huonosti, ja tulevaisuus on täysin hämärän peitossa. Näin emme voi jatkaa, [Eduskunnasta: Nyt ratkaisu!] emme todellakaan voi jatkaa.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee kasvuohjelman, mikään muu ei meitä pelasta tästä syöksykierteestä. Mutta ei se kasvu synny itsestään. Sen eteen pitää panostaa, ja sen eteen pitää panostaa kunnolla. Nyt pitää uskaltaa tehdä rohkeita ratkaisuja. Puuhastelu ja näpertely saavat nyt luvan loppua. Katsokaa nyt, mitä Yhdysvallat, Saksa ja Ranska tekevät. Ne panostavat rohkeasti energiamurrokseen. Näiden maiden yritykset saavat merkittäviä etuja suhteessa kilpailijoihin. Nämä maat ovat meidän liittolaisiamme, mutta ne ovat myös meidän kilpailijoitamme.

Kasvu vaatii rohkeita panostuksia. Valtion omaisuutta myydään neljällä miljardilla eurolla. Myynnin ajoitus on tärkeä, ja sen voi optimoida lainoittamalla. Nyt ei kuitenkaan investoida junaratoihin. Neljän miljardin päälle otetaan kaksi miljardia euroa lisää velkaa, ja sitten korotetaan arvonalisäveroa yhdellä prosentilla kautta linjan, ja siitä tulee 1,5 miljardia lisää. Yritystuista otetaan miljardi, ja silloin saadaan kasaan 8,5 miljardia panostusta kasvuun. Tämä panostus on suhteessa siihen, kuinka paljon Saksa ja Yhdysvallat panostavat ja elvyttävät. Kovapalkkaisten veronalennukset perutaan — ne rahat käytetään lasten ja nuorten auttamiseen. Näihin talkoisiin osallistuvat kaikki suomalaiset. Miljardi euroa käytetään sote-uudistukseen, hoitajat ovat palkkansa ansainneet. Vain kasvu kuittaa velat tulevaisuudessa. Kasvua haetaan panostamalla vihreään siirtymään, erityisalueisiin ja digitalisaatioon ja siinä erityisesti tekoälyyn. Yhdysvalloissa neljäsosa pääomarahoituksesta menee tekoälyyn. Ehkä meidän kannattaa ottaa tästä mallia ja katsoa, miten Saksa ja Ranska tukevat omaa teollisuuttaan energiamurroksessa. Kasvuohjelman tavoitteena on parantaa kansainvälistä kilpailukykyä ja lisätä vientiä. Meidän on pystyttävä kasvattamaan merkittävästi tuotteidemme jalostusarvoa sekä työn tuottavuutta.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Nyt pitää pystyä myös nopeisiin ja rohkeisiin päätöksiin. Rakennusala on suurissa vaikeuksissa ja kaipaa tukea. Talotehtaita päästetään aivan turhaan konkurssiin. Taloja voisi tehdä tuettuna varastoon, ja kauppa alkaa käydä viimeistään silloin, kun Ukrainan jälleenrakennus käynnistyy. Näin fiksusti toimitaan Virossa, mutta ei meillä. Lisäksi julkisen rakentamisen kaikkia suunnitelmia pitää aikaistaa ja laittaa nopeasti käyntiin.

Työ ja yrittäminen pitää nostaa kunniapaikalle niin, että suomalaiset vaurastuvat, talous kasvaa ja julkinen talous saadaan tasapainoon. Yritys- ja osinkoverotukseen pitää tehdä muutoksia. Yrityksiä pitää verotuksella kannustaa kasvuun, investoimaan ja palkkaamaan lisää ihmisiä töihin.

Koulutuksessa pitää panostaa koko ketjuun päiväkodeista yliopistoihin. Erityisesti pitää kantaa huolta nuorten miesten koulutuksesta. Esimerkiksi oppisopimusmallia pitää kehittää niin, että yhteistyössä koulujen ja yritysten kanssa ammattiin valmistutaan aiemmin, nopeammin ja sujuvammin. Samalla työuraa pitää pystyä pidentämään molemmista päistä. Korkeakoulutus vaatii oman uudistusohjelmansa.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

Arvoisa puhemies, ärade talman! Sote-uudistus pitää panna remonttiin. Rahat eivät riitä hoivaan, hoitoon ja palveluihin. On purettava hallintoa ja saatava julkinen ja yksityinen puoli toimimaan rinnakkain paljon tehokkaammin. Nyt säästöt kohdistuvat liikaa perusterveydenhuoltoon, mikä on valmiiksi vaikeimmassa tilanteessa. Perusterveydenhuollossa pitää ottaa omalääkärijärjestelmä käyttöön.

Suomessa on 1 500 keskisuurta vientiin pystyvää yritystä ja tällä menolla kohta puolet vähemmän, vaikka niitä tarvittaisiin sen verran lisää. Uusimmat tilastot konkurseista ovat karuja. Kolmentuhannen raja menee tänä vuonna varmasti rikki. Tahti on sama kuin vuoden 2008 finanssikriisissä. Jokainen konkurssi on suurta tuhlausta.

Pistää kysymään, kuinka huonosti Suomella pitää mennä, että yhdessä heräämme laittamaan asiat kuntoon.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Tämä talouspolitiikka on täysin väärää. Tällä menolla talous riistäytyy kokonaan käsistä. Nykyisellä talouspolitiikalla ajamme jo tällä vuosikymmenellä täydelliseen umpikujaan. Näin emme voi jatkaa. Suomi tarvitsee aivan uuden suunnan. Suomi tarvitsee pitkäjänteisen kasvuohjelman. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja nyt valtiovarainministeri Purra, seitsemän minuuttia, olkaa hyvä.

15.11 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa rouva puhemies! On jälleen se aika vuodesta, kun oppositiopuolueet esittelevät oman vaihtoehtonsa hallituksen talouspolitiikalle. Kiitän kaikkia oppositiopuolueita kovasta yrityksestä. Hallituksen linjaa haastetaan ja osin ihan älykkäästikin.

Mutta näyttäisi olevan samaa taattua vihervasemmistolaisla laatua, millä mennään. Veronkiristyksiä maalla, merellä ja ilmassa, jotta kaikki ikävät säästötoimet voisi perua ja jakaa vielä vähän lisää entisten päälle. [Välihuutoja vasemmalta] Nämä opposition ehdotukset eivät tuo mitään lisäarvoa edellisen hallituksen talouspolitiikkaan, joka perustui rajattomien resurssien väärille profetioille.

Hallituksen ja opposition välistä näkemyseroa löytyy verotuksen ohella sopeuttamisen aikataulutuksesta. Oppositio kertoo, että maltillisemmalla sopeutustahdilla ja taakkaa taseisemmin ja pitemmälle aikavälille jakaen isku ei olisi niin kova. Tämä sisältää vastuutomia ja vaarallisia oletuksia siitä, että sopeutustoimet muuttuisivat ajan myötä helpommiksi. Tämä hallitus ei pelkää vaikeitakaan ratkaisuja. Jos suomalaisen hyvinvoinnin tulevaisuuden turvaaminen edellyttää kipeitä toimia tässä ja nyt, me pidämme linjan ja myös toteutamme sen. Me emme pelkää arvostelua vaan toivotamme sen tervetulleeksi. [Timo Heinonen: Tekemättä ei voi jättää!]

Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattien vaihtoehto perustuu olennaisesti ihmisten ja yritysten himoverotukselle. Suomen kansantalous kärsii kitukasvusta, ja SDP on valmis jatkamaan tätä kituuttamista tappamalla kasvun edellytykset veronkorotuksin: [Vasemmalta: Höpöjuttuja!] 830 miljoonaa veronkorotuksia. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oh-hoh!] Mistään ei näy usko ihmisten omaan vastuuseen omasta elämästään. Taattua sosialismia ja tukipolitiikkaa. Jos yksilö ei ole jo nääntynyt valtion alle, se nääntyy kyllä tämän vaihtoehtobudjetin jälkeen.

Säästöjä olette saaneet vaihtoehdossanne aikaan enemmän kuin mitä ennen vaaleja lupailitte, mistä suuri kiitos. [Timo Heinosen välihuuto] Ikävää on, että olette merkanneet leikkauksiksi esimerkiksi sähköistämistuen poiston kaltaisia asioita, mikä käytännössä tar-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

koittaa veroasteen ja yritysten kustannusrasitteen kiristämistä. Onko demarille verottaminen säästämistä ja veronpalautusten vähentäminen leikkaamista?

Sitten: Ei hallituksen leikkauslistaa vaan leikkausten perumislistaa. Perutte kaikki keskeiset hallituksen säästötoimet ja rakenneuudistukset asumistuesta työttömyysetuuksiin. [Kimmo Kiljunen: Juuri näin] Julkisen talouden tila ei demareiden näkövinkkelistä aiheuta tarpeita menosäästöille. Rakenneuudistuksille ette näe tarvetta. Hyvin menee, mutta menköön. Veroja sitten korotetaan melkein sillä miljardilla. [Jussi Saramo: Missä maailmassa te elätte?]

Arvoisa puhemies! Keskustan vaihtoehtoa leimaa poliittinen vastuuttomuus. Sysäätte leikkauksia seuraaville hallituksille — uskallatko muuten sitten tulla mukaan — ja korotatte verotusta puolella miljardilla eurolla. Onko strategia velkaantua riittävästi, jotta pääsemme nauttimaan EU:n uusista elpymisvälineistä kerrankin nettosaajana? [Jussi Saramo: Te lisäätte velkaa!] Tämä ei ole hallituksen linja. Suomen kokonaisveroaste on maailman ehdotonta kärkeä. Eikö keskusta näe tätä ongelmaksi, jota pitäisi sopeutustoimien ohella myös korjata?

Keskusta toteuttaisi — kuten hallitus — laajat sosiaaliturvauudistukset. Tätä pidän lupaavana ja järkevänä politiikkavalintana. Sosiaalivaltio on paisunut, menot ja tulot ovat kroonisessa epätasapainossa. Toisin kuin keskusta me sanomme suoraan, että tässä maassa saa liikaa rahaa tekemättä mitään, eikä se lainkaan vähimmässä määrin koske jatkuvasti kasvavaa maahanmuuttajaväestöä, jonka kasvu onneksi itärajan kautta on toistaiseksi saatu kuriin. [Juho Eerola: Hyvä, hallitus, tärkeää!] Tarvitsemme työtä, osaamista, ahkeria ja kunnollisia ihmisiä, jotta voisimme huolehtia myös niistä, jotka ihan oikeasti tarvitsevat huolehtimista. Tämän sanomisesta me kyllä otamme iskua, mutta totta se on. Te ette uskaltaneet tulla tekemään näitä päätöksiä.

Arvoisa puhemies! Keskustan ja sosiaalidemokraattien sote-uudistus on ajamassa päin seinää. Alijäämät kasvavat koko ajan, ja taidamme päästä vielä lisärahoitukseenkin jossain vaiheessa. Valtiontalouden kehykset venyvät mutta eivät tule taipumaan. Hallitus tekee parhaansa, jotta edellisen hallituksen malli ei saisi alueita nurin talousvaikeuksien alle.

Keskustan vaihtoehtobudjetissa laitetaan lisää rahaa hyvinvointialueiden kovapalkkaisille ohjeistamispäälliköille, alueille lisää rahaa tekohengittämään rälssiä ja keskustapuolueen aluepoliittista vaikutusvaltaa. [Välihuutoja] Kuntien talous on onneksi hieman paremmalla tolalla. Hallitus tekikin täydentävässä talousarvioehdotuksessa reilun kädenojenuksen valtionosuuksien vähennysten jaksottamisen osalta. [Hälinää]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Maltetaan kuunnella. — Anteeksi, ministeri Purra.

Mutta kuulkaa, hyvä oppositio, ei näitä ongelmia aina uudella rahalla korjata.

Arvoisa puhemies! Jostain voimme olla samaa mieltä: Hallitus jakaa keskustan huolen Itä-Suomen vaikeasta tilanteesta. [Välihuutoja] Pienten menolisäysten vaikuttavuus uhkaa kuitenkin jäädä heikoksi, eikä tätä kosmetiikalla korjata. Hallitus ei myöskään näe eturistiriitaa kaupunkien ja maakuntien tai maan eri alueiden kanssa. Kyllä me tarvitsemme ihan kokonaisen Suomen riippumatta puolueiden alueellisista kannatusprofiileista.

Harmaan talouden torjunnassa keskusta on onnistunut luomaan talouspoliittista alkeimaa. Jokainen panostettu euro tulee teidän mukanne viitenä euron takaisin. Tämä on fantastista.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

Arvoisa puhemies! Vasemmiston vaihtoehdossa kiinnitin huomiota yleisen sosialismin ohella pankkiveroihin. SDP taisi ehdottaa pankkien kansallistamista jo 1970-luvulla. Pankkeja verottamalla tuskin pääsemme pakoon kurjaa kasvunäkymäämme. Vasemmistoliitto tekee muuten opposition ennätyksen ehdottamalla vaatimattomasti 3,2 miljardia lisää veroja. Valtion menoja vasemmisto kasvattaisi ällistyttävät 2,9 miljardia euroa. [Jussi Saramon välihuuto]

Myös vihreät ovat laskeneet urut auki ja ehdottavat verojen korotuksia 1,2 miljardilla. Menopuolella vihreät leikkaavat jälleen haitallisia yritystukia, mikä on yhtä fantastista kuin keskustan harmaan talouden ikiliikkuja. Suomeksi tämä leikkurinne tarkoittaa verotuksen kiristymistä ja lisävaikeuksia jo valmiiksi vaikeuksissa olevalle vientisektorillemme. Vihreät ovat valmiit myös verotuksen kiristykseen antamalla hyvinvointialueille verotusoikeuden. ”Veroja lisää” tuntuu olevan vihervasemmiston täsmälääke jokaiseen ongelmaan. [Jussi Saramon välihuuto]

Liike Nyt sen sijaan esittää ihan järkeviä linjauksia omassa vaihtoehdossaan. Suomi todella tarvitsee kasvutarinan ja kasvua.

Arvoisa puhemies! Oppositiota leimaa kunnianhimottomuus ja toisaalta himo korottaa veroja. [Katri Kulmuni: Itse esititte veronkiristuksia!] Te katsotte kokonaisveroasteen enustettua laskua ja toistatte, että korotusvaraa on. Silti Suomen veroaste on maailman kovinta kärkeä. Verot valtion maksettaviksi — se tästä vielä puuttuisi.

Kiitos yrityksestä, oppositio, mutta tähän on helppo sanoa: ei kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: No niin, hyvät edustajat, nyt siirrymme debattivaiheeseen. Ne edustajat, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, pyydän nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Lindtman.

15.19 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on vaikeassa tilanteessa. Valtiovarainministeri on todennut, että hallituskin varautuu lisäleikkauksiin ja veronkorotuksiin. Nyt kaikki oppositiopuolueet ovat tuoneet oman vaihtoehdonsa, joissa kussakin vähän eri tavalla osoitetaan, että valtiontaloutta on mahdollista vahvistaa toisella tavalla, mutta valtiovarainministeri ei näe missään vaihtoehdossa yhtään mitään hyvää — eli ei yhtään mitään hyvää.

En usko, että tällä otteella Suomi nousee. Luulenpa, että tämä on se tilanne, jolloin Suomi nimenomaan tarvitsee enemmän avoimesti sitä, että katsotaan, mitä keinoja tarvitaan. Luenpa yhden tekstin täältä vaihtoehtobudjetista: valtion määrärahat, määrärahojen vähenykset, sähköistämistuki miinus 87 miljoonaa. Arvoisa valtiovarainministeri, tuo ei ollut SDP:n vaihtoehdosta, tuo oli viime vaalikauden perussuomalaisten vaihtoehdosta. [Välihuutoja]

Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Purra, kelpaako matalampi verotus pieni- ja keskituloiselle palkansaajille ja eläkkeensaajille? Sitä me esitämme, sitä me tarjoamme. Kelpaako? Jos ei, niin kertokaa, miksi ei. [Eduskunnasta: Perussuomalaisille vai hallitukselle!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Saarikko.

15.20 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohdin, käyttäisinkö tämän oman vuoroni pohdiskelemalla, miksi valtiovarainministeri valitsi tämän tyy-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

lilajin, jossa kuului läpi vahva ylimielisyys. Kertooko se hädästä, siitä tosiasian muistutuksesta esimerkiksi, että viime vaalikaudella teidän vaihtoehtonne oli aivan samalla tavalla Suomea velkaannuttava kriisien keskellä kuin mitä silloinen hallitus valitsi? Vai kertooko se hädästä siinä, että vaalilupaukset olivat kaikkea muuta kuin tämä kovan oikeiston puhe, jota nyt suomalaisille tarjoillette? Vai kertooko tämä tyyliä jivalintanne kertakaikkisesti siitä yhteisestä huolesta Suomen velkaantumisesta, missä te olette valinneet sellaisen arvopohjan, jossa lapsiperheiltä on sopivaa ottaa, jossa hyväosaisia on mahdollista auttaa vieläkin parempaan elämään ja jossa ette tunnu kantavan mitään huolta siitä, että tämän päivän Helsingin Sanomien Vieraskynä-kirjoituksen mukaan Vesa Vihriälä ja Jukka Pekkari-nenkin muistuttelevat, että veropohjastamme häviää tulevana vuosina noin yhdeksän miljardia? Sekö ei ole teille minkäänlainen ongelma?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

15.21 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä valtiovarainministerin kritiikki ei sinänsä yllätä, kun hallitus on niin selkeästi päättänyt pitää käsijarrun päällä ja jättää talouden uudistamisen ja ympäristökriisien ratkomisen tulevien hallitusten huoliksi. Haluan nyt kuitenkin alleviivata, että mitä pidempään suljemme silmät siltä, että luonto asettaa kiistattomat rajat ihmisen toiminnalle, sitä vaikeampaa on myös niitä tarvittavia uudistuksia tehdä.

Minusta on merkillepantavaa näissä vaihtoehtobudjeteissa se, että jokainen oppositiopuolue vasemmalta tänne keskelle asti — toki omilla painotuksillaan — on kyennyt tuottamaan vaihtoehdon, jossa kohtuuttomia lapsiperheköyhyyttä syventäviä leikkauksia perutaan ja silti velkaa otetaan vähemmän. Minusta nyt voisi olla korkea aika hallituksen myöntää, että nämä kevään puheet velaksi elämisen lopettamisesta olivatkin vain juhlapuheita, sillä siitähän se velkaantumisen jatkaminen järkyttävällä tahdilla johtuu, että te ette suostu tarkastelemaan koko keinopalettia, te ette suostu katsomaan esimerkiksi tulopoliittikaanne, joka on varsin höveliä, ja miettimään, voisiko täältä löytyä joitakin keinoja tasapainottaa sitä [Puhemies koputtaa] julkista taloutta, mihin kuitenkin tässä salissa ollaan laajasti sitoutuneita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Saramo.

15.23 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ministerit Purra ja Orpo, te nostatte lääkkeiden, liikunnan ja kulttuurin verotusta. [Sinuhe Wallinheimon välihuuto] Rikkaille ja yritysten omistajille te kuitenkin annatte jo tämän vuoden budjetissa lisärahaa keventämällä heidän verotustaan. Ministeri Purra, te käsittelette totuutta äsken hyvin säästeliäästi. Te laskitte kyllä veronkorotukset yhteen, mutta ette vähentäneet niistä veronalennuksia. Kyse on arvovalinnoista. Te olette antamassa heille, joilla jo eniten on, ja ottamassa heiltä, joilla on vähiten. Kun vasemmistoliitto esimerkiksi peruisi tämän kikyn, jossa yrityksiltä siirrettiin maksuja työntekijöille, niin työntekijöiden verotus kevenee meidän esityksessämme. Toimeentulotukeen te olette lisäämässä rahaa yli 350 miljoonaa euroa, kun te työnnätte ihmisiä työelämästä toimeentulotuella. Sinne te käytätte rahaa kaikkein rikkaimpien ihmisten lisäksi. Nämä ovat tylyjä arvovalintoja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttinen.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

15.24 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Aloitan kiitoksilla. On hienoa ja arvokasta, että voimme kaikkien puolueiden kesken kerran vuodessa käydä läpi puolueiden ehdotuksia ja ajatuksia siitä, löytyykö myös yhteisiä konkreettisia asioita, miten päästään eteenpäin. Tämä on arvokas keskustelu, ja kiitän kaikkia oppositiopuolueita myös tehdystä työstä. [Annika Saarikko: Juuri näin! — Välihuutoja]

Mutta, rouva puhemies, sen jälkeen näihin, erityisesti SDP:n vaihtoehtoon. Kyllä tässä nähdään, että hallituksella ja SDP:llä on totaalisen erilainen linja. Yli 800 miljoonan euron veronkiristykset, jotka kohdistuvat ennen kaikkea suomalaiseen yrittämiseen, siis heihin, jotka luovat tähän maahan työpaikkoja, ja myös monet teidän säästöpäätöksenne ovat käytännössä ilmaa täynnä.

Rouva puhemies! Erityisesti meitä ihmetyttää se, että te ette ole julkaisseet teidän vaikutusarviointejanne. Me emme siis tiedä, paljonko tämä teidän vaihtoehtonne heikentää työllisyyttä verrattuna vastaavasti hallituksen budjettiin. [Sinuhe Wallinheimo: Niinpä! — Juho Eerolan välihuuto] Miksi näin? [Puhemies koputtaa] Edustaja Lindtman, aiotteko te julkistaa nyt nämä vaikutusarvioinnit? [Ben Zyskiewicz: Miksi salaatte, SDP? Eikö kestä päivänvaloa?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkelä.

15.25 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näitä vaihtoehtobudjetteja odotettiin hartaasti, ja omat odotukseni olivat paljon korkeammalla kuin tämä todellisuus. Odotin, että SDP ratkaisee sote-alueiden rahoituskriisin, keskusta pelastaa maakunnat ja autoilijat ja vihreät pysäyttävät ilmastonmuutoksen. Näin ei kuitenkaan tapahdu. Se, mikä näistä kajastaa läpi, on se, että oikeastaan opposition mielestä ei ole mitään muuta vaihtoehtoa kuin verojen korotus. Sehän tästä tulee läpi. Veroja korotetaan ja sillä rahoitetaan leikkausten perumista. Se on tämä iso tarina näiden useimpien vaihtoehtobudjettien takana.

Liike Nyt yrittää jotain muuta: siirretään rahaa taskusta toiseen, lopetetaan yksiä yritystukia ja siirretään toisiin yritystukiin. En usko, että meidän kannattaa lähteä peesaamaan tätä saksalaisten ja ranskalaisten valtiontukipolitiikkaa, joka parhaillaan raunioittaa sitä ainoaa hyvää asiaa, mitä EU:sta saadaan, eli yhteismarkkinaa. Päinvastoin, meidän pitäisi EU-politiikassamme keskittyä niiden valtiontukien torjumiseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen. [Sinuhe Wallinheimo: No niin, nyt tulevat ne vaikutusarviot!]

15.26 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kyllä politiikassa on kysymys myös luottamuksesta, kansalaisten luottamuksesta siihen, että mitä vaalien alla luvattiin, niin siitä myös pidetään kiinni. Toisin kuin hallitus, me olemme omassa vaihtoehdossamme pitäneet kiinni siitä, minkä vaalien alla lupasimme. Sotesta ei meidän vaihtoehdossamme leikata eikä koulutuksesta leikata, ja samaan aikaan me tasapainotamme valtiontaloutta lähes yhtä paljon kuin hallitus ja teemme sen oikeudenmukaisesti. Meillä on tässä vaihtoehto, jossa velkaa otetaan vähemmän kuin hallitus ottaa, panostetaan tutkimukseen ja tuotekehitykseen, yrityksille annetaan tuntuva t&k-verovähennys, panostamme aloituspaikkoihin korkeakouluissa ja tarjoamme perheille pienemmät päivähoitomaksut, muun muassa.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

Kaiken lisäksi, kun te moittitte meitä, ministeri Purra, aika kovin sanoin sillä aika ikävällä ilmaisulla ”himoverottajat”, niin voitteko te myöntää tämän tosiasian, että tässä me tarjoamme vaihtoehdon, jossa pieni- ja keskituloisille palkansaajille ja eläkkeensaajille on matalampi verotus, keveämpi verotus kuin tässä teidän vaihtoehdossanne? Kelpaisiko tämä vaihtoehto teille, ministeri Purra?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

15.27 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yksityiskohtana totean keskustan vaihtoehdosta harmaan talouden osalta, että kaikki perustuu tarkastusvaliokunnan asiantuntijakuulemiseen. Tämä on erityisen tarkasti käyty läpi.

Arvoisa puhemies! Joskus on sanottu valtiontalouden hoitamisesta, että kun on vaikea taloustilanne, niin potilaalle pitää antaa kovia lääkkeitä, että potilas paranee. Mutta nyt käy sillä tavalla, että Orpon—Purran hallitus antaa kovia lääkkeitä potilaalle ja potilas on vajoamassa koomaan. Näinhän tässä käy. Samaan aikaan te leikkaatte ihmisten arjesta. Te lisäätte valtionvelkaa huomattavasti. Velkaantuminen syvenee tämän vaalikauden aikana, ja jo nyt näkee, että Orpon hallituksen talouspolitiikalta on pudonnut pohja pois. Arvoisa valtiovarainministeri Purra, te otatte enemmän velkaa kuin keskusta ottaisi omassa vaihtoehdossaan.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat pettäneet kaikki lupaukset, mitkä te olette antaneet äänestäjillenne. Erityisesti olette pettäneet autoilijoille antamanne lupaukset. [Annikka Saarikko: Näin on!] Ei bensan hinta alene. Turvekaan ei edes ole uusiutuvaa. Kysyisin nyt valtiovarainministeriltä: Voisitteko te ottaa meidän vaihtoehdostamme ammattidieselin käyttöön? [Puhemies koputtaa] Voisitteko te perua työmatkojen veronkiristykset? [Puhemies koputtaa] Voisitteko te perua yksityisteiden avustusten leikkaukset?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Joona Räsänen.

15.29 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella, kun tätä keskustelua kuuntelee, en tiedä, mitä vaihtoehtoja hallitus on lukenut, mutta ei ainakaan niitä, mitä täällä pöydällä on. Tosiasiassa ensi vuoden osalta sosiaalidemokraattien vaihtoehdossa tarjotaan pieni- ja keskituloisille siis pienempää, matalampaa, verotusta kuin hallitus esittää. Aina sieltä syytetään himoverottamisesta. Kun tätä täältä luen, niin todetaan, että todella pieni- ja keskituloisille pienempi työn verotus. Eikö se ole sitä työn linjaa, jota myös hallitus on edustamassa? [Timo Heinonen: Miljardeja lisää veroja!] Luulisi, että tällainen vaihtoehto myös hallitukselle kävisi, että tehtäisiin oikeudenmukaisesti, että ei annettaisi niitä veronkevennyksiä heille, jotka tienaaavat 14 000 euroa kuukaudessa, niin kuin hallitus tekee, vaan nimenomaan pieni- ja keskituloisille palkansaajille ja eläkeläisille kevyempi työn verotus. Sitä on sosiaalidemokraattinen työn linja, ja luulisin, että tämä kyllä hallitukselle kelpaisi. Miksi ette tähän vaihtoehtoon tartu? [Ben Zyskowitz: Ei kelpaa se, että te lisäätte työttömyyttä ja vähennätte työllisyysvaikutuksia!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

15.30 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen pahoillani, että kun kuuntelin valtiovarainministerin puhetta, mieleeni tuli vanha sananlasku ”ylpeys käy

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

lankeemuksen edellä”. Poliitiikan retoriikassa ollaan menty nyt niin koville kierroksille ja jakamaan poliittisia päättäjiä ja kansaa kahtia, että tästä ei hyvää välttämättä seuraa. Hyvä hallitus, paha oppositio tai toisinpäin. Mieleeni tulee lähinnä Ronald Reaganin paluu Neuvostoliitosta, kun hän piti puheen Amerikan kansalle ja totesi, että ”tämä siunattu maa ja tuo pahuuden valtakunta”. Tämmöistä retoriikkaa ei kaivata tänne. Ehkä ajat eivät ole vielä tarpeeksi hankalat, kun tällaiselle on varaa — minusta ei pitäisi olla.

Arvoisa puhemies! Tällainen puhe saattaa sokeuttaa sille, että velkaongelma on yhteinen. Voisiko ajatella, arvoisa pääministeri, että lähdetäisiin yhdessä rakentamaan kahden vaalikauden talousohjelmaa, jossa sovittaisiin menokatto kahdeksi vaalikaudeksi ja myös veroaste kahdeksi vaalikaudeksi, jotta pystytään ratkomaan järkevällä tavalla velkaongelmaa? Tämän sisällähän meillä löytyisi kyllä erilaisille poliittisille näkemyksille varaa, mutta yhdessä katsottaisiin, mikä on veroaste kahden vaalikauden aikana ja mikä on menokatto. [Antti Kurvinen: Tartuteko käteen?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

15.31 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu koko syksyn aikana erilaisista vaikutuksista: miten hallituksen toimet vaikuttavat lapsiperheisiin, miten on vaikutus työllisyyteen. Nyt kun lukee näitä vaihtoehtobudjetteja, niin siellä on myöskin hyviä esityksiä, mutta olisi kiinnostavaa kuulla, minkälaiset vaikutukset näillä on työllisyyteen. Onko niillä työllisyysvaikutuksia 10 000, 20 000, 30 000? [Ben Zyskowiezin välihuuto] Ovatko demarit, keskusta, vasemmisto, vihreät tehneet näistä näitä arviointeja? Hallituksen työllisyysvaikutukset ovat noin 65 000 ensi vuodelle. Se on tärkeää, koska perheissä, joissa henkilöt pääsevät työllistymään, on valoisampi tulevaisuus tulevina vuosina.

Arvoisa puhemies! Sitten on pakko sanoa keskustalle näistä hedelmöityshoidoista. Te esitätte nyt siinä viittä miljoonaa, arvoisa Marinin hallitus, nykyinen oppositio: olisitte pitäneet Kela-korvaukset voimassa. Se on hedelmöityshoidoissa 20 prosenttia. [Puhemies koputtaa] Olisitte pitäneet sen tänä vuonna voimassa, [Jussi Saramo: Tehän niitä leikkaatte!] niin että niitä ei tarvitsisi esittää ensi vuodelle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Andersson, Li, olkaa hyvä.

15.33 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Istun valiokunnassa, jossa me ollaan nyt päivittäin käsitelty tätä hallituksen vaihtoehtoa: 500 euron kuukausittaisia tulonmenetyksiä monilapsisille perheille, jopa 1 000 euron tulonmenetyksiä vähävaraisille omistusasunnossa asuville, 17 000 uutta köyhää lasta, ja silti velkaantuminen lisääntyy. Jos minulta kysytään, olisiko fiksumpaa Suomen kannalta muuttaa meidän osinkoverotusjärjestelmää tai maltillisesti verottaa yli miljoonan euron arvoisia omistuksia vähän enemmän sen sijaan, että tehdään näin rajusti kansaa jakavia ja köyhyyttä lisääviä päätöksiä, niin ehdottomasti vastaisin ”kyllä”. Meidän vaihtoehtobudjetin keskeisin viesti on se, että on mahdollista sekä vähentää eriarvoisuutta että huolehtia valtiontalouden tasapainosta samaan aikaan, ja tämä on se suurin virhe, jonka tämä hallitus on tekemässä, joka myöskin tulee maksamaan tälle yhteiskunnalle [Puhemies koputtaa] erittäin paljon tulevien vuosien ja vuosikymmenten aikana.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

15.34 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on sanonut usein, että ei ole vaihtoehtoa, että meidän on leikattava lapsiperheiltä, jotta me voimme kääntää talouden suunnan. No, tänään olemme kuulleet useamman vaihtoehdon. Vihreiden vaihtoehto lähtee siitä, että taloutta voi ja tulee tasapainottaa mutta samalla voidaan pitää huolta kaikista heikoimmista ja ympäristöstä. [Sinuhe Wallinheimo: Paitsi jakeluvelvoite!]

Te, valtiovarainministeri, sanoitte, että ihmisten tulee ottaa vastuuta omasta elämästään. Oletteko te sitä mieltä, että päiväkotikäinen lapsi on vastuussa valtiontaloudesta tai omasta elämästään? Samalla te sanotte, että ympäristöstä ei voi antaa vastuuta tavallisille ihmisille eikä yrityksille, koska kenenkään kulut eivät saa nousta. Tämä on tosi epätasapainoista puhetta, jos ajatellaan tulevaisuutta ja niitä, keihin tämä eniten koskee.

Toivon, että luette tämän vihreiden vaihtoehdon ja siihen liittyvän vihreän verouudistuksen. Te olette sanonut, että ympäristölle haitallisten tukien leikkaaminen on käytännössä mahdotonta, koska se on niin vaikeaa. [Puhemies koputtaa] No, me olemme esittäneet niitä keinoja. Tässä ne ovat. [Puhemies koputtaa] Samalla laskemme tuloverotusta, jotta ihmisten ostovoima lisääntyy.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

15.35 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siinä kuultiin opposition, kuten vihreiden, resepti: lisää halpatyövoimaa ja pakolaisia, vaikka edellisestään eivät ole kotoutuneet, suomalaisen teollisuuden alasajon toimenpidepaketti, lentoverolla Suomen lentoliikenne alas ja työpaikat etelään, ja lisäksi haluatte verottaa autoilijat eli aika ison osan suomalaisista hengiltä. Ei, kiitos.

Keskustan työkalupakkikaan ei järin vakuuta: Ehdotatte rahaa ilmestyväksi taikaseinäksi, kuten terveysverolla, jonka toteuttaminen on äärimmäisen hankalaa. [Annika Saarikon välihuuto] Menneinä vuosina on erehdytty verottamaan esimerkiksi proteiinijauheita. Mitä siitä seurasi? Yritysten epätoivoista vääntöä Tullin kanssa, ja lopputuloksena yritysten toiminta siirtyi ulkomaille. [Eduskunnasta: Juuri näin!] Sinne menivät työpaikat ja verotulot. Se siitä kotimaisuuden tukemisesta, hyvä keskusta.

Sopeutustoimiinkaan oppositiosta ei ole, [Puhemies koputtaa] vaan tuttuun tapaan siirtäisitte päätöksiä seuraavan hallituksen kontolle. [Antti Kurvisen välihuuto — Puhemies koputtaa] Millaista vastuunkantoa se sellainen on, kysynpä vaan. Noinko hyvin te ryvetyitte vasemmistohallituksessa, hyvä keskusta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

15.37 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Kun budjettia tehtiin, oltiin eri tilanteessa. Valtiovarainministeriöstä Spolander sanoi tänään, että ajaudumme paljon syvempään lamaan. Viime mittauskaudella, viime vuosineljänneksellä, menimme teknilliseen taantumaan eli 0,9 prosentin lamaan. Nyt olemme kuulleet valtiovarainministeri Purran sanovan, että leikataan lisää. No, miten te kuvittelette, kun te leikkaatte lisää vielä tästä, että koskaan lähtee tämä laiva nousemaan? Jos te leikkaatte, me ajaudutaan vielä syvempään lamaan. Senhän sanoo järkikin. Me ei voida enää

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

tällä leikkauslinjalla mennä. Me tarvitaan kasvuun rahaa, koska muuten tämä laiva uppoaa, ja minä tiedän, miten se uppoaa. [Naurua — Perussuomalaisten ryhmästä: Kokemusta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, Otto, varsågod.

15.38 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! On hyvä saada keskustella opposition vaihtoehdoista, ja niistäkin löytyy hyviä esityksiä mutta sitten vähemmän onnistuneita. SDP ei halua uudistaa työmarkkinoita, se ei yllätä, mutta minäkin kysyisin: missä ovat vaikutusarviot, voiko esimerkiksi edustaja Räsänen kertoa? Ne eivät netistä löytyneet.

Toinen asia: Suomi elää viennistä, ja Suomen kaltaiselle vientiriippuvaiselle maalle toimivat liikenneyhteydet ovat elinehto. Kotimaiset yritykset ovat täysin riippuvaisia merenkulun kuljetuksista, ja tämä on myös ihan keskeistä Suomen huoltovarmuuden kannalta etenkin näinä aikoina. Siksi on yllättävää, että sekä vihreät että keskusta haluavat heikentää kotimaisten varustamoiden toimintaedellytyksiä. Vihreät haluavat vaihteittain luopua väylämaksujen puolittamisesta, ja keskusta haluaa leikata varustamotukea 30 miljoonalla eurolla. Miten tämä edesauttaa sitä paljon puhuttua kasvua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, tack. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

15.39 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämän päivän hyvä uutinen on se, että vaihtoehtoja on. Ja kun katsoo tarkkaan, niin se vaihtoehto on oikeudenmukaisempi ja se on yksinkertaisesti parempi vaihtoehto.

Esimerkiksi tässä SDP:n vaihtoehtobudjetissa ei leikata lapsilta eikä nuorilta eikä leikata pienituloisilta. Ministeri Purra, ennen vaaleja myöskään teille ei käynyt se linja, että pienituloisilta leikattaisiin. [Ben Zyskiewicz: Lapsiperheiden isät ja äidit eivät pääse töihin!] Minä hieman ihmettelin, ministeri Purra, kun kuuntelin puheenvuoronne, oletteko nyt ihan oikeasti tämän luenut, koska nimenomaisesti tässä SDP:n vaihtoehdossa pieni- ja keskituloinen palkansaajat ja eläkkeensaajat maksaisivat vähemmän veroa kuin mitä hallitus esittää. Ja kun me olemme tehneet tällaisen oikeudenmukaisen, hyvän, paremman vaihtoehtoon, paremman verolinjan, jossa pieni- ja keskituloinen hyötyvät, niin minä kysyn myös teiltä, ministeri Purra: kävisikö teille tämä ja ottaisitteko kopin tästä ideasta, että pienituloinen ja keskituloinen palkansaaja ja eläkkeensaaja maksaisivat vähemmän veroja? [Ben Zyskiewicz: Missä työllisyysvaikutukset? Miksi salaatte ja piilotatte ne? Kertokaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

15.40 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen sijaan, että te arvostelette vaihtoehtobudjetteja ja erityisesti tätä keskustan vaihtoehtoa, minusta teidän pitäisi ehkä kiittää siitä, että on kuitenkin aika perusteellisia vaihtoehtoja tehty. Itse asiassa me nyt särjemme jättä teidän velkalaivanne edestä. Nimittäin se laiva uppoaisi vieden koko hyvinvointiyhteiskunnan mukanaan merenpohjaan, jos suunta ei nyt muutu siitä, mitä hallitus aikoo tehdä. [Ben Zyskiewiczin välihuuto] — Edustaja Zyskiewicz, jos saisin pitää omaa puheenvuoroani hetken. Voitte kyllä sitten jälkikäteen kommentoida. — Nimittäin olen varma, että tämä veroasteen hurja lasku, joka nyt tapahtuu, tulee teitä ennemmin

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

tai myöhemmin vastaan. Sen takia vakavissani esitin edellisessä puheenvuorossani pääministerille, olisiko viisasta tässä nyt laskea hieman kierroksia toisten arvostelussa ja lähteä yhdessä katsomaan tätä velkaongelmaa. [Ben Zyskiewicz pyytää vastauspuheenvuoroa — Puhemies koputtaa] Tämä on nimittäin niin vakava ongelma tälle Suomelle, että tässä ei auta syyttely, ei entisten hallitusten eikä [Puhemies koputtaa] nykyisenkään hallituksen, vaan työ ja toimi. [Jani Mäkelä: Kannattaa katsoa peiliin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.41 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Aloitan arvostamani edustaja Lohen puheenvuorosta. Tämä yhteistyöhän on erinomaisen mukava asia. Me sitä kovasti tarjottiin keväällä teille nimenomaan siinä, miten tehdään pitemmän aikavälin suunnitelma, saadaan Suomi kasvuun ja talous tasapainoon. Toinen huomio on se, että kun tästä tyylistä puhutte, niin kannattaa lukea se ryhmäpuheenjohtaja Kurvisen puheenvuoro. Se ei ainkaan ollut esimerkki siitä, miten rakennetaan hyvää yhteistyötä.

Kiitos kuitenkin oppositiolle työstänne. Niistä kaikista löytyy hyviä asioita, löytyy hyviä asioita ja löytyy kyllä sinänsä vaihtoehtokin, mutta mielestäni ei vastuullista vaihtoehtoa, sellaista, mikä pitäisi kiinni kuuden miljardin sopeuttamisesta. Sitä teiltä ei löydy. Vaikka yhden vuoden tasolla voitte näyttää alemmaa velkaantumista, niin se asiantuntijoiden sanoma kuuden miljardin tasapainottamistavoite, joka oli ennen vaaleja, valtiovarainministeriöstä, talouspolitiikan arviointineuvostosta ja IMF:stä on se, minkä verran pitää tehdä. Sen me lupasimme, sen me teemme. Te ette siihen sitoudu, ja se tarkoittaa sitä, että velkaantuminen jatkuu pitkälle tulevaisuuteen.

Sen sijaan me ollaan valittu tie, jossa tehdään rakenteellisia uudistuksia ja ennen kaikkea työllisyysuudistuksia. Tässä on suurin ero SDP:n vaihtoehtoon. Jos meillä on työllisyyteen nojaava hallitusohjelma, tämä teidän vaihtoehtonne nojaa nyt työttömyyteen. 100 000 työpaikkaa, jotka ovat hallituksen uudistusten mukaisia: te pyyhitte ne kaikki pois. [Timo Harakan välihuuto] Luultavasti siksi te piilottelette niitä vaikutusarvioita. Meillä on oikeus nähdä, mikä on työllisyysvaikutus.

40 000 työpaikkaa, miljardi julkiseen talouteen, se on valtava vaikutus. Edustaja Harkimo, kun me saamme nämä työmarkkinauudistukset ja muut kilpailukykyä parantavat uudistukset läpi, niin me saamme talouden kasvuun lisää verotuloja ja pystymme turvaamaan hyvinvointiyhteiskunnan.

Vasemmistoliitolle kiitos siitä, että teillä on vaihtoehto. [Vasemmalta: Juuri näin! — Naurua oikealta] Se on todellakin vaihtoehto, me olemme siitä vain täysin eri mieltä. Se perustuu merkittäviin, massiivisiin veronkiristykseen, ja kun se meidän veroasteemme on jo nyt niin korkea, [Jussi Saramon välihuuto] — veroaste on nyt jo maailman korkeimpia — me emme veroastetta kiristämällä tästä pääse vaan sillä, mikä taisi olla vihreiden ajatuksen itu, että mieluummin kevennetään työn ja yrittämisen verotusta, niin kuin hallitus on ohjelmansa mukaisesti tekemässä, ja kiristetään muualla. Näinhän me olemme juuri tekemässä. [Pia Viitasen välihuuto]

Tämä maa veroja kiristämällä, mihin kuitenkin te kaikki näytätte pistävän toivonne, ei nouse. [Timo Hrakka: Se on osa sopeutusta!] Verojen kiristäminen on kuin yrittäisi nostaa itseään suosta hiuksista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

15.44 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy ensinnäkin oikaista pääministerin käsitystä: vihreät ovat sitoutuneet tasapainottamaan julkista taloutta, kuuden miljardin edestä tekemään päätöksiä tämän vaalikauden aikana, [Ben Zyskowicz: Puheissa, entäs teoissa?] mutta emme tekisi sitä äkkijyrkkien leikkausten kautta, kuten hallitus, tai lapsilta leikkaamalla, mitä minun on hyvin vaikea pitää vastuullisena.

Hallitus on täällä peräänkuuluttanut vaikutusarvioita ja tietoon perustuvaa päätöksentekoa, ja se on myös vihreille erittäin tärkeä asia. Olemme haastaneet omaa työtämme vaikutusarvioita teettämällä, ja ne ovat myös julkisia. Miksi tämä sama vaatimus ei koske hallituksen omaa politiikkaa? Kun teillä on tietoa, että teidän politiikkanne uhkaa sysätä jopa 17 000 lasta köyhyyteen, niin miksi te ette puutu asiaan? Miksi te annatte sen tapahtua? Tai jos puhutaan näistä ympäristölle haitallisista tuista, joiden karsimista kokoomuskin on ennen vaaleja kannattanut, tai vihreästä verouudistuksesta — sitä kokoomuskin on ennen vaaleja kannattanut — niin yhtäkkiä niistä on tullut täysin mahdotonta. Olivatko nämäkin vain juhlapuheita? Nämä ovat monien asiantuntijoiden ja ekonomistien suosittelemia toimia, että luopuisimme tehottomista, markkinoita vääristävistä tuista, jotka samalla aiheuttavat ympäristölle [Puhemies koputtaa] haittaa. Miksi te ette puutu näihin asioihin? [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sammallahti, olkaa hyvä.

15.45 Tere Sammallahti kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvon puhemies! Vihreiden vaihtoehtobudjetin vaikutukset työllisyyteen ovat 17 000 työllistä vähemmän kuin hallituksen esitys ja vasemmistoliitolla 39 000 työllistä vähemmän kuin hallituksen esitys. Keskusta ja SDP eivät edes uskaltaneet kertoa omia vaikutuksiaan. Ehkä hyvä näin sitten. [Timo Heinonen: Salailua!]

Suomi on yksi maailman korkeimmin verotettuja maita, ja silti oppositio tarjoaa vain lisää veroja, lisää julkisia menoja. Lisää veroja, jotka romuttaisivat meidän yhteiskunnan perusyksikön eli yksilön, meidän perusrakenteen, perheiden, mahdollisuuden tulla toimeen paremmin [Välihuutoja] ja meidän yhteiskunnan kantavan voiman eli työnteon kannustimet.

Hyvä puhemies! Arvon hallitus, pidetään ihmeessä työn linja, sanotaan yhdessä jyrkkä ”ei” sosialismille. [Jani Mäkelä: Se oli hyvin puhuttu!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

15.46 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen varmaan lopulta ymmärtää sen, ettei tosielämässä työllisyys määrity vain sosiaaliturvaleikkausten kautta. Tämän todistaa se, että Marinin hallituksen aikana työllisyys nousi ennätyskorkealle tasolle [Perussuomalaisten ryhmästä: Tempputyöllistymistä!] siitä huolimatta, että sosiaaliturvasta ei leikattu. [Eduskunnasta: Tervetuloa todellisuuteen!]

Arvoisa puhemies! Ihmisten köyhdyttäminen ei luo Suomeen uusia työpaikkoja, se ei tuo ihmisille työkykyä, se ei tuo ihmisille koulutusta. Mutta, arvoisa puhemies, vasemmiston esitys kasvattaa työllisyyttä ja ehkäisee työttömyyttä kohdennetuin investointitukipanosin esimerkiksi rakennusosalalle — estetään työttömyyden kasvua — sekä parannuksilla osa-aikatyön tekemisen edellytyksiin, työvoimapalveluihin, työkyvyn ylläpitoon, työelämän laatuun ja työnteon ja sosiaaliturvan yhteensovittamiseen.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

Arvoisa puhemies! Jotta työllisyyttä pystytään oikeasti tosielämässä vahvistamaan, pitää työllistymisen esteitä poistaa. [Sinuhe Wallinheimo: Sitähän me tehdään!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

15.48 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaihtoehtobudjetti on erinomainen työkalu käydä poliittista keskustelua, kunhan me molemmin puolin tässä yritämme olla realisteja. Oppositio vastustaa periaatteessa kaikkia leikkauksia, [Välihuutoja keskeltä] mutta tosiasia on, että tämä on 15. vuosi peräkkäin, kun Suomen julkinen talous on alijäämäinen. Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n arvion mukaan 2028 Suomi on jo EU:n seitsemänneksi velkaantunein maa. Monet asiantuntijat arvioivat — aivan niin kuin pääministerikin totesi omassa puheenvuorossaan, että ennen vaaleja asiantuntijat totesivat — että jos jatkettaisiin vihervasemmiston talouslinjalla, niin seuraava sukupolvi näkee ja kokee tulevaisuudessa hyvinvointiyhteiskunnan romahtamisen. Tämä on tosiasia. [Li Andersson: Nyt ne pääsee kokemaan sen heti!]

Tosiasia on myös se, että erityisesti viime hallituskaudella lainamäärät räjähtivät. Tehtyjen... [Hälinää] — Kuunnelkaa. — Tehtyjen kipeiden säästöjenkin jälkeen tulevan vuoden alijäämäksi on arvioitu, [Puhemies koputtaa] aivan oikein, yksitoista ja puoli miljardia euroa, [Antti Kurvisen välihuuto — Jussi Saramo: Vähemmän!] mutta teidän [Puhemies koputtaa] vaihtoehtollanne se olisi 13 miljardia, koska te ette suostuneet näihin sopeuttamistarpeisiin, mitä esitettiin. [Markus Lohi: Emme vastusta kaikkea säästämistä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

15.49 **Seppo Eskelinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikka eriarvoistaa, mutta eriarvoistaa myös alueita. Missä on se Itä-Suomi-ohjelma, mistä pääministerinkin suulla on täällä puhuttu? [Jenna Simula: Ja koko Suomi -ohjelma!] Kello käy, sitä ei näy. Talousarviossa ei ole edelleenkään mitään toimia Itä-Suomen kehittämisen osalta. On äärimmäisen ikävää, että hallitus on unohtanut aluepolitiikan, aluekehityksen. Ne sanat ovat ihan vieraita tälle hallitukselle.

Olisi tärkeätä nyt ihan aidosti ottaa ne työkalut, mitä olisi valmiina — aluekehitysrahojen palauttaminen, mikä meillä tuossa vaihtoehtobudjetissa on, ja samoin ne piilotellut Saimaan kanavan rahat, yli 90 miljoonaa — ja pistää ne täytäntöön. [Jani Mäkelä: Miksette käyttäneet niitä?] Sillä saataisiin jo niitä toimenpiteitä, mitä tähän tilanteeseen Itä-Suomessa tarvittaisiin. Herätkää hallitus! Missä se aluepolitiikka on?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

15.50 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta ottaisi siis vähemmän velkaa kuin hallitus, mutta tekisi silti oikeudenmukaisempaa ja inhimillisempää politiikkaa. Annan tästä nyt vain yhden konkreettisen esimerkin.

Valtiovarainministeri Purra, olette moneen otteeseen vähätellyt esimerkiksi keskustan esitystä olla keventämättä oluen verotusta, koska se vähentää verotuloja vain 25 miljoonalla eurolla. Mutta, arvoisa ministeri Purra, oletteko ymmärtäneet, mitä kaikkea tuolla rahalla voitaisiin kattaa? [Jani Mäkelän välihuuto] Esimerkiksi seuraavat toimet: perua esittämämme leikkaukset etsivään nuorisotyöhön ja nuorten työpajatoimintaan, ottaa käyttöön lä-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

hikoululisä pienille kouluille, osoittaa lisäresursseja lapsettomuushoitoihin ja keskenmenojen hoitoihin tai säilyttää lääkekatto, joka olisi merkittävä vastaantulo jo valmiiksi korkeiden lääkekustannusten kanssa kamppaileville. Mutta ei, arvoisa hallitus, teidän arvovallintanne on mieluummin keventää oluen verotusta [Juho Eerola: Kaiken muun alkoholin verotus valitettavasti kiristyy!] kuin panostaa näihin tavallisten ihmisten näkökulmasta erittäin isoihin asioihin, joita ei kannataisi vähätellä. Miksi näin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Jari on poissa. Edustaja Kymäläinen poissa. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

15.51 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On sanottava, että tämä kova kielenkäyttö, jota sieltä ministeriäitiöstä tuossa alussa kuulin, saa kyllä minut kysymään pääministeriltä sen kysymyksen, että puhuiko tuossa alussa Suomen valtiovarainministeri vai kenties nimimerkki ”Riikka”. [Jani Mäkelä: Hehheh!]

Ihmettelen suuresti, miten hallitus ei löytänyt esimerkiksi Rajavartiolaitoksen rahapulaan kymmentä miljoonaa euroa. Tiedämme, mikä rajatilanne tällä hetkellä tuolla Suomen rajoilla on. [Juho Eerolan välihuuto] Rahaa ei löytynyt. Keskustan vaihtoehdossa esitämme tarvittavaa lisärahoitusta sinne rajan kriisitilanteeseen. [Keskustan ryhmästä: Akuuttia sellaista!]

Toinen asia. Perussuomalaisten johtaman valtiovarainministeriön oma, varsin tuore menokartoitus kertoo, että turvapaikanhakijoiden vastaanottomenoista voitaisiin löytää jopa sadan miljoonan euron säästöt. Tässä hallituksen talousarvioesityksessä ei euronkaan säästöjä esitetä sille puolelle. Miksette tartu olemassa oleviin säästömahdollisuuksiin, kun kerran niitä on?

Toisekseen toivoisin, nyt tämän rajan tietäen, että laitettaisiin tämä rajamenettelylaki ykköseksi [Puhemies koputtaa] muiden sisäministeriössä olevien lakiesitysten edelle. Mikä kestää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

15.53 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä nyt niin kovasti näitä SDP:n toimia arvostellaan sen osalta, mitä se työllisyys ja pohjoismainen malli ovat, niin muutama selvennys nyt siitä, mikä on hallituksen pohjoismainen linja ja mikä on SDP:n pohjoismainen linja. Meidän linjamme on kohti työelämän todellista pohjoismaista mallia, ja se tarkoittaa sitä, että työntekijöillä on tulkintaetuoikeus. Nythän näin ei ole Suomessa, mutta muissa Pohjoismaissa on. Muun muassa Ruotsissa tämä malli on jo käytössä. Me myöskin toivoisimme, että työntekijöiden hallintoedustus taataan tulevaisuudessa. Pohjoismaissa näin on, mutta Suomessa ei. Lisäksi SDP esittää, että kanneoikeuden myöntäminen niin tasa-arvovaltuutetulle kuin myös ammattiliitoille tulisi voimaan. Näin on muissa Pohjoismaissa, mutta ei Suomessa. Ja lisäksi vielä alipalkkauksen kriminalisointi, koska se jos mikä on pahinta mahdollista koijaamista. Mutta siihenkään tällä hallituksella ei kyllä toimia ole. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei tuntunut olevan edelliselläkään!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Sebastian, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

15.54 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP puhuu ihailtavasti siitä, kuinka Suomeen tarvitaan talouskasvua. Niin tarvitaankin. Mutta mitä te sitten tekisittekään? Kiristystä yrittämiseen. Valtion työpaikoillako Suomi saadaan nou-suun? Te laitatte 430 miljoonaa lisää veroja listaamattomille yhtiöille, teollisuuden sähköistämisen tuen lakkautuksella 150 miljoonaa lisää kuluja yrityksille. Energiaintensiivisten yritysten veronpalautus pois. Ei muuta kuin lisää työpaikkoja ulos Suomesta — siinä se teidän linjanne on.

No, mitä sitten saadaan tilalle? Lisää rahaa asumistukeen. Lisää rahaa työttömyysetuuk-siin. Lisää rahaa kehitysapuun. Peruisitte välttämättömät säästöt. Kyllä taatusti saisi työn-tekijä kaivaa motivaatiota lähteä aamulla töihin ja yrittäjä etsiä uskallusta palkata työntekijöitä.

Kerron nyt teille: Teidän yhtälönne ei toimi. Tällä reseptillä ei kasva talous vaan velka ja valtion menot. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

15.55 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on hieman erikoista, että hallitus täällä edelleen ratsastaa tällä velkapuheella, kun me käsitellään tääl-lä nyt vaihtoehtobudjetteja, joista jokainen, [Timo Heinonen: Niin, se on enempi velkaa!] jokainen ottaa vähemmän velkaa kuin hallitus ottaa ensi vuonna.

Sitten pitää ehkä korjata vielä tässä keskustelussa esillä ollut näkökulma siitä, että va-semmistoliitto meidän esityksessä jotenkin tässä nyt sitten nostaisi veroastetta. Se ei nouse meidän vaihtoehdossa, se pysyy samana. Hallituksen vaihtoehdossa hallituksen passiivi-suuden seurauksena veroaste laskee 2,5 miljardia euroa.

Hallitus on valinnut leikata yksinhuoltajilta, työttömiltä, lapsiperheiltä, lastensuojelun jälkihuollon asiakkailta, vammaisilta ihmisiltä, pienituloisilta, asunnottomilta, opiskeli-joilta, taiteilijoilta, köyhiltä ja vanhuksilta muun muassa. Tämä on hallituksen valinta, ja kyllä, me olisimme valinneet toisin, ei sitä ole vaikea sanoa ääneen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

15.56 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitan en-sin kiitoksilla. Se on hyvä, että vihreiden ja vasemmistoliiton vaihtoehtobudjeteissa on suoraan kerrottu, että ne heikentävät työllisyyttä: vihreillä muistaakseni 17 000 ja vasem-mistoliitolla 39 000. Ymmärrän myös hyvin, minkä takia keskusta ja demarit ovat jättä-neet tämän aihealueen kertomatta.

Keskustalle siitä tunnustusta, että te olette mukana osittain tässä työttömyysturvan uu-distamisessa, mutta vain osittain, koska ne rajaukset, jotka te olette tehneet esimerkiksi lap-sikorotusten osalta, tarkoittavat, että siitä uudistuspaketista, jonka arvo on 800 miljoonaa euroa ja joka parasta aikaa on sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyssä, te ottaisitte puo-let niistä vaikutuksista pois. (Eduskunnasta: Ei pidä paikkaansa!) — Kyllä, koska puolet niistä työllisyysvaikutusta tulee juuri siitä kohdasta, jonka te olette halunneet ottaa pois sieltä, aivan selkeästi hallituksen esityksen mukaan.

Arvoisa vasemmisto ja erityisesti SDP, aivan avainkysymys on se, että kun Suomessa työnantajajaritysten määrä on laskenut viimeisen kahden vuoden aikana 10 prosentilla, niin jos ajatellaan, että meidän työllistämisen kynnys on tässä, niin hallituksen toimien tarkoi-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

tus on laskea sitä työllistämisen kynnystä, jotta syntyy niitä uusia työpaikkoja. Teidän vaihtoehtonne ei ole edes se, että se työllistämisen kynnys pidettäisiin entisellä tasolla, vaan te haluatte nostaa sitä työllistämisen kynnystä, ja se tarkoittaa, että entistä harvempi suomalainen on palkansaaja, on sitten pienituloinen tai keskituloinen palkansaaja. Näin se juuri on: te otatte kaikki ne toimenpiteet pois, joilla hallituksen 100 000:ta työpaikkaa tavoitellaan, ja vielä tuotte lisää ikään kuin sinne työnantajan suuntaan velvoitteita, joita edustaja Malm täällä juuri luetteli. Tämä on se teidän vaihtoehtonne, ja se ei ole kestävä vaihtoehto.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Mykkänen, kaksi minuuttia.

15.58 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin vaihtoehtobudjettidebatti on minusta parasta, mitä eduskunnan debateissa syntyy. Tämä on perusteltuihin laskelmiin perustuvaa keskustelua. Ja kiitos myös hyvistä huomioista ja ideoista näissä.

Esimerkiksi SDP aivan oikein ottaa kantaa siihen, että luvituksen sujuvoittaminen on tärkeimpiä puhtaan siirtymän edistämiskeinoja, ja siinä tehdään varmaan samaan suuntaan vieviä liikkeitä. Myöskin vaikkapa rakentamisen suhdannetilanteeseen korkotukilainavaluuden tason tarkastelu tarpeenmukaisesti on, aivan oikein, tarpeellista. Sinänsä yllätyin hieman siitä, että kun SDP:kin on paljon kritisoinut liikenteen jakeluvelvoitteen maltillis- tamista, niin tässä ette ole palaamassa Marinin hallituksen tasolle vaan ainoastaan korjaat- te kolme prosenttiyksikköä tätä nykyhallituksen esitystä jakeluvelvoitteesta, siis liiken- teen uusiutuvassa. Ja tässä kohtaa sinänsä verovaikutuskin on kerrottu, vaikka teiltä nyt nämä vaikutusarvioinnit tietopalvelun puolelta ovat julkaisematta — ja pyydän kyllä omal- ta osaltani kanssa, että julkaiskaa ne ihmeessä.

Liike Nyt puhui paljon puhtaan siirtymän investointituista mutta samalla leikkasi mil- jardin yritystuista. En tiedä, miten nämä ovat yhdistettävissä, jos pitäisi Saksan yritystuki- malliin päästä.

Vihreillä on paljon kiristyksiä verotukseen, myös ympäristöhaitallisissa asioissa, mutta se tarkoittaa myös 150:tä miljoonaa euroa maataloilta pois rahaa, 260:tä miljoonaa euroa osinkoveron korotusta yrittäjiltä. Ja teillä on 150 miljoonaa euroa kattamatta bensaveron menetystä, jos jakeluvelvoite olisi Marinin hallituksen tasolla. Hyviä ovat jäteveroselvitys ja korjaamisen alvit — näitä on järkevä miettiä.

Ja kiitos tietopalvelujulkaisuihin vasemmistolle ja vihreille. Tosin tietopalveluiden las- kelma vihreiden osalta johtaa 17 000 työlliseen vähemmän kuin hallituksen esityksessä, mutta tätä on vaikea lukea vihreiden vaihtoehtobudjetin tekstistä, joka näyttää vähän toi- selta. [Timo Heinonen: Se on siellä niin sanotusti rivien välissä!] Mutta tietopalvelun las- kelmat on tärkeää julkaista, se on minusta osa tätä vaihtoehtobudjettidebattien hyvyttä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, kaksi minuuttia.

16.00 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhe- mies! Todellakin näitä vaihtoehtobudjetteja on parhaan mukaan täällä pyritty lukemaan. Toki myönnän, että se, että sosiaalidemokraatit julkaisivat omaansa eilen kello 15, aiheutti hieman haasteita. Olisi oikeasti mukavaa, että näihin ehtisi perehtyä. Toinen ikävä seikka on tosiaan vaikutusarvointien puute. Se, että te olette hallitusta kritisoineet tästä aiheesta,

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

vaikka me olemme vaikutusarvioita ja kokonaisvaikutusarvioita tänne tuoneet, mutta te ette itse viitsi niitä meille kertoa, vaan pimitätte niitä, hieman vaikeuttaa tätä työtä. Mutta olemme pyrkineet tekemään parhaamme.

Siinä, että keskituloisen työntekijän verotus laskee, ei todella ole mitään paha. [Vasemmalla: Hyvä! — Kättä päälle!] Hallituksen kokonaisveropoliittinen linja on tietenkin kokonaisuus. Me nostamme joitakin veroja, laskemme joitakin, ja meidän tärkein periaattemme on se, että kokonaisveroaste ei nouse. Se, minkälaista laskua tällä vaalikaudella siinä tapahtuu, liittyy nimenomaan veropohjan rapautumiseen, erityisesti fossiilisissa polttoaineissa.

Sanoisin, että tässä maassa ei ole koskaan mätäkitty hallitusta ja sen ohjelmaa, ei edes Juha Sipilän kaudella, yhtä paljon kuin nyt. [Välihuutoja vasemmalta ja keskeltä] Teidän ei ehkä kannata uhriutua siinä, mikäli vaihtoehtobudjetissa teidän omia vaihtoehtojanne käsitellään juuri siihen tapaan kuin vaihtoehtobudjettien käsittelyssä yleensä on tapana. Ei kannata uhriutua. [Mika Lintilä: Voi kyynel!]

Sitten edustaja Harkimo kysyi tästä, miksi valtiovarainministeri haluaa edelleen leikata lisää. Tälläkin viikolla ja viime viikolla on paljon puhuttu hyvinvointialueiden vakavista alijäämistä ja siitä, kuinka vaikea siellä on löytää erilaisia tehostamiskeinoja. Vastaavasti 400 miljoonaa on yllättäen tullut kuntatalouteen kuprua. Mikäli oppositiokin haluaa pitää tämän kokonaisuuden kasassa — hallitus haluaa erityisesti huolehtia taloudellisesta, hallitusohjelmaan kirjatusta säästöpaketista — meidän on löydettävä silloin lisää keinoja. Tämä on yksinkertainen syy. [Puhemies koputtaa] — Arvoisa puhemies, jos saan vielä jatkaa ihan hetken, koska kysymyksiä on tullut paljon.

Sosiaalidemokraateille: Hallitus ei puhu työstä abstraktina asiana tai ajattele, että työpaikat syntyvät vain julkiselle sektorille, vaan me huolehdimme siitä, että ne ovat konkreettisia, niitä syntyy yksityiselle sektorille. Sen takia tämä sähköistämistuesta tehtävä ikään kuin leikkaus on hyvin haitallinen nimenomaan vientiteollisuudelle, joka on erittäin tärkeä. [Välihuutoja] Se, että tässä huolehditaan kilpailukyystä, vientiteollisuudesta, tarkoittaa sitä, että kilpailukyky huolehtii työpaikoista, työpaikat huolehtivat työllisyydestä, työllisyys huolehtii työntekijöistä, duunareista, jotka elättävät itsensä ja perheensä tällä palkkatulolla, ja valtiokin siitä vielä veroa saa.

Valitettavasti sosiaalidemokraattien täälläkin mainittu pohjoismainen malli toimii yhtä huonosti kuin VTV arvioi Marinin hallituksen pohjoismaisen työnhakumallin toimivan. Se ei nimittäin toimi. [Välihuutoja] Tämä kaavamainen palvelu johtaa omatoimisten työnhakijoiden ylipalveluun ja vaikeasti työllistyvien alipalveluun — sosiaalidemokratia oikein pähkinäkuoressa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

16.04 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivoisin, että voisimme todellakin keskustella näistä vaihtoehdoista rakentavasti. Minusta on hienoa, että kaikki oppositiopuolueet ovat tehneet esityksen, joissa on itse asiassa otettu vähemmän velkaa kuin hallitus ja voimme myös huolehtia pienituloisimmista paremmin. Täällä on myös esityksiä esimerkiksi verotuksen painopisteen muutoksesta, ja tiedämme, että hallitus miettii nyt sitten jatkossa, mistä saada lisätuloja. Toivon todella, että myös näitä verotustyökaluja siinä mielessä käytetään, kun kaikki talousoppineetkin ihmettelivät, miten tämä työkalu on käyttämättä.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

Meidän vaihtoehdossa haluamme nimenomaan laskea työn verotusta ja laittaa ympäristöhaitalle hintaa, koska nythän tilanne on niin, että jos se aiheuttaja ei maksa, niin valtio joutuu sitten jälkikäteen korjaamaan niitä haittoja, mitä ympäristölle tulee, mitä ilmastolle tulee. Kun jo nyt me näemme myös omassa budjetissamme sitä, että joudumme antamaan erilaisia tukipaketteja esimerkiksi maataloille, [Puhemies koputtaa] niin miksi emme sitten mieluummin tukisi maanviljelijöitä siitä, että he pääsevät eroon fossiilisesta, [Puhemies koputtaa] he pääsevät maan kasvukuntoa parantamaan hiiliviljelyllä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.05 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa valtiovarainministeri, ensiksi tässä ensimmäisessä puheenvuorossa pelkästään arvostelitte näitä vaihtoehtoja, ette nähneet niissä mitään hyvää. [Välihuuto] — Ette nähneet niissä mitään hyvää ja nyt sitten tässä harmittelitte, että hallitusta kovasti arvostellaan. No, valtiovarainministeri Purra, johtuisikohan se siitä, että teidän puheenne nyt siellä ministeriaitiossa ovat aivan täysin toiset kuin oppositiojohtaja Purran? [Annika Saarikko: Niinpä!] Sanoitte ennen vaaleja, vannoitte suomalaisille ennen vaaleja, että perussuomalaisille eivät käy leikkaukset pienituloisilta. Vannoitte suomalaisille juuri ennen äänestyksen alkamista. Saitte äänet. Sillä pääsitte nyt sinne ministeriaitioon, ministeriauton takapenkille, ja nyt ajatte näitä leikkauksia. [Mauri Peltokankaan välihuuto — Petri Huru: Bensarahaa pankkitilille!]

Edustaja Tynkkynen ja kumppanit, eiköhän sitä motivaatiota käydä työssä lisää se, että on alhaisempi palkkaverotus, alhaisempi työn verotus. Ja se voitaisiin toteuttaa esimerkiksi niin, että otetaan verovapaiden yhteisöjen osingoille pieni lähdevero, [Puhemies koputtaa] perutaan suurituloisten erityinen veronkevennys. Sillä saataisiin tilaa kaikille alle 90 000 euroa tienaaville palkansaajille ja eläkkeensaajille. Kävisikö tämä hieman [Puhemies koputtaa] pienempi palkkaverotus työntekijöille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

16.06 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä paljon puhutaan työllisyydestä ja kasvusta, ja nyt kun katsottiin viimeisimpiä työllisyyslukuja ja työpaikkalukuja lokakuusta lokakuulle, niin avoimien työpaikkojen määrä on pudonnut 58 600 vuodessa. Voin sanoa, että todella iso muutos: kolmasosan on tullut alaspäin. Ja nyt hallitus nojaa koko ajan työllisyystavoitteissaan siihen, että ihmisten toimeentuloa vähennetään ja sosiaaliturvaa leikataan. Kaikki nämä toimenpiteet ovat siihen suuntaan.

Vielä laskin sen, kuinka paljon ansiosidonnaiselta työttömyysturvalta pitäisi työllistyä. Kun se on noin 106 päivää keskimäärin ja 30 000—35 000 työpaikkaa on sinne ajateltu, niin se tarkoittaa noin kolmasosan nopeampaa työllistymistä ansioturvalta kuin tänä päivänä, kolmasosan nopeampaa ansioturvalta työllistymistä tässä tilanteessa, [Puhemies koputtaa] jossa talous mataba nollaa ja rakennusala syöksyy kovaa vauhtia. Ei ole mahdollista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kulmuni, olkaa hyvä.

16.08 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainministeri on kritisoinut täällä osaa oppositiosta tästä sähköistämisen tuesta ja päästökauppakompensaatiosta. Mutta, arvoisa hallitus, eihän teillekään ole sitä ohjelmassanne

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

koko vaalikauden loppuun. [Välihuutoja] Tänään teidän edustajanne talousvaliokunnassa myös äänestivät päästökauppakompensaation jatkamista vastaan. [Keskustan ja sosiaalidemokraattien ryhmästä: Ohhoh! — Hälinää]

Arvoisa puhemies! Haluaisin kuitenkin palata vielä tähän harmaan talouden torjuntaan, johon te ehkä suhtauduite hieman ylimielisesti. Arvoisa ministeri, teidän ministeriönne alainen Verohallinto on tänä syksynä toimittanut eduskunnalle muistion, jossa he listaavat toimia ja toimenpiteitä harmaan talouden ja talousrikollisuuden kitkemiseksi. Eikö tämän pitäisi olla yhteinen ja tärkeä asia? [Ben Zyskowicz: Miksi te ette tehnyt niin?] — No se on tänä syksynä tullut, lokakuussa 2023. [Välihuutoja] — Toivoisin, että hallitus ottaisi itseään niskasta kiinni. Teillä on löysin harmaan talouden torjunta ja talousrikollisuuden torjunta. [Puhemies koputtaa] Kahteenkymmeneen vuoteen ei ole tällaista nähty, koska teillä ei ole edes ohjelmaa siitä. Miksi näin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

16.09 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lindtmanin SDP ei omassa vaihtoehdossaan halua sitoutua valtiovarainministeriön suosittelemaan kuuden miljardin euron sopeutukseen. [Piritta Rantasen välihuuto] Veronkiristyksillä ja julkisen talouden menojen paisuttamisella Suomen suunta ei tule muuttumaan. SDP:n vaihtoehto itse asiassa rakentuu miljardiluokan veronkiristykseen ensi vuodelle.

Te myös peruisitte käytännössä kaikki hallituksen esittämät työllisyysvaikutukset. Mitä toteaa eduskunnan tietopalvelu työllisyyslaskelmistanne SDP:n vaihtoehtobudjetissa? Lisää työttömiä, vai mitä? Kysyin niitä eduskunnan tietopalvelulta. Eduskunnan tietopalvelu sanoi: ne on salattu. Ne on salattu. [Oikealta: Ohhoh!] Sosiaalidemokraatit ovat tilanneet ne. Minä yritin niitä tilata. Minulle sanottiin, että teidän työllisyysvaikutusarvioinnit on salattu. [Perussuomalaisten ryhmästä: Herranen aika!] Edustaja Lindtman, voitteko todeta täällä, mikä on eduskunnan tietopalvelun [Puhemies koputtaa] laskelmien lopputulos työllisyydelle? Se tarkoittaa lisää työttömyyttä tähän maahan. [Perussuomalaisten ryhmästä: Taitaa hävettää! — Sebastian Tynkkynen: Karnea tieto!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

16.10 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ihan ansiokasta keskustelua käydään kyllä yleisestikin, mutta pikanttina yksityiskohtana näihin vaikutusarvioihin: sosiaalidemokraatit ovat lähteneet siitä, että olemme teettämässä niin hallituksen esityksestä kuin omasta vaihtoehdostamme laajemman yhteisvaikutusten arvioinnin. Lupaankin jo tässä sen, että se valmistuu nopeammin [Timo Heinonen: Voitteko julkistaa nämä?] kuin tämä hallituksen yhteisvaikutusten arviointi, jota valitettavasti vielä täällä ei ole näkynyt.

Arvoisa puhemies! Kun, edustaja Heinonen, luitte niin tarkasti tätä meidän vaihtoehtoaamme, unohditte kuitenkin kertoa sen, että tämä meidän vaihtoehtomme ottaa siis vähemmän velkaa ensi vuonna kuin hallituksen esitys. Tämä hallituksen esityshän lähtee siitä, että velkaantuminen kiihtyy suhteessa edelliseen hallitukseen. Sosiaalidemokraattien vaihtoehto lähtee siitä, että velkaannumme vähemmän kuin hallitus. [Timo Heinonen pyytää vastauspuheenvuoroa] Luulisi, että tämä kiinnostaisi kokoomusta, kun ainakin ennen

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

vaaleja vannoitte, että nyt on oikea aika lopettaa velkaantuminen. Pääsitte valtaan ja otatte enemmän velkaa kuin se hallitus, jota te kritisoitte. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

16.11 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä maan taloustilanne on niin vaikea kuin valtiovarainministeri Purra on sitä hyvin tämän vuoden aikana täällä kuvannut. [Antti Kurvinen: Vaikeutatte sitä!] Se tilanne on erittäin vaikea, ja nyt on kyse siitä, mitä neljässä vuodessa, kahdeksassa vuodessa tehdään. Tässä teidän vaihtoehdossanne, puheenjohtaja Lindtman, ei ole sitouduttu valtiovarainministeriön kuuden miljardin euron sopeutukseen. Te pystytte yhden vuoden, kikkailemalla, saamaan näyttämään, että ottaisitte vähemmän velkaa, mutta te teette samaan aikaan tähän maahan lisää työttömiä, työllisyysvaikutukset ovat negatiivisia. Uudistan kysymykseni: Puheenjohtaja Lindtman, oletteko valmiita julkistamaan eduskunnan tietopalvelun [Sosiaalidemokratien ryhmästä: Te saitte vastauksen!] teille tekemät työllisyysvaikutukset tänään? Saadaanko ne teidän luvallanne meille luovuttaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ja edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.13 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin äsken kuulitte, meidän valtiovarainvastaava totesi, tulemme teettämään ja julkaisemaan meidän vaikutusarviot, jotka ottavat laajemmin huomioon myös ne hallituksen toimet, jotka se on tekemässä. Mutta, edustaja Heinonen, mitä tulee näihin vaikutusarvioihin, muistelen, että te taisitte aikanaan esittää, oliko se, tämmöistä superkotitalousvähennystä, joka 30 miljoonalla säästää 300 miljoonaa hoivakuluja. Oliko näin? [Timo Heinonen: Se oli Sitran laskelma!] Löytyykö, valtiovarainministeri Purra, sitä budjetista? Ei ilmeisesti löydy. Oliko siihen joitain vaikutusarvioita? Ilmeisesti ei ollut.

Arvoisa puhemies! Olennaista nyt on se, että teemme oikeudenmukaisemman vaihtoehtoon, tuomme matalamman verotuksen pieni- ja keskituloisille, kannustamme työhön päivähoitomaksuja alentamalla, kannustamme työhön pitämällä työmatkavähennystä korkeammalla tasolla, lähdemme siitä, että rakentamisen suhdanteeseen reagoidaan tavalla, joka esimerkiksi hyvän asuntonministeri Vapaavuoren aikana toi jopa 40 000 työpaikkaa korjausrakentamiseen [Puhemies koputtaa] edellisessä finanssikriisissä. Valtiovarainministeri, käykö tämä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

16.14 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sieltä aitiosta kyseltiin vihreiden työllisyysvaikutusten perään. Meillä on ne kyllä julkaistu. Ne ovat tosiaan 26 000 uutta työllistä tämän vuoden aikana, ja sen päälle tulee sitten työperäisen maahanmuuton vahvistaminen, jota taas hallitus omasta puolestaan jarruttaa. On esimerkiksi aivan järjetöntä vaatia maasta poistumista, mikäli työttömäksi jäävä henkilö ei kolmen kuukauden sisällä saa uutta työpaikkaa. Tähän todella toivon muutoksia.

Täältä meidän ohjelmasta löytyy sivulta 26, Työllisyys ja kasvu, 150 000 uuden työllisen ohjelma tälle hallituskaudelle. Vihreät panostaisivat koulutukseen yli 200 miljoonaa enemmän kuin hallitus. Peruisimme opiskelijoihin kohdistuvat indeksijäädytykset ja asu-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

mistuen leikkaukset sekä korottaisimme opintorahaa 50 eurolla. Hämmästelen kyllä, että oppositiosta SDP:ltä ei tullut tälle tukea. Lisäisimme korkeakoulujen aloituspaikkoja emmekä lakkauttaisi aikuiskoulutustukea. [Puhemies koputtaa] Nämä ovat niitä panoksia, joilla Suomeen saadaan kasvua ja hyvinvointia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Andersson, Li.

16.15 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Purra, Suomi on yksi nopeimmin vanhenevista maista Euroopassa. Tämä kasvattaa meidän sosiaali- ja terveydenhuollon menopainetta, ja tämä on myöskin yksi syy siihen, että tämä hallitus on ottamassa lisää velkaa yli 11 miljardia ensi vuonna, [Ben Zyskowitz: Sekö teitä kauhistuttaa?] siitä huolimatta, että te toteutatte historiallisen kovia leikkauksia sosiaaliturvaan, pienituloisten ihmisten toimeentuloon, mukaan lukien työssäkäyvät pienipalkkaiset suomalaiset, ne, jotka heräävät joka aamu, niin kuin tässä todettiin. Te olette leikkaamassa heidän tulojaan näiden sosiaaliturvaleikkausten kautta, vaikeuttamassa osa-aikatyön vastaanottamista. Tämä on se todellinen kuva siitä, mitä tämä hallitus on tekemässä. Tätä meidän taloudellista yhtälöä, meidän kansantalouden ongelmia, ei ole mahdollista ratkaista, jos ei puututa tähän kokonaisveroasteen laskuun. Tämä olisi rehellistä kaikkien todeta, varsinkin valtiovarainministerin, jonka johtamassa ministeriössä tämä tosiasia kyllä hyvin [Puhemies koputtaa] tiedetään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

16.16 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen hieman surullinen tuosta valtiovarainministerin avauspuheenvuorosta, tavasta käsitellä näitä opposition vaihtoehtoja. Olen hieman surullinen myös siitä, kuinka suuresti teot voivat olla ristiriidassa ennen vaaleja ja nyt sitten, kun vallankahvassa ollaan.

Tämä keskustan vaihtoehto tarjoaa työkaluja tavallisten ihmisten tavallisten asioiden hoitoon, [Mauri Peltokangas: Tyhjä paperi!] niitten kuntoon saattamiseksi. Työnteon pitää olla kannattavaa, ja sen takia emme esimerkiksi leikkaisi työmatkavähennyksestä.

Elinkeinoelämälle on luotava edellytykset. Siksi mieluummin panostaisimme infra-hankkeisiin joka puolelle Suomea yhden puolen miljardin ratahankkeen sijaan.

Lapsissa ja perheissä on maamme tulevaisuus. Me emme leikkaa lapsiperheiltä. Haluamme tähän maahan lisää lapsia, varmuutta tulevaisuudesta ja yhteiskunnan tukiverkot niille tavallisille perheistä haaveileville suomalaisille. Tavalliset ihmiset tässä kaipaavat tavallisia arjen asioita, ja näihin keskusta tarjoaa tässä vaihtoehdon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

16.17 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun näitä vaihtoehtobudjetteja nyt on käynyt läpi, niin käy kyllä surullisella tavalla selväksi, että te ette ymmärrä edelleenkaan, kuinka vakavassa tilanteessa Suomen talous on. [Katri Kulmuni: Te ette ymmärrä!] Te väitätte nimellisesti, että te otatte vähemmän velkaa kuin hallitus, mutta kun katsoo teidän rakenteellisia muutoksianne, rakenteellisia toimia esimerkiksi työmarkkinoille, niin eipä tule lisää työpaikkoja Suomeen. Demareita taitaa jopa niin paljon hävetää omat esityksensä, että päättävät salata ne, kuten täällä edustaja Heinonen toi ilmi. [Vä-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

lihuutoja] Salaatte teidän työllisyysvaikutukset, vaikka teillä ovat ne tiedossa — mieltikää. [Mauri Peltokangas: Erikoista!] Ettekö te kehtaa myöntää sitä, että teidän työllisyysvaikutuksenne ovat negatiivisia suhteessa hallituksen työllisyysvaikutuksiin, joilla ensi vuonna tulee jo kymmeniä- ja kymmeniätuhansia uusia työpaikkoja keskipitkällä aikavälillä tähän maahan? Se on ainoa keino saada vakautettua meidän julkinen taloutemme. Leikkaukset ovat välttämättömiä tässä tilanteessa, mutta yksinään ne leikkaukset [Välihuutoja keskustasta] eivät tule pelastamaan. Meidän on saatava entistä enemmän suomalaisia töihin, ja siihen teidän vaihtoehtonne eivät tarjoa ratkaisua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.19 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] — Jos nyt vakavoidutaan. — Tämä ansaitsee aikaa, tämä opposition paremman vaihtoehdon esittely. Nämä työllisyysvaikutukset, joita SDP:n vaihtoehdossa on, rakentuvat pidemmän aikavälin kestäväälle kasvulle, jonka aivan keskeisiä osia ovat ensinnäkin koulutus — me satsaamme huomattavasti enemmän koulutukseen kuin hallitus — investoinnit, etenkin vihreän siirtymän investoinnit ja t&k-investoinnit, ja työkyky, ihmisten työssäjaksamisen tukeminen ja sitten se, missä on se teidän suurin heikkoutenne, eli työmarkkinoilla sopiminen. On vastuutonta ajaa Suomi törmäyskurssille työmarkkinoilla tässä vakavassa tilanteessa. Me haluamme sopimista emmekä sanelua.

Ennen kaikkea me haluamme, puhemies, kasvua tähän maahan. Me tarvitsemme lisää investointeja ja tuottavuutta, ja me tarvitsemme osaajia suomalaiseen työelämään. Ja tässä on toinen teidän keskeinen heikkoutenne: te ette näe sitä tarvetta, mikä Suomella on osavalle ulkomaiselle työvoimaperäiselle maahanmuutolle. Tätä eivät vaadi vain sosiaalidemokraatit vaan suomalainen elinkeinoelämä ja yritykset, [Puhemies koputtaa] jotka ovat hyvin huolissaan teidän kolmen kuukauden maastapotkimislaistanne. Ministeri Purra, oletko te valmis [Puhemies koputtaa] tämän perumaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

16.20 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kun seuraa tätä keskustelua, niin jo hieman hämmästyttää, kun tuntuu, että kaikki tekevät vain arvioita. Olisikohan joskus hyvä keskittyä tekemään työtä? [Naurua] Nimittäin nämä arvioinnit vievät niin paljon aikaa, että minua itseäni hirvittää, että se itse ydintyö jää tekemättä. Edellinen työnantajani olisi antanut minulle potkut, jos minä olisin aina seurannut, mitä minä olisin tutkinut ja niitä seurauksia. Se olisi sanonut, että nyt tämä seuraaminen loppuu, kiitoksia näkemiin. [Naurua]

Mutta se vakava asia, mitä haluan tuoda, niin edustaja Seppo Eskelinen toi kyllä erinomaisesti esille — kiitän Seppo Eskelistä erinomaisesta puheenvuorosta, siellä hän on kahvitauolla tällä hetkellä — [Naurua] mutta joka tapauksessa hän puhui Itä-Suomen tilanteesta, arvoisat kollegat. Kyllä meidän pitää saada sinne Pohjois-Karjalalle nyt ihan aidosti ja oikeasti ne rahat. Löytäkää nyt ne sieltä Saimaan kanavasta, aluekehitysrahoista, 160—180 millia. Te löydätte ne rahat, ei tarvitse tehdä seurantatutkimusta. Pientä tämmöistä Sherlock Holmes -tutkimusta, niin saatte ne rahat sinne ja pannaan ne radat kuntoon.

Ja toinen asia, tämä energia-asia. Minusta on aivan käsittämätöntä, että meillä poltetaan valtavat määrät nyt runkopuuta. Kesämökkini naapurissa viedään tukkia suoraan polttoon.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

Tehdään hyvin äkkiä nyt se turvesuunnitelma ja palautetaan kotimainen energia. Säästetään noin kaksi miljardia siinä. [Puhemies koputtaa] Tätä neuvoa saatte arvoisat arvostamani, kunnioittamani ministerit ilmaiseksi noudattaa. [Puhemies koputtaa] Tulen konsultiksi, jos tarvitsette, ilman arviointeja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, kaksi minuuttia.

16.21 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tohdi uskoa, että SDP olisi jättänyt vaikutusarviot tekemättä, kun niin paljon olette niitä vaikutusarvioita meiltä pyytäneet. On myöskin vaikea uskoa, että SDP vastuullisena puolueena salaisi eduskunnalta nämä teidän budjettinne vaikutusarviot, [Ben Zyskiewicz: On se uskottavaa!] joten näin ollen kysyisin: olisiko nyt mahdollista saada nämä teidän työllisyysvaikutuksenne arvioituina? Arviomme on se, että te varmasti olette ne laskeuttaneet tuolla tietopalvelulla. [Ben Zyskiewicz: Se on varmaa!]

Kun katsotaan näitä hallituksen vaikutusarvioita, joita on laadittu, niin meidän toimitimme eduskunnalle vahvat työllisyysarviot, vahvat sosiaaliturvamuuutosten vaikutusarviot silloin, kun annoimme eduskunnalle budjetin ja budjettilait. Ne on kattavasti arvioitu virkavastuulla. Siinä on laaja aineisto eduskunnan käytettävissä ollut, ja toivoisin nyt, että vastaavasti. Ymmärrän toki, että oppositiossa mahdollisuudet erilaisten vaikutusarvioiden tekemiseen voivat olla rajallisemmat kuin ministeriöiden resurssit, mutta meillä on eduskunnassa käytössä tietopalvelu, joka on varmasti laskettanut työllisyysvaikutukset, joten olisiko mahdollista ne saada?

Hallituksen arvioissa meidän budjettimme ensi vuoden muutoksissa, meidän tuomisamme laeissa, työllisyysvaikutus on lähes 65 000. Nyt kun katson teidän vaihtoehtoanne, siinä on kyllä paljon hyviä ideoita, mutta kun perutte käytännössä kaikki säästötoimet ja kaikki rakenteelliset uudistukset, niin se tarkoittaa sitä, että teidän vaihtoehtossanne on kymmeniätuhansia työllisiä vähemmän, siis on ihmisiä, jotka eivät työllisty, eivät saa työpaikkaa vaan edelleen joutuvat elämään tukien varassa sen sijaan, [Li Andersson: 70 000 köyhää vähemmän, ajattele!] että esimerkiksi äidit ja isät lapsiperheistä pääsisivät työelämään ja sitä kautta perheiden toimeentulo vahvistuisi.

Sitten yksi yksityiskohta, kun keskusta kysyi tästä lääkekatosta. Me saimme Marinin hallitukselta velkavuoren perinnöksi, tekemättömät uudistukset mutta sitten myös yllätyksiä. Yksi niistä yllätyksistä oli se, että mikäli olisi menty kehysuralla, jonka Marinin hallitus valtiovarainministeri Saarikon johdolla oli valmistellut, niin siellä oli semmoinen yllätys, että lääkekatto olisi noussut tuplakorotuksella ensi vuodelle. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh! — Puhemies koputtaa] Hallitus arvioi, että tämä on kohtuuton tilanne, että tällaisista ei voida hyväksyä, ja näin ollen toimme eduskunnalle lakiesityksen, jossa tämä tuplakorotus peruttiin [Puhemies koputtaa] ja tehdään ainoastaan yksinkertaiset indeksikorotukset. Tämä tiedoksi edustaja Kallille, joka kysyi lääkekatosta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

16.24 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos keskustelusta ja kiitos oppositiolle vaihtoehdoista. Kyllä, siellä on paljon myös ihan katsomisen arvoisia ehdotuksia, vaikka toki vaikutusarviointien puuttuminen keskustan ja SDP:n osalta jättää hieman arvailujen varaan sitä, mikä on kokonaisvaikutus

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

sitten valtiontalouteen ja työllisyyteen myös pidemmällä aikavälillä, koska se tämän hallituksen ajatus kuitenkin on, että nimenomaan vain työllisyyden ja kasvun kautta voidaan lopulta saavuttaa se valtiontalouden tasapaino. Ei toki tämän hallituskauden aikana vielä, kuten kaikki tiedämme, vaan tulevien hallituskausien aikana.

Muutama sana näistä hyvistä ehdotuksista, joita haluan muutaman poimia tuolta. Vasemmistoliitto ehdotti taiteen perusopetuksen saavutettavuuden parantamiseen tämmöistä tasa-arvorahakokeilua. Mielestäni se on ihan katsomisen arvoinen ehdotus, sillä me tiedämme, että taiteen perusopetuksessa on haasteita siinä, kuinka laajasti se saavuttaa erilaisia perheitä ja niistä tulevia lapsia erityisesti. Tätä keskustelua on hyvä jatkaa esimerkiksi kulttuuripoliittisen selonteon valmistelun yhteydessä. Tähän varmasti kaikki puolueet pääsevät mukaan. Samantyyppistä ajatusta toki ilman tätä konkretiaa on myös vihreillä ehdotuksissaan mukana.

Sen sijaan nostan hieman ihmetellen tässä esiin sen, että SDP on ehdotuksissaan ehdottanut käytännössä kaikkien valtionavustusleikkauksien perumista teksteissä, mutta samanaikaisesti ehdottavat 150 miljoonan euron leikkauksia valtionavustuksiin kohdentamatta niitä mihinkään. 150 miljoonaa euroa valtionavustuksista on saman verran kuin koko valtion liikuntabudjetti. Te varmaan ymmärrätte, että näin suuret valtionavustusleikkaukset yhden vuoden aikana toteutettuna kohdentamattomina ovat käytännössä mahdottomia tehdä. Samanaikaisesti te kuitenkin lisäätte toisella kädellä sinne rahaa. Eli kyllä olisi rehellistä kertoa, mihin näitä kohdennuksia tehdään, kun me tiedämme, että suurempi valtionavustusuudistus, joka on jo edellisellä vaalikaudella aloitettu uudistus, [Puhemies koputtaa] tulee vielä viemään aikaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

16.26 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käyty hyvin vilkasta keskustelua, ja taisi valtiovarainministeri sanoa, että täällä on mäiskitty. Minulle jää epäselväksi väistämättä se, kuka on mäiskinyt mihinkin suuntaan. Unohdetaan se. Mietitään näitä argumentteja, mitä on todettu. Tässä ministeri sanoi juuri äsken, että Marinin hallitukselta jäi perinnöksi poikkeuksellisen korkea velka, julkinen velka. Marinin hallitukselta muuten jäi perinnöksi myöskin poikkeuksellisen korkea työllisyysaste, ja se on muuten aitoa työllisyyttä, ei edes työllisyysarvio [Välihuutoja] vaan sen politiikan seurausta, mitä se hallitus harjoitti. Se on tässä tärkeä todeta.

Täällä on todettu valtiovarainministerin suulla myöskin, että SDP on vaihtoehtobudjetissaan himoverottaja. Te kuulitte selkeästi: me haluamme nimenomaan verohelpotuksia pieniä ja keskisuuria tuloja ansaitseville, ei verohelpotuksia niille, joilla jo rahaa on, vaan mieluummin niille, joilla on sitä vähemmän. Tämä on se meidän linjauksemme tässä kohdassa.

Te pohditte myöskin sitä, että Suomessa on maailman korkein veroaste. Omassa puheenvuorossanne tuotte sen, [Puhemies koputtaa] ja se pitää paikkansa, mutta maailman korkein veroaste on kaikille Pohjoismaille tyypillistä. [Puhemies koputtaa] Kansainvälisissä indikaattoreissa me olemme kaikkein pisimmälle kehittyneitä yhteiskuntia [Puhemies koputtaa] johtuen siitä, että se kerätään myöskin julkisen verotuksen kautta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saarikko, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

16.28 **Annika Saarikko kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu paljon veroista, työllisyydestä, mutta itse asiassa yllättävän vähän siitä, mikä on budjetin suurin menoerä, ja se on meidän sosiaali- ja terveyspalvelut. Ja minun täytyy sanoa, ehkä pienenä vihjeenä, kun on tämmöistä uhrimielen hakemista siitä, miten kurjaa on, että hallitusvastuussa kaikesta ei kiitetä ja kehuta, niin siihen kannattaa lähinnä vain tottua. Silloin elämä on mukavampaa, ja sen kanssa kyllä pystyy elämään. Sellaista vastuunkanto on.

Mutta mitä tulee tähän teidän näkemykseenne ja tapaanne jatkuvasti moittia, että kaikki johtuu edellisen hallituksen sote-uudistuksesta, niin sanon: vastuu on teidän. Korjatkaa sen valuvikoja, koska ilman muuta isoissa uudistuksissa sellaisia on. Ja sanon myös suoraan, että tähän malliin on rakennettu erityisesti tämän vaalikauden aikana niin voimakas ohjaus valtiovarainministeriöstä, että minä rohkenen sanoa, että kaikki ne järjettömyydet, mitä hyvinvointialueilla ehkä tullaan tekemään, kenties perussuomalaistenkin paikallisten päättäjien kannattamana sote-asetusten lakkautuksena, ovat perussuomalaisten tekosia tässä maassa. Te voitte valtiovarainministeriön ohjauksella varmistaa, että näin ei tarvitse toimia.

Ja toiseksi, arvoisa valtiovarainministeri, se tapa, jolla te puhuitte yhteiskunnan heikoimmista [Puhemies koputtaa] — teidän politiikkanne on päätynyt niin kovan oikeiston politiikaksi, että sekö on viesti niille sairaille suomalaisille, [Puhemies koputtaa] jotka tarvitsevat palveluita, että he ovat jollain tavalla huonoja ja heikkoja ihmisiä? [Puhemies koputtaa] Tämä maa vanhenee, ja ihmiset tarvitsevat näitä palveluita kaikkialla tässä maassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

16.29 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kaikki tässä salissa jaamme sen näkemyksen, että Suomen julkisen talouden keskeinen ongelma on se, että meillä on liian suuret julkiset menot suhteessa meidän bruttokansantuotteeseen. Nämä liian suuret menot pakottavat meidät siihen, että meillä on tämä himoverotus, meillä on erittäin korkea veroaste. Siitä huolimatta nämä verotulot eivät riitä [Annika Saarikon välihuuto] ja me joudutaan ottamaan kaksin käsin lisää velkaa. [Jussi Saramo: Laskette veroja!] Oppositio puolueet esittävät täällä tosissaan, että Suomen ongelma olisi kokonaisveroasteen lasku, vaikka se veroaste on edelleen maailman korkeimpia. [Katri Kulmunin välihuuto]

SDP syyttää perussuomalaisia vaalilupauksen pettämisestä. Me olemme pitäneet lupauksemme. [Välihuutoja] Me olemme suomalaisten puolella. Maahanmuuttoa kiristetään, kehitysavusta leikataan, autoilijoita ei kuriteta, peruskouluun satsataan. Me haluamme Suomen velkasuhteen laskuun. Demarit todellakin kehtaavat. Te piditte kiinni vaalilupauksistanne viime kaudella: kaikkea kaikille, etenkin maasta ulos rahaa ja lisää veroja ja velkaa. Viis siitä, että olemme Kreikan tiellä. [Puhemies koputtaa]

Ja hyvä keskustella, [Antti Kurvinen: Täällä olen!] te ette edes keskustelleet hallitukseen tulemisesta, vastuun kantamisesta. Te petitte rankasti omat äänestäjänne. [Välihuutoja — Annika Saarikko: Kantakaa vastuunne, Lapin vaalikuningatar!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väätäinen, olkaa hyvä.

16.31 **Tuula Väätäinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on puhunut Itä-Suomen merkityksestä kokonaisturvallisuuden nimissä, ja olette sanoneet, että jopa

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

EU tunnistaa Itä-Suomen ja itäisen rajan rauhallisena pysymisen tärkeyden. Hallituksen päätöksessä nämä puheet eivät kuitenkaan näy.

SDP:n vaihtoehto antaa rahaa myös Itä-Suomeen. Savo—Karjalan ratojen ja Kuopion pelastusopiston rahoituksen haluamme varmistaa. Ehdotamme itäiseen Suomeen omaa elinvoimapakettia.

Hallituksen aikomus poistaa aikuiskoulutustuki on avokämmenen läimäytys kaikille niille, jotka tähän asti ovat tuen varjolla voineet täydentää omaa ammattiaan tai kouluttautua uuteen ammattiin. Tämäkin suunnitelma teidän on peruttava.

Arvoisa puhemies! Kun olen kuunnellut opposition ryhmäpuheenvuorojen pitäjät ja myös ministeri Purran vastaukset, niin kiitän opposition ryhmäpuheenvuorojen pitäjiä hyvistä tavoista esittää asiansa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

16.32 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus leikkaa sote-rahoituksen perusurasta 1,4 miljardia euroa, mitä keskusta ei voi hyväksyä. Ei auta mustan väittäminen valkoiseksi: rahoitusta leikataan, sitä ei anneta riittävästi. Väki ikääntyy ja palvelutarve vain kasvaa. Leikkaukset palveluihin ja vanheneva väestö ovat huono yhdistelmä.

Oman maakuntani perussuomalaisten aluevaltuutettujen linja on aivan erilainen kuin teidän linjanne, arvoisa valtiovarainministeri. Pohjois-Pohjanmaalla perussuomalaiset näyttävät ymmärtävän, että hallituksen alueille määräämät säästötavoitteet ovat epärealistiset ja kohtuuttomat. Me keskustalaiset olemme kehottaneet kertomaan nämä terveiset myös perussuomalaisille ministereille, jotta siellä tiedetään, mikä ahdinko alueilla on. Arvoisa ministeri Purra, joko teille on kerrottu terveiset? Apua tarvitaan. [Ben Zyskowiec'in välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowiec.

16.33 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olin juuri sanomassa, että hyvinvointialueilla ongelmana eivät nyt ole nykyisen hallituksen tavoitteet vaan teidän aikanaanne säädetty laki.

Varsinaisesti olin sanomassa, että sosiaalidemokraatit ovat viime aikoina jatkuvasti valittaneet siitä, että hallitus muka ei ole toimittanut eduskunnalle riittäviä vaikutusarvioita säästölaeista. Nyt me emme tiedä teidän vaihtoehtobudjettinne työllisyysvaikutuksia. Kyse ei ole siitä, etteikö eduskunnan tietopalvelu olisi niitä laskenut, kun se on ne laskenut. Kyse on siitä, että te salaatte ja pimitätte nämä laskelmat. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] Teillä on siihen varmaan joku hyvä syy. Nyttten te lupaatte, että teiltä tulee jossain vaiheessa joitain ihan ikiomia taikalaskelmia, kun nämä eduskunnan tietopalvelun laskelmat ilmeisesti eivät kelpaa. SDP — S on salailu, P on peittely, D on sitten ilmeisesti demagogia. [Naurua — Eduskunnasta: Nyt on saatava vastaus!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

16.34 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa on pientä tekopyhyyttä. Olen erittäin huolissani näistä sosiaaliturvaan liittyvistä leikkauksista

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

ja niitten yhteisvaikutuksista. Hallitus on tiennyt sen, että yhteisvaikutusten arviointi ei ole tarpeeksi laajaa. Siitä on tullut kritiikkiä ihan syyskuusta lähtien, jolloin teidän oma oikeuskansleri Tuomas Pöysti nosti tämän kritiikin esille. Tämän jälkeen lainsäädännön arviointineuvosto on esimerkiksi antanut eduskunnalle lausunnon, koska eduskunnassa ei ollut aikaa käsitellä sitä aikaisemmin, tai siis hallitus ei ottanut sitä omaan käsittelyynsä.

Jos vaikka miettii sitä, että tätä yhteiskunnallista keskustelua ollaan kuultu, useat tutkijat — Juho Saari, Heikki Hiilamo — ovat nostaneet esille sen huolen siitä, että nämä leikkaukset saattavat kohdistua samoihin perheisiin, samoihin ihmisiin. Sen takia olisikin ollut todella tärkeätä, että tämän STM:n selvityksen lisäksi oltaisiin tehty laaja perus- ja ihmis-oikeuksiin perustuva selvitys ja oltaisiin tiedetty, miten nämä leikkaukset todellisuudessa kohdistuvat. [Puhemies koputtaa] Olisinkin kysynyt hallitukselta siitä, [Puhemies koputtaa] ettekö te todellisuudessa halua tietää, koska muuten kansa tietäisi, minkälaista politiikkaa te todellisuudessa teette.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, Mai, olkaa hyvä.

16.35 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Raha kertoo, mitä priorisoidaan ja mitä ei. Hallitus on omissa budjetissaan osoittanut, että ilmasto- ja luontotyössä sanat ja teot eivät kohtaa, ja tästä varoittavat päivästä toiseen tutkijat ja kansalaisjärjestöt.

Vasemmiston vaihtoehtobudjetissa me valitsemme toisin. Me näytämme, että on mahdollista välittää ihmisten lisäksi myös luonnosta ja viedä ilmastotyötä eteenpäin. Ja tämä on mahdollista tehdä tavalla, jolla velkaa otetaan hallitusta vähemmän. On mahdollista perua epäinhimilliset sosiaaliturvaleikkaukset, pienentää tuloeroja ja vähentää köyhyyttä ja samalla viedä ympäristötyötä eteenpäin.

Meidän vaihtoehtobudjettimme näyttää, kuten pääministeri sanoi, että puolueet eivät ole samanlaisia, ja teidän tekemänne päätökset tuloerojen kasvattamisesta, köyhyiden kasvattamisesta, leikkauksista ja ympäristövelasta ovat teidän tekemänne valinta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

16.36 Henrik Wickström r (vastauspuheenvuoro): Vårderade herr talman, arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää oppositiopuolueita näistä vaihtoehdoista. On hyvä, että me voidaan käydä keskustelua niistä nyt tässä. Mutta ehkä keskeisintä on tässä se, onko meillä kaikilla puolueilla sama tilannekuva Suomen taloudellisesta tilanteesta. Itse on pakko sanoa, että tämä ei tule vahvasti esiin varsinkaan oppositiopuolueiden vaihtoehtobudjeteissa.

Isoin haaste tällä hetkellä Suomella on se, että meillä on liikaa suomalaisia työmarkkinoiden ulkopuolella. Nyt hallitus haluaa omilla toimillaan kannustaa siihen, että mahdollisimman moni suomalainen saisi työpaikan. Itse kannan suurta huolta siitä, ihan niin kuin hallitus myöskin, että Suomessa työnantajayrittäjien määrä laskee todella kovaa vauhtia, ja siitä meidän kaikkien pitää olla huolissaan.

Ja mitä tulee kasvuun, nimenomaan näillä työmarkkinauudistuksilla hallitus haluaa luoda pohjaa tälle kasvulle. Me mahdollistetaan myöskin paikallinen sopiminen, mikä on tärkeä asia varsinkin pk-yrityksille. Tätä kautta me saadaan lisää työpaikkoja, jota kautta me saadaan verovaroja, joilla me voidaan rahoittaa kaikille suomalaisille tärkeät hyvinvointipalvelut.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

16.38 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä kun on puhuttu nyt työllisyysvaikutusarvioinneista ja -lukemista, niin on todettava tässä vaiheessa liittyen edustaja Bergbomin julistukseen — kun hän toi esiin sen, että työmarkkinauudistus tuo työllisyyttä paljon tähän valtakuntaan — että nämä työmarkkinauudistukset, joihin ka hän viittasi, ovat suoraan sanottuna siis työlainsäädännön heikennyksiä. Eli siellä on sairaussakkoa, potkulakia, määräaikaistuksia ilman perustetta, lomautusten nopeuttamista, yhteistoimintalain soveltamisalaa, muutosneuvotteluitten neuvotteluajkojen lyhentämistä, takaisinottovelvollisuuden poistamista ja paikallisen sopimisen edistämistä ja niin pois päin. Kävin tarkistamassa VM:n sivuilta, paljonko näytti hänen julistamiensa työllisyystoimien, näytti heikennysten, osalta olemassa olevat luvut sitten ovat, ja VM:n sivulla nämä toimet eivät tuo minkäänlaista työllisyyttä. Sen verran haluan korjata nyt edustaja Bergbomin julistusta tässä aiemmin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

16.38 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valittavasti kokoomus ja perussuomalaiset kallistavat työmatka-autoilua. Matkakuluvähennystä saa pian entistä vähemmän, ja omavastuuosuus nousee. Se on tosi rajussa ristiriidassa sen kanssa, mitä te vaalien alla lupailitte, ja ennen kaikkea sen kanssa, että te haluatte lisätä työllisyyttä. Esimerkiksi 90 kilometrin työmatkaa Oulusta Pudasjärvelle kulkevat opettajat saavat jatkossa maksaa ainakin noin 500 euroa enemmän työmatkoista vuodessa. Se on ihan näkyvä siivu opettajankin kukkarosta. Hyvähän meidän on täällä pikkutakeissa ja näppäskengissä ajella [Välihuutoja oikealta] raitiovaunuilla, kun monessa, monessa paikassa Suomessa ei ole julkista liikennettä lähestulkoon lainkaan. Mitä te luulette, ajattelivatko ne ihmiset, jotka teitä äänestivät tänne, että he äänestäisivät tänne ihmisiä korottamaan heidän työmatkojensa kuluja? Me keskustassa haluttaisiin pitää huolta siitä, että töissäkäynti on jatkossakin kannattavaa, ja me haluamme helpottaa ihmisten töissäkäyntiä, emme vaikeutaa sitä. Sen vuoksi suosittelenkin, [Puhemies koputtaa] että ehdottomasti kannattaa lukea tämä vihreä kirja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä.

16.40 **Anna-Kristiina Mikkonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa puhutaan paljon oikeudenmukaisuudesta. SDP:n vaihtoehtobudjetissa esitetään, miten valtiontaloutta on mahdollista sopeuttaa hallituksen esitystä oikeudenmukaisemmin. Hallitus on valinnut pienituloisia, opiskelijoita ja nuoria kurittavan linjan ja puolustaa linjaansa velkapuheilla.

SDP ottaisi ensi vuonna 430 miljoonaa euroa vähemmän velkaa kuin hallitus. Toisin sanoen: Vaihtoehtossamme Suomi velkaantuisi joka päivä miljoona euroa vähemmän kuin hallituksen esityksessä. Samalla keventäisimme pieni- ja keskituloisten verotusta, peruisimme Orpon hallituksen ajamat sosiaaliturvaleikkaukset ja vahvistaisimme sosiaali- ja terveyspalveluita. SDP:n vaihtoehdossa ei leikata nuorten tulevaisuudesta tai romuteta suomalaisia työmarkkinoita, vaan rakennetaan parempaa työelämää. Vähemmän velkaa,

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

vähemmän köyhyyttä, ilmastotavoitteista tinkimättä. Tämä on vastuullisen kasvun kaava. [Puhemies koputtaa] Tämä on perustellusti parempi vaihtoehto.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.41 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minusta oli oikein hyvä, että valtiovarainministeri mainitsi Sipilän hallituksen täällä aiemmin, kun itsekin olen vanhoja Sipilän hallituksen veteraaneja, ja silloin tehtiin vaikeita ja kipeitä päätöksiä. Mutta se iso ero, arvoisa valtiovarainministeri Purra, teidän hallitukseenne on se, että silloin katsottiin, että kun leikataan vaikeassa tilanteessa olevilta ihmisiltä, niin laitetaan myös hyväosaiset maksamaan jotakin. Tuotiin solidaarisuusveroa ja vastaavaa. Nyt tämä kaikki uupuu tästä teidän ohjelmastanne.

Keskusta on ajatellut myös yrittäjyyttä ja työllisyyttä omassa vaihtoehdossaan. Me muun muassa porrastaisimme ansiosidonnaisen työttömyysturvan ja toisimme kaikille universaalisti ansiosidonnaiseen mahdollisuuden.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri tuntuu unohtavan, että nyt jos alennetaan velaksi veroja, niin se on kuin siirrettyä verotusta. Te siirrätte näillä kaljaveron alennuksella ja tuloveron alennuksella verotusta.

Puhemies! Kysynkin nyt valtiovarainministeriltä: sitoudutteko siihen, että ette tuo tällä vaalikaudella uusia veronkiristyksiä tämän löperön velkapolitiikan takia? Ja kysyn myös vielä: onko teillä joitakin kasvua vahvistaviakin toimia vai pelkkiä leikkauksia teidän ajatuksissanne?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, kolme minuuttia.

16.42 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa herra puhemies! Ensin täällä mainittiin siitä, että nämä hyvinvointialueilla nyt tehtävät toimet ja kohteet, joilla rahat yritetään saada riittämään, johtuisivat tästä hallituksesta. Mennään nyt rehellisyyden nimissä siihen, että nämä meidän toimmemme eivät vaikuta vielä yhtään mihinkään, vaan nämä toimet, joita tällä hetkellä tehdään, johtuvat yksinomaan edellisestä hallituksesta ja sen tekemistä päätöksistä. [Ben Zyskowitz: Se on juuri näin! — Välihuutoja keskustan ryhmästä]

Sen lisäksi tämä hallitus ei näe, että näitä ongelmia jatkuvasti ratkaistaan antamalla lisää rahaa. Olen ymmärtänyt, että se on opposition lääke hyvinvointialueiden, kuntien ja kaikkien muidenkin ongelmien ratkomiseen, mutta se ei myöskään näy näissä teidän vaihtoehtobudjeteissanne, että annetaan aina lisää rahaa näiden ongelmien ratkomiseen. Miksi te ette sitten tehneet sellaista rahoituslakia, että se olisi suoraan määrännyt näin paljon rahaa sinne, [Antti Kurvinen: Miksi te ette korjaa vaan syyttelette muita?] mikäli teillä olisi sitä tarjottavaa?

Työmarkkinatoimista ja niiden vaikutuksista työllisyyteen: Kyllä hallitus tekee sellaisia toimia, että niille teknisten vaikutusten laskeminen on aika hankalaa valtiovarainministeriössä, mutta erilaiset etujärjestöt, muun muassa Suomen Yrittäjät, ovat selvittäneet tätä jäsenyritystensä kautta, ja siellä saatujen tulosten mukaan yritykset itse kertovat, miten heihin tulee vaikuttamaan esimerkiksi paikallisen sopimisen paraneminen. Se kyllä nimenomaan lisää työllisyyttä. [Välihuutoja vasemmalta — Niina Malm: Mites se työntekijöiden näkökulma?]

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

Sitten seuraavaksi tähän hallituksen neljän miljardin investointiohjelmaan, joka ei siis suinkaan käsitä ainoastaan Turun tunnin junaa, kuten täällä annetaan ymmärtää, vaan neljän miljardin investointiohjelman koko Suomeen. Siellä korjataan korjausvelkaa, on infra-hankkeita, on kaupunkien MAL-hankkeita ja muuta, Itä-Suomea, Kuopiota, länsirannikkoa, päärataa, Savon rataa, lentorataa ja niin edelleen. Sen lisäksi on vielä muita toimia. Nämähän kustannetaan myymällä valtion omaisuutta, eli ainoastaan peruuttamalla näistä toimista ei saada yhtään valtiontaloutta parempaan kuntoon. Enkä muutenkaan ymmärrä, miksi keskusta niin voimakkaasti vastustaa esimerkiksi sitä, että Espoo—Vihti—Lohjavalille saadaan raiteet tukemaan Uudenmaan [Antti Kurvinen: On muitakin maakuntia!] valtavaa väestöä alueella, jossa ei ole tällä hetkellä minkäänlaista raideliikennettä. [Antti Kurvinen: Onko Peltokangas samaa mieltä?]

Puhemies! Vielä lyhyesti. Harmaan talouden torjuntaan hallitus budjetissaan antoi lisää rahaa Verohallinnolle, Tullille ja aville esimerkiksi tämän työn edistämiseen. Hyvin paljon, yhä enemmän, tästä harmaasta taloudesta kohdistuu matalapalkkasektorille, nimenomaan maahanmuuttajavaltaisille aloille, esimerkiksi takseihin, ravintoloihin ja rakennusalaan. Siksikin on hyvin vaikea ymmärtää, että sosiaalidemokraatit tätä kuitenkin niin kovasti haluavat edistää, vaikka muistaakseni Teollisuusliittokin juuri asiasta varoitti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, kaksi minuuttia.

16.45 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan tähän työllisyysasteasiaan, joka täällä on noussut esille keskusteluissa. Se on hyvä asia, että meidän työllisyysasteemme on noussut. Se nousi Sipilän kaudella, se nousi myös Rinteen—Marinin kaudella, mutta se ei ole riittävällä tasolla, jotta me pystyttäisiin pitämään tämä julkinen talous tasapainossa. Se on selvästi alempana kuin se on Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa edelleen puhumattakaan Islannista. Eli se on liian matalalla tasolla edelleen.

No sitten toinen huomio. Viimeisen kahden vuoden aikana, Marinin hallituksen aikana, työllisyysaste kyllä nousi, mutta tehtyjen työtuntien määrä ei noussut yhtään, koska osa-aikatyön määrä ja lyhennetyn työviikon tekeminen kasvoivat niin paljon. Silloin tietysti jokainen ymmärtää, että vaikutus valtiontalouteen on ihan eri, ovatko ihmiset koko-aikatyössä vai osa-aikatyössä, koska moni osa-aikatyössä oleva tarvitsee siihen rinnalle esimerkiksi sovitellun päivärahan kautta työttömyysturvaa tai asumistukea, jolloin julkisen talouden vaikutus on aivan toinen. Eli meidän pitää saada edelleen työllisyysastetta nostettua korkeammalle ja myöskin enemmän koko-aikatyötä osa-aikatyön sijasta.

Kun täällä edustaja Lyly puhui siitä, että nyt on 58 000 avointa työpaikkaa vähemmän kuin mitä oli aikaisemmin, se on ihan totta. Voin kyllä sanoa, että se on kyllä historiallinen virhe, että Marinin hallituksen aikana ei kyetty tekemään niitä työelämän kannustavuuteen liittyviä uudistuksia, mitä nyt tehdään, koska silloin olisi ollut paras mahdollinen aika ne uudistukset tehdä. Nyt ne on tehtävä, kun muuta vaihtoehtoa ei ole, mutta totta kai silloin olisi ollut vielä parempi, kun olisi ollut enemmän avoimia työpaikkoja.

Sitten ihan lopuksi vielä edustaja Tuppuraisen puheenvuoroon. Toivon, että nämä Suomen mallin neuvottelut, jotka nyt ovat kaksikantaisesti lähteneet liikkeelle, johtavat tulokseen, ja toivon, että tästä salista lähtee sellainen viesti, kuten uskon myös teiltä lähtevän, että niitä halutaan yhdessä edistää.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä, kaksi minuuttia.

16.47 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos arvoisa puhemies! Itse asiassa ministeri Satonen sanoi tärkeät asiat ja korosti rakenneuudistusten ja työllisyyden vahvistamisen merkitystä kattaen myös tehdyt työtunnit, koska me tarvitsemme verotuloja, me tarvitsemme työllisyyttä, me tarvitsemme sen pohjoismaisen mallin, jolla me pystymme ylläpitämään pohjoismaiset palvelut. Hallituksen iso linja ja iso kuva lähtee nimenomaan tästä ajatuksesta, että tehdään uudistuksia, puretaan kannustinloukkuja, nostetaan ihmisiä tukien varasta työelämään. Se on myös paras ja kestävin tapa vähentää lapsiperheköyhyyttä.

Näistä vaikutusarvioista vielä kerran, koska niistä usein kysytte. Tämä on toki käyty monta kertaa läpi. Hallitus on toimittanut budjetin antamisen yhteydessä erittäin laajat, siis pitkät vaikutusarviot, joissa on käyty meidän maamme parhaiden asiantuntijoiden johdolla sosiaali- ja terveysministeriöstä ja valtiovarainministeriöstä läpi nämä vaikutusarviot näille ensi vuonna voimaan tuleville budjettilaeille. Sen lisäksi jokaisen hallituksen esityksen yhteydessä on arvioitu niiden yksittäisten esitysten vaikutukset ja myös perus- ja ihmisoi-keusnäkökulma. Ja sen lisäksi ministeriö on, voi sanoa, yötä myöten valmistellut nyt eduskunnan valiokunnille teidän tietopyyntöihinne pohjaten lisäaineistoja ihan sen mukaan niin paljon kuin on pyydetty. Eli tätä vaikutusarviointia on siis kattavasti ja laajasti tehty. Nyt käsitykseni on se — te tiedätte paremmin — että eduskunnassa perustuslakivaliokunta on saanut työnsä päätökseen, todennut, että nämä esitykset ovat perustuslain mukaisia ja niitä voidaan edistää. Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa työ vielä etenee. Mielestäni olisi, kun käsittelemme nyt näitä vaihtoehtobudjetteja, kohtuullista se, että edes näiden työllisyysvaikutusten osalta myös opposition vaihtoehtoihin tehty vaikutusarviot olisivat käytettävissä, kun olette omat budjettiesityksenne, nämä vaihtoehdot, tänne eduskunnalle antaneet.

Kysynkin vielä, jos puhemies sallii vielä puheenvuoron oppositiolle ja erityisesti ehkä sosiaalidemokraateille, koska teiltä ne puuttuvat, olisiko mahdollista ne työllisyysvaikutusarviot saada. Tässä näkyy niin selkeä ero. Me lähdemme siitä, että me haluamme, että ihmiset työllistyvät ja saavat sitä kautta paremman toimeentulon, ja se on se oleellinen asia tässä, se ero [Puhemies koputtaa] hallituksen ja opposition välillä. Hyviä ehdotuksia teillä on, ja haluaisin mielelläni jatkaa keskustelua esimerkiksi vaikkapa näistä työkykyyn liittyvistä teemoista. On todella tärkeää saada ihmisten työkykyä vahvistettua ja nostettua ihmisiä, [Puhemies koputtaa] esimerkiksi osatyökykyisiä ihmisiä, takaisin työelämään. Tässä varmasti löytyy myös yhteistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

16.50 Eemeli Peltonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On paikallaan vielä kertaalleen muistuttaa, että myös SDP keventäisi vaihtoehtobudjetissaan pieni- ja keskituloisten sekä eläkeläisten verotusta, ja kaiken lisäksi tekisimme suuremman kevennyksen ansiotuloverotukseen kuin mitä hallitus esittää tehtäväksi. Kyllä, vaihtoehtobudjetistamme löytyy myös kestäviä ja oikeudenmukaisia avauksia valtion tulopohjan laajentamiseksi, aivan kuten vastuulliseen talouspolitiikkaan kuuluukin. SDP esittää muun muassa lisätaamattomien yhtiöiden osinkojen verouudistusta, terveysperusteista veroa ja uutta vakuutuskuorien veroa — ja muuten, tätä terveysperusteista veroa esitti kokoomuskin viime kau-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

della oppositiosta käsin. Kysyisinkin nyt hallitukselta vielä kerran: kävisivätkö ja miksi nämä eivät käy meidän reilut oikeudenmukaiset veroavaukset, miksi eivät hallitukselle kelpaa nämä toimet, kun olisivat uskottava ja konkreettinen vaihtoehto niille leikkauksille, joita hallitus on tekemässä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

16.51 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minusta tuntuu, että vaikka oppositiolla olisi minkälaisia vaikutusarviointeja tai esityksiä, niin tämä hallitus ei kyllä välittäisi niistä yhtään mitään. [Naurua] Me olemme keskustasta esittäneet oikeudenmukaista vaihtoehtoa. Me olemme sanoneet, että nyt tässä tilanteessa oluen verotusta ei tarvitse keventää. Me olemme sanoneet, että rikkaiden verotusta ei tarvitse keventää. Me olemme esittäneet, että Turun tunnin junaa ei tarvitse nyt rakentaa. Tässä puhutaan 700 miljoonasta eurosta, arvoisa valtiovarainministeri. Teillä olisi 700 miljoonaa euroa käytettävissänne, jotta voisitte perua lapsiin ja nuoriin kohdistuvat leikkaukset. Pääministeri Orpo sanoi vielä ennen vaaleja, että emme leikkaa lapsilta, emme nuorilta, emme opiskelijoilta. [Antti Kurvinen: Ne olivat niitä juhlapuheita!] Ja näin leikataan lapsilta, nuorilta ja opiskelijoilta. Pääministeri Orpo myöskin sanoi, että velkahumppa pitää lopettaa. No ei, humppa sen kuin soi ja jatkuu. [Naurua keskeltä] Miksi tämä hallitus ei kykene oikeudenmukaiseen politiikkaan, vaan te ajatte vain etuja omille äänestäjillenne?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

16.52 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt täytynee tarttua keskustan edustaja Ovaskan puheenvuoroon. Kun en aikaisemmin vielä päässyt kommentoimaan keskustan vaihtoehtoa, niin ensinnäkin totean, että kiitos siitä, että tuette myös monia rakenneuudistuksia, joita maan hallitus on viemässä eteenpäin — se on minusta arvokasta ja hienoa, että voimme tehdä näitä yhdessä.

Herra puhemies! Samaan vetoon hämmästelen, miten juuri keskusta, joka on ollut kuitenkin tähän saakka ymmärtääkseni keskusta-oikeistolaisen, vastuullisen taloudenpidon puolue, esittää yli 500 miljoonan euron veronkorotuksia [Antti Kurvisen vastauspuheenvuoropyyntö] ja vielä niin, että myös nostetaan työttömyysvakuutusmaksun tasoa, mikä nimenomaan tässä tilanteessa leikkaa palkansaajan ostovoimaa ja tekee työn tekemisestä myös vähemmän kannattavaa. Tämä on kyllä kovin, kovin erikoista kaikinensa.

En oikein tiedä, mitä tästä pitäisi sanoa, koska vielä samaan aikaan keskusta ei ole sitoutunut kuuden miljardin sopeutukseen, joka on kuitenkin ollut se VM:n vähimmäistaso, [Puhemies koputtaa] jota tämä hallitus vie nyt vastaavasti eteenpäin. [Mauri Peltokangas: Erinomainen puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.53 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edustaja Marttisella, kollegaryhmyrillä, lähti hyvin liikkeelle puheenvuoro, mutta sitten pikkuisen kurvissa pyörä meni hiekan puolelle. [Naurua] Me emme esitä veronkiristyksiä, vaan me emme alentaisi veroja velaksi, koska arvoisa Marttinen, nämä velaksi tehdyt veronkevennykset lankeavat maksuun meille nuorille ja meidän lapsille ja lapsenlapsille. Ja nyt on se tilanne,

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

että siitä velkalaivasta, mistä pääministeri Orpo ja valtiovarainministeri Purra puhuivat, on tullut velkasukellusvene: se laiva on mennyt tässä vaalikauden alussa ympäri, ja nyt se uppoaa.

Keskusta on tehnyt realistisen vaihtoehdon. Me olemme arvioineet, että me pystymme noin viitisen miljardia sopeuttamaan tällä vaalikaudella taloutta, ja sopeutetaan sitten seuraavalla vaalikaudella lisää. Te olette tehneet kuuden miljardin suuria tavoitteita, mutta ne ovat täysin epärealistisia. Olette jo näillä laskelmilla ottamassa lisää velkaa 50 miljardia.

Arvoisa puhemies! Päätän siihen: Sipilän hallitus leikkasi ja käytti kovia lääkkeitä mutta käytti oikeudenmukaisesti. Arvoisa valtiovarainministeri Purra, teiltä oikeudenmukaisuus puuttuu koko hallitusohjelmastanne. Sitä sanaa ei ole. [Sebastian Tynkkynen: Se oli rakentava puheenvuoro! — Antti Kurvinen: Se oli rehellinen puheenvuoro! — Sebastian Tynkkynen: Se oli rakentava!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.55 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun näistä työllisyysvaikutuksista puhutaan, niin on paikallaan muistuttaa, että kyllä tämä hallitus sai Marinin hallitukselta erittäin hyvän perinnön, koska työllisyys oli historiallisen korkealla tasolla. Se mahdollisti sen, että Työllisyysrahastossa oli ylijäämää, minkä turvin te olette voineet tehdä tämän lievästi elvyttävän budjettiesityksenne. Jos pidetään mielissä näitä työllisyysvaikutuksia, mitä hallitus politiikallaan aikaansaa, niin on kuitenkin niin, että vaikka kuinka leikataan asumistuesta ja työttömyysturvasta, niin yksi ihminen voi työllistyä vain yhden ainoan kerran, ja sen vuoksi pelkään, että ne hallituksen työllisyysvaikutusarviot on aika yläkanttiin viritetty. Kun otamme vielä näitten leikkausten sosiaaliset vaikutukset, jotka kasautuvat useimmiten samoille kotitalouksille, niin kyllä se inhimillinen hinta on kohtuuton. On myös erikoista, että hallitus ei ole suostunut laskemaan näiden omien leikkaustensa yhteisvaikutuksia, vaikka sitä on täällä eduskunnassa moneen kertaan pyydetty.

Mutta voin lohduttaa teitä, että SDP tekee vaikutusarviot. Me teemme laajan vaikutusarvion ja teemme sen aivan avoimesti niin, että voimme siitä yhteisesti keskustella. Se tulee olemaan parempi vaihtoehto. [Mauri Peltokankaan välihuuto — Sebastian Tynkkynen: Voidaanko luottaa, että julkaistaan?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

16.56 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreät rakentavat Suomea, joka kantaa vastuuta ympäristöstä, ihmisistä ja taloudesta. Orpon hallitus sen sijaan on valinnut tien, joka lisää eriarvoisuutta ja sysää lapsia köyhyyteen eikä ota vakavasti luonto- ja ilmastokriisiä. Tätä ei voi kutsua vastuulliseksi.

Vihreän vaihtoehtobudjetin keskeinen lähtökohta on, että taloutta uudistetaan tämän yhden planeetan rajoihin. On huolestuttavaa, että vaikka useat ympäristökriisien mittarit ovat punaisella, niin hallitus näyttää sulkevan siltä silmänsä. Esimerkiksi maatalouden osalta hallitus leikkaa ympäristötukia pois, vaikka on myös maataloustuottajien etu, että vesien suojeleluun ja hiilensidontaan kannustetaan osana kestävästä ruoantuotantona. Näin voittaa niin maataloustuottaja, huoltovarmuus kuin ympäristö. Vihreiden vaihtoehtobudjetti osoittaa,

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

että taloutta voidaan tasapainottaa ja uudistaa leikkaamatta kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta ja luonnolta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

16.57 Joakim Vigelius ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvan, työn ja toivon politiikkaa — sitä meille lupaa keskusta tässä vaihtoehtobudjetissaan, vaihtoehtodossaan hallituksen politiikalle. [Puhuja heiluttaa kädessään keskustan vaihtoehtobudjettia] Liki 40 sivua kauniita sanoja, visioita ja sitä sun tätä. Mutta meidän tiedämme, että keskustasta on tätä vain teoriassa. Tämä on iso nivaska, mutta tätä [Puhuja heiluttaa kädessään valkoista paperia] keskustasta on käytännössä: tyhjä paperi. Tyhjä paperi on se, minkä te jätitte hallitustunnustelijalle puolisen vuotta sitten viime keväänä, kun teiltä tiedusteltiin, oletteko valmiita lähtemään ajamaan politiikkaanne, menemään hallitukseen, kantamaan vastuuta. Tämän te jätitte hallitustunnustelijalle, tyhjän paperin. Teillä oli vaihtoehto. Te ette käyttäneet sitä. Teitä kiinnosti enemmän olla siellä vasemmiston puolella salia räksyttämässä tälle hallitukselle. [Välihuutoja keskeltä] Tämän edestä te puhutte, [Puhuja heiluttaa keskustan vaihtoehtobudjettia] tämän edestä te teette. [Puhuja heiluttaa valkoista paperia] Tämä tyhjä paperi on se teidän todellinen vaihtoehtobudjettinne, tämä on se.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

16.58 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi on toden totta vaikeassa tienhaarassa, jälleen kerran taantumassa. Oloni olisi huomattavasti levollisempi, jos valtiovarainministeri puhuisi täällä Suomen talouden pelastamiseksi eikä antaisi puheen mennä perussuomalaisten sloganien alle — tai jos pääministeri olisi ollut tässä keskustelussa kuuntelemassa keskustan uskottavaa vaihtoehtoa yli kaksi tuntia eikä olisi lähtenyt muihin hommiin.

Te ripitätte täällä keskustaa talouden osalta, vaikka meidän vaihtoehtomme ottaa 400 miljoonaa vähemmän velkaa tälle maalle. Suomi ottaa ensi vuonna 13 prosenttia valtion budjetista velaksi. Sen lisäksi te leikkaatte lapsilta, perheiltä ja hyvinvointialueilta historiallisen paljon. Keskusta ei tekisi näin. Me esitämme teille uskottavan vaihtoehdon ja vaadimme teitä myös vastaamaan siihen.

Ja näihin sosiaaliturvaleikkauksiin: On arvioitu, että 65 000 ihmistä siirtyy toimeentulotuen varaan teidän tekojenne seurauksena, [Puhemies koputtaa] Kun tavoittelette tämän verran työntekijöitä, [Puhemies koputtaa] niin samaan aikaan kustannukset lisääntyvät toisaalla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

16.59 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosiaan tullut soimattua hallitusta sen tekemien arvovalintojen takia, ja ihan aiheesta. Vaihtoehtobudjettimme esittelee sen, mikä niissä hallituksen tekemissä valinnoissa oikein mättää. Tämä meidän budjettimme vähentää köyhyyttä, toisin kuin hallitus. Vaihtoehtomme kannustaa työntekoon, toisin kuin hallitus. Vaihtoehtomme panostaa oppimiseen ja koulutustason nostamiseen enemmän kuin hallitus. Vaihtoehtomme ei myöskään laiminlyö aikamme

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

suurinta haastetta: ilmastonmuutosta. Ja kaiken tämän päälle vaihtoehtomme myös ottaa 375 miljoonaa euroa vähemmän velkaa kuin hallitus.

Arvoisa puhemies! Nämä arvovalinnat ovat mahdollisia, koska me olemme valmiita pitämään huolen myös hyvinvointivaltiomme tulopuolesta, toisin kuin hallitus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

17.01 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa herra puhemies! Tässä ei varsinaisesti tullut enää lisää kysymyksiä, mutta voin vastata vielä näihin edellisiin, joihin ehkä jäi vastaamatta.

Täällä on puhuttu siitä, että hallituksen verolinja ei ole oikeanlainen ja on viitattu siihen, että valtiovarainministeriön meno- ja rakennekartoituksessa on myös näitä veroratkaisuja. Aivan totta, näin se juuri on. Valtiovarainministeriössä hyvät virkamiehet tekevät näitä selvityksiä, esityksiä, joista sitten poliittisesti päätetään. Tämähän ei eroa lainkaan siitä, miten vaikkapa viime kaudella toimittiin. Tämän hallituksen yksi oleellinen periaate hallitusohjelmassa on se, että me emme halua nostaa kokonaisveroastetta, ja olen täällä jo useissa puheenvuoroissa aiemmin kertonut, mistä se kokonaisveroasteen pieni lasku tällä hallituskaudella johtuu.

No, sitten tämä edustaja Tuppuraisen kuvaama edellisen hallituksen jälkeinen työllisyys tilanne — kyllä, on ollut ennätyskorkea työllisyysaste, mikä johtuu erityisesti toki suhdanteista. Nyt valitettavasti se suhdanne on toisenlainen ja sillä on vaikutuksia, valitettavasti. Työllisyys on edelleen hyvällä tasolla, mutta valitettavasti esimerkiksi avoimet työpaikat ovat vähentyneet selvästi, konkurssit lisääntyneet, työttömyys lisääntynyt. Tämän koko ajan meillä on ollut myös hyvin tiukkaa rakenteellista pitkäaikaistyöttömyyttä, johon ei ole kyetty vastaamaan edes siellä hyvän suhdanteen aikana. Sen lisäksi meillä on paljon ihmisiä, jotka ovat täydellisessä kannustinloukussa, noin 100 000 ihmistä, ylikin joidenkin arvioiden mukaan, ja juuri siihen tämä hallitus pyrkii puuttumaan.

Se, että poliittisesti valitaan aina tietty oma tulokulma näihin asioihin, on tietenkin se, mitä tässä salissa kaikki tekevät sen mukaan, mikä puolueen linja on. Mutta mikäli teillä oppositiossa on meille ainoastaan se kritiikki, että me teemme vaan poliittisesti vääränlaisia ratkaisuja, jotka eivät miellytä teidän arvojanne, niin huomautan, että tämä hallitus on muodostettu neljästä puolueesta. [Puhemies koputtaa] Me olemme tehneet hallitusohjelman, joka on poliittinen kompromissi, niin kuin muillakin kausilla. Siellä on erittäin hyviä toimia tämän maan, erityisesti talouden korjaamiseksi, turvallisuuden kohentamiseksi, maahanmuuttopolitiikan kiristämiseksi ja niin edelleen. Me hyvin ylpeästi seisomme sen takana, ja siksi me olemme puolustamassa tänäänkin täällä meidän omaa linjaamme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten siirrymme puhujalistaan. Edustaja Keski-sarja, olkaa hyvä.

17.03 Teemu Keski-sarja ps: Arvoisa puhemies! Kaunopuheiset kollegani oikealla ja val-lankin vasemmalla: sisältövaroitusta. Pidän nyt täysin tarpeettoman, turhan ja sysityl-sän pu-heenvuoron. Vähälukuinen yleisö, käykää kahvilla. Kameramieskin voi poiketa tupakalla. Tässä pöntössä ei nyt tapahdu mitään uutta nähtävää ja kuultavaa.

Minun suunpieksäntäni on pelkkää kertausta ja vanhan toistoa, suoraa sanatarkkaa lai-nausta syksyn täysistuntojen pöytäkirjoista. Teidän sanansäilänne viuhui tällä tavalla:

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

”Kaikista haavoittuvimmassa asemassa olevien nuorten palveluista leikataan.” ”Hallitus leikkaa myös kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta nuorilta.” ”Hallitus maksattaa epäoikeudenmukaisen politiikkansa nuorilla leikkaamalla kaikista haavoittuvimmassa asemassa olevien nuorten palveluita.” ”Edes kaikista haavoittuvimmassa asemassa olevat nuoret eivät säästy tämän hallituksen leikkauksilta.” ”Lain pitäisi olla se, mikä huolehtii kaikista heikoimmassa asemassa olevasta.” — Kaikki siis sanatarkkaa sitaattia. — ”Eli kyllä maksajiksi ollaan tässä nyt laittamassa kaikkein heikoimmassa asemassa olevat.” ”Sosiaaliturvaleikkaukset osuvat kipeästi kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin”, ja pari minuuttia sitten vielä: ”Leikkaatteko te kaikista heikoimmassa asemassa olevilta ja luonnolta?” Ja niin edelleen ja niin edelleen ja niin edelleen ja niin edelleen.

Sanatoisto yltyy myös kirjallisissa vaihtoehtobudjeteissa. Keskusta yllättäen jankkaa: ”Haavoittuvimmassa asemassa olevien nuorten palveluista leikataan.” Ja sosiaalidemokraatit ännkäävät: ”Lisäksi hallitus leikkaa erityisen haavoittuvassa asemassa olevilta nuorilta.”

Arvoisa puhemies! Retoriikka on uljas sana antiikin Kreikasta. Nuo esimerkit eivät ansaitse retorista arvosanaa, enkä minäkään ole Demosthenes. Pakko lopettaa: Itkuvirren iänkaikkisen kertosäkeen takia / eduskunta on kohta hoksottimiltaan ja hermoiltaan / kaikkein heikoimmassa ja haavoittuvimmassa asemassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

17.06 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Keskisarjan viitoittamalla tiellä taidan itsekin tämän oman puheeni tiivistää hyvin lyhyeen.

SDP:n vaihtoehtobudjetti jatkaa sielunsiskojensa ja -veljiensä eli vasemmiston ja vihreiden aiemmin julkaistujen vaihtoehtobudjettien viitoittamalla tiellä eli korottaa veroja ja peruu hallituksen sopeuttamistoimet. Vasemmistopuolueet eivät halua sopeuttaa julkisia menoja. Sen sijaan he kertovat tasapainottavansa budjettia — yllätys yllätys — nostamalla veroja. Se on ikuinen ja maaginen taikaseinä, josta on hyvä ammentaa omien pilvilinnojen rakentamista. Tämä on erittäin yrittäjävihamielistä politiikkaa, jolla tätä maata ei käännetä nousuun. SDP korjaisi listaamattomien yhtiöiden osinkoverotusta ja ilmoittaa lisäävänsä sillä verotuloja 430 miljoonaa euroa. He eivät kerro, kuinka tämä tehtäisiin. Kyseessä on populistinen ja yrittäjävastainen heitto ilman konkretiaa. Ja SDP kurittaa teollisuutta, ja se hän menee suoraan duunarien piikkiin. Jos nämä kolme vasemmistopuoluetta saisivat päättää, ei yrittäminen olisi mielekäästä tässä jo valmiiksi kuivaksi verotetussa maassa, ja miten kävisi työpaikkojen?

Keskusta sitä vastoin sysää vastuuta seuraavalle hallitukselle varjobudjetissaan.

Kaiken kaikkiaan kuitenkin lopuksi kiitän, että oppositiopuolueet ovat ainakin yrittäneet. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

17.08 Timo Suhonen sd: Arvoisa herra puhemies! Nyt lähetekeskustelussa on SDP:n vaihtoehtobudjetti, ja voin todeta, että on kuin kaksi eri maailmaa kohtaisivat, kun vaihtoehtobudjettiamme vertaa oikeistohallituksen budjettiin. Orpon—Purran hallitus keventää verotusta eniten 14 000 euroa kuukaudessa tienaavilta. Samaan aikaan leikkuri iskee lapsiperheisiin, nuoriin, työttömiin, pienituloisiin ja jopa vammaisiin. Hallituksen päätökset

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

lisäävät lapsiperheköyhyyttä ja toimeentulotuen tarvetta ja heikentävät haavoittuvassa asemassa olevan nuoren tulevaisuutta. Sen pitkän heikennyslistan lopuksi valtakunnan työmarkkinat on ajettu sekasortoiseen tilaan yksipuolisella sanelupolitiikalla. Tämä on omiaan murentamaan suomalaisen sopimusyhteiskunnan perusteet, joista jäljelle jäävät vain savuavat rauniot.

Arvoisa puhemies! SDP:n vaihtoehtobudjetista ette löydä yhtäkään kohtaa, joita aiemmin luettelin hallituksen kurituslistalta. Me lähdemme siitä, että niiltä heikoimmassa asemassa olevilta ei leikata. Me lähdemme myös siitä, että työmarkkinoita ei sotketa lakkorajoituksilla, työsuhdeturvaa heikentämällä ja työttömiltä leikkaamalla. Me lähdemme todellakin siitä, että myös Itä-Suomi huomioidaan investointiohjelmalla sekä budjetilla, jossa kiirehditään Savon radan investointeja sekä kohdistetaan noin viisi miljoonaa euroa koko maata koskevaan pelastajakoulutukseen Kuopiossa.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus ohjelmillaan tulee jäämään historiaan kaikkien aikojen suurimpana rikkojahallituksena. Teidän tulevat päätöksenne heikentävät merkittävästi ja osin peruuttamattomasti yksittäisten ihmisten ja perheiden elämää. Teidän tulevat päätöksenne romuttavat osin peruuttamattomasti työelämän perusteita, joissa sen palkansaajan toimeentulo, työehdot ja työlait on turvattu. Tässä yhteydessä yleensä voisi esittää hallitukselle toiveen, että heikennykset ja leikkaukset peruttaisiin. En kuitenkaan ala tässä enää esittämään turhia toiveita, koska pääministerin suusta olemme kuulleet lukuisia kertoja, että he eivät päätöksistä peruuta.

Totean vielä lopuksi, että on hyvä, kun voimme tarjota omalla vaihtoehtobudjetillamme toisenlaisen, sen kuuluisan ison kuvan kansalaisille. Tarjoamme paremman vaihtoehdon, se on SDP:n vaihtoehto: oikeudenmukaisempaa politiikkaa, vähemmän velkaa, vähemmän köyhyyttä. Toivon todella, että tähän vaihtoehtoon tutustuisivat laajasti suomalaiset, jotka eivät hyväksy perusporvarihallituksen kurjistamista. — Kiitos. [Tytti Tuppurainen: Selvästi parempi vaihtoehto!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.11 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Vihreiden vaihtoehtobudjetilla rakennetaan kestävää tulevaisuutta: Suomea, joka kantaa vastuuta ympäristöstä, ihmisistä ja taloudesta, Suomea, joka uskaltaa tehdä rakenteellisia uudistuksia, joilla toimintamme saadaan sovitettua maapallon ekologisiin rajoihin. Suomen taloudellinen tilanne on vaikea, ja uudistuksia tarvitaan. Valitettavasti Orpon hallitus on valinnut tien, joka uhkaa lisätä eriarvoisuutta ja sysätä lapsia köyhyyteen eikä ota vakavasti luonto- ja ilmastokriisin ratkaisua. Vihreiden vaihtoehtobudjetti osoittaa, että toisenlaiset valinnat ovat mahdollisia. Taloutta voidaan tasapainottaa leikkaamatta kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta ja luonnolta.

Vihreät ovat sitoutuneet taittamaan julkisen talouden velkaantumista ja tekemään tämän vaalikauden aikana päätökset talouden vahvistamiseksi kuuden miljardin euron edestä. Me tekisimme sen sopeuttamalla menoja yhdellä miljardilla, vahvistamalla veropohjaa kahdella miljardilla sekä tekemällä työllisyyttä, kasvua ja tuottavuutta vauhdittavia rakenteellisia uudistuksia siten, että ne tuottavat kolmen miljardin euron vaikutukset 2030-luvulle tultaessa. Ja vihreiden vaihtoehtobudjetissa velkaa tulisi 600 miljoonaa euroa vähemmän kuin hallituksen suunnitelmissa.

Arvoisa puhemies! Keskeinen keino talouden uudistamiseksi tämän yhden planeettamme rajoihin on vihreä verouudistus, jossa verotuksen painopistettä siirretään työn ja yrittä-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

misen verotuksesta ympäristön kuormittamisen verottamiseen. Ympäristön saastuttamiselle ja luonnon hävittämiselle on asetettava hintalappu, jotta turha luonnon tuhoaminen ja saastuttaminen saadaan loppumaan. Olen todella pettynyt siihen, että kokoomus ei ole halunnut tätä talouden ohjauskeinoa käyttää, vaan on sen sijaan keskittynyt maalaamaan kuvaa matalan verotuksen autuudesta. Ja siis sanottakoon vielä, että verotus ei ole itseisarvo eikä meistä kukaan varmasti halua korottaa veroja korottamisen ilosta. Verotus on keskeinen työkalu hyvinvointiyhteiskunnan rahoittamiseen, ja se on myös keskeinen työkalu kaiken taloudellisen toiminnan ohjaamiseen kestävään suuntaan.

Osana vihreää verouudistusta vihreät keventäisivät ansiotuloverotusta noin 200 miljoonan euron edestä enemmän kuin Orpon hallitus. Sen sijaan nostaisimme kaivosveroa merkittävästi kohti verrokkimaiden tasoa, luopuisimme asteittain fossiilisten työkonepolttoainesten alennetusta verokannasta, ottaisimme käyttöön maa-ainesveron ja sitoisimme energiaverot indeksiin.

Arvoisa puhemies! Luonto on meille suomalaisille rakas, ja viime hallituksen satsaukset luonnonsuojeluun ja luonnon virkistyskäytön edistämiseen saivat paljon kiitosta. Tämän työn hallitus on nyt romuttamassa. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa luonnonsuojeluun satsataan 120 miljoonaa euroa Orpon hallitusta enemmän.

On vaikea ymmärtää, että hallitus on leikkaamassa massiivisesti Metsähallituksen luontopalveluista. Pahimmillaan se tarkoittaa yli kolmanneksen vähennystä Metsähallituksen ylläpitämistä tulipaikoista ja muista levähdyspaikoista. Tämä on vastoin hallituksen omaa linjausta saada suomalaiset liikkumaan enemmän. Liikkumisen ohella luonnossa oloinen lisää tutkitusti hyvinvointia hyvin monin tavoin. Siksi hallitus viime kaudella nimenomaan lisäsi rahoitusta retkeilyrakenteisiin. Tälle tuntui silloin olevan laaja tuki myös nykyisistä hallituspuolueista, vaan eipä näytä olevan enää.

Todella hälyttäviä ovat olleet uutiset siitä, että hallitus on vesittämässä valtion vanhojen metsien suojelukriteerit ja poistamassa biodiversiteettistrategiasta pinta-alatavoitteet. Huolestuttavaa on sekin, että vaikka yhtenä keskeisenä hiilinielujen romahduksen syynä on liian korkea metsien hakkuutaso, hallitus on ilmoittanut jopa maltillisesti nostavansa sitä.

Olen todella pettynyt siihen, että kokoomus on lähtenyt tähän luonto- ja ilmastopolitiikan vesittämiseen mukaan. Näyttää siltä, että hallitus on tarkoituksella leikannut pois kaikki viime hallituksen ilmasto- ja luontosatsaukset, kuvaavina esimerkkeinä tehokkaiksi todetut toimet, kuten joutomaiden metsitystuki ja kosteikkoviljelyn tuki. Tällainen tempoiseva politiikka ei kannusta maataloustuottajia ja metsänomistajia pitkäjänteiseen ilmasto- ja luontotyöhön. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa nämä vesittämiset ja peruuttamiset torjutaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä. Edustaja Viitala on poissa. Edustaja Nieminen, olkaa hyvä. Edustaja Nieminen on poissa. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

17.16 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Me keskustelemme tänään oppositiopuolueiden vaihtoehtobudjeteista. Varsinkaan vihreiden, vasemmiston ja demareiden budjetit eivät tarjoa mitään kovinkaan uutta ja erikoista siihen nähden, millaista politiikkaa olemme teiltä tottuneet muutenkin näkemään. Budjeteissa vilisee jos jonkinlaisia vappusatasia, perättömiä lupauksia opiskelijoille, työttömille ja niin edelleen. Ilmastoraivo on kä-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

sin kosketeltavaa, ja Marinin hallituksen aikainen maailmanhalaaminen säkenöi läsnäololaan.

Vihreät haluaisivat tietenkin nostaa pakolaiskiintiötä ja kieltää turkistarhauksen. Huokaisen helpotuksesta, että ette ole hallitusvastuussa. Himoverotus — himoverotus — on teidän tavoitteenne.

Liike Nytin vaihtoehdossa sen sijaan on jotain hyvääkin ja järkevääkin. Nostan esimerkiksi lisäleikkaus ehdotukset esimerkiksi kehitysapuun. Tätä ajatusta on ehdottomasti hyvä edistää myöskin tulevaisuudessa.

Nykyisen, vankasti vihervasemmalle kallellaan olevan keskustan vaihtoehdoissa maahanmuutto nähdään hyvin yksisilmäisesti Suomea hyödyttävänä asiana. Se puetaan mielellään aina työperäiseksi maahanmuutoksi, mutta kukaan ei oikein kerro, miten taloudelle haitallista maahanmuuttoa sitten pitäisi torjua. Teille ihan vinkiksi: maahanmuutolle on oltava kyllin tarkat kriteerit, jotta se todella palvelisi talouskasvua.

Keskustan vaihtoehdossa on muutakin hyvin mielenkiintoista. Se ei vastaa kovinkaan moneen ongelmaan, joita keskustan edustajat ovat täällä pitkin syksyä huudelleet — kyllä, huudelleet kädet niin vankasti heiluen, että aika ajoin olen miettinyt, kumoaako edustaja painovoimalain. Missä lymyilee keskustan vaihtohtobudjetissa diesilveron poistaminen? Miksi tuloveron madaltaminen halutaan poistaa myös pieni- ja keskituloisilta? Haluatteko te hakata duunaria? Vaihtohtobudjetinne kertoo, että kyllä.

Miksi keskusta yhtäkkiä on niin polttoaineveron madaltamisen kannalla, vaikka te olette täällä huudelleet, miten se on kallista eikä edes vaikuta polttoaineiden pumppuhintoihin? Jakeluvälvoitteesta en löytänyt vaihtoehdosta sanaakaan. Tämä todistaa sen faktan, että te seisotte yhä kuin graniitti Marinin vihervasemmistolaisen hallituksen jakeluvälvoitteen, sen Suomea tuhoavan 28 prosentin, kanssa. Sen te haluaisitte tälle kansalle: nostaa polttoaineiden hintoja todella rankasti sillä teidän omalla ideallanne. Me tosin sen torppasimme, ja siitä hyötyy Suomen kansa. No ammattidieselin toki mainitsitte vaihtoehdossanne, ja sinänsä ihan kannatettava toimi se olisikin, mutta kysymys kuuluu: miksette ajaneet sitä läpi viime kaudella, vaikka teillä kuulemma oli esitysikin valmiina?

Entä miksi teitä ei näkynyt hallitusneuvotteluissa, kun asiasta olisi voinut esimerkiksi siellä vähän keskustella? Teillä on ollut kaksi hyvää tilaisuutta edistää tätäkin asiaa, mutta te olette jättäneet molemmat käyttämättä, ja nyt te meuhkaatte täällä vaihtohtobudjetinne kanssa. Äänestäjille tiedoksi, että keskusta jätti tyhjän paperin hallitustunnustelijalle — tyhjän paperin. Se kertoo siitä, että puoluetta ei kiinnostanut pätkän vertaa vastuunkanto, pätkän vertaa suomalaisten hyvinvointi, pätkän vertaa maatalouden hyvinvointi, pätkän vertaa mikään politiikassa. Ainut, mikä heitä kiinnosti, oli jatkaa matkaa kirkkaan vihervasemmiston kelkassa, ja nyt te, arvoisat kollegat keskustassa, juuri näin teette.

Vaihtohtonne olisi helpompi ottaa vakavasti, jos se ei olisi niin pahasti ristiriidassa viime kauden tekojen ja tämän kauden puheiden kanssa. Oppositio politiikka on tietenkin oppositiopolitiikkaa, mutta olisitte edes itsellenne rehellinen. Himoverotus — himoverotus — se taitaa olla teidänkin agendanne. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

17.21 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tähän alkuun edustaja Peltokankaalle tiedoksi: mukava, että siellä selaillette keskustan vaihtoehtoa, kun tuota puheenvuoroa ennen

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

ette ollutkaan siihen tutustunut. [Mauri Peltokangas: Kyllä, kyllä! — Edustaja heiluttaa vihkosta.]

Olen saanut toimia muutaman kuukauden nyttén valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajana, ja olemme perehtyneet paitsi tähän hallituksen talousarvioesitykseen ja julkisen talouden suunnitelmaan, niin myös laajemminkin meidän talouden, kuvaan ja tilanteeseen, kuulleet laajasti asiantuntijoita. Ja sen työn pohjalta, arvoisa puhemies, minun on ihan pakko valita hieman erilainen tyylilaji kuin edellä edustaja Peltokankaalla. Nimittäin Suomen talouden tilanne on sillä tavalla vakava, että sen edessä minusta jokainen vastuullinen päättäjä tuntee tiettyä nöyryyttä. Siksi ihmettelen, että valtiovarainministeri Purraakin valitsi hyökkäyksen sen sijaan, että hän olisi puolustanut hallituksen esitystä. Hänhän hyökkäsi voimakkaasti oppositiota vastaan. Itse näen kuitenkin niin, että tämä meidän taloustilanne on niin hankala ja tämä velkakuorma on niin raskas tuleville sukupolville ja tämä ongelma on niin yhteinen, että tarvitaan yhteisiä ratkaisuja ja tarvitaan mieluummin sitä ajatusta, miten me voisimme löytää yhteisen näkemyksen niistä isoista linjoista talouden suhteen tuleville vaalikausille, koska on täysin selvää, ettei tällä vaalikaudella ja tuskin edes seuraavallakaan tätä tilannetta saadaan korjattua.

Se, mistä olen eniten huolissani, on se, että politiikan puheenparsi täällä lähtee nyt kovenemaan ja samalla tehdään toimenpiteitä, joissa suomalaisia jaetaan kahtia, jaetaan siis suomalaiset entistäkin huonommin menestyviin ja toiselle puolelle niihin, jotka pärjäävät entistäkin paremmin, joille annetaan isot veronalennukset. Ja ne, jotka pärjäävät paremmin, osoittavat sormella huonosti pärjääviä, että se on teidän oma vikanne, että teillä menee huonosti.

Arvoisa puhemies! Näin ei saisi olla. Tämän pitäisi olla yhteinen huoli, että tämä kansa pysyy yhtenäisenä. Olemme niin vakavien turvallisuuspoliittistenkin kysymysten äärellä, että kukaan ei hyödy siitä, että tätä maata jaetaan kahtia. Nyt tarvittaisiin mieluummin tätä maata kokoavia puheita ja päättäjiäkin kokoavia puheita ja mieluummin sellaisia keskustelufoorumeita, joissa voitaisiin löytää yhteistä näkemystä.

Siksi tein vakavasti omassa debattipuheenvuorossani pääministeri Orpolle aloitteen: josko voisimme yhdessä sopia tuleville kahdelle vaalikaudelle, mikä on se menotaso isossa kuvassa, mihin me sitoudumme, ja mikä on se verotuksen aste, johon me sitoudumme, ja katsottaisiin, että ne ovat sillä tavalla kohdillaan, että me saamme laitettua yhdessä tämän talouden kuntoon. Jokainen puolue voisi näitten sisällä olla vapaasti omaa mieltä siitä, mitä menoja halutaan laittaa kärkeen ja millä tavalla verotus halutaan kohdistaa. Halutaanko, niin kuin täällä sosiaalidemokraatit ja vasemmisto ovat esittäneet, että lähdetään yrittäjien verotusta kiristämään? Se sopii heidän aatteelleen. He ovat tehneet reilun esityksen.

Keskusta ei lähde yrittäjien eikä työn verotusta kiristämään, vaikka täällä on toista väitetty ja käytetty jopa sanaa himoverotus. Ei — meidän vaihtoehdossa ei anneta veronalennuksia velaksi, mutta yhdenkään työntekijän ja yrittäjän verotus ei keskustan vaihtoehdossa tule kiristymään. Meillähän jo työttömyysvakuutusmaksut laskevat sen verran, noin 500 miljoonaa, että sitä kautta kaikki työntekijät saavat veronalennusta. Sen lisäksi me tehdään inflaatiotarkistus niihin taulukoihin.

On siis tärkeää, että me voidaan hakea edes yhteinen näkemys, että me ihan avoimesti ja rehellisesti puhuisimme toisten vaihtoehdoista, tutustuisimme niihin ja puhuisimme samoilla faktoilla, jonka jälkeen pystytään rakentamaan yhteinen linja, jota tämä maa todella tarvitsee. Tämä velkaongelma on niin suuri, että se ei ratkea hetkessä eikä tällä vaalikaudella. Nimittäin kaikki asiantuntijat ovat lausuneet valiokunnalle, että jokainen hallituksen

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

talouspoliittinen tavoite näyttää karkaavan käsistä. Ja tämä on muuten valitettavaa. Emme ole siitä iloisia, vaan olen erittäin surullinen, koska se olisi meidän kaikkien etu, että hallitus onnistuisi talouden tasapainottamisessa. Se olisi suomalaisten etu. Sen takia olen siitä surullinen, ja siksi tarvitaan yhteisiä ponnistuksia, eikä niin, että jaetaan ihmiset täällä hyviin ja huonoihin. Näin ei saa olla.

Nimittäin pahoin pelkään, että se valtiovarainministeriön ennustama yhdeksän miljardin sopeutustarve kahdella vaalikaudella ei tule riittämään. Tilannekuva on muuttunut huonommaksi. Joudumme todennäköisesti tekemään suurempia sopeutuksia, ja silloin meidän on pakko ottaa myös verosopeutukset mukaan sinne, ei kiristää työn ja yrittäjyyden verotusta, vaan katsoa välillisiä verotuksia, jotka ovat suorastaan romahtaneet. On pakko säättää. Ja hallitus on tämän tosiasian edessä, halusipa tai ei.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

17.27 Pinja Perholehto sd: Arvoisa puhemies! Julkista keskustelua on hallinnut jonkin aikaa kummallinen vaihtoehtottomuus ja tunkkainen pakon toistelu. Vaalien alla oikeiston ja nyt kauden alettua Orpon hallituksen suulla on sanottu, että ainoa vaihtoehto on leikata, kiristää ja karsia tavallisten ihmisten hyvinvoinnista, toimeentulosta ja elintasosta. Samalla luvataan kasvua, jos vain laskemme veroja ja kevennämme sääntelyä eniten suurituloisilta ja suuryrityksiltä. Kaikki tämä rahoitetaan paitsi leikkaamalla palveluita ja ihmisille tuiki tärkeitä turvaverkkoja myös laiminlyömällä vastuuta luonnosta ja elinkelpoisesta maapallosta. Ja silti: päähkähullun kovienkin leikkausten jälkeen Orpon hallitus on ottamassa yli 40 miljardia velkaa, siis saman verran kuin edellinen hallitus otti, ja tämä ilman esimerkiksi koronavirusta ja tämä epärealistisista vaalilupauksista huolimatta. Täytyy kysyä, mikä järki on siinä, että tehdään valtavan kestäväntöntä ja epäoikeudenmukaista politiikkaa eikä silti pidetä edes kiinni omista, ennen vaaleja annetuista puheista eli sen uskottelusta, että velkaantuminen olisi mahdollista lopettaa sormia napsauttamalla ilman, että keneltäkään vaaditaan kohtuuttomia.

Arvoisa puhemies! Ei ole kuitenkaan mikään pakko toimia näin, ja sen oppositiopuolueiden vaihtoehtobudjetit osoittavat. SDP esittää oikeudenmukaisempaa vaihtoehtoa, jossa on vähemmän velkaa, vähemmän köyhyyttä, kevyempi verotus pieni- ja keskituloisille. Samalla me pitäisimme sotesta huolta, satsaisimme mielenterveyteen ja koulutukseen enemmän kuin hallitus tekee. Me käyttäisimme haastavassa taloustilanteessa laajaa työkälpakkaa julkisen talouden vahvistamiseksi. Se tarkoittaa, että menosopeutuksen rinnalla tarkastelemme myös tulosopeutusta.

SDP:n vaihtoehdossa karsittaisiin ympäristölle ja ilmastolle haitallisia verotuksia, uudistettaisiin listaamattomien yritysten osinkojen verotusta sekä puututtaisiin verotuksen poraanreikiin ja verovälttelyyn, ja silti, kuten todettu, me keventäisimme pieni- ja keskituloisten verotusta enemmän kuin hallitus keventää.

On varsinaista pöyhöpopulismia pelotella tällaisen politiikan vuoksi ihmisiä. On pöyhöpopulismia leimata kaikki vaihtoehdot himoverottamiseksi. Nimittäin kyllä hallitus on itsekin joutunut heräämään siihen todellisuuteen, että liikkeelle tällä hallituskaudella on lähdetty kyvyttöminä ja haluttomina hyödyntää sekä tulo- että menosopeutusta oikeudenmukaisesti. Ministeri Purra itse tässä salissa viime viikolla juuri sanoi asettaneensa asiantuntijaryhmän valmistelemaan lisäsopeutustoimia nimenomaisesti niin, että myös nämä veroinstrumentit huomioidaan, ja on valtavan hyvä, että hallitus myöntää itsekin, että vero-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

tuksen roolia julkisen talouden tasapainottamisessa ei voi sivuuttaa. Kysyisinkin siksi, mikäli täällä vielä ministereitä aitiossa olisi: Kun sekä kristillisdemokraatit, perussuomalaiset että kokoomus ovat aiemmin esittäneet yleishyödyllisten yhteisöjen verovapauden rajoittamista aiemmissa varjobudjeteissaan, niin missä teot ovat nyt hallituksessa? Minkä takia oppositiota kritisoidaan nyt, kun se itse esittää samaa kuin nykyiset hallituspuolueet aiemmin esittivät oppositiosta käsin?

Arvoisa puhemies! Meidän tapamme tehdä työnteosta yhä kannattavampaa on siis laskea työn verotusta jopa enemmän kuin hallitus tekee. Se on parempi ja vastuullisempi linja kuin hallituksen valinta, jonka mukaan paras tapa kannustaa on antaa rikkaimmille ja suur-yrityksille porkkanaa mutta työllisyydenhoitoon pelkkää keppeä. On varsin kylmä ja todellisuudesta irtaantunut ihmiskuva ajatella, että työttömyys ja köyhyys on oma valinta, josta keppeä heiluttelemalla lähdetään ryhdistäytymään. Esimerkiksi puutteellisesta osaamisesta tai terveydellisistä haasteista johtuva työttömyys ei tukia leikkaamalla katoa, eikä osa-aikatyöstä tule koko-aikatyötä ministerin päätöksellä. Toisin kuin hallitus, me puuttuisimme näihin aitoihin ongelmiin. Me emme lakkauttaisi aikuiskoulutustukea, me satsaisimme yhä enemmän koulutusjärjestelmään, edistäisimme työperäistä maahanmuuttoa ja panostaisimme hyvinvointialueiden rahoitukseen, jotta esimerkiksi hoitoon pääsyä ja työttömien terveydenhuoltoa voidaan parantaa. Tämänkaltaisilla toimilla, näillä eväillä kasvua ja työllisyyttä voidaan rakentaa inhimillisesti, ei ihmisiä kohtuuttomiin tilanteisiin asettaen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eskelinen.

17.32 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Vaikea aika vaatii oikeudenmukais-
ta ja kasvuhakuista politiikkaa, toisin kuin hallituksen budjettiesitys pitää sisällään. Erityisesti vaikeina aikoina, jolloin joudutaan taloutta sopeuttamaan ja tekemään vaikeita päätöksiä, on tärkeää, että päätöksiä oikeudenmukaisuus ja sopeutustaakka pitää rakentaa vastuullisesti ja kohdentamatta taakkaa niille, jotka ovat heikommassa asemassa yhteiskunnassamme.

Hallitus on suurimmat leikkauksensa kohdentamassa juuri pienituloisiin ja suomalaisen työelämään. SDP esittää omassa vaihtoehtobudjetissaan oikeudenmukaisemman ja vahvemmin tulevaisuuteen katsovan vaihtoehdon, jossa otamme 430 miljoonaa euroa vähemmän velkaa ensi vuonna kuin hallitus.

Marinin hallitus jätti nykyiselle hallitukselle korkean työllisyysasteen. Tälle pohjalle olisi ollut hyvä rakentaa kriiseistä huolimatta. Hallituksen toimet työvoimapulaan ja työllisyyden nostamiseksi sosiaaliturvaa leikkaamalla ovat, väestörakenne ja nykyinen työllisyysaste huomioiden, epärealistisia. Hallitus on heikentämässä palkansaajien asemaa, ja se välttämättä aiheuttaa työmarkkinoilla häiriöitä, ja sitä ei varmaan kukaan toivo tässä suhdannetilanteessa, eivätkä myöskään yritykset.

Suomalainen työmarkkina on perustunut yhdessä sopimiseen ja tekemiseen, ja tätä hallitus yrittää väkisin nyt romuttaa. Suuri huoli kohdistuu erityisesti siihen, että tässäkin toimenpiteet kohdistuvat heikommassa asemassa oleviin, eli heikommassa asemassa työmarkkinoilla oleviin, eli niihin satoihintuhansiin kaupan-, kiinteistö-, majoitus- ja ravintola-alan osa-aikatyötä tekeviin, jotka 0—20-sopimuksilla sekä määräaikaisissa työsuhteissa ovat tällä hetkellä töissä. Aloilla työskentelee erityisesti paljon nuoria, jotka joutuvat tekemään monesti useampaa työtä tai tukeutumaan soviteltuun työmarkkinatukeen. Monelle asunnon osto tai perheen perustaminen on vain haave tulevaisuudessa. Näillä rajuilla leik-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

kauksilla ja muutoksilla työelämään ja työmarkkinoihin ei valtiovarainministeriönkään mukaan ole kasvua ja työllisyyttä edistäviä vaikutuksia, vaan epävakaus lisääntyy työmarkkinoilla, ja se myös syö kasvun edellytyksiä ja monen suomalaisen nuoren tulevaisuudensuunnitelmia.

Hallituksen politiikka jakaa, eriarvoistaa, suomalaisia, mutta hallituksen politiikka eriarvoistaa myös Suomea: kansallisen aluekehitysrahoituksen leikkaukset viime kaudella, hyvää työtä tehneen valtiosihteeriöryhmän Saimaan kanavan paketin piilottaminen, jädyyttäminen, ja infrapaketin, kasvupaketin, suuntaaminen pitkälti vt viitosen länsipuolelle. Erikoistahan tässä on, että kun Länsi-Suomi investoi ja kasvaa hurjaa vauhtia, niin sinne vielä erillinen 130 miljoonan euron Länsi-Suomen kasvupaketti rakennetaan. Kysyinkin pääministeriltä jo aiemmin, onko tässä kirjoitusvirhe, pitäisikö tässä lukea Itä-Suomi, mutta vastausta en saanut.

Suomen kasvupaketti on murskaavaa politiikkaa Itä-Suomelle ja koko Suomen kasvutavoitteille. Tässä turvallisuus- ja geopolittisessa tilanteessa erityisesti Itä-Suomen aluekehityksen tukeminen on suomalaisen huoltovarmuuden ja turvallisuuden perusedellytys. Marinin hallituksen aluepolitiikka huolehti siitä, että kasvua rakennettiin koko Suomeen, ja se näkyi vahvassa investointitasossa sekä vahvassa työllisyyskehityksessä ympäri Suomea. SDP:n vaihtoehtobudjetissa esitetäänkin näiden aiemmin päätettyjen aluekehityksen työkalujen ja Itä-Suomi-paketin palauttamista budjettiin. En tiedä, missä ihmeessä se hallituksen mainitsema Itä-Suomi-ohjelma ja Itä-Suomi-paketti on. En saanut tänäänkään vastausta. Kyllä nämä aika pehmoisilta puheilta tällä hetkellä ikävä kyllä kuulostavat. Ja meillä Itä-Suomessa todellakin nyt olisi tarve saada investointeja liikkeelle ja sitä kautta työllisyyttä tähän tilanteeseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

17.37 Jenni Pitko vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kun kuuntelin hallituksen kritiikkiä vaihtoehtobudjetteja kohtaan, kuulosti siltä, että verotus nähdään jotenkin uhkana. Toistettiin monta kertaa sitä, että Suomessa on yksi maailman korkeimmista veroasteista. Unohdetaan kuitenkin myös mainita, että Suomi sattuu jostain syystä olemaan myös maailman tasa-arvoisin maa. Olisikohan näillä joku yhteys? Verotuksella ollaan rahoitettu hyvinvointiyhteiskuntaa, ollaan pystytty nostamaan ihmisiä köyhyydestä, panostamaan lapsiperheisiin ja siihen, että kaikilla on mahdollisuus hankkia koulutus. Nyt tuntuu kuitenkin, että verojen vähentäminen on tärkeämpää kuin näiden arvojen vaaliminen. Tämä siitäkin huolimatta, että kyselyiden mukaan suomalaiset haluavat maksaa veroja, koska he tietävät, mihin ne verot menevät. Ne verot menevät hyvinvointiyhteiskunnan palveluiden rahoittamiseen. On vaikea kuvitella, että suomalaiset olisivat keväällä äänestäneet, että voidaan alentaa bensaveroa ja kurjistaa samalla perheiden palveluita tai että rikkaiden veronalennuksia maksettaisiin niin, että esimerkiksi joukkoliikennettä huononnetaan.

Vihreitten vaihtoehdossa ei koroteta veroastetta. Annetaan ansiotuloihin veronkevennyksiä, mutta verotetaan kuitenkin sen verran, että hyvinvointivaltiossa voi jatkossakin jokin voida hyvin, että tasa-arvo on edelleenkin arvo, jota tässä yhteiskunnassa vaalitaan.

Täällä on puhuttu työllisyysvaikutuksista paljon. Vihreiden ja hallituksen työllisyysvaikutusten ero syntyy siitä, että me emme halua leikata toimeentuloa kaikista pienituloisimmilta, kuten vaikka osa-aikatyötä tekeville pikkulasten vanhemmilta, tai pakottaa esimer-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

kiksi omaishoitajia töihin. Me haluamme silti uudistaa ansioturvaa ja tavoittelemme sillä suunnilleen saman verran työllisiä kuin hallituksen politiikassa.

Oleellista on kuitenkin se, että vihreiden vaihtoehdossa lisätään työllisyyttä työperäistä maahanmuuttoa lisäämällä. Meidän kokonaistavoite tälle hallituskaudelle on noin 150 000 työllistä, mikä on enemmän kuin hallituksella. Meidän vaihtoehdossa noin puolet näistä tulee maahanmuuttoa lisäämällä, siinä missä hallitus kiristää maahanmuuttopolitiikkaa, vaikeuttaa ihmisten tuleamista Suomeen työn perässä ja potkii ulos kolmessa kuukaudessa, mikäli työssäkäyvä maahanmuuttaja ei uutta työtä onnistu heti saamaan. Nämä ovat asioita, mitkä tulevat rajoittamaan Suomen kasvua. Ne tulevat heikentämään yritysten mahdollisuuksia kasvaa Suomessa. Vaikutuksista myös julkiselle taloudelle hallitus ei kyllä kovin mielellään ole puhunut. Vihreiden vaihtoehto on siis selkeästi työllisyydelle kokonaisuudessaan parempi. Sen lisäksi, että me panostetaan koulutukseen, me vastaamme tähän yritysten hätähuutoon osaavan työvoiman lisäämisestä.

Aivan erityisen ylpeä olen vihreiden vaihtoehtobudjetissa sen luonto- ja ilmastopolitiikasta. Samalla, kun me tasapainotamme taloutta, me myös tuplaamme luonnonsuojelun rahoituksen ja säädämme markkinoita niin, että luontohaitat hinnoitellaan ja ympäristöystävällinen toimintatapa tulee edullisemmaksi kuin ympäristöä haittaava toimintatapa. Me myös pidämme Suomen ilmastolain mukaisella polulla kohti hiilineutraalia Suomea. Me vähennämme päästöjä ja laitamme hiilinielut kasvu-uralle. Me suojelemme valtion vanhat metsät ja pienennämme hakkuita. Teemme tämän kaiken vahvistaen julkista taloutta, vahvistaen työllisyyttä ja kasvua ja otamme vähemmän velkaa kuin hallitus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Minja Koskela.

17.42 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Poliitikassa pitäisi kuulla niitä ihmisiä, joita päätöksenteko koskee. Kun leikataan yksinhuoltajalta, pitäisi kysyä, miten se vaikuttaa hänen jaksamiseensa ja hänen lastensa tulevaisuudennäkymiin. Kun nostetaan asumisen kustannuksia, pitäisi kysyä, ketkä maksavat päätöksen seuraukset ja miten se näkyy heidän arjessaan. Tämä hallitus on valinnut leikata yksinhuoltajilta, työttömiltä, lapsiperheiltä, lastensuojelun jälkihuollon asiakkailta, vammaisilta ihmisiltä, pienituloisilta, asunnottomilta, opiskelijoilta, taiteilijoilta, köyhiltä ja vanhuksilta. Onko hallitus kuunnellut näitä ihmisiä? Ei ole. Hallitus on jyrännyt, kiirehtinyt ja vetäytynyt siilipuolustukseen, mutta se ei ole korvaansa lotkauttanut niiden ihmisten huolille ja ahdistukselle, joihin leikkaukset kaikkein kovimpaa osuvat. Poliitiikka ei ole ainoastaan exceleitä ja numeroita. Poliitiikka on päätösten viemistä ihmisten kokemuksiksi ja eletyksi arjeksi. Poliitiikka joko laventaa liikkumatilaa tai supistaa elinpiiriä. Se kannustaa tai lannistaa riippuen siitä, miten päätökset omaan elämään vaikuttavat.

Arvoisa puhemies! Kun jaetaan rahaa, tehdään aina valinta siitä, kenelle jaetaan vapautta ja keiden toimijuutta rajataan. Tutkimusten mukaan köyhyys supistaa paitsi ihmisen ostovoimaa myös ihmisen sosiaalista liikkumatilaa. Köyhyydellä on sosiaalisia ulottuvuuksia, joista hallitus ei ole vaivautunut ottamaan selvää — tai sitten hallitus ei ole siitä kiinnostunut. Sellaisia ulottuvuuksia ovat esimerkiksi häpeä siitä, että lapsella ei ole varaa harrastaa tai että itsellä ei ole mahdollisuutta sosiaaliseen elämään, kuten kulttuurielämyksiin tai kahvilahetkiin ystävien kanssa. Suomessa köyhien ryhmään kuuluu myös työssäkäyviä ihmisiä, joiden elämänpiiriä hallitus entisestään kaventaa. Köyhyys on ulos sulkevaa. Siitä

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

huolimatta tämän hallituksen päätöksillä köyhien ihmisten määrä kasvaa 68 000:lla henkilöllä, joista lähes 17 000 on lapsia.

Arvoisa puhemies! Poliitiikka on valintoja, ja vasemmistoliitto olisi valinnut toisin. Vaihtoehtobudjettimme on rakennettu niin, että se huomioi ihmisten kokemukset, ehkäisee syrjäytymistä ja kiinnittää ihmiset yhteiskuntaan. Taustalla on ihmiskäsitys, joka uskoo ja luottaa ihmisten haluun tehdä hyvää omassa lähipiirissään, yhteisössään ja myös yhteiskunnallisesti. Luotamme siihen, että osaamisella ja koulutuksella luodaan kestävä kasvua ja yhteiskunnallista hyvää. Panostamme luonnonsuojeluun, ilmastomuutoksen hillintään, inhimillisyyteen ja hyvinvointiin. Perumme hallituksen eriarvoistavat sosiaaliturvaleikkaukset ja oikeudenmukaistamme verotusta niin, että ne, joilla on enemmän, myös osallistuvat enemmän. Haluamme purkaa harmaan talouden ja verokikkailun mahdollistavat rakenteet ja pystyttää turvaverkot, jotka kannattelevat jokaista silloin, kun omat voimat eivät riitä. Tämä vaihtoehto on mahdollinen, sillä poliitiikka on valintoja ja poliitiikka on arvovalintoja. Arvoisa puhemies! Meidän valintamme on oikeudenmukaisuus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

17.46 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on tänään käyty monipuolista keskustelua niistä valinnoista, joilla valtiontaloutta pitäisi tulevana vuonna ohjata kohti parempaa. On hyvä, että maailmaan ja etenkin tähän saliin mahtuu edelleen mielipiteitä.

Meidän vaihtoehtobudjettimme iso linja on hyvin selkeä. Se nojaa oikeudenmukaisuuteen. Se yrittää tarttua yhteiskunnan isoihin ja vaikeisiin haasteisiin, se ei luo niitä lisää syventämällä köyhyyttä tai kasvattamalla yhteiskunnan eriarvoisuutta, kuten hallituksen toimet. Vaihtoehtomme katsoo myös ongelmien läpi niiden takana oleviin juurisyyhin. Sieltä löytyvät lopulta ne isoimmat säästöt.

Päivän keskustelun aikana on käynyt myös hyvin ilmi, ettei oikeudenmukaisuus maksa sen enempää kuin nykyinen epäoikeudenmukainen linja. Kysymys on lopulta puhtaasti arvovalinnoista, joita yritetään piilottaa tämän jatkuvan velkapuheen sekaan. Painotan, että huoli julkisesta taloudesta on yhteinen mutta hallituksen keinot sen korjaamiseksi taas eivät. Selvää on, että kuitenkin leikkaamalla tai pelkillä veronkiristyksillä eivät ratkea ne isot ongelmat, joiden kanssa tämä sali painii. Tarvitaan hyvinvointia, tarvitaan osaamista, tarvitaan kestäviä ilmastotoimia, tarvitaan uskoa huomiseen — ennen kaikkea tarvitaan rohkeutta investoida niihin.

Arvoisa rouva puhemies! Sain istunnon aluksi viestin hyvältä ystävältäni: perhe oli kasvanut tänään yhdellä uudella jäsenellä. Onnittelut Turkuun siis. Tästä ilouutisesta on hyvä siirtyä isommalla otannalla tämän maan lapsiin ja nuoriin. Heidän hyvinvointiinsa satsaaminen on järkevintä poliitiikkaa, mitä tässä salissa voidaan tehdä. Se on investointi, joka kannattaa. Jostain syystä maan hallitus on kuitenkin ottanut linjan, joka lisää esimerkiksi köyhyydessä eläviä lapsia. Näin armotonta valintaa ei voi perustella millään. Näin armoton valinta ei saisi perustua laskelmiin ehkä työllistyvistä ihmisistä. Tämä on arvovalinta, jota on vaikea ymmärtää, mutta jonka kauaskantoiset seuraukset me ymmärrämme jokainen.

On selvää että vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetti torppaa kaikki sosiaaliturvan heikennykset, jotka lisäävät lasten ja nuorten köyhyyttä sekä eriarvoisuutta tässä maassa. Samalla vaihtoehtomme tarjoaa muitakin ratkaisuja, niin sanottuja pehmeämpiä ja ennalta ehkäiseviä keinoja, joilla lasten ja nuorten mahdollisuuksia sekä näköaloja vahvistetaan

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

mutta jotka liian usein keskustelusta unohtuvat. Me muun muassa satsaisimme siihen, että jokainen lapsi tässä voisi harrastaa. Laittaisimme neljä miljoonaa euroa lisää seuratuksiin, kuusi miljoonaa euroa harrastamisen Suomen malliin ja viisi miljoonaa euroa taiteen perusopetuksen tasa-arvon vahvistamiseen. Liikuntapaikkarakentamiseen sijoittaisimme kymmenen miljoonaa — pieniä rahoja, joilla on suuri vaikutus.

Arvoisa puhemies! Liikunnan, kulttuurin ja niiden harrastamisen pitäisikin saada isompaa tunnustusta välineenä, jolla vähennetään haasteita erityisesti lasten ja nuorten parissa. En nyt pysty sanelemaan oppositiosta käsin hallitukselle, kuinka toimia, mutta josko edellä mainittuihin asioihin löytyy enemmän rahoitusta tulevaisuudessa, niin voin luvata, että sillä me säästämme muualta. Keskittymällä kulttuurin ja liikunnan kaltaisiin keinoihin, mahdollistamalla harrastamisen mahdollisimman monelle, me taistelemme mielenterveyden ja liikkumattomuuden kriisiä vastaan, me vähennämme yksinäisyyttä sekä syrjäytymistä. Uskaltaaan satsata siihen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.50 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Koko syksy tässä salissa on kuultu opposition arvostelua hallituksen talouspolitiikkaa kohden. Hyvä, että oppositiokin on huolissaan Suomen talouden tilanteesta ja velkaantumisesta. Siksi odotin innolla oppositiopuolueiden vaihtoehtobudjetteja, jos niistä löytyisi viisautta ratkaista tämä tilanne. Ei löytynyt. Veronkorotuksilla ei taloutta pelasteta, se on varma, ja silti niitä oppositio esittää. Jos oppositio saisi päättää, meillä kiristyisi ainakin työn verotus, yrittämisen verotus sekä liikenteen verotus. Korkeammat verot vaikuttavat yritysten kannattavuuteen ja investointeihin. Korkeammat työnantajamaksut ja tuloverot heikentävät yritysten kykyä palkata uusia työntekijöitä. Meiltä katoaisi jopa kymmeniätuhansia työpaikkoja.

Arvoisa puhemies! Ehdoton lähtökohta on, että mahdollisimman moni työikäinen ja työkykyinen ihminen on töissä, josta saa palkkaa, jolla tullaan toimeen. Te sanotte, että me leikkaamme. Kyllä me leikkaamme työn tekemisen esteistä. Jään edelleen odottamaan oppositiolta uskottavaa talouspoliittista linjaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

17.52 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Äsken meillä oli erittäin vilkas keskustelu taloudesta ja työllisyydestä, ja ajattelin, että nyt tässä vaiheessa en niihin enää palaa, mutta toteaisin vain yhden viestin, joka jäi siinä keskustelussa sanomatta, koskee näitä listaamattomia yrityksiä: se on otettu SDP:n vaihtoehtobudjettiin suoraan VM:n verokartoituksesta, ja arvio on suoraan VM:n. Että semmoinen informaatio tähän vaan taustaksi.

Ajattelin puhua yhdestä osasta, mikä ei äskeisessä keskustelussa tullut esiin. Se liittyy siihen, että suomalainen työelämä tarvitsee luottamusta ja yhteistyösiltöjen rakentamista, ei rikkomista. Osana meidän vaihtoehtobudjettia on esitetty työelämäuudistuksia, joilla halutaan muuttaa lainsäädäntöä parempaan suuntaamaan heikomman osapuolen eli työntekijöiden suojaksi. Nämä uudistukset ovat erittäin tärkeitä vastapainona Orpon hallituksen suunnitteleuille työelämän heikennyksille. Hallitusohjelmaan ei ole valittu lainkaan yhteistyön rakentamisen tai paremman työelämän avaimia. Kaikki hallitusohjelman kirjaukset on saatu suoraan työnantajapuolelta. Nämä keinot, millä hallitus yrittää muuttaa suo-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

malaista työelämää, vievät sitä ajassa taaksepäin ja ovat vääriä. Työelämän murroksessa tarvittaisiin sopimisen kulttuuria ja yhteistyösiltöjen rakentamista.

Olemme tehneet työelämää oikeasti parantavia lakialoitteita, joilla edistetään myös työntekijöiden asemaa pohjoismaiseen suuntaan. Työelämän lainsäädäntöön halutaan säädettäväksi alipalkkauksen kriminalisointi ja ammattiliittojen kanneoikeus. Nämä lakialoitteet on jo tehty, ja tulossa on lakialoitteet työntekijöiden edustajan tulkintaetuoikeudesta ja työntekijöiden edustuksesta yhtiön hallinnossa. Niitä pääsee allekirjoittamaan lähipäivinä. Näillä lainsäädännön muutoksilla lisätään työpaikkojen sisäistä vuorovaikutusta, edistetään tasapuolista neuvottelukulttuuria työpaikalla ja edistetään osapuolten valmiutta paikalliseen sopimiseen. Tasavertainen neuvotteluasema parantaa neuvottelujen lopputulosta ja tekee niistä tasapainoisempia sekä ottaa paremmin huomioon osapuolten näkökannat. Haluamme lisätä työntekijöiden osallistumismahdollisuuksia heidän työtään koskeviin päätöksiin, toisin kuin Orpon hallitus, joka vinouttaa neuvotteluasemaa työpaikka- ja liittotasolla. Alipalkkauksen kriminalisointi ja kanneoikeus ennaltaehkäisevät työehtojen polkemista ja antavat asialliset työehdot heille, jotka eivät sitä itse osaa, pysty tai uskalla vaatia. Tulkintaetuoikeus antaa parempia työkaluja palkansaajille paikallisten sopimusten ja työehtojen riitatilanteissa. Esittämämme tulkintaetuoikeus tietyissä työehtoaasioissa ja henkilöstön edustus yhtiön hallinnossa ovat käytössä Ruotsissa ja toimivat siellä osana työmarkkinajärjestelmää erittäin hyvin. Nämä kaikki lainsäädäntömuutokset ovat sellaisia, joita tarvitsemme myös Suomessa.

Arvoisa rouva puhemies! SDP torjui vaihtoehdossaan hallituksen leikkaukset työttömyysturvaan sekä yksipuoliset työelämäheikennykset irtisanomissuojaan ja neuvottelujärjestelmään. Yhteistoimintalain rajan nosto 20:sta 50:een vähentää työpaikoilla säännöllistä vuorovaikutusta ja vaikuttaa yrityksiin, joissa työskentelee 180 000 henkilöä.

Hallitus haluaa poistaa aikuiskoulutustuen. Yritykset kärsivät osaajapulasta, johon tänään ilmestynyt TEMin barometri hyvin viittaa. Siihen vaikuttavat osaamisen puute, työpaikan ja työntekijän maantieteellinen kohtaanto-ongelma ja työntekijän työkyky. Näihin todellisiin työllistymisen esteisiin tarvitaan ratkaisuja. Yhtenä toimenpiteenä ovat esittämämme työttömien säännölliset terveystarkastukset työkyvyn seuraamiseksi ja ylläpitämiseksi. Aikuiskoulutustuella työntekijät ovat pystyneet vastaamaan osaamisen täydentämiseen, ja nyt sekin halutaan poistaa — hölmöimpiä hallituksen päätöksiä. Varsinkin nyt, kun työelämän vaatimukset muuttuvat, työttömyys kasvaa ja avoimet työpaikat vähenevät vauhdilla, pitää panostaa koulutukseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sebastian Tynkkynen.

17.57 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomen valtiontalous on pahasti kuralla. Menot ovat paisuneet tuloihin nähden aivan liian suuriksi. No, mitä silloin voi tehdä? On kaksi vaihtoehtoa: voidaan kasvattaa tuloja tai vähentää menoja. Hallituksen linja on valita nämä molemmat. Menoja karsitaan pysyvästi, ja tuloja kasvatetaan sitä kautta, että yhä useammalle saadaan työtä. Se on parempi tie kuin veronkiristysten tie. Moni suomalainen kyllä ymmärtää, kun katsoo palkkakuittiaan, että ongelma ei ole se, että Suomi olisi lepsu verottaja. Jos ongelma olisi liian alhaisissa veroissa, Ruotsin pitäisi tällä logiikalla olla pahoissa ongelmissa julkisen taloutensa kanssa. Viime vuosikymmenen ajan Ruotsissa oli Suomea alhaisempi veroaste, Ruotsi verotti kansalaisiaan siis vähemmän, mutta ei Ruotsi ongelmissa ole tämän suhteen. Julkinen velka talouden kokoon suhteutet-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

tuna on Ruotsissa laskenut, Suomen velkavuori sen kuin kasvaa. Se aiheuttaa yli kolmen miljardin korkomenot ensi vuonna. Talouskasvussa Suomi on auttamatta jäänyt Ruotsista jälkeen viime vuosikymmenen aikana.

Arvoisa puhemies! Oppositio puolueet ovat nyt kiikuttaneet tähän saliin omat vaihtoehtobudjettinsa ensi vuodelle. Kun niitä tutkii, ei voi kuin ihmetellä, kuinka tiukassa voi olla uskomus siitä, että kaikesta huolimatta Suomen tilanne korjaantuu menoleikkauksia perumalla ja veroja kiristämällä. Nimittäin tätä lääkettä tarjoaa koko oppositio: Suomi nousee veroilla ja sosiaaliturvalla. Kuinka moni ihan oikeasti uskoo, että tällä reseptillä saavuttaisimme joku päivä Ruotsin? En ainakaan minä.

Vasemmistoliitto on lähtenyt siitä, että perutaan kaikki säästöt, joita on sosiaaliturvaan esitetty. Ankarampaa verotusta se haluaa muun muassa yrityksille, työntekijöille, polttoaineisiin ja perittyihin euroihin — veroja, veroja, veroja. Vasemmistoliitto on ääripään esimerkki, mutta tätä samaa perimmäistä ajatusta toistaa koko oppositio. Perutaan leikkauksia ja laitetaan vain lisää veroja suomalaisille. Miettikää, jos tällä samalla linjalla jatkettaisiin seuraavat vuodet. Suomi ikääntyisi, menot edelleen kasvaisivat, ja taas pohdittaisiin, että mitäs tehdään. Luuletko, että silloin vasemmisto sanoisi, että nyt leikataan? Ei tietenkään, ei silloinkaan olisi oikea aika leikata. Taas keksittäisiin uusia veroja, ja menot sen kuin paisukoot. Kuka tietää, silloin voitaisiin alkaa verottamaan jo 100 000:n omaisuuksia, ehkä pian sen jälkeen jo 10 000:n omaisuuksia.

Mutta tässä ajattelussa unohtuu se tosiasia, että me emme elä suljetussa tyhjiöyhteiskunnassa. Veroilla, ilmastokiihkoilulla tai liian avokätisellä sosiaaliturvalla on vaikutuksia ihmisten toimeliaisuuteen. Ennen pitkää ne suuretkin omaisuudet siirtyvät sellaisiin maihin, missä niille ei keksitä uusia veroja, työntekijät sellaisiin maihin, joissa verojen ja arjen kulojen jälkeen käteen jää muutakin kuin rakkulat. Tai sitten jättäytyään sosiaaliturvan varaan, koska työnteko ei kannata tai työpaikkoja ei ole.

Ja tietenkin vasemmisto haluaa molemmat sen lempilapsista: avokätisen sosiaaliturvan ja löysän maahanmuuttopolitiikan. Kun hallitus on viemässä näitä toiseen suuntaan, huuto on ollut melkoista. Mutta avokätinen sosiaaliturva löysällä maahanmuuttopolitiikalla olisi hyvinvointivaltion loppu. Tuhdille sosiaaliturvalle löytyy kyllä maailmalta ottajia, veronmaksajapuolella onkin sitten hiljaisempaa. Fakta on, että Suomen kohtaloa ei ratkaista ensi vuoden budjetilla — se ratkeaa siihen, mikä on Suomen suunta. Opposition suuntana on, että meillä olisi tulevaisuudessa yhä vähemmän niitä, jotka tuovat euroja yhteiseen kassaan, jonka imu käy yhä kovemmaksi. Tällä tiellä on nyt oltu jo tovi, ja pahalta näyttää. Siksi tämä hallitus toimii toisin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen, poissa. — Edustaja Lehtinen.

18.03 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Mikään ei ole muuttunut. Vasemmistoliitolla on edelleen sellaiset tavoitteet, että toimettomat saavat mahdollisimman paljon nauttia työtä tekevien palkkioista, ja se on heidän mielestään sitä oikeudenmukaisuutta. Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetteja katsoessa täältä löytyy esimerkiksi seuraavanlaisia veronkiristyksiä: perintöveron kasvattaminen, tuloveron kevennysten peruminen ja polttoaineiden kevennysten peruminen. Kun tätä vaihtoehtobudjettia selaa, niin täällä ei oikeastaan ole mitään muita ratkaisuja talouden tasapainottamiseksi kuin verojen kiristäminen. Solidaarisuusveron lisäksi on kehitetty jopa oma miljonäärivero.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

Arvoisa rouva puhemies! Suomi on tilanteessa, missä tarvitsemme osaajia myös ulkomailta, ja sitä etenkin vasemmalla olevat ovat huutaneet kurkku suorana jo pitkään. Kuvitellaan sellainen tapaus, että amerikkalainen Mike on opiskellut itsensä lääkäriksi ja on etsimässä töitä Euroopasta. Hän haluaa perheelleen turvallisen paikan asua. Vasemmistovertoinen Suomen hallitus on päättänyt, että Lähi-idästä tulevia otetaan ovista ja ikkunoista sisään. Mike miettii, että näinköhän tässä Suomikin on menossa Ruotsin tielle. No, hän ei vielä tee ratkaisua mihinkään suuntaan, vaan alkaa tutkailla, miten hän saa elätettyä perheensä. Mike törmää seuraavaksi Suomen verotukseen. Hän laskee, paljonko jää käteen palkasta, ja toteaa, että jossain muualla hän saisi ensinnäkin parempaa palkkaa, mutta sen lisäksi hän ei joudu muualla maksamaan veroja näin paljon. Mike toteaa, että hänelle ei jää käteen läheskään sen verran kuin oli ajatellut, mikä johtaa siihen, että Mike ei tule Suomeen.

Arvoisa rouva puhemies! Haluaisinkin tietää, miten vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetin ratkaisulla saadaan oikeita osaajia Suomeen. Moni nuori haaveilee opiskelevansa enemmän, jotta hänelle jäisi enemmän tuloja käteen, mutta vasemmistoliitto on heti lomopakolla. Nämä vasemmistoliiton tekemät ehdotukset eivät kannusta opiskelemaan itseä parempituloisiin töihin, vaan enemmänkin jäämään kotiin ja tekemään töitä vain sen verran, että tukia ei menettäisi.

Toisin kuin vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetissa on esitetty, niin meidän pitää nimenomaan pyrkiä siihen, että Suomi on sellainen maa, että kannattaa opiskella itseänsä korkeampaan virkaan ja että osaajat haluavat tänne tulla. Kun emme lähde vielä entisestään korottamaan verotusta, niin on toivoa sille, että saadaan lääkäreitä ja muita korkeakoulu-tettuja Suomeen töihin ja asumaan perheidensä kanssa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttinen poissa, edustaja Joona Räsänen poissa. — Edustaja Krista Mikkonen.

18.06 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Vihreät uudistaisivat taloutta, panostaisivat lapsiin ja luontoon ja ottaisivat silti vähemmän velkaa kuin hallitus. Siis toisin kuin hallitus väittää, julkista taloutta on mahdollista tasapainottaa oikeudenmukaisesti ilman, että kaikkein suurin taakka kaadetaan jo ennestään heikommassa asemassa olevien niskaan. Panostamme koulutukseen, lapsiperheköyhyyden vähentämiseen, nuorten hyvinvointiin sekä ilmastokriisin ratkomiseen ja luontokadon pysäyttämiseen. Vihreiden johdolla ansiotuloverotus kevenisi noin 200 miljoonaa euroa enemmän ja velkaa tulisi 600 miljoonaa vähemmän kuin hallituksen kaavailuissa. Kohdentaisimme veronkevennykset lapsiperheköyhyyttä vähentävällä ja työllisyyttä edistävällä tavalla erityisesti lapsiperheille sekä työllistyvälle pitkäaikaistyöttömille ja nuorille. Haluamme myös turvata, että meillä jatkossakin on yhä enemmän työllisiä, ja siksi panostaisimme työperäiseen maahanmuuttoon ja opiskeluun. Emmekä myöskään luopuisi globaalista vastuustamme, ja siksi nostaisimme sekä pakolaiskiintiötä että kehitysapua.

Arvoisa puhemies! Ilmasto kuumenee, ja luonto köyhtyy. Mitä pidempään odotamme, sen kalliimmaksi korjausliikkeet tulevat. Se on jo nyt näkyvissä. Globaalisti ilmastomuutos aiheutti viime vuonna keskimäärin 6,3 prosentin laskun bruttokansantuotteeseen. Me kaikki tiedämme, että meidän tulisi kiireesti päästä eroon fossiilitaloudesta ja laittaa ympäristöhaittoille hinta. Näin me vihreät teemme omassa vaihtoehtobudjetissamme, kun sen sijaan hallitus lisää uusia tukia fossiilienergian käytölle.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

Vihreiden mielestä työntekoa pitää verottaa vähemmän, mutta sen sijaan ympäristön turmelemista pitää verottaa niin, että aiheuttaja maksaa ja samalla verotuksella ohjataan etsimään luonnolle ja ilmastolle vähemmän haitallisia keinoja. Samalla me vihreät haluamme tukea energiamurroksessa niin kotitalouksia, maataloja kuin pk-yrityksiä satsaamalla muun muassa biokaasuun, energiaremontteihin ja maatalouden ilmastotoimiin. Haluamme myös vauhdittaa kiertotaloutta laajentamalla jäteveroa ja verottamalla jätteenpolttoa. Näin teemme raaka-aineen uudelleenkäytöstä taloudellisesti kannattavampaa. Laskemme myös korjauspalveluiden arvonlisäveroa, jotta vanhaa tavaraa korjattaisiin sen sijaan, että ostetaan uutta.

Kiertotalouden vauhdittamiseksi ottaisimme myös käyttöön maa-ainesveron, jotta erilainen purkujäte ja louhintajäte ohjautuisivat esimerkiksi maarakentamiseen sen sijaan, että siihen louhitaan yhä uusia kallioita ja avataan uusia soramonttuja. Me myös nostaisimme kaivosveroa. Emme kerta kaikkiaan ymmärrä, miksi me haluamme antaa maaperässä olevat uusiutumattomat mineraalit lähes ilmaiseksi hyödynnettäväksi, kun lukuisissa muissa maissa niistä joutuu maksamaan moninkertaisesti.

Vihreät tuplaisivat luonnonsuojelun rahoituksen. Luonnon monimuotoisuuden vähenyessä ennätysvauhdilla meidän on varmistettava riittävän kattava luonnonsuojeluverkosto sen lisäksi, että maankäytön muutosmaksulla tulee ohjata maankäyttöä sekä puuntuotannon tukea ohjata monimuotoisuutta paremmin huomioiviin toimiin.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esille myös itäisen Suomen muuttuneen tilanteen. Vihreiden investointipaketissa suuntaisimme rahoitusta itäisen Suomen elinvoiman, saavutettavuuden ja osaamisen parantamiseen. Vihreiden itäisen Suomen investointipaketti sisältää panostuksia laajakaistaverkon parantamiseen, ratayhteyksien nopeuttamiseen, uuden kantaverkon rakentamisen aloittamiseen, korkeakoulujen ja pelastusopiston aloituspaikkoihin, matkailun edistämiseen ja uusiutuvan energian investointeihin, tki-kannustimen pk-yrityksille ja kokonaisturvallisuuden osaamiskeskuksen. Investoinnit itäisen Suomen elinvoiman parantamiseksi nousisivat meidän vaihtoehtobudjetissamme lähemmäksi puolta miljardia, joka sisältää myös hallituksen investointipaketin sisältämät Savon ja Karjalan radan investoinnit.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valkonen, poissa. — Edustaja Lundén. [Mikko Lundén: Paikalla!]

18.11 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Suomalaisessa yhteiskunnassa kaiken lähtökohta on ollut työnteko. Tätä meidän nykyistä hyvinvointiyhteiskuntaamme ei olisi, jos me suomalaiset emme olisi tehneet töitä, maksaneet veroja ja rahoittaneet tätä palettia. Opposition vaihtoehtobudjeteissa toistuu sama kaava: lisää veronkiristyksiä, joilla voidaan maksaa enemmän yhteiskunnan tukia. Viime kaudella opposition käsitys rahavirtojen tulosta tuntui heikentyneen, kun lainaa otettiin lainan päälle. Haluan kertoa teille, että raha ei tule seinästä. Sen eteen pitää tehdä töitä, ja siksi on myös tärkeää, että työn verotusta madalletaan. Kun velkaa on nostettu demarien johdolla historiallinen määrä, meillä on vaihtoehtoja, joilla korjata tilanne: lisätä työllisten määrää ja leikata sieltä, mistä on leikkattavaa, ja tätä toteutetaan. Kakkua täytyy kasvattaa, jotta sitä riittää syötäväksi.

Tässä salissa puhutaan usein ihmisoikeuksista. Yhteiskunnan tuilla eläminen ei ole ihmisoikeus, jos ja kun ihminen kykenee työskentelemään. Yhteiskunnan tukia ei ole luotu sitä varten, että ihmiset, joilla ei ole aikomustakaan mennä töihin, maksattavat elämisensä

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

kaupungin keskustoissa muilla veronmaksajilla. Esimerkiksi vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetista huokuu selkeä viesti. Tuntuu, että on normaalia elää yhteiskunnan tukien varassa, mutta kun näin se ei ole, ei todellakaan. Yhteiskunnan tuet on tarkoitettu väliaikaisiin tilanteisiin tai heille, joilla ei ole tosiasiallista mahdollisuutta työskennellä.

Arvoisa rouva puhemies! Tahdon vielä sanoa, että viime kyselytunnilla kuulin välihuudon, todennäköisesti salin vasemmalta laidalta, jossa sanottiin jotenkin näin: ”Sanokaa se K-kaupoille!” Pyysin silloin puheenvuoroa, mutten valitettavasti silloin saanut. Nyt sain, kiitos siitä. Olisin halunnut silloin jo sanoa tämän, mitä sanon nyt. Uskallan väittää, että tiedän tässä salissa enemmän K-kaupasta kuin yksikään muu. Olen työskennellyt siellä 23 vuotta työntekijänä ja nyt viisi vuotta yrittäjänä. Olen kuullut useilta kollegoiltani, joita on yhteensä noin tuhat, mielestäni uskomattoman tilanteen. Työnantaja haluaisi antaa työntekijälle niin sanotut täydet tunnit, eli noin 40 tuntia viikossa, mutta työntekijä vastaa, että ”kiitos, mutta ei kiitos, teen mieluummin sen 25 tuntia viikossa, koska muuten minulta menee tuet” — siis ”muuten minulta menee tuet”. Haluan kysyä varsinkin salin vasemmalta laidalta: Tätäkö te haluatte? Minä periaatteessa ymmärrän sen, että pienemmälläkin tuntimäärällä saa saman rahan kuin tekemällä täydet tunnit, mutta näissä on vain se ero, että toinen — jokainen varmaan tietää, kumpi — lisää valtion kirstuun verotuloja ja toinen vie sieltä. Onko tässä mitään järkeä — edelleen arvoisa salin vasen puoli — vai pitääkö sille tehdä jotain? Pitää. Työnteon pitää mielestäni aina olla kannattavaa. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hanna Räsänen.

18.13 Hanna Räsänen kesk: Arvoisa puhemies! Ihmisiä kun olemme, niin tässä salissa voi varmaan joskus puhua asioista, siitä, miltä tuntuu. Ja täytyy kyllä vilpittömästi sanoa, että minusta valtiovarainministerin avauspuheenvuoro tänään tässä salissa tuntui tosi kylmävältä. Hän on selkeästi ottanut linjan, että hyökkäys on paras puolustus, ja se ei välttämättä tässä salissa ainakaan yhteistyötä edistä.

Samoin valtiovarainministeri siinä opposition vaihtoehtoja mollaratessaan kysyi myös, minkä takia keskusta vastustaa niin kovasti tätä Turun tunnin junaa. Voin kertoa, että vastustamme sitä sitä varten, että meistä sille rahalle on parempaa käyttöä. Hallitus on unohtanut itäisen ja pohjoisen Suomen, ja Itä-Suomen ihmiset ovat vilpittömästi huolissaan tästä tilanteesta. Keskustan vaihtoehdossa me käyttäisimme nimenomaan tämän tunnin junan rahoitusta muun muassa Itä- ja Pohjois-Suomen ohjelmaan. Meitä eivät auta hienot suunnitelmat, eivät auta työryhmät eikä auta empatiakaan, mitä hallituksen suunnasta tulee, mutta selkeät eurot kyllä auttavat vipuvartena meidän yrityksiä pärjäämään paremmin. Eli meillä olisi keskustan vaihtoehdossa 130 miljoonaa tähän Itä-Suomen ohjelmaan ja 30 miljoonaa sitten Pohjois-Suomen ohjelman aloittamiseen.

Meidän tarvitsee myös tehdä asioita Suomessa eri tavalla, ja eri tavalla tekemiseen kuuluvat muun muassa erilaiset rohkeat uudenlaiset kokeilut, joita esimerkiksi Norjassa on toteutettu erittäin menestyksekkäästi siellä Pohjois-Norjan puolella. Meillä viime hallituskaudella selvitettiin tätä alueellista opintolainahyvitystä, mikä myös Suomessa voitaisi toteuttaa Norjan-mallin mukaisesti. Keskusta esittääkin nyt omassa vaihtoehdossaan, että tämä Norjan-mallin mukainen alueellinen opintolainahyvityskokeilu toteutettaisiin myös täällä Suomessa ja aloitettaisiin tekemään asioita aivan uudella tavalla.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

Itä-Suomen ja Pohjois-Suomen ihmiselle itärajan läheisyys on erittäin konkreettista tänä päivänä, ja olemme kaikki seuranneet tätä hybridioperaatiota, mitä Venäjä on tehnyt ja tekee edelleenkin siellä rajalla, ja keskustana olemme myös huolissamme Rajan resurssista. Olemmekin esittäneet tässä meidän omassa vaihtoehtobudjetissa kymmenen miljoonaa euroa rahaa lisää sitten sinne rajavalvojille.

Myös sisäinen turvallisuus on erittäin tärkeää. Kuopion Pelastusopisto on tehnyt erittäin hyvää työtä alueellisessa kouluttamisessa, ja se on kouluttanut koko Suomen tarpeisiin pelastajia. Ja nyt näyttää siltä, että hallitus ei sitten anna tarpeeksi resursseja myöskään sinne Kuopion Pelastusopistolle. Keskusta esittää omassa budjetissaan lisärahoja sinne Kuopioon, että Kuopio voisi toteuttaa sitä hyvää, arvokasta tehtävää, mitä he tekevät. Ja niin kuin sanoin jo eilenkin täällä salissa, valtion budjetin kannalta tämä olisi tosi järkevää, koska Kuopio kouluttaa puolta halvemmalla näitä pelastajia kuin mitä täällä Helsingissä koulutetaan.

Meillä keskustassa on aito vaihtoehto. Toivon, että pääministeri ja hallitus eivät sitä ylenkatso vaan lukevat sen kirjan huolella läpi. Meille koko Suomi on yhtä arvokas.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen poissa, edustaja Kemppe poissa. — Edustaja Wickström.

18.17 Henrik Wickström r: Arvoisa rouva puhemies, värderade fru talman! Mielestäni meillä on ollut paikka paikoin tässä tämän illan aikana ihan hyvääkin keskustelua ja debattointia näistä opposition vaihtoehtobudjeteista, kunhan aina muistetaan pysyä itse asiassa. Ehkä se, mitä olen itse tässä pystynyt tarkkailemaan tällä viikolla liittyen näihin vaihtoehtobudjetteihin, liittyy nimenomaan sosiaali- ja terveyspuoleen. Tässä useampi oppositiopuolue on esittänyt, että mitään sopeutuksia ja kustannushillintään liittyviä toimenpiteitä sosiaali- ja terveyspuolella ei tehdä. Itse haluaisin kuitenkin vähän palata taaksepäin nimenomaan siihen ajankohtaan, kun tämä sote-uudistus tehtiin.

Tämä oli silloin 2021, ja ensimmäiset aluevaalit olivat 2022. Tilanne siinä kohtaa oli myöskin Suomen talouden näkökulmasta hyvin erilainen kuin se on tällä hetkellä. Kun katsoo itse hyvinvointialueiden toimintaa tällä hetkellä, niin olen kyllä todella huolissani siitä, miten hyvinvointialueilla tällä hetkellä menee. Se ei ainoastaan liity tähän rahoitustilanteeseen vaan ennen kaikkea henkilöstötilanteeseen, koska on ymmärrettävä se asia, että se suurin syy, miksi hyvinvointialueilla on myöskin taloudellinen ahdinko, liittyy nimenomaan siihen, että ei ole riittävästi osaavaa henkilöstöä. Itse asiassa julkiset työpaikat eli hyvinvointialueen työpaikat eivät kiinnosta.

Kun katsoo läpi tätä sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjettia, niin siellä muun muassa mainitaan se, että Kela-korvauksiin ei haluttaisi antaa 65:tä miljoonaa euroa lisää rahaa. Pidän sitä harmillisena, koska muistan varsin hyvin myöskin viime kaudella, kun tätä sote-uudistusta tehtiin ja rahoitusmallia rakennettiin, että haluttiin, että se perustuu nimenomaan tähän yleiskatteelliseen malliin ja siellä on tarveperusteisuus myöskin vahvasti mukana. Kun hallitusohjelmaneuvotteluita käytiin läpi, pyrittiin miettimään, millä keinoilla voisimme saada näitä hoitojonoja purettua, jotka ovat haaste monille, monille suomalaisille. Kun soittaa omalle lähiterveysasemalle, niin ei saa aikaa, ja sitten kun katsoo vapaita aikoja vaikkapa yksityisellä puolella, niitä taas sitten löytyy todella paljon. Tätä epäsuhtaa on haluttu lähteä korjaamaan tällä, ja sen takia hallitus myöskin haluaa ensi vuoden aikana lähteä kehittämään uutta Kela-korvausmallia, joka olisi, sanotaan, niin kuin houkuttele-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

vampi jokaiselle suomalaiselle, eli käytännössä se summa, mitä maksaisi yksityisellä, vastaisi lähestulkoon samaa kuin mitä se on julkisella puolella.

Haluan kuitenkin loppuun nostaa esiin sen asian, että pidän hyvänä, kun enemmistö tällä hetkellä oppositiopuolueista oli mukana viime hallituskaudella hallituksessa, että tässä nostettiin esiin myöskin tähän sote-rahoitukseen liittyviä epäkohtia, koska nyt on todettava se, että tässä rahoitusmallissa riittää täsmennettävää. Pidän myöskin tärkeänä, että hallitus kiirehtisi kokonaisuudistusta nimenomaan liittyen hyvinvointialueiden ja kuntien rahoitukseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

18.20 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on talouden tilanteessa todella vaikeassa raossa. Näitä Suomen ongelmia, joihin me ollaan ajautettu, ei ratkaista yhdessä vuodessa, eikä muutamassa vuodessa, vaan tarvitaan selkeästi pidempää peliä ja kykyä hahmottaa talouden dynaamisia vaikutuksia ja lainalaisuuksia.

Vaihtoehtobudjetteihin tutustuessa tulee selvästi näkyviin, että ne on laadittu hyvin lyhyellä näkymällä. Vuotta 2024 pidemmälle ei juuri yhdessäkään paperissa katsota. Ensi vuoden kuvitteellinen velkaantuminen on rajuilla veronkorotuksilla saatu näyttämään paremmalta kuin hallituksen talousarvio ja samalla on pystytty perumaan taloutta tervehdyttäviä ja työllisyyttä lisääviä toimenpiteitä.

On hyvä miettiä, että jos ongelmamme on velkaantuminen, talouskasvun puuttuminen ja se, että maassa tehdään liian vähän työtä, niin onko ratkaisu työn verotuksen kiristäminen, kannustinloukkujen pahentaminen ja julkisen sektorin menojen kasvattaminen, jolloin työtä ja yrittämistä on koko ajan vähemmän tässä maassa. Jatketaanko vain samaa linjaa, jolla ollaan tähän ongelmaan päädytty, vai olisiko oikea tie lisätä työntekeä uudistamalla työmarkkinoita, poistamalla kannustinloukkuja ja alentamalla työn ja yrittämisen verotusta?

Orpon hallitus on lähtenyt uudistamaan ja pelastamaan Suomen taloutta pitkällä tähtäimellä, ja se on aivan oikea linja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen, poissa. Edustaja Seppänen, poissa. Edustaja Viljanen, poissa. — Edustaja Kallio.

18.22 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Eräs asiantuntija totesi taannoin Ylen haastattelussa, että oikeisto ja vasemmisto eivät ole yhtä mieltä edes siitä, mikä on todellisuus. Tämä alkaa olla täällä kaikille selvää. Vaihtoehtobudjetin käsittelyn sijaan tuntuukin, että keskustelemme vaihtoehtotodellisuuksista. Perussuomalaisten kanssa on haastavaa hakea yhteistä linjaa, kun ensin halusitte meidät kaikin keinoin pois hallituksesta ja nyt hallituksen ongelmat johtuvat mielestänne siitä, että emme ole hallituksessa. Tyhjä paperi kuvaa hyvin tätä tilannetta. Te ette tiedä, mitä te haluatte. Teidän paperinne tyhjensi Säätytalolla. Me emme siitä voi teille mieleistänne kirjoittaa. Tuleekin mieleen vanha sanonta ”en ole koskaan tykännyt työnteosta ja turhan työn teosta vielä vähemmän”, koska tämä niin sanottu keskusteluhan ei johda tänäänkään mihinkään. Mutta jatketaan nyt tätä stand up -show'ta kotikatsomoiden takia.

Arvoisa puhemies! Hajautettu yhteiskunta pystyy vastaamaan keskitettyä Suomea paremmin energia-, ruoka- ja geopoliittisiin kriiseihin tai mihin tahansa koko Suomea kohtaavaan kriisiin. Hallitusohjelmassa todetaan, että on tärkeää, että koko Suomi pysyy elin-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

voimaisena ja kuntien ja kaupunkien rooli kasvun mahdollistajana tunnistetaan. Tämän pohjalta on hyvä muistuttaa, mistä itäisen Suomen menestyksen tekijät koostuvat. Itäisen Suomen on oltava houkutteleva investoinneille ja osaavalle työvoimalle, mutta myös toisinpäin, eli vireä elinkeinoelämä ja osaava työvoima vahvistavat alueen houkuttelevuutta.

Itäinen Suomi tarvitsee koulutuspaikkoja alakouluista korkeakouluihin sekä vapaaseen sivistystyöhön. Pienenevien ikäluokkien myötä jokaiselle nuorelle mutta myös aikuisille on löydettävä paras mahdollinen koulutuspolku, johtipa se sitten palkkatyöhön tai yrittäjäksi. Itäisen Suomen ikärakenteen takia palveluja on oltava saatavilla niin fyysisesti kuin digitaalisesti. Itäisen Suomen on oltava saavutettavissa niin maitse, rautateitse kuin lentäen sekä erityisesti metsätalouden osalta myös vesiteitse. Itäisen Suomen on myös oltava kattavasti laajakaistaverkon piirissä, ja tähän tarvitaan niin valokuitu- kuin mobiiliverkkoa. Itäinen Suomi tarvitsee vahvaa valtakunnan politiikkaa, jossa otetaan huomioon alueen erityispiirteet. Venäjän raja säilyy Suomen itärajana nyt ja tulevaisuudessa. Itäinen Suomi ansaitsee tulla huomioiduksi kaikilla politiikan osa-alueilla niin kansallisesti kuin EU-tasolla. Suomi ei ole samanlainen läpi maan eikä kaikilla alueilla ole samoja vahvuuksia. Valtion on hyväksyttävä tämä tosiasia ja tehtävä sen mukaista politiikkaa kaikilla politiikan osa-alueilla. Alueellinen kehittämispolitiikka on myös turvallisuuspolitiikkaa. Heikoista alueista muodostuu heikko valtio. Turvallisuuspoliittisesta näkökulmasta aluekehitys ei voi nojata ainoastaan keskittämiseen, sillä valtion alueellisen suvereniteetin ylläpitäminen vaatii myös hajauttamista.

Arvoisa puhemies! Vaikka hallituspuolueiden piirissä on aistittavissa ajattelua, jossa rakenteita ei arvosteta, on alueiden hallinnollisilla rakenteilla ja aluehallinnon toimintakyvyllä merkittävä vaikutus aluekehitykseen. Aluekehitys rakentuu ajanmukaisten, ylläpidettyjen ja toimivien perusinfrastruktuurien varaan. Samoja rakenteita uudistamalla toteutetaan esimerkiksi niin sanottu vihreä siirtymä. Aluekehittäminen liittyy ennen muuta investointeihin eli yksityiseen ja julkiseen rahaan, alueiden ja kuntien laadukkaaseen strategia-työhön, alueelliseen yhteistyöhön, saavutettavuuden ylläpitoon ja kehittämiseen, osaamisen uudistamiseen ja vahvistamiseen sekä valtion ja alueiden sekä yksittäisten kuntien välisen suhteen kehittämiseen. Valtion keskushallinnolla on tärkeä rooli itäisen Suomen aluekehittämisessä. Kyse on Suomi-nimisen kansallisvaltion tulevaisuudesta. Itäisen Suomen kehittämisen ja kehittymisen pääkohdat muodostuvat erityisesti kokonaisturvallisuudesta ja huoltovarmuudesta mukaan lukien maatalous eli ruoka, saavutettavuudesta, puhtaasta energiasta, tki-toiminnasta, matkailusta, alueen vahvuuksista, nousevista klustereista sekä palvelujen turvaamisesta.

Arvoisa puhemies! Maaseudun Tulevaisuuden, joka on muuten Suomen toiseksi luetuin päivälehti, [Tuomas Kettunen: Pitää paikkansa!] tekemän tuoreen kyselyn mukaan yli 80 prosenttia kansasta haluaa pitää turvallisuussyistä Itä-Suomen ja maaseutualueet asuttuina. Hallitus on toki sille kuuluvalla vallalla ja oikeudella asettunut jäljelle jäävään 20 prosenttiin ja keskittyy kuuden suurimman kaupungin kanssa seurusteluun. Huolta on helppo jakaa, se ei maksa mitään. Kasvava tunne on, että hallituksen jakama huoli on kaksinkertainen huoli, ainakin meillä päin Suomea. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen. [Tuomas Kettunen: Paikalla!]

18.27 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hyvä oikeisto, oikeistohallitus, revitäänkö vai rakennetaanko? Hyvä vasemmisto, vasemmisto-oppositio, revitäänkö vai

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

rakennetaanko? Keskustan vaihtoehto on repimisen sijaan rakentaa Suomea ja laittaa tavallisten ihmisten asioita kuntoon. Suomen tilanne on vakava. Keskustan lähtökohta on, että talous pitää laittaa tällä ja ensi vaalikaudella kuntoon. Velka- ja alijäämäpolitiikka johtaa suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan murtumiseen. Toisin kuin oikeistohallitus, keskusta ei ajaisi alas terveys- tai muita lähipalveluita eikä leikkaisi varsinkaan perheiltä. Turvaisimme liikkumisen ja elämisen edellytykset kautta maan, koko Suomessa. Nämä ovat isoja arvo- ja linjaeroja. Talouteen keskusta loisi kasvua, sillä ei Suomi yksin leikkaamalla nouse. Kasvu ja työpaikat ovat myös kestävin tapa hillitä velkaantumista. Velkaa keskusta ottaisi hallitusta vähemmän, ja toivon, että hallituspuolueet, oikeistohallitus, tutustuisivat tähän keskustan vaihtoehtobudjettiin, nimittäin tällä vaihtoehtobudjetilla me ottaisimme vähemmän velkaa kuin nykyinen hallitus.

Mutta, kunnioitettu rouva puhemies, ei auta kuin hämmästellä tämän päivän keskustelua näistä vaihtoehtobudjeteista ja varsinkin sitä ylimielistä suhtautumista harmaan talouden torjuntaan, joka tuli eritoten valtiovarainministerin suunnalta. Nimittäin on niin, että kokoomuksen ja perussuomalaisten johtama hallitus suhtautuu välinpitämättömästi harmaan talouden torjuntaan. Tämä hallitus on kahteenkymmeneen vuoteen ensimmäinen hallitus, joka ei käynnistä harmaan talouden torjuntaohjelmaa, joka on vaalikausittain koonnut poikkihallinnollisesti saman pöydän ääreen harmaata taloutta torjuvat viranomaiset. [Mira Nieminen: Ei toimi!] Torjuntaohjelmassa on määriteltä myös vastuuministeri, joka viime vaalikaudella oli työministeri. Historia on nimittäin osoittanut, että harmaan talouden torjunta kannattaa aina. Sillä on saatu enemmän rahaa kuin siihen on sijoitettu rahaa.

Keskusta esittää harmaan talouden torjuntaohjelman jatkamista. Silloin on tärkeää osoittaa vastuuviranomaisille riittävät voimavarat, jotta vilpin tekijät saadaan kiinni ja heiltä perittyä takaisin rikollisella toiminnalla saatu hyöty. Keskusta nimittäin esittää tässä vaihtoehtobudjetissaan 20 miljoonaa euroa osoitettavaksi poliisille, Tullille, Verohallinnolle, Ulosottolaitokselle, tuomioistuimille ja syyttäjille harmaan talouden torjuntaan. Tällä saavutetaan ennalta ehkäisevänä vaikutuksena sekä harmaan talouden toimien suoran vaikutuksen myötä jopa 100 miljoonaa euroa tuottoa valtiontalouteen. Ihmettelen tätä ylimielistä suhtautumista tähän esitykseen, koska keskusta on tähän omaan vaihtoehtobudjettiin tämän linjauksen ja kirjaukset tehnyt vastuullisesti. Ja jos, arvon oikeistohallituksen jäsenet, ette usko tätä, niin kannattaa tutustua Verohallinnon selvitykseen, [Mira Nieminen: Kannattaa tutustua tutkintaan, miten se toimii!] mikä on tuotu tähän asiaan esille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

18.32 Ville Väyrynen kok: Arvoisa rouva puhemies! Vaihtoehtobudjetit ovat syksyn suola. On arvokasta, että demokraattisessa järjestelmässä tarjotaan hallitukselle tietynlaisia kiriepuja ja toisaalta oppositiopuolueet saavat aidon sekä kattavan mahdollisuuden esittää omat vaihtoehtonsa.

Esitellyistä budjeteista tulee vaikutelma siitä, että julkisen talouden tämän hetken tilasta jaetaan yhteinen huoli varsin laajalti. Keinoista suunnan muuttamiseksi tuntuu kuitenkin olevan ainakin jonkinasteisia vivahde-eroja. Hallituksen linja on ollut hyvin selkeästi työtä, yrittäjyyttä ja työllistämistä korostava. Julkinen talous saadaan kestäväälle pohjalle vain työnteon ja yhteisvastuullisuuden kautta. Työllistymisen kynnyksiä on siis madallettava ja samalla kannustettava kansalaisia työn vastaanottamiseen, kokoaikatyöhön ja suomalai-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

sen hyvinvoinnin kartuttamiseen omalta osaltaan, omalla potentiaalillaan. Työllistyminen ja työnteko ovat paras tapa ehkäistä myös lapsiperheköyhyyttä, syrjäytymistä ja samalla lisätä itsenäisyyttä, taloudellista riippumattomuutta sekä yleistä hyvinvointia.

Arvoisa rouva puhemies! Verottamalla voi toki pussinpohjaa kartuttaa, mutta se tie on käyty loppuun varsin nopeasti. Valitettavasti tuota tietä on Suomessa jo edetty kovin pitkälle ja korkealle. Nyt tarvitaan vaikuttavampia, kestävämpiä ja uskottavampia ratkaisuja. Verottamalla ei talous lähde nousuun, vaikka se kuinka houkuttelisi. Verotuksellisten ratkaisujen tulee olla työntekoon kannustavia, myös hyvätuloisilla.

Vaihtoehtobudjettien selkein ero hallituksen toimiin verrattuna tulee verotuksen ja työllisyysvaikutusten kautta sekä työllistävään yrittäjyyteen kannustamalla. Hallitusohjelma laskee talouskasvun ja julkisen talouden tasapainottamisen tuntuvien työllistävien vaikutusten varaan. Paljon puhutut ja peräänkuulutetut vaikutusarviot, jotka siis on tehty, ovat staattisia eli työllisyysvaikutuksia ei ole otettu huomioon. Näin ollen työllisyystavoitteen täyttyessä vältetään opposition esittämät pahimmat uhkakuvat myös köyhyyden ja lisääntyvän sosiaaliturvan tarpeen suhteen.

Vaihtoehtobudjeteista ei SDP:n tai keskustan osalta vaikutusarvioita ole saatavilla. Etenkin SDP:n kohdalla pidin vaikutusarvioita itsestäänselvyytenä ottaen huomioon se volyymi, jolla hallitukselta sitä on vaadittu. Jäin odottamaan mielenkiinnolla tämän keskustelun seurauksena luvattua vaikutusarviota, erityisesti työllisyysvaikutusten suhteen.

Lopuksi, arvoisa rouva puhemies: Ihmettelen vaihtoehtobudjettien suhteellisen arkaa otetta hyvinvointialueiden tilanteeseen. Syksyn aikana käytyihin keskusteluihin peilaten olisin odottanut varsin radikaalejakin ehdotuksia alueiden suhteen. Nyt tuokin anti jäi korkeintaan kädenlämpöiseksi. Ilmeisimmin hallitus ei sotenkaan osalta ole hakoteillä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kiljunen.

18.35 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Olen huolella seurannut tänä päivänä käytyä keskustelua näistä vaihtoehtobudjeteista tässä salissa, ja kieltämättä täällä on ollut hyvin erilaisia äänensävyjä, erilaisia puheenvuoroja, ja jotkut jopa arvostelevat muun muassa valtiovarainministerin tapaa puhua — joku käytti täällä termiä ”lähteä hyökkäykseen”. Hyökkäys on paras puolustus.

Voi toisaalta sanoa näinkin päin, että tässä salissahan me käytämme retorista voimaa vähän eri tavalla, ja suhtaudutaan sillä tavalla, että se on ehkä elävöittävääkin tietyllä tavalla keskustelussa, että on erityyppisiä äänenpainoja ja erityyppisiä lähestymistapoja. Ehkä se tärkein asia on sisältö, eli mitä halutaan sanoa ja mihin mennä, ja siltäkin osin on hyödyllistä havaita se, että hallitushan seurasi aika huolella tämän debattivaiheen tässä keskustelussa. Tämä on arvokas lisä suomalaisessa yhteiskunnassa, että me olemme käynnistäneet tällaisen tavan aina syksyisin myöskin nämä vaihtoehtobudjetit tänne rakentaa, koska siinä budjetin kautta tietysti tehdään keskeisimmät ratkaisut siitä, kuinka valtion menoja, tuloja, valtion taloutta käytetään hyväksi tämän hyvinvointiyhteiskunnan ja yhteiskunnan rakentamisessa noin ylipäätään. Se on tietysti iso aihe, ja kyllä kieltämättä muistan, kun olen riittävän kauan tässä talossa ollut kansanedustajana ja seurannut tätä budjettikeskustelua jo parikymmentä vuotta taaksepäin, aivan liian monia vaiheita ja tilanteita, joissa usein hallitukset esiintyivät — kautta linjan hallitukset esiintyvät — sillä tavalla, että on vain yksi

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

tapa tehdä asioita, muita vaihtoehtoja ei ole. Nämä vaihtoehtobudjetit avaavat kyllä sen asetelman niin, että meillä on useitakin tapoja hoitaa samaa asiaa.

Tietenkin myöskin ongelman tunnistus vaikuttaa. Voi olla, että kiinnitämme huomiota erilaisiin ongelmiin yhteiskunnassa. Tässä keskustelussa kyllä aika selvästi näkyy se iso linjaero, mikä on hallituksella ja oppositiolla noin ylipäätään. Hallitus selkeästi on rakentanut budjettiesityksensä sen varaan. Kyllä, valtionvelka huolestuttaa kaikkia. Se on korkeammalla Suomessa tällä hetkellä kuin koskaan, julkinen velka on korkeammalla kuin koskaan historiassa noin miljarditasolla, mutta se ei kuitenkaan tarkoita globaalitasolla, Euroopankaan tasolla, lainkaan sitä, että Suomi olisi ylivelkaantunut. Me emme ole ylivelkaantunut maa. Me olemme Euroopan unionin maitten tasolla noin keskitasolla julkisen velan tasolla. Sitä paitsi kaiken lisäksi meillä on tämä ongelma tässä olemassa, että kun me lähdemme bruttovelasta, niin kyllä, se on 150 miljardin yläpuolella, mutta samanaikaisesti itse asiassa, kun OECD:kin tilastoi nettovelkaa, niin Suomi on itse asiassa velaton maa, koska meillä on eläkerahastoissa yli kaksi ja puoli sataa miljardia, joista 70 prosenttia ulkomailla. Eli siinä suhteessa tämä velkakriisi tällä hetkellä Suomessa on enemmän poliittinen kuin taloudellinen.

Mutta alijäämät ovat vakava asia. Kyllä me kaikki hyvin tunnistamme sen, että pitkässä juoksussa valtiontalouden kannattaa pyrkiä tasapainottamaan sitä asteittain. Siinä suhteessa sopeuttamistoimet, joita täällä on tuotu esille, ovat tärkeitä. Niissäkin näkyy nyt olennainen ero hallituksen ja opposition välillä. Me sosiaalidemokraatit ajamme oppositiossa hyvin tiukasti sitä linjaa, että jos sopeutustoimia tehdään, ne täytyy tehdä sillä tavalla, että me otamme sieltä, missä rahaa on, eikä niiltä, joilla rahaa ei ole. Ja nyt kun näistä verohelpotuksista täällä on muun muassa puhuttu tänään, kovasti keskusteltu siitä, kenelle pitäisi verohelpotuksia antaa, niin meidän sosiaalidemokraattien linja olisi selkeä: keskituloisille ja pienituloisille mieluummin verohelpotuksia eikä, kuten hallitus esittää, suurituloisille verohelpotuksia. Tässä on selkeä linjaero, joka on sisällöllinen mitä suurimmassa määrin.

Arvoisa puhemies! Se teema, minkä halusin tässä nyt ottaa erityisesti esille, on ikäihmisten asema. Kieltämättä tässä keskustelussa tänään ei ole tuotu vahvasti esille ikäihmisten tilannetta Suomessa, ja kieltämättä on myöskin totta, että hallitus on lähtenyt liikenteeseen muun muassa siitä, että indeksijäädytyksiä ei suunnata eläkkeensaajille eikä suunnata ikäihmisille. Kiitos siitä, että näin ei tehdä. Se on tärkeä asia. Meillä on 1,6 miljoonaa eläkkeensaajaa tässä maassa. Se on iso joukko ihmisiä, ja siellä on erittäin paljon pienituloisia ihmisiä, joiden asemaa ei pidä tässä yhteiskunnassa heikentää. Hyvä niin, ettei indeksijäädytyksiä tehdä. Mutta haluaisin muistuttaa siitä, että hallitus on eläkkeensaajien asumistukea indeksijäädyttämässä. Se koskee kaikkein pienituloisimpia eläkkeensaajia, 200 000:aa suomalaista, jotka ovat kaikkein pienituloisimpia, yleensä yksin eläviä naisia vielä kaiken lisäksi, jotka tässä kohdassa joutuvat leikkauksen kohteeksi.

Ja tässä joutuu moneen kertaamaan kysymään, minkä takia me lähdemme rankaisemaan niitä ikäihmisiä, jotka ovat tämän oman elämänsä täällä jo täyttäneet noin yhteiskunnallisesti, isossa mittakaavassa, mutta edelleen ovat elinvoimaisia, vahvasti mukana. Ja heidän elämäntilannettaan me lähdemme heikentämään. Myöskin lääkekulukorvauksia tullaan heikentämään, mikä sekin koskee paljon iäkkäitä ihmisiä, lääkekulut, ja ennen kaikkea tietysti se iso ongelma eli hyvinvointialueiden tilanne, jossa on myöskin perusterveydenhuollossa ongelmia vastassa, ja niitäkin — lähiterveydenhuoltoa, lähipalveluita — aiotaan heikentää tässä suhteessa. Kaikki nämä ovat vakavia asioita myöskin ikäihmisten kannalta, ja

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

siinä suhteessa terästyistä nyt hallituksen puolelta, ettei ainakaan iäkkäitä ihmisiä rangaista yhtään enempää yli sen, mikä tässä on tilanne tällä hetkellä ollut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola.

18.41 Janne Jukkola kok: Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnassa on hyvä tapa se, että oppositio myös tekee vaihtoehtobudjettinsa, niin myös tänä vuonna. Arvostan suuresti tätä käytäntöä. Hienoa, että vaihtoehtobudjeteista nousee esille huoli Suomen talouden tilasta sekä velkaantumisesta ja ennen kaikkea se, että oppositio on alkanut herätä myös isänmaan pelastamiseen.

Mutta kun näitä teidän vaihtoehtojanne tutkii tarkemmin, nopeasti huomaa, että kovinpa laihaksi opposition esitykset kuitenkin jäävät. Teiltä ei tule uskottavaa vaihtoehtoa hallituksen talouspolitiikalle. Missä oikein on teidän näkemyksenne talouspolitiikan suunnasta? Marinin hallituksen puolueet ovat löytäneet oppositiossa yhteisen linjan, sillä tärkeimpänä sopeutuskeinona näyttää olevan veronkiristykset. Meillä on jo nyt ennätyksellisen korkea veroaste Suomessa. Olisi kohtuutonta kurittaa lisää työssäkäyvää ihmistä.

Arvoisa puhemies! Mielestäni olisi epäjäärkevää toteuttaa vihreiden vaihtoehtobudjetissa esitetyjä leikkauksia tie-, lento- ja laivaliikenteeseen. Toteutuessaan vihreiden verouudistukset olisivat viimeinen naula arkkun Suomen huoltovarmuuden ja kasvuyritysten kannalta.

Hyvä keskusta, te peruisitte pieni- ja keskituloisille tulovähennyksen kasvattamisen. Lisäksi korottaisitte työttömyysvakuutusmaksuja, mikä entisestään kiristäisi työn verotusta. Te ette ole myöskään valmiit sitoutumaan kuuden miljardin euron sopeutukseen. [Tuomas Kettunen: Ei pidä paikkaansa, ottaisimme vähemmän velkaa!] Meidän valtiontalous todella tarvitsee suunnanmuutoksen. Tilanne on kuin kipeä hammas, jota hoitaisitte Buranalla, kun tarvitsemme juurihoitoa. Esityksestänne sanotaan, että Suomi velkaantuisi keskustan vaihtoehdolla vähemmän, mutta jätätte mainitsematta, että teidän vaihtoehdossanne sopeutettaisiin taloutta vaalikauden aikana 1,5–0,5 miljardia euroa vähemmän kuin tämä hallitus sopeuttaa. Hallitusohjelmassa kuuden miljardin säästötoimet on merkitty tarkasti, eikä vastaavaa näy missään opposition esityksessä. Sieltä puuttuu konkretia, yksityiskohdat. Keskustakin sanoo, että neljä ja puoli miljardia euroa sopeutustoimia riittää. No, ei riitä.

Arvoisa puhemies! On totta, että myöskään hallituksen talouspolitiikan linja ei lopeta kokonaan alijäämiä. Opposition keinoin velkaa otettaisiin kuitenkin vielä hurjemmin. Talouspolitiikassa on välttämätöntä ottaa vastuuta, sillä vuodesta 2009 lähtien olemme eläneet velaksi. [Tuomas Kettunen: Otatte enemmän velkaa kuin edellinen hallitus!] Viime vuosien velkakehitys on erkaantunut muista Pohjoismaista, ja hallitus pyrkii nyt kuroma tätä eroa umpeen välttämättömillä säästötoimilla. Talouden korjaaminen on haastavaa, ja kaikkien panos on tarpeen tässä yhteisessä ponnistuksessa. Orpon hallitusohjelma keskittyy työllisyyspolitiikkaan ennustaen 65 000 lisätyöpaikkaa vuoteen 24. Ja kritiikistä huolimatta hallitus ei ole koskenut toimeentulotukiin, eläkkeisiin eikä pitkäaikaisesti pienituloisiin, opiskelijoihin.

Arvoisa puhemies! Suuret investoinnit puhtaan energian alalle, neljä miljardia euroa, vastaavat kokoomuksen vaalilupaukseen tehdä Suomesta puhtaan energian johtava maa. [Tuomas Kettunen: Ilmastohumppa jatkuu!] Sitoutuminen julkisen talouden vahvistamiseen ja rakennepoliittisiin toimiin antaa perusteltua luottamusta tulevaisuuteen. Inflaation

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

hidastuminen sekä kotitalouksien ostovoiman parantaminen tukevat vahvaa uskoa suomalaisen periksiantamattomuuteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu, poissa. — Edustaja Bergbom.

18.46 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Haluan tähän alkuun kiittää oppositiopuolueita vaihtoehtobudjeteista, koska kun tässä on nyt koko syksy käyty keskustelua hallituksen linjasta ja siitä, mikä olisi opposition vaihtoehto, niin sitä vaihtoehtoa ei ole vielä kuultu. Mutta nyt, nyt se on meillä käytettävissä, ja tämä on siinä mielessä hieno hetki. Lupaani näihin tutustua oikein tarkasti. Esimerkiksi sosiaalidemokraattien osalta on todettava, että kun se tuli vasta eilen — tämä oli ihan taktisesti hieno veto, täytyy myöntää — niin perehtyminen siihen on vielä vähän kesken, mutta lupaan perehtyä siihen vielä tarkemmin ja jos siellä jotain hyviä keinoja, niin voin niitä kyllä ihan mielelläni edistää ja tukea. [Maria Guzenina: Äänestys tulee! Kiitos!] — Loistavaa, loistavaa, mutta katsotaan näitä aina tietenkin kokonaisuutena.

Mutta jos nyt mennään sitten tähän isoon kuvaan näistä opposition vaihtoehdosta suhteessa hallitukseen, niin keskeinen ongelma nähdäkseni on se, että siellä lähestytään tätä Suomen hyvin vakavaa julkisen talouden tilannetta sitä kautta, että veronkorotukset ovat avain julkisen talouden korjaamiseen ja Suomen hyvinvointivaltion pelastamiseen — eli veronkorotukset. Tilanteessa, jossa meillä on yksi maailman korkeimmista veroasteista, tarjotaan tilalle veronkorotuksia suomalaisille yrittäjille, suomalaisille työntekijöille. Näillä veronkorotuksilla on merkittäviä vaikutuksia, koska ne ottavat pois markkinoilta ja siirtää valtiovallelle, ja sitten utopistisesti kuvitellaan, että valtiovalta on tehokkaampi ohjaamaan näitä käytettäviä euroja kuin markkinat. Ja näin harvoin on, koska jos markkinat saavat sen päättäväisyyden näille rahoille eikä valtio, niin markkinat ohjaavat niitä tehokkuusajattelun kautta sinne, missä ne tuottavat enemmän lisäarvoa ja hyötyä, joka sitten kontribuoi lisää verotuloja tähän yhteiskuntaan. Ja tässähän se hallituksen ajatus onkin: laskeaan veroja suomalaisilta työntekijöiltä, pyritään lisäämään ja kiihdyttämään sitä taloutta. Tämä on järkevää politiikkaa. Tästä kannattaisi teidänkin ottaa mallia, mutta te valitsitte veronkorotusten tien.

No sitten jos mennään näihin rakenteellisiin uudistuksiin, jotka ovat kaikista keskeisin osa tätä julkisen talouden pelastamista, kun saadaan isompi osa suomalaista töihin, niin esimerkiksi te sosiaalidemokraatit ette ole kertoneet, mitkä ovat ne vaikutusarviot teidän osalta. Tänäpäin salissa kuultiin, että ne olisivat ilmeisesti olemassa, mutta ne on punaleimattu johonkin teidän eduskuntaryhmänne toimiston kassakaappiin piiloon. Vaikutusarviointeja ei ole julkistettu työllisyysvaikutusten osalta demareiden vaihtoehtobudjetissa, ja tämä on käsittämätöntä. Tämä olisi ollut järkevää, jotta me oltaisiin voitu verrata, mikä on se teidän esittämä vaihtoehto, mikä on se työllisyysvaikutus. Pahoinpa pelkään, että se työllisyysvaikutus olisi todella heikko teidän esityksellänne toisin kuin hallituksella, jonka jo ensi vuoden budjetissa työllisyysvaikutus pitkällä tai keskipitkällä aikavälillä on yli 60 000 työpaikkaa. Se hyödyttää Suomen julkista taloutta pitkässä juoksussa.

No niin, sitten jos mennään keskustaan, niin kyllä minun täytyy sanoa, että olen hieman hämmentynyt muutamastakin asiasta. Aloitetaan yhdestä keskeisestä asiasta, josta tekin olette esimerkiksi allekirjoittanut aika paljon mätäneet, nimittäin autoilijoiden asemasta. Ajoneuvoveron perusvero, edustaja Kettunen — te ette kannata sitä. Te peruisitte sen perusveron alennuksen, jota hallitus esittää, joka kohdistuu nimenomaan pienituloisille ih-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

misille, jotka ajavat vanhalla autolla. Te ette suostu siihen — on tämä käsittämätöntä. Silloin kun totesin, että autoilijoita helpottavaa politiikkaa olisi helpompaa tehdä tässä eduskunnassa, mikäli useampi puolue jakaisi sen käsityksen, että autoilijoiden tilannetta pitää helpottaa, niin silloin te kyllä sanoitte, että ”juuri näin, juuri näin”, mutta mikä on se todellisuus: te haluatte korottaa autoilijoiden verotusta. Kun ajoneuvoveron perusveron alennus, mitä hallitus esittää, ei teille käy, niin kyllä minä ihmettelen. Suomalaisille autoilijoille tämä olisi aika suuri ongelma.

Sitten hyvinvointialueet. Kun te olette pauhanneet koko tämän syksyn, te olette tehneet omasta mallistanne välikysymyksen ja esittäneet täällä, että nyt koko Suomen hyvinvointialueiden tulevaisuus on uhattuna hallituksen takia, niin odotin — siis täytyä sanoa, että odotin — merkittävää lisäpanostusta hyvinvointialueille teidän vaihtoehtobudjetissanne. Mutta mitä sieltä paljastuukaan rivien välistä? Vähän reilu sadan miljoonan euron lisäys hyvinvointialueiden rahoitukseen, vähän reilun sadan miljoonan euron. Kun hyvinvointialueiden alijäämässä puhutaan noin miljardista ja tuskin sekään vielä riittää, ja keskusta esittää, että sadalla miljoonalla tämä ratkaistaan, niin eihän tämä pidä paikkaansa. Eli siis toisin sanoen te käytännössä hyväksytte sen tosiasian, että hyvinvointialueiden pitää sopeuttaa. Näin siis teidän vaihtoehtobudjetissanne. Mutta kun teidän puheitanne katsoo, niin te olette olleet käytännössä pelastamassa hyvinvointialueet tällä kymmenen prosentin lisäyksellä siitä, mikä on se todellinen alijäämä tällä hetkellä hyvinvointialueilla — niin on tämä aika käsittämätöntä. En tiedä, oletteko te äänestäjillenne vielä kertoneet, että sata miljoonaa on teidän ratkaisunne tilanteeseen, jossa alijäämän koko hyvinvointialueilla on yli miljardi.

Mutta jatketaan tästä myöhemmin. — Kiitoksia, rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

18.51 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On totta, että lähipalvelujen järjestämisessä on paljon vaikeuksia, ja — olkoon puhuja sitten opposition edustaja taikka hallituspuolueen edustaja — tähän sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen heikkoon tasoon tässä maassa olemme kaikki syyllisiä. Älkäämme viskoko toisiamme kivillä, koska ei tiedä, milloin seuraavaksi itse joutuu kivitettäväksi. Näin ollen toivon sitä nöyryyttä, että meidän on tunnustettava se, että pohjoismaisilla keskivertoluvuilla laskettuna olemme ehdottomasti vähiten per capita terveydenhuoltoon sijoittava valtio pohjoismaisista hyvinvointivaltioista. Norjaa älkäämme laskeko tähän mukaan. Norjan taloustilanne on niin vahva, että sille valtiolle on ihan se ja sama, paljonko terveystalvelut maksavat. Ne pystytään joka tapauksessa maksamaan. Mutta jo Suomen lähtötilanteessa, kun hyvinvointialueet luotiin, meillä oli vähintään puolentoista miljardin vaje rahoituksessa. Jo se lähtötilanne oli sellainen. Elikkä jos me haluamme päästä niin sanottuun noltilanteeseen, se entinen, vanha ero on kurottava umpeen ja sitten vasta on ruvettava rakentamaan uutta. Siinä heijastuu sitten tämä harva-asutusalueiden tilanne tällä hetkellä, mikä terveydenhuollossa ja sosiaalihuollossa on.

Siitä pääseeikin budjettiin oivallista aasinsiltaa pitkin, kun katsoo nyt, mitä hallituksen ohjelmassa on. Se, että kokoomus haluaa keskittää tämän maan tänne Etelä-Suomeen, ei minua yllätä, mutta se, että nyt tässä budjetissa on näin tapahtunut, että perussuomalaiset ovat tässä mukana, oli minulle kyllä yllätys. Muistan ne puheet ennen viimeisimpiä eduskuntavaaleja — sen, mitä teidän puheenne oppositiossa olivat. Niillä puheilla ja tämän päi-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

vän politiikalla ei ole mitään tekemistä toistensa kanssa. Tai kovin vähän on. Toivon siihenkin vähän nöyryyttä, että ei lähdetä heti tuomitsemaan, kun katson, mitkä olivat puheet silloin energiapolitiikassa, sosiaali- ja terveystaloudessa, liikennepolitiikassa ja niin edelleen.

Mutta iso huoli minulla on todellakin tämä velkaantumisen pysäyttäminen. Se ei tule silmä, että me teemme tällaisia toimia kuin olemme viime aikoina tehneet. Ensimmäisenä tämä metsäpolitiikka: Meillä Euroopan unioni painaa päälle ja yrittää ottaa metsät komentoonsa, olkoon keinona sitten ennallistaminen taikka tämä uusi hullutus, että pitäisi saada metsät Euroopan unionin valvontaan ja monitorointiin. Ikinä ei sellaisia pidä hyväksyä, koska eihän niitä ole liittymissopimuksessa koskaan hyväksytty.

Mutta huolestuttavampaa on tämä energiapolitiikka. Me poltamme tänä päivänä valtavat määrät arvokasta runkopuuta suoraan kaasuna taivaalle — ja sen takia, että meillä on tehty ilmastopolitiikan laskelmat aivan väärin. Sen takia turve joutui fossiilien listalle, vaikka se sitä ei ole. Arvoisa rouva puhemies, jos me haluamme päästä tästä ikävästä noidankehästä, joka syökee tämän maan todella, todella suureen velkavankeuteen ja velkavaikeuteen, meidän on oikaistava ne luvut. Ei kyllään suomalaisella kansanedustajalla ole oikeutta mennä vaatimaan, että hän maksaa kallista energiaa. Tänä päivänä silmänkääntötempuilla 15 miljoonaa hiilidioksiditonnia hävitettiin suomalaisia hiilinieluja pois ja päästöjä lisättiin. Elikkä siihen 15 miljoonaan tonniin sisältyvät liian pienet päästöt, liian pienet hiilinielut, jotka tahallaan laitettiin liian pieniksi, ja sitten liian suuret päästöt. Siitä tuli se 15 miljoonaa tonnia. Siitä tulee yli miljardin tappio nykyisillä hiilidioksiditonnin hinnoilla päästökaupassa. Ja sitten se menetys, mikä syntyy, kun 7—8 miljoonaa mottia puuta, arvopuuta, poltetaan tänä päivänä kattiloissa suoraan kaasuna taivaalle: Se jalostusarvo menetetään. Siitä syntyy se yhden miljardin tappio.

Ja sitten: Kun jokainen suomalainen maksaa energialaskua tavalla tai toisella, niin hänen energialaskussaan — olkoon sitten vaikka kuinka suuri sijoitusmiljonääri taikka sitten suurperhettä hoitava isä ja äiti, joilla on paljon lapsia — hänkin maksaa sitä, hän on lämpöputken päässä, ja hän ei pääse niitä laskuja karkuun millään. Tämän veijauksen ovat Suomessa saaneet aikaan nimenomaan nämä väärät päästöluvut, joissa varsinkin vihreät ja vasemmistoliitto ovat ansiokkaasti olleet mukana. Jatkuvasti toistetaan näitä vääriä lukuja. Missä on Suomessa tutkiva journalismi, kun tällainen sallitaan eikä yksikään toimittaja rohkene puuttua tähän vääryyteen? Jos me emme tähän puutu, niin se tarkoittaa, arvoisa rouva puhemies, sitä, että lähikuukausina saamme törmätä siihen karmean totuuteen, että metsäteollisuutta ruvetaan Suomessa ajamaan alas. Ja siihen tällä valtiolla ei varmasti ole varaa. Se on ihan varmaa, että kun tuommoinen määrä puuta poistuu markkinoilta lopullisesti ja hintataso on mitä on, se johtaa aivan varmasti siihen, että metsäteollisuus vetää sen johtopäätöksen, että tässä maassa ei kannata enää puuta jalostaa, kun sitä ei enää ole. Meidän on turha syyttää Venäjän markkinoiden romahtamista, koska meillä tässä maassa on sitä puuta, jos me haluamme sen viisaasti jalostaa. Pienillä paikkakunnilla, missä on metsäteollisuuden tuotantoyksiköitä, tämä on arkipäivää lähiaikoina.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi toivon sitä, että turve palaa suomalaiseen energiapalettiin ja se otetaan todella uusiutuvaksi, kun se 40 miljoonaa mottia joka vuosi kasvaa lisää. Otetaan siitä vaikka 15 miljoonaa mottia polttoturpeena käyttöön ja sitten kasvu- ja kuiviketurpeet tietysti automaattisesti. Nehän ovat Suomelle elintärkeitä. Lopetetaan tällainen turha Suomen valtion rahojen eli meidän veronmaksajien rahojen tuhoaminen, joka

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

koituu tämän kansakunnan tappioksi. Jos me emme itse tätä tajua, sen maailma meille opettaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

18.57 Anne Rintamäki ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos kollega Hoskoselle hyvästä puheesta: erinomaisia asioita.

Kiitos myös oppositiolle vaihtoehtobudjeteista. On hienoa, että oppositio, se sama jengi, joka neljä vuotta eli kuin pellossa vieden Suomen talouden kuralle, on nyt kiinnostunut valtiontalouden hoitamisesta siinä määrin, että on tehnyt suunnitelmat, millä talous saataisiin kuntoon. Jokseenkin silmiinpistävää näissä vaihtoehtobudjeteissa oli se, että jokaisessa niistä taloutta laitettaisiin kuntoon verotusta lisäämällä. On sanomattakin selvää, että Suomessa verotus on jo nyt tapissaan, joten se ei voi olla ykkösteemana talouden kunnostustalkoissa. [Tuomas Kettunen: Alennatte veroja velaksi!] Jotain rajaa tulisi olla verottamisessakin.

Suomen julkisen talouden keskeinen ongelma on liian suuret julkiset menot suhteessa maan bruttokansantuotteeseen. ”Ei ne suuret tulot vaan pienet menot” on vanha kansanviisaus, joka tulisi pitää kirkkaana mielessä niin yksityishenkilön kuin valtionkin taloutta hoidettaessa. Hallituksen ja meidän perussuomalaisten mielestä ainoa kestävä tapa on valtion menojen sopeuttaminen.

Demareiden vaihtoehtobudjetti on kunnianhimon ja ilman näkemystä. Kokonaisveoroaste ei laske, eikä menoja sopeuteta. Listaamattomien yhtiöiden osinkoja, kaivoksia, turvetta ja sijoitustuotteita verotettaisiin aiempaa enemmän. Teollisuuden sähköistämisen tuen lakkautuksella SDP säästää 150 miljoonaa, mutta käytännössä tämä on sama asia kuin sähköä käyttävän teollisuuden verotuksen kiristäminen samalla summalla. Suomalaisen teollisuuden rokottaminen ei ainakaan tuo investointeja ja työpaikkoja Suomeen.

Arvoisa rouva puhemies! Myös vihreät peruisivat tai toteuttaisivat eri tavalla useimmat hallituksen esittämät sopeutustoimet. Vihreillekin leikkureissa olisivat haitalliset yritystuet eli lentämisen ja viihdemerenkulun tuet, väylämaksut, teollisuuden sähköistämisen tuki ja laivanrakentamisen innovaatiotuki.

Vihreä politiikka on tuhoisaa suomalaiselle maataloudelle ja maaseudulle. Vihreät haluavat puolittaa eläinperäisten tuotteiden kulutuksen vuoteen 2030 mennessä. Vihreiden maahanmuuttopolitiikka on vastuutonta ja itsetuhoista. Viimeaikaisten rajatapahtumien aikana on ollut syytä kiittää korkeinta siitä, että meillä ei ole enää vihreää sisäministeriä. Silmiinpistävää on se, että vihreät nostaisivat kehitysyhteistyöhön 130 miljoonaa ja pakolaiskiintiön ennätyskorkealle 1 500 henkilön tasolle, eli toisin sanoen rahaa paasattaisiin enemmän muihin kuin suomalaisiin, koska ollaan huolissaan Suomi-kuvasta maailmalla. Voihan siinä toki joku puolueen kellokas saada kansainvälisen hillitolpan, mutta kannattaa muistaa, että rahan syyttäminen ulkomaille on loputon suo.

Keskustan tavoite on leikata vähemmän mutta verottaa enemmän, mikä haaskahtaa entisen kepulaisen nokkaan hyvin vasemmistolaiselta politiikalta. Keskusta esittää useiden hallitusohjelman leikkausten perumista tai keventämistä. Odotettavissa on siis jokaisen hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä muistuttaa, miten keskusta olisi senkin esityksen tehnyt paremmin. Kannattaa harjoittaa äänihuulia tulevia välihuuteluja varten. Neljä vuotta on pitkä aika huudella vierestä, kun toiset hoitavat tekemisen.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

No, sitten vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetti: Se on kyllä poliisin ja yrittäjän painajainen, sellainen uni, mistä herää omaan huutoonsa lakana kaulan ympärillä. Ohjelmassa lietsotaan luokkasotaan ja vastakkainasetteluun yhteiskunnassamme. Vasemmistolaiseen maailmankuvaan kuuluu olennaisesti yhteiskunnan vastuu yksilöstä, mutta yksilön vastuuta omasta elämästä ei ole. Eläminen tukien varassa on normi.

Vasemmiston maahanmuuttopolitiikassa halutaan kehittää maahanmuuttajien palveluita ja kotouttamista. Niihin syydettyt rahat menevät pohjattomaan kaivoon, koska vasemmistolta puuttuu ymmärrys siitä, että vaikka kuinka paljon tehtäisiin kotouttamistoimenpiteitä, mitä ne sitten ovatkaan, ne eivät kotouta tulijaa Suomeen ja suomalaisuuteen. Työsäni olen huomannut, että tietyt kulttuurit eivät halua koskaan länsimaistua, saati kotoutua Suomeen. Meillä on jo nyt nähtävissä monikulttuurisuuden helmiä. Katujengit ja nuorisoväkivalta eivät kuulu suomalaiseen kulttuuriin vaan ovat maahanmuutosta johtuvia ilmiöitä, joita vasemmistoliitto torjuisi sosiaalipolitiikalla eli päänsilityksellä. Tästä syystä on hyvä, että tätäkään tarjottua vaihtoehtobudjettia ei tulla toteuttamaan.

Ikävä kyllä maassamme on se tilanne, josta jo puheeni alussa mainitsin, eli maamme talous on kuralla ja kassan pohja paistaa. Kun niukkuutta jaetaan, ei kenelläkään ole kivaa. Hallituksen budjetti ja talouslinja ovat tähän maailmanaikaan sellaisia, mitkä tähtäävät kasvun tielle.

Liike Nytin vaihtoehtobudjetissa tuotiin järkeviä linjauksia, mikä paljastaa, että laatija ymmärtää taloudesta jotakin.

Vaihtoehtobudjetit on nyt nähty ja kuultu. Hallitus jatkaa tästä eteenpäin kuin Don Quijote ikään, mutta lopussa kiitos seisoo. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

19.03 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Tänään on se päivä, jota moni tässä salissa on odottanut. Tänään on meidän nykyisten oppositiopuolueiden vuoro kertoa, miten me hoitaisimme valtiontaloutta, yhteisiä varojamme, ensi vuonna. Vaihtoehtobudjetit ovat arvokas perinne suomalaisessa parlamentarismissa, sen voi jälleen tänään todeta. Jokaisella oppositiopuolueella on paitsi mahdollisuus myös velvollisuus tehdä selkoa omasta talouspolitiikastaan. Vaihtoehtobudjetit paljastavat, millaisilla arvovalinnoilla oppositiopuolueet maan taloutta hoitaisivat.

Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetti on huolella valmisteltu kokonaisuus. Vaihtoehtossamme tunnistetaan ja tunnustetaan tosiasiat: sopeutusta on tehtävä ja velkaantumista vähennettävä nykyisestä. Mutta sosiaalidemokraattien vaihtoehtoon keskeinen ero hallituksen politiikkaan on siinä, että tämä kaikki on tehtävä oikeudenmukaisesti. Taloutta on hoidettava kestävästi samalla, kun kaikki pidetään mukana. Osoituksena siitä SDP peruu hallituksen kaikkein kipeimmät leikkaukset mutta ottaa silti hallitusta vähemmän velkaa. Samalla kun helpotamme esimerkiksi lapsiperheiden tilannetta, tarjoamme reilumpaa vaihtoehtoa myös kunnille, jotka ovat aivan keskeisiä toimijoita Suomen tulevaisuuden rakentajina. Sosiaaliturvaleikkausten peruminen vahvistaa kuntien taloutta jopa 80—100 miljoonaa euroa vuodessa, kun maksuosuudet eivät kasva ja verotulot vähenä. Etenkin viime päivien uutisten valossa on tärkeää lieventää kuntatalouden heikennyksiä.

Kuntien rahoituksen turvaamiseksi pitkällä aikavälillä kiirehdimme kuntien valtionosuus- ja rahoitusjärjestelmän uudistamista. Viimeistään tämän syksyn kuluessa on

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

käynyt kaikille selväksi, että nykyinen valtionosuusjärjestelmä ei palvele eriytyvän kuntakentän tarpeita nykyisten tehtävien hoitamiseksi. Kiirehdimme kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän uudistamista siten, että järjestelmä vastaa kuntien uudistunutta tehtäväkenttää. Mielestämme uudistus vaatisi myös parlamentaarista valmistelua, sillä kyse on valtavan merkittävästä uudistuksesta, jolla on vaikutuksia laajasti ja pitkälle tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden viranomaisten — poliisin, Rajavartiolaitoksen, pelastustoimen ja Tullin — toimintakyky on turvattava kaikkina aikoina. Siksi sisäisen turvallisuuden viranomaisten määrärahat on turvattava pitkäjänteisesti yli vaalikausien ja toimintaedellytykset sekä riittävät resurssit varmistettava koko maassa. Tähän myös me sosiaalidemokraatit olemme sitoutuneita vaihtoehtobudjetissamme. Samalla puutemme kipupisteisiin, joita hallituksen suunnitelmiin on jäänyt sisäisen turvallisuuden viranomaisten resursseissa. Hallituksen budjettiesityksessä ja julkisen talouden suunnitelmassa Rajavartiolaitoksen perusrahoitukseen on jäämässä merkittävä vaje, joka uhkaa kasvaa kehyskauden lopussa vuonna 2027 jopa 25 miljoonaan euroon. Tähän epäkohtaan SDP puuttuu vaihtoehtobudjetissaan jämäkästi. Jos mitään ei tehdä, rahoitusvaje tulee vaikuttamaan merkittävästi Rajavartiolaitoksen operatiiviseen suorituskykyyn. Viime kuukausien tapahtumat ovat entisestään korostaneet Rajavartiolaitoksen perusrahoituksen korjaamisen välttämättömyyttä.

SDP nostaa vaihtoehdossaan esiin myös huolen pelastajapulasta. Haluamme ratkaista tämän kysymyksen Orpon hallituksen tavoitetta nopeammalla aikataululla. Siksi SDP esittää vaihtoehtobudjetissaan pelastajakoulutettavien määrän nostamista siten, että Suomessa on 1 000 uutta pelastajaa jo vuonna 2030. Tämä vaatii hallituksen budjettiesitykseen nähden yhden miljoonan euron määrärahalisäystä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan kiinnittää huomiota niihin ammattilaisiin, jotka työllään rakentavat turvallista huomista. Sisäisen turvallisuuden eri sektoreilla työskentelevät tekevät joka päivä valtavan arvokasta työtä yhteiskuntamme turvallisuuden varmistamiseksi. Siksi on muistettava, että osaavan henkilöstön riittävyys eri sisäisen turvallisuuden sektoreilla on Suomen turvallisuuden kannalta yhä kriittisempi kysymys tulevina vuosina. Koulutusmäärien lisääminen on hyvä alku, mutta sen rinnalla tarvitaan myös muita toimenpiteitä. SDP esittää ohjelmaa, jolla koulutuksiin hakeutumisen vetovoimatekijät selvitetään ja määritellään toimenpiteet hakijamäärien kasvattamiseksi esimerkiksi poliisin ja pelastusalan koulutuksiin. Samalla esitämme, että kolmikantaisesti valmisteltaisiin selvitys turvallisuusalojen pito- ja vetovoimatekijöiden vahvistamiseksi.

SDP:n parempaa vaihtoehtoa on helppo kannattaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

19.08 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Suomalaisen yhteiskunnan vahvuus on ollut se, että ihmiset on pyritty pitämään mukana myös vaikeiden aikojen edessä. Luottamusta on rakennettu, koska sen arvo on tunnistettu ja tunnustettu. Vahva luottamus on mahdollistanut, että Suomi on voinut kehittyä pohjoismaiseksi hyvinvointivaltioksi. Nyt Orpon hallitus uhkaa rapauttaa tätä pohjaa, joka on taannut Suomen menestyksen myös vaikeiden aikojen keskellä.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysturvallisuudessa on tehty viime viikkoina poikkeuksellisen pitkiä päiviä, jotta hallituksen monet sosiaaliturvaleikkaukset saadaan käsitel-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

tyä asianmukaisesti ja eduskunnalle annetussa aikataulussa. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan työmäärä osaltaan kuvastaa sitä, miten moninaisesti hallitus on rapauttamassa yhtä hyvinvointivaltiomme kulmakiveä, sosiaaliturvaa. Orpon—Purran hallitus on puhunut hyvinvointivaltion pelastamisesta, mutta ei hyvinvointivaltiota voi pelastaa, jos sen on ensin itse romuttanut. SDP ei näin tekisi. Me vaadimme, että hallitus luopuu kehyskaudella esittämistään 1,5 miljardin euron sosiaaliturvan ja toimeentulon leikkauksista sekä indeksijäädytyksistä. SDP jättäisi tekemättä esimerkiksi asumistuen, työttömyysturvan ja toimeentulotuen leikkaukset ja tekisi niihin sen sijaan puuttuvat indeksitarkistukset. Näin eri tukimuotojen ostovoimaa olisi mahdollista säilyttää myös nykyisten nousevien elinkustannusten edessä.

Arvoisa puhemies! Olemme useasti nostaneet esille, että hallituksen olisi arvioitava eri leikkausten yhteisvaikutus kunnolla ja tarkasti. Kokonaisvaltaista yhteisvaikutusten arviointia ei kuitenkaan ole tehty, vaikka leikkaukset tulevat vaikuttamaan laajasti ihmisten arkeen ja elämään. Hallitus väittää, että leikkausten vaikutusarvioinnit on tehty riittävästi. Näin ei kuitenkaan ole, sillä lähinnä leikkausten taloudellisia vaikutuksia arvioineesta muistiosta oli jätetty pois muun muassa toimeentulotuen ja kuntoutusrahan leikkaus sekä jälkihuollon ikärajan laskemisen vaikutukset. Indeksijäädytysten vaikutuksesta oli puolestaan otettu huomioon vain ensi vuoden osuus, vaikka hallitus on suunnitellut jatkavansa niitä vuoteen 2027 asti. Tällöin jäädytyksen merkitys on huomattavasti laskelmissa mukana ollut suurempi. Pelkästään taloudellisten vaikutusten toteaminen ei ole riittävää, vaan hallituksen olisi pitänyt antaa arvionsa siitä, miten leikkausten kokonaisuus vaikuttaa pienituloisten perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen.

Arvoisa puhemies! Yhtäaikaaisesti historiallisten sosiaaliturvaleikkausten kanssa Orpon hallitus on myös murentamassa suomalaista työelämää tavalla, joka hakee vertaistaan. Suomessa on ollut toimiva, pitkään työmarkkinajärjestöjen kanssa rakennettu malli, jolla on saatu kestäviä ratkaisuja aikaan yhdessä neuvottelemalla. Orpon—Purran hallitus aikoo kuitenkin vahvasti puuttua hyvin toimineeseen järjestelmään, jolla Suomeen on saatu rakennettua hyvinvointia yhteiskuntaa kohdanneista haasteista huolimatta. Vaikka haasteita näkyy edessä nytkin, ei ole mitään syytä olettaa, ettei yhteiseen sopimiseen ja vuoropuheluun pohjautuva malli toimisi myös niissä, kun se on ennenkin siinä onnistunut. Toivottavaa olisi, että hallitus puuttuisi nykytyöelämän todellisiin haasteisiin. Osaamisen ja työkyvyn puutteisiin, jotka todellisesti estävät työllistymistä, ei vastata sosiaalietuuksia tai työelämäturvaa heikentämällä. Työttömille tarvitaan enemmän tukea, ja siksi SDP on esittänyt esimerkiksi säännöllisiä terveystarkastuksia heille. Näin voidaan ennalta ehkäistä mahdollisia sairauksia tai niiden pahenemista ja ylläpitää nykyistä paremmin työkykyä.

Arvoisa puhemies! Tämä vuosikymmen on osoittanut, että maailman tilanne voi muuttua äkisti ja yhteiskunnalta vaaditaan sopeutumiskykyä moninaisiin tilanteisiin. SDP:n vaihtoehtobudjetti osoittaa, että velkaantumista on mahdollista suitsia ilman pienituloisten rajua kurittamista ja siten, että kaikki pidetään mukana.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

19.13 Tiina Elo vihr: Arvoisa rouva puhemies! Muutama sana kestävästä liikkumisesta. Ensi vuoden talousarviossa tehdään keskeisiä ratkaisuja myös liikkumisen osalta.

Sujuva mahdollisuus liikkua arjessa on edellytys hyvälle elämälle. Tämä pätee kaikkialla Suomessa, mutta keinot ovat erilaisia asuinpaikasta riippuen. Liikenne on irrotettava no-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

peasti ja tehokkaasti fossiiliriippuvuudesta, jotta pystymme saavuttamaan liikenteelle asetetut päästövähennystavoitteet. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa tämä toteutetaan edistämällä autokannan uudistamista sekä veroratkaisuja, jotka edistävät kestävää siirtymää pois fossiilienergiasta. Se lisää myös meidän huoltovarmuuttamme. Järkevällä liikennepolitiikalla voimme selättää myös liikkumattomuuden haasteita ja kannustaa ihmisiä terveyttä edistävään liikkumiseen.

Suomalaisten liikkumisen edistäminen on hallitusohjelmassa myös painokkaasti huomioitu. Mutta siksi onkin valitettavaa, että hallitus kuitenkin samaan aikaan leikkaa pyöräilyn ja kävelyn edistämisestä. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä parannetaan 18 miljoonalla eurolla enemmän kuin hallitus tekee. Tämä on valtion näkökulmasta kustannustehokasta rahankäyttöä, kun kunnille myönnetään tukea pyöräteiden rakentamiseen siten, että ne maksavat osan omasta pussistaan. Tuki on kuitenkin tärkeä kannuste hankkeiden toteuttamiselle.

Arvoisa rouva puhemies! Kestävä liikennepolitiikka edellyttää myös satsaamista joukkoliikenteeseen. Koronan myötä joukkoliikenne joutui melkoiseen ahdinkoon, josta ollaan hiljalleen toipumassa. Koronan aikana arvonlisäveron määräaikainen poistaminen osoitautui toimivaksi keinoksi tukea joukkoliikennettä. Siksi esitämme vihreiden vaihtoehtobudjetissa joukkoliikenteen arvonlisäveron poistamista kokonaan. Tämä olisi tärkeä tuki kaupunkien ja kuntien joukkoliikenteelle ja varmistaisi osaltaan, että lipun hinnat voidaan pitää kohtuullisina. Lentäminen on ilmastolle haitallisin keino liikkua, mutta silti sitä verotetaan liikennemuodoista vähiten. Vihreiden vaihtoehdossa lentämisen tukia karsitaan ja toteutetaan reilu lentovero.

Arvoisa rouva puhemies! Todella toivon, että hallitus vielä harkitsee liikennepoliittisia ratkaisujaan niin päästövähennysten kuin ihmisten terveyden näkökulmasta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkinen.

19.16 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Lukuisat asiantuntijat ja taloustieteilijät ovat toistuvasti kehottaneet Orpon hallitusta huomioimaan myös verotuksen osana talouden sopeutuksen työkalupakkia. Esimerkiksi talouspolitiikan arviointineuvosto on huomauttanut painottaen, että valitun veropolitiikan johdosta Orpon hallitus joutuu tekemään jo nykyisten kovien leikkausten lisäksi vielä merkittävästi uusia, ja todennut, että ”joustavampi suhtautuminen verotukseen parantaisi hallituksen uskottavuutta julkisen talouden tasapainottamisessa”. Sixten Korkman on puolestaan todennut, että ”verotuksen hyödyntäminen sopeutuskeinona olisi merkittävä ja tervetullut muutos hallituksen talouspolitiikan linjaan”.

Arvoisa puhemies! Tätä taustaa vasten on erikoista, että hallitus on väittänyt aina hallitusohjelmaneuvoittelusta lähtien, ettei meillä ole kuin yksi vaihtoehto: kovat heikoimmasa asemassa oleviin ihmisiin kohdistuvat menoleikkaukset ja rajut heikennykset työntekijöiden asemaan lainsäädäntöteitse. Hallituksen päätös olla lisäämättä verotusta sopeutuksen työkalupakkiin tarkoittaa käytännössä, että velka ei taitu, mutta eriarvoisuus, pahoinvointi ja köyhyys suomalaisessa yhteiskunnassa kasvavat. Edessä on herkästi loputon leikkauskierre, kuten talouspolitiikan arviointineuvosto on varoittanut. Kyse on siis Orpon hallituksen omasta tietoisesta linjasta, ideologisesta valinnasta, josta nyt pidetään kiinni kynsin ja hampain, vaikka jälki on rumaa.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

Arvoisa puhemies! SDP tekee nyt sen, mitä asiantuntijat ja taloustieteilijät hallitukselle ovat suosittaneet. Tämä tuntuu olevan tässä salissa todella vaikea paikka niin kokoomukselle kuin perussuomalaisillekin — sen voi päätellä monista sangen katkerista puheenvuoroista, joita tässä salissa on sen oikealta laidalta kuultu. Me esitämme hallituksen poliitikalle oikeudenmukaisemman ja vahvemmin tulevaisuuteen suuntautuvan vaihtoehdon. Tasapainotamme taloutta samassa mittaluokassa kuin hallitus, jopa sitä huomattavasti vähemmän velkaa ottaen. Teemme sen kuitenkin niin, ettei kenellekään aseteta kohtuutonta taakkaa. Samalla SDP pitää kiinni Suomen ilmastotavoitteista ja luontokadon selättämisestä. Kyse on paitsi siitä, mikä on kestävä ja mikä on viisasta, myös siitä, mitkä ovat arvovalinnat.

Toivon vilpittömästi, että te, hyvä hallitus, perehdytte SDP:n ehdotukseen. Nyt olisi todella korkea aika päästä aidosti tasapainottamaan taloutta ilman tarpeetonta kurjistamista. Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

19.19 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on tänään käyty hyvää keskustelua vaihtoehtobudjetista, ja täytyy antaa oppositiolle myöskin tunnustusta, että hyviä esityksiä on tullut — tosin tässä taloustilanteessa ja yhteiskunnan tilanteessa ne on monesti vaikea toteuttaa.

Yhtenä esimerkkinä vihreät esittää omassa vaihtoehtobudjetissaan terapiatakuun toteuttamista 35 miljoonalla. Ja siihen on todettava heti alkuun kaksi asiaa. Ensinnäkin: tuolla summalla se ei toteudu, koska se ei yksinkertaisesti riitä kaikkien terapiatakuuseen, koska palvelunsaajia on niin paljon. [Krista Mikkosen välihuuto] Toisekseen: mistä vihreät saavat henkilökuntaa tuon toteuttamiseen? Rahalla kun ei korvata puuttuvaa työvoimaa, niin kuin monella muullakin alalla on huomattu.

Hallituksen toteuttama terapiatakuu lapsille ja nuorille oli tässä kohtaa oikea päätös. Lapset ja nuoret tarvitsevat eniten apua ja ovat tulevaisuutemme. Meidän on varmistettava, että hoidot saadaan toteutettua ajallaan ja niin, että ne eivät jää kesken. Lisäksi on mainittava, että kun oppositiossa tuntuu olevan aika yhtenäinen mielipide terapiatakuun toteuttamisesta, niin väistämättä herää kysymys, miksi sitä ei viime kaudella toteutettu.

Arvoisa rouva puhemies! Vihreät tykkää usein puhua ympäristön puolesta, ja heidän vaihtoehtobudjettiinsa on kirjattu ympäristölle haitallisten tukien karsimista 120 miljoonalla eurolla. Esityksessä ei kuitenkaan ole mitään konkreettista siitä, mihin tukiin tämä kohdistettaisiin. Lisäksi vaihtoehtobudjetissa mainitaan tällainen kuin ”vauhditamme kiertotaloutta” — mitäköhän sekin sitten tarkoittaa, veromuutoksia kai lähinnä. Itselleni tulee vihreiden vaihtoehtobudjetista mieleen se, että he vauhdittaisivat taantumaa erilaisilla uusilla veroilla, ja veroja nostamalla tämä maa entisestään kurjistuisi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

19.21 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Syksyn aikana on hallituksen ohjelma ja siihen liittyvä budjetti revitty ja riivitty läpi sana sanalta opposition toimesta jo mooneen kertaan. Yleinen johtopäätös tästä kaikesta on se, että hallituksen talouden tasapainottamiseen ja sopeuttamiseen liittyvät toimet on koettu kohtuuttomiksi tai ei-tarkoituksenmukaisiksi. Kaikki on tehty väärin, tai ainakin toimet ovat olleet väärin mitoitettuja.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

Politiikka on kummallista, sillä kaikilla on sama päämäärä, ylläpitää hyvinvointiyhteiskuntaa, mutta vaikuttavista toimenpiteistä ja painotuksista olemmekin kyllä hyvin erimielisiä. Nyt olemme päässeet osittain tarkastelemaan opposition vaihtoehtoja, niitä, mitä ei ole salattu. En yllätynyt, että aikaisemmat keinot toistuvat: veroja ja velkaa lisää, ei työllisyystoimia, ei rakenteellisia uudistuksia vaan vaikeiden asioiden siirtämistä tulevaisuuteen.

Arvoisa rouva puhemies! Vasemman laidan tyyliin on kuulunut talouden paikkaaminen lisäverotuksen kautta kurmuuttamalla työntekijää, työllisyyttä tai yrittäjiä. Itse ansaittua ei saisi nähtävästi, ei edes sitä vähäisintäkään, pitää itsellään, vaan ahkeruudella ansaittu tulisi jakaa kaikille, niillekin, jotka eivät halua edes itse osallistua yhteiskuntaan aktiivisesti. Tuntuukin, että kaikkea, mikä liikkuu ja millä yrittää tulla toimeen, tulee verottaa.

Huolta ei kanneta kokonaisveroasteesta, joka saa huidella pilvissä. Työläisen tulee jakaa ja kantaa verotaakkansa enenevässä määrin, sillä niin työn verotusta kuin kaikkea liikumiseen ja arkeen liittyvää maksua riittää. Lisäksi opposition toimesta halutaan tulla jopa lautasille kulutusta valvomaan, sillä Suomen ilmasto- ja luontokadon tavoitteista pidettäisiin kiinni, vaikka hintalappu on karmea kuluttajille.

Vielä pidemmälle mene vasemmisto, joka haluaa jatkaa ihmisten etuuksien maksamista ennemmin kuin työllistää tai aktivoida heitä itse osallistumaan. Huoltosuhteen kasvattaminen veronmaksajan piikkiin ei kiinnosta. Lisäksi maahamme pitäisi ottaa moninkertainen määrä ihmisiä muualta välittämättä nettokustannuksista. Tätä ei voi perustella aina työllisyystarpeella, joka ei kuitenkaan ole realismia tai valtiolle kokonaisuudessaan kannattavaa etenkin, jos työllisyyden toimet jäävät esityksissä näin heikolle tasolle. Kulut nousevat monin kerroin monella sektorilla, kun esimerkiksi tarjottaisiin ilmaisia palveluja. Työllisyyttä lisäävät toimet jäävät siis näyttämättä.

Veroja riittää: liikkumisen veroa, terveysveroa, solidaarisuusveroa, viherveroa, kaivosveroa. Mistään etuuksista tai kulurakenteista on vaikea luopua. Sote ja lähipalvelut säilytettäisiin, keneltäkään ei saisi leikata, kasvua rakenteisiin, työn verotusta kevennetään ja talouskin laitettaisiin kuntoon oikeudenmukaisesti, jolloin veroja ei alennettaisi, ja kun otetaan velkaakin vähemmän kuin hallitus, niin nouseekin epäusko tähän yhtälöön. Jos näin hienosti asiat olisi voitu hoitaa, niin miksi niitä ei ole sitten hoidettu ja miksi taloutemme ei ole vahvalla kasvusuunnalla oikeudenmukaisesti?

Idea onkin siinä, että siirtäisimme välttämättömiä toimenpiteitä, kustannuksia ja niiden seuraukset seuraavien hoidettavaksi — tapa, jonka olemmekin nähneet jo ja jonka seurauksista niin kovasti hallitusta syytetään. Olen samaa mieltä siitä, ettei kansaa tule jakaa kahdella, mutta juuri sitä näillä opposition toimenpiteillä nyt tehdään. Tulevaisuudessa, kun meidän veronmaksajiemme tulot ja valtion varat loppuvat, tulemme näkemään sen, kuka täällä lopuksi pärjää, kuka haluaa enää tehdä töitä tai edes yrittää tässä maassa. Jokainen tässä salissa tietää, että rakenteellisia uudistuksia tarvitaan ja etenkin sitä kasvua, jota hallitus edistää yrittämistä ja yrittäjyyttä tukemalla. Tarvitaan työtä, työpaikkoja sekä niitä ihmisiä, jotka uskovat, että työllä tulee vielä toimeen ja että meidän tulevaisuudenkin ihmisillä olisi vielä hyvinvointivaltiota jotain jäljellä. Työllisyysvaikutukset jäävät heikoiksi näissä esityksissä. ”Seuraava hoitaa” taitaakin olla henki täällä.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen syntyvyyden laskusuunta sekä veronmaksajien väheneminen yhdessä ikääntyvän väestön kanssa on yhtälö, jossa joudumme tarkastelemaan vakavasti hyvinvointiyhteiskuntamme rakenteita ja sitä, mihin meillä on varaa. Palveluja ja etuuksia ei voida pitää samalla tasolla kuin aikaisemmin, sillä niiden kattaminen aiheut-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

taa valtavan laskun tuleville sukupolville. On korkea aika tehdä toimenpiteitä, joilla voimme muuttaa tätä suuntaa.

Meillä on kuitenkin yhteisiä ajatuksia monesta asiasta, kuten turvallisuudesta, kasvusta ja sen edistämisestä, koulutuksen tärkeydestä sekä tki-asioista. Hallitus kuuntelee ja ottaa vastaan opposition ajatuksia talouden kehittämisestä, mutta hallitus on sitoutunut vaikeaan aikaan, talousnäkyymiin sekä vastuun kantamiseen, joten ensin joutuu hyväksymään tämän pohjan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

19.27 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Pariin asiaan halusin kiinnittää huomiota. Täällä on paljon puhuttu työllisyydestä ja tästä yleisestä tilanteesta: talous on aika lailla nollakasvussa ja rakennusala on kriisissä ja se heijastuu monelle alueelle. Työttömyysluvut ovat tällä hetkellä karmeata luettavaa: 256 000 työpaikan hakijaa on tällä hetkellä, ja se on kasvanut yli 20 000 viime vuodesta. Avoimia työpaikkoja on vähentynyt 58 000. Eli tämä tilanne on koko ajan mennyt huonompaan suuntaan. Ja nyt täällä puhutaan, että kun leikataan työttömyysturvasta ja leikataan sosiaaliturvasta, niin sitten ne ihmiset työllistyvät. Täällä ei keskustella ollenkaan siitä, mihin ne syntyvät ne uudet työpaikat, mihin ne ihmiset työllistyvät. Jos meillä on 250 000 työtöntä ja 100 000 avointa työpaikkaa ja koko ajan supistuu se 100 000 ja tämä toinen kasvaa, niin mistä löytyvät ne uudet työpaikat, mihin työllistytään? Tämä on minusta jäänyt tässä salissa täysin keskustelematta. Olemme puhuneet vain siitä, kuinka paljon tuo ja tuo vaihtoehtobudjetti tekee tätä ja tuota, kun tämä juurisyy... Suomi elää työllä ja työstä, ja siihen meidän olisi panostettava, työelämän kehittämiseen ja tuottavuuden kasvattamiseen. Niitä keinoja täällä ei ole esitetty hallituksen taholta yhtäkään.

Arvoisa rouva puhemies! Toinen asia, johon halusin kiinnittää huomiota, liittyy hyvinvointialueitten rahoitukseen. Meillä on tuossa keltaisessa kirjassa ja JTS:ssä hyvinvointialueitten rahoituksesta lukuja, ja selvästi näkee sen, että vaikka miljardimäärä kasvaa yleiskatteellisessa rahoituksessa, niin alijäämäärviot kasvavat myös. Nyt viimeisimmät tälle vuodelle ovat 1,3 miljardia. Ne heijastuvat sitten pitkälle eteenpäin. Ongelma tässä on koko ajan se, että nämä kaksi ensimmäistä vuotta, tämä vuosi ja ensi vuosi, molemmat ovat alijäämäisiä ja sitten meillä on tämä alijäämän kattamisaikataulu liian nopea siihen, että me pystyttäisiin kattamaan tämä syntynyt alijäämä. Tämän rahoituskehikko toimii jatkossa varmasti sillä tavalla kuin se on ajateltu, mutta tämä alkutilanne meidän pitäisi hoitaa uudella tavalla. Ja siitäkin täällä pitäisi pystyä keskustelemaan enempi, koska sitten samassa näkyy, kun katsotaan 2024 rahassa tämä hyvinvointialueitten rahoitus, että se ei kasva kuin noin 200 miljoonaa euroa vuodessa. Ja se tulee hyvinvointialueen palvelutarpeen kasvun kautta se yksi prosenttiyksikkö. Muuta rahaa sinne ei tule. Sinne ei tule ylimääräistä rahaa, jolla sitä pystyttäisiin hoitamaan. Meidän täytyy tämä ongelma ratkaista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Joona Räsänen.

19.30 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tähän puheenvuoron alkuun on syytä korjata muutama virheellinen väite, joita tässä keskustelussa on esitetty.

Ensimmäinen liittyy tähän valtion velkaantumiseen. On ihan luonnollista, että oppositio ja hallitus kinastelevat siitä, kuka hoitaisi taloutta vastuullisemmin ja kenen politiikalla

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

mahdollisesti sitten valtionvelkakin kehittyisi ja millä tavoin. On syytä kuitenkin pöytäkirjoihin todeta ne tosiasiat, joissa tällä hetkellä valtiontalouden osalta olemme. Suomihan on velkaantunut viimeiset 15 vuotta kiihtyvällä tahdilla johtuen siitä, että joka vuosi menojen kasvuvauhti on ollut nopeampaa kuin tulopohja antaisi myöden. Mutta se seikka, että tämä hallitus jollakin tavalla hillitsi tätä velanottoa — sehän ei pidä paikkaansa. Tämä hallitus tulee ottamaan kautensa aikana omien suunnitelmiensa mukaan enemmän velkaa kuin edellinen hallitus.

Mitä tulee sitten opposition vaihtoehtoihin, niin itse asiassa tuossa kun tarkistin, jokainen oppositiopuolue on osoittanut ensi vuoden osalta pienempää valtiontalouden alijäämää kuin hallitus. Tältä osin on syytä todeta, että mikäli hallitus niin huolissaan valtion velkaantumisesta on kuin täällä puheenvuoroissa kuuluu, ja hyvä niin, että ollaan huolissaan, niin suosittelisin kyllä tutustumaan hieman tarkemmin kaikkien näiden oppositiopuolueidenkin vaihtoehtoihin, koska niissä hyvin osoitetaan se, että ensi vuodenkin osalta olisi mahdollista päästä jo pienempään valtiontalouden alijäämään kuin mitä hallitus esittää.

Arvoisa puhemies! Toinen asia, joka täällä on virheellisesti todettu, liittyy tähän keskusteluun meidän kokonaisveroasteesta ja siihen, olisiko syytä osana tätä valtiontalouden tasapainotusta osa tehdä myös täältä tulopuolelta. Tämähän on itse asiassa seikka, mitä laajasti eri asiantuntijat ovat myös hallitukselle suositelleet, että jotta julkisen talouden tasapainottaminen olisi uskottavammalla pohjalla, olisi myös syytä käyttää tulosepeutusta. Se ei tarkoita sitä, etteikö menoja tarvitsisi sopeuttaa, kyllä tarvitsee, eikä se tarkoita sitä, etteikö pitäisi panostaa kasvuun, kyllä tarvitsee, mutta varmasti myös osa sopeutuksesta on mahdollista tehdä tulopohjaa tarkastelemalla, ja se lisäisi myös ylipäätänsä tähän kokonaisuuteen oikeudenmukaisuutta. Ja veikkaanpa, että tämä hallitus joutuu kautensa aikana myös tämän asian eteensä ottamaan ja joutuu tekemään niitä ratkaisuja, joita nyt täällä kilvan on vastustanut, vaikka useampikin nykyinen hallituspuolue kyllä edellisellä kaudella oppositiossa ollessaan itse on esittänyt niitä samoja tulopohjan vahvistamisen toimenpiteitä omassa vaihtoehdossaan.

Senpä takia ajattelen, että viisas hallitus ei lähtisi ampumaan kaikkia sopeutustoimia, joita oppositio tarjoaa, välittömästi alas, koska saattaa todella olla niin, että kautensa aikana hallitus joutuu vielä niihin itsekin turvautumaan. Ja tähänhän itse asiassa valtiovarainministeri Purra on jo useamman kerran viitannutkin liittyen siihen, että jo nyt tulevan vuoden kehysriihessä hallitus joutuu julkisen talouden suunnitelmaansa tarkastelemaan uudestaan.

Arvoisa puhemies! Kolmas kokonaisuus liittyy sitten siihen, mikä täällä on hieman väärin annettu ymmärtää, että vaikka valtiontalouden tasapainotuksesta osa tehtäisiin tulopuolta tarkastelemalla, itse asiassa se kehitys, joka meidän kokonaisveroasteessa tapahtuu, on luultavammin edelleen laskeva. On totta, että on esitetty myös vaihtoehtoa, että se pidettäisiin nykytasollaan, mutta suurimmassa osassa oppositionkin vaihtoehtoista kokonaisveroaste edelleen laskee.

Sitten on aika paljon merkitystä sillä, missä niitä verotuksen muutoksia tapahtuu. Esimerkiksi sosiaalidemokraatit omassa vaihtoehdossaan ovat esittäneet, että tekisimme tuloverotukseen indeksitarkistukset ensi vuonna täysimääräisesti, mikä siis tarkoittaisi suomeksi sitä, että pieni- ja keskituloiset palkansaajat ja eläkeläiset maksaisivat vähemmän tuloveroa kuin hallituksen mallissa — siis vähemmän tuloveroa. Vaikka täällä hallitus yrittää toista väittää, niin tosiasiat kertovat kyllä toista. Elikkä tosiasiasia me keventäisimme

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

pieni- ja keskituloisten palkkaverotusta enemmän kuin hallitus. Ja tämä on käsittääkseni sitä työn linjaa, jota hallituskin haluaisi edistää.

Toisekseen pitäisimme edelleen kannattavampana liikkua työn perässä, ottaa työtä vastaan myös mahdollisesti kauempaakin, ja tämä liittyy siihen, että pitäisimme matkakuluvähennyksen edelleen korotetulla tasolla, mikä tarkoittaisi sitä, että sosiaalidemokraattien vaihtoehdossa työn perässä liikkuminen on edullisempaa kuin hallituksen vaihtoehdossa. Luulisi, että tämäkin nyt myös hallitusta kiinnostaisi, koska tämä myös edistää työn linjaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

19.35 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Olen tässä salissa puhunut ja ollut huolissani maaseudun lapsista, mutta olen huolissani niin maaseudun lapsista kuin myös kaupunkilaisten lapsista. On käsittämätöntä, että hallitus nyt kohdistaa säästöjä juuri lapsiperheisiin. Se on mitä suurimmissa määrin meidän oman oksamme sahaamista. Talouden tilanne on toki huono ja säästöjäkin pitää tehdä, mutta onko tosiaan niin, että tässä tilanteessa esimerkiksi hyvätuloisten — ja oluen — veroale menee tavallisten lapsiperheitten edelle? Keskustan mielestä näin ei voi olla. Keskusta ei alentaisi veroja velaksi, kuten nyt hallitus tekee. Me peruisimme nämä veroalet. Käyttäisimme nämä kyseiset rahat muun muassa lapsiperheiden aseman kohentamiseen.

No, kun puhuin maaseudun lapsista, niin haluan puhua myös maaseudulla olevasta maataloudesta. Maatalouden heikko kannattavuus on jatkunut jo pitkään. Tämä kannattavuuskriisi ei ole hävinnyt minnekään. Me keskustassa ihmettelemme sitä, miksi maatalouden tuotantorakennusten kiinteistövero ei voitaisi poistaa. Tätä muun muassa perussuomalaiset viime kaudella esitti. No, me olemme nyt tehneet tästä asiasta lakialoitteen ja olemme kirjanneet tänne meidän vaihtoehtobudjettiin, että maatalouden tuotantorakennusten kiinteistövero poistettaisiin. No, se verokertymä vähentäisi sen 15 miljoonaa euroa valtion kassasta, mutta kun meillä on edelleen tämä maatalouden raskas ahdinko päällä, niin miksi hallitus ei ottaisi tätä hyvää ideaa vastaan ja poistaisi kiinteistöveron maatalouden tuotantorakennuksilta?

Viime kaudella, viime vuonna maatalouden kannattavuuskriisiä helpotettiin valtion toimesta määräraikaisella tuotantorakennusten kiinteistöverotuella, mikä osaltaan kertoo veron olevan tilojen taloutta rasittava kuluerä. Kiinteistövero on mittava rasite etenkin viime vuosina tuotantorakennuksiin investoineille maatalousyrittäjille.

Kun kauniissa juhlapuheissa puhutaan huoltovarmuudesta ja omavaraisuudesta, niin toivoisin, että hallitus ottaisi täältä keskustan vaihtoehtobudjetista nytten edes yhden hyvän neuvon, ja se olisi se, että maatalouden tuotantorakennusten kiinteistövero poistettaisiin. Ja annettaisiin myös tukea maaseudun lapsille, kaupunkilaisten lapsille, eritoten lapsiperheille, koska nuorissa on tulevaisuus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Guzenina.

19.38 Maria Guzenina sd: Arvoisa puhemies! Oli aikoinaan erittäin hyvä uudistus, että eduskunnassa päätettiin oppositiopuolueiden voimalla, että me saamme esittää täällä aina vaihtoehtobudjetin, kuka kulloinkin on oppositiossa. Se, että vaihtoehtobudjetteja käsitellään tällä arvokkaalla areenalla, antaa myöskin kansalaisille mahdollisuuden vertailla puolueita ja sitä, millä tavalla budjetit on mahdollista rakentaa. Tämä SDP:n vaihtoehto on

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

vastuullinen, se on rakentava, ja toivoisin kovasti, että myöskin hallituspuolueissa voitaisiin ottaa edes joitain elementtejä tästä meidän esityksestämme. Toki myös muilla oppositiopuolueilla on erittäin hyviä linjauksia näissä vaihtoehtobudjeteissa.

Tämä SDP:n vaihtoehtobudjetti lähtee siitä, mitä pitkän linjan asiantuntijat ja taloustieteilijät, kuten esimerkiksi Sixten Korkman, suosittavat tehtäväksi tässä ajassa. Tässä SDP:n vaihtoehtobudjetissa korjataan valtiontaloutta tasapainoisemmin. Me ottaisimme vähemmän velkaa ja maksattaisimme vähemmän veroja pieni- ja keskituloisilla. Se on niin, että kansalaiset hyväksyvät vaikeatkin ratkaisut silloin, kun ne tehdään järkevällä ja oikeudenmukaisella tavalla. Veroaste laskee myös tässä SDP:n vaihtoehdossa, hieman hitaammin kuin hallituksella, koska osa veroista käytettäisiin valtiontalouden sopeuttamiseen — kaikki ymmärrämme, että se on tärkeää. Verotuksen taakkaa myös jaettaisiin paremmin maksukyvyn mukaan. Tuloveroja alennettaisiin kaikilta palkansaajilta ja eläkeläisiltä, paitsi noin 90 000 tai enemmän ansaitsevilta. Täällä hallituspuolueiden tahoilta on toistuvasti väitetty virheellisesti, että SDP tai oppositio haluaa korottaa veroja. Näin ei ole. SDP:n vaihtoehdossa lisätuloja kerätään poistamalla ympäristölle, kasvulle ja uudistumiselle haitallisia verotuksia ja tukkimalla veropohjan porsaanreikiä. SDP ei hyväksy ilmasotavoitteista tinkimistä. Valitettavasti hallituksen politiikka on ajamassa Suomea tilanteeseen, jossa saatamme joutua ostamaan päästöyksiköitä kalliiseen hintaan. Sellaisessahan ei ole mitään järkeä. Se ei ole säästöä, se on kuluttavaa, valtiontaloutta kuluttavaa. SDP ei myöskään halua lisätä lapsiperheköyhyyttä tai rapauttaa palveluita, koska se on leikkaamista tulevaisuudesta, se on leikkaamista meidän heikoimmassa asemassa olevilta ihmisiltä ja se on hyvinvointiyhteiskunnasta leikkaamista.

Hallituksen omaan linjaan liittyy merkittävää epävarmuutta. Samaan aikaan taloustilanne synkistyy, ennusteet tulevasta kehityksestä heikkenevät ja esimerkiksi rakennusteollisuudelle ei hallituksen puolelta ole tarjota oikeastaan mitään muuta kuin lämmintä kättä. Se on todella valitettavaa, koska me tiedämme, miten riippuvainen Suomi on siitä, miten rakennusteollisuudessa voidaan, miten kasvua rakennetaan. Rakennusteollisuus työllistää, ja nyt on uhkana konkurssien aalto ja laajat työttömyydet sillä sektorilla.

Tämä SDP:n linja on oikeudenmukainen, selkeä. Me haluamme pitää kiinni siitä, mitä vaaleissa olemme luvanneet — valitettavasti hallituspuolueiden takki on kääntynyt nooneen kertaan. SDP kantaa huolta julkisen talouden tasapainosta, mutta on tärkeää, että tässäkin tilanteessa noudatamme johdonmukaisesti oikeudenmukaista vaihtoehtoa julkisen talouden tasapainottamiseen ja pidämme myös veropuolen mukana maksukyvyn mukaan. SDP:n vaihtoehto on myös hyvin linjassa asiantuntijoiden suositusten kanssa. Työllisyysvaikutukset tulevat meillä panostuksista koulutukseen, investointeihin, työssäjaksamiseen ja työmarkkinoiden sopimisen vahvistamiseen. Tuottavuuden vahvistaminen ja työvoiman saatavuus rakentavat tulevaa kasvua oikeudenmukaisesti. Samoin investoinnit ilmastotoimiin ja vihreään siirtymään luovat tulevaa kasvua ja vientituloja. SDP:n malli pohjaa talouden asiantuntijoiden suosituksiin ja tarjoaa rakentavan vaihtoehdon hallituksen aika lailla uusliberalistiselta haaskahtavalle politiikalle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

19.43 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Me olemme täällä siis puhuneet vaihtoehtobudjeteista, ja vaihtoehtobudjetin perussisältö on tietysti keskustella valtion tulo- ja me-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

noarviosta ja katsoa, kuinka pystytään ylläpitämään tasapainoista valtiontaloutta, ja siellä ovat sitten nämä velkaantumisongelmat, eli me puhumme rahasta.

Täällä on kuitenkin käytetty myöskin puheenvuoroja ilmiöistä ja asioista, jotka näkyvät näissä vaihtoehtobudjeteissa osittain muulla tasolla kuin siinä, että niillä on valtiolle suoraa taloudellista merkitystä: ne vaikuttavat kuitenkin yhteiskunnan kokonaisuuteen ja siinä mielessä myöskin sitten koko kansantalouden kehitykseen.

Viitataan osittain siihen, mitä keskusta on esittänyt tästä harmaan talouden seurannasta ja siihen liittyvistä toimista, ja on yllättävää, että hallitus on ottanut tässä linjauksen, että siihen ei panosteta samalla tavalla kuin aikaisemmin. Harmaan talouden puolella sosiaalidemokraatitkin ovat hyvin tarkkoja koko ajan, että me haluamme sitä kitkeä pois, koska se on keskeinen osa, erityyppinen veronkierto, jota yhteiskunnassa on paljon ja johon pitäisi puuttua, ja silläkkin on sitten jo suoraan valtiontaloudellista merkitystä kyllä.

Toinen iso teema on se, minkä edustaja Lyly täällä aikaisemmassa puheenvuorossa otti erittäin vahvasti esille, eli nämä työelämän muutokset ja se, että meillä on sopimisen kulttuuriin perustunut työmarkkinajärjestelmä, jossa on pystytty paljon yhteistyössä sopimaan työmarkkinajärjestöjen kesken siitä, kuinka toimitaan. Ja ne pelisäännöt on yhdessä hyväksytty. Pitkälti ne seuraavat myöskin kansainvälisiä suosituksia, joita on muun muassa ILO:n puitteissa tehty. Ja nyt hallitus selkeästi ideologisista lähtökohdista ei ole halukas tekemään uudistuksia tai tekee uudistuksia, joissa nimenomaan rikotaan tätä sopimisen kulttuuria. Niillä ei ole valtiontalouteen suoraa vaikutusta, mutta niillä on paljon tekemistä yhteiskuntarauhan kanssa, ja sitä kautta niillä on myöskin taloudellisia vaikutuksia.

Haluaisin alleviivata niitä uudistuksia, mitä tässä on tuotu esille — kanneoikeus ammatiliitoille, se on erittäin keskeinen, alipalkkauksen kriminalisointi, jota me olemme ajaneet, tulkintoikeus myöskin, joka on Pohjoismaissa käytössä työehtosopimusjärjestelmään liittyen. Kaikissa näissä on selkeästi asioita, joissa voitaisiin parantaa sitä ilmapiiriä, jolla työmarkkinoilla toimitaan, ja sitä kautta luoda edellytyksiä yhteiskunnan taloudelliselle kehitykselle, positiiviselle talouskehitykselle, ja yhteiskuntarauhan säilymiselle. Kaikki ovat sitten myöskin valtiontaloudellisestikin havaittavia, puhumattakaan sitten siitä, että siellä on selkeitä heikennyksiä ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan ja tietenkin työtaisteluoikeuksiin puuttuminen, joka yhtä lailla on tätä työrauhaa rikkova tekijä. Eli kyllähän tässä hallituksen ohjelmassa näkyy myöskin selkeä ideologisuus, ja se on tässä se yksi seikka, joka on nyt varmaan tämän päivän keskustelussa tullut pitkälti esille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kemppi.

19.47 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Päivän keskustelu on ollut varsin antoisaa. Me käymme keskustelua opposition vaihtoehdoista, ja on ollut ilo esitellä keskustan vaihtoehtoa inhimillisemmäksi talouspolitiikaksi tälle Suomelle.

Iso kuva on se, että Suomi on velkaantunut 15 vuotta melko hallitsemattomasti. Me olemme nähneet työllisyydessä muutamia piikkejä, esimerkiksi Sipilän pääministerikaudella ja viime hallituskaudella työllisyys on kehittynyt hyvin, ja toivoisin, että tämä työllisyyden hyvä nousu saataisiin jatkumaan. Suomi kuitenkin tulee tämän hallituksen toimesta velkaantumaan vieläkin enemmän kuin viime hallituskaudella, ja näyttää siltä, että esimerkiksi ensi vuoden budjetissa noin 13 prosenttia tämän maan menoista perustuu velalle ja velanotolle. Tilanne on kestämaton, ja mielestäni nämä talkoot ovat meidän kaikkien kansanedustajien yhteiset talkoot. Siksi en ole pitänyt tyylikkäänä sitä, että hallituksen

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

edustajat eivät ole tuntuneet ottaneen tosissaan näitä esityksiä. Esimerkiksi tässä keskustan vaihtoehdossahan on lähdetty siitä, että tämä maa velkaantuisi 400 miljoonaa vähemmän kuin hallitus suunnittelee velkaantuvansa ja tämä olisi toteutettavissa erilaisilla realistisilla ja asiallisiksi todetuilla toimilla.

No, sitten näihin yksityiskohtiin ehkä enemmänkin. Sanoisin, että keskusta tukee hallitusta turvallisuuden ja talouden toimissa, mutta älkää jakako tätä maata kahtia. Tarkoitin tietenkin aluepoliittisia toimenpiteitä, leikkauksia alueiden tukeen, mutta ennen kaikkea tarkoitan lapsiperheitä ja lapsiperheisiin kohdistuvia leikkauksia. Suomen tilanne on vakava: maastamme loppuvat rahat mutta myös lapset. Valtiovarainministeri Riikka Purra perusteli leikkauksia ja talouden kylmiä madonlukuja tällä viikolla. Todellisuus on kuitenkin se, että ellemme saa ratkottua väestökriisiä yhtä aikaa muiden murheiden kanssa, ei kasvulle kerta kaikkiaan ole edellytyksiä ja lapset loppuvat tästä maasta. Ilman lapsia meillä ei ole veronmaksajia, ei vastuunkantajia eikä vanhemmista ikäpolvista huolehtijoita. Siksi on käsittämätöntä, että hallitus kohdistaa säästönsä juuri lapsiperheisiin. Onko tosiaan niin, että tässä tilanteessa esimerkiksi hyvätuloisten ja oluen veroalet menevät tavallisten perheiden asioiden edelle? Mielestäni tämä on aika hälyttävä suunta ja arvovalinta.

Keskustan mielestä näin ei voi olla. Me peruisimme nämä veroalet, käyttäisimme kyseiset rahat muun muassa lapsiperheiden aseman turvaamiseen ja hedelmöityshoitoihin, jotta jokainen lasta toivova voisi saada lapsen. Jos perheiden lapsilukutoiveet toteutuisivat, niin Suomeen syntyisi 10 000 vauvaa joka vuosi lisää, ja jokainen meistä voi laskea, mitä se tarkoittaisi tälle maalle verotuloja myöhemmin ja Suomen taloudelle kasvua.

Keskusta ei myöskään leikkaa hyvinvointialueilta. Me siis velkaannumme 400 miljoonaa vähemmän, mutta me emme leikkaa lapsiperheiltä emmekä hyvinvointialueilta. Haluan sanoa ääneen, että se on mahdollista. Valtion budjetin osalta on mahdollista velkaantua vähemmän ja jättää lapsiperheet ja hyvinvointialueet leikkausten ulkopuolelle.

Koko alkutaipaleensa ajan hallituksen toimintaa on leimannut yksi seikka: se käyttää tavattoman paljon aikaa ja energiaa muiden virheiden tonkimiseen ja mahdollisimman nokkelien solvausten keksimiseen, erityisesti mitä tulee hyvinvointialueiden tulevaisuuteen. Lähipalveluita ollaan pistämässä leikkuriin, ja samalla sormi viuhuu osoittaen milloin ketäkin edellistä ministeriä tai muuta aiempaa päätöksentekijää. Tavallista ihmistä ei auta se, että etsitään virheitä. Keskusta on myöntänyt, että mikään malli ei voi olla täysin valmis syntyessään. On ilmiselvää, että hyvinvointialueilla on valuvirheitä, joita tulee korjata, mutta sillä ei ole mitään tekemistä edellisen hallituksen kanssa, että tämä hallitus leikkaa 1,4 miljardia euroa sosiaali- ja terveystalouksista ja se näkyy jokaisen ihmisen arjessa.

Keskusta on esittänyt liudan toimia ensimmäisiksi töiksi, joihin tarttua. Meidän vaihtoehtomme lähtee siitä, että antaisimme hyvinvointialueille työrauhan emmekä leikkaisi lähipalveluista. Palaan loppuihin yksityiskohtiin myöhemmissä puheenvuorossani. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Krista Mikkonen.

19.52 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! On hyvä, että voimme todellakin käydä laajaa keskustelua näistä oppositiopuolueiden vaihtoehtobudjeteista, mutta tietysti tämä keskustelu olisi varmaan hedelmällisempää, jos myös hallituspuolueissa olisi luettu nämä vaihtoehtobudjetit, koska nyt aika paljon tulee sellaisia väittämiä, jotka eivät lainkaan pidä paikkaansa. Ehkä nämä yleisimmät ovat, että oppositiopuolueet ottaisivat velkaa enem-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

män, kun meidän kaikkien vaihtoehtoissahan itse asiassa otetaan velkaa vähemmän kuin hallituksella. Toinen täällä paljon toistunut väite on, että oppositio ei ole valmis leikkaamaan mistään. No, kyllähän me olemme myös esittäneet erilaisia menosopeutuksia omissa vaihtoehtobudjeteissamme, ja eri puolueet ovat enempi tai vähempi myös ottaneet niitä hallituksen pohjassa olevia leikkauksia, niitä hyväksyneet. Sitten tämä kolmas on se, että oppositio tasapainottaisi taloutta pelkästään verotuksella ja veroja korottamalla. On totta, että oppositiopuolueet käyttävät verotusta myös yhtenä työkaluna, ja tämä on itse asiassa se työkalu, mitä talousoppineet ovat kovasti ihmetelleet: miksi hallitus on jättänyt tämän työkalun käyttämättä.

Edustaja Joonas Räsänen tässä edellä hyvin kertoi myös sitä, että todellisuudessaan veroasteemme on laskemassa, ja se, että oppositiopuolueissa halutaan käyttää myös verotyökalua, monin kohdin on vain sitä, että se veroaste pysyy samalla tasolla, koska se muuten nyt koko ajan hiipuu. Ja tietysti, miksi verotusta: verotus ei sinänsä ole itseistarkoitus, mutta kyllä me arvostamme niitä palveluita ja sitä, mitä verorahoilla voimme tehdä. Me vihreät käyttäisimme myös verotusta työkaluna. Me nimenomaan ympäristölle haitallisia tukea myös leikkaisimme ja ympäristöverotusta lisäisimme.

Edustaja Lehtinen tässä kyseli, mitä nämä mahtavat olla. No, kyllä siellä on lista niistä ympäristölle haitallisista tuista, sieltä ne löytyvät kyllä. Ne on ihan nimetty. Ja toisaalta nimenomaan me haluamme tuoda tämän vihreän verouudistuksen, jossa työtä verotetaan vähemmän ja näitä haittoja enemmän, koska jos aiheuttaja ei niistä maksa, niin me joudumme sitten korvaamaan julkisella rahalla näitä haittoja, mitä ympäristölle tai ilmastolle aiheutetaan. Vihreät keventäisivät esimerkiksi verotusta, ansiotuloverotusta, työtulovähennyksen lapsikorotukset säilyttäisimme. Työllistyvälle pitkäaikaistyöttömille ja nuorille meillä olisi myös korotettu työtulovähennys, elikkä näille kaikille ryhmille jäisi työstä enemmän käteen. Toisaalta meillä on siellä myös alv-huojennuksen alarajan nosto, joka parantaisi kaikkein pienimpien yrittäjien tilannetta, ja myös tki-verovähennys yrityksille. Meillä on joukkoliikenteen arvonalisäveron poisto. Elikkä meillä on paljon myös verotyökaluja, joilla haluamme vähentää verotusta ja sitä kautta ohjata sitä, että saamme lisää työtä, kun työn kustannukset pienenevät tai jää enempi käteen, tai toisaalta ohjata niihin ympäristölle parempiin vaihtoehtoihin. Mutta kyllä on totta, että meillä on todellakin siellä myös näitä ympäristöön kohdistuvia veroja.

Edustaja Lehtinen kysyi kiertotaloudesta, kun se on meillä nostettu vahvasti esille, siitä, mitä se tarkoittaa. No, se tarkoittaa myös sekä veronkevennyksiä että veronalennuksia. Esimerkiksi korjauspalveluiden alvin laskisimme niin, että sitä kautta vahvistaisimme ja vauhdittaisimme korjauspalveluun liittyvää yrittämistä. Toisaalta me sitten haluaisimme jäteveroa ja jätteenpoltoa verottaa enemmän, jotta se materiaali menisi kiertoon eikä sitä poltettaisi, tai esimerkiksi maa-ainesveroa ja kaivosveroa nostaisimme, jotta myös siinä tämän louhinnan sijaan esimerkiksi maarakentamisessa hyödynnettäisiin jo olemassa olevaa purkujätettä tai louhintajätettä.

Mutta todellakin se iso huoli meillä on se, että ei nyt tehtäisi niitä 90-luvun laman virheitä, että nyt huolehtisimme siitä, että sosiaalimenojen leikkaukset eivät ole niin rajuja, että tähän maahan syntyy lisää köyhiä lapsia, niin kuin valitettavasti nämä vaikutusarviot nyt kertovat. Me edelleen maksamme niistä 90-luvun laman ajan seurauksista, ja nyt nämä leikkaukset tulisi tehdä sillä tavalla oikeudenmukaisesti, ettei tätä virhettä toisteta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

19.57 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä nyt olemme reilu viisi tuntia kohta keskustelleet vaihtoehtobudjeteista. Se on tietysti hyvä asia, että salin molemmilta puolilta pääsemme arvioita antamaan siitä, mikä ero näillä vaihtoehtobudjeteilla on versus hallituksen toteuttamaan hallitusbudjettipolitiikkaan. On tietysti ollut mielenkiintoista seurata, miten raivoisasti salin oikealta laidalta puolustellaan niitä merkittäviä heikkennyksiä, leikkauksia, jotka tulevat kasvattamaan esimerkiksi lapsiperheköyhyyttä tässä maassa, lisäämään huono-osaisuutta, pienituloisuutta ja kaikkia muita tällaisia aika ikäviäkin asioita. Niitä raivokkaasti oikealta laidalta puolustellaan, että niitä on pakko heidän mielestään tehdä. Toisaalta nostan kyllä hattua sille, että he pysyvät niitten päätöksiensä takana, mutta se, että on pakko tehdä, on kyllä mielestäni väärä ilmaisu. Sen me näillä vaihtoehtobudjeteilla pystymme hyvin tuomaan esiin, mikä on pakko ja mikä ei.

Esimerkiksi sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetti lähtee siitä, että velka ei kasva, ja sitten näitä ikäviä leikkauksia lapsiperheisiin ja työttömiin ei kohdisteta meidän vaihtoehtobudjetissamme, eli me osoitamme paremman vaihtoehdon.

Sitten eri asia on vielä se, että täällä on tänäänkin puolustettu yhtä raivokkaasti salin oikealta puolelta työmarkkinauudistuksia, jotka eivät siis tosiasiaa edes tuo, nimenomaan ne työmarkkinauudistukset, mitään työllisyyttä tai lisää työpaikkoja tähän yhteiskuntaan. Niitä ei ole edes missään VM:n arvioissa pystytty toteamaan. Eli sinällään sekä on vain arvokysymys, että hallitus haluaa palkansaajien asioita heikentää mitä suuremmissa määrin.

Me emme taas meidän vaihtoehtobudjetissamme todellakaan halua sitä, vaan me haluamme, että sopimusyhteiskunta säilyy ja yhdessä sopien niitä asioita viedään sitten eteenpäin.

Sitten kolmantena vielä se, että Itä-Suomi-kysymys on tullut monessa otteessa esille. Meidän vaihtoehtobudjetissamme myös itäiseen Suomeen on konkreettisia esityksiä, ihan rahallisia satsauksia niin Savon rataa ja Karjalan rataa kuin sitten se paljon puhuttu Kuopion Pelastusopiston satsaus, mikä on äärimmäisen tärkeä tälle yhteiskunnalle, että näitä pelastajia sitten saadaan koulutettua koko maahan myös Kuopion päästä.

Nämä ovat arvovalintoja, ja hyvä, että tätä keskustelua olemme saaneet tänään käydä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

20.00 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on keskustelua siitä, onko luettu niitä vaihtoehtobudjetteja. Voin sanoa, että on luettu. Siinä menee kiitettävä aika, kun niihin perehtyy. Ja yhden noston tästä haluaisin tehdä, mitä sieltä löytyi.

Eli viime viikolla oppositiopuolueet vasemmistoliitto, SDP ja vihreät tekivät välikysymyksen, missä ilmaisivat huolensa opiskelijoiden ostovoimasta. Nyt on tultu kuitenkin siihen tilanteeseen, että ilmeisesti pitää oppositiolle pitää pieni kertaustunti, mitä ostovoima tarkoittaa. Sehän tarkoittaa sitä, kuinka paljon ihmisillä on varallisuutta ostaa menojen jälkeen erilaisia hyödykkeitä ja palveluita. Ja kuten sanoin, niin kun olen katsonut tässä edellä mainittujen puolueiden vaihtoehtobudjetteja, niin yhdessäkään niissä opiskelijan ostovoima ei parane hallituksen esitykseen nähden. [Krista Mikkonen: 134 euroa kuussa!] Tämä johtuu yksinkertaisesti siitä, että hallitus nostaa lainaosuutta, mitä oppositiopuolueet eivät kannata. Voidaan siis todeta, että opiskelijoilla on sittenkin nykyisen hallituksen toi-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

mien takia edessä ilmeisesti kissanpäivät — sen lisäksi toki enemmän vastuuta omasta elämästä ja omasta taloudesta, mikä on ehkä aikuistuessi ihan hyvä asia. Onkin todettava, että paljon puhuttujen tekokynsien ja irtoripsien jälkeenkin opiskelijoille jää enemmän rahaa käytettäväksi kuin aikaisemmin.

Sitten mitä tulee tähän äskeiseen puheenvuoroon, niin on todettava se, että toki nämä leikkaukset ovat kipeitä ja ne kohdistuvat henkilöihin, joilla talous saattaa olla muutenkin tiukkaa. Mutta kaikki keinot, joita tämä hallitus tekee näissä sopeutuksissa, tähtäävät siihen, että meidän tuottavuus työelämässä paranisi ja entistä useammat meidän työelämän ulkopuolella olevista tulisivat työelämään ja tekisivät siellä pidemmän uran.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vastauspuheenvuoro, edustaja Krista Mikkonen.

20.02 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin vihreiden vaihtoehtobudjetissa opiskelijoille jää 134 euroa kuukaudessa enemmän käteen kuin hallituksen vaihtoehdolla, ilman että se pakottaa opiskelijan ottamaan lainaa. Minusta on vähän erikoista, kun hallitus kovasti puhuu siitä, miten lainan ottamisesta pitää päästä eroon ja miten me emme saa rakentaa tulevaisuutta lainan varaan, ja sitten samanaikaisesti hallituksen mielestä on ihan ok, että opiskelijat rakentavat tulevaisuutta lainan varaan tai opiskelijoiden tulee ihan päivittäiset kulunsa hoitaa lainarahalla.

Puhuin äsken tuolla pöntössä siitä, että nyt ei pitäisi tehdä samoja virheitä kuin 1990-luvulla, koska me valitettavasti edelleen näemme nämä virheiden seuraukset, kun leikattiin pienituloisilta. Ja nimenomaan monet nuoret ovat jääneet sieltä 90-luvulta asti siihen hankalaan tilanteeseen, että he eivät ole päässeet köyhyydestä nousemaan ylöspäin. Jos me nyt sitten pakottaisimme pienituloiset nuoret, esimerkiksi ne nuoret, joiden perheet eivät voi tukea opiskelijoita, elämään lainan varassa, niin se olisi aivan sama virhe kuin mikä 90-luvulla tehtiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Joona Räsänen.

20.03 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Uskon vakaasti, että kaikkien täällä salissa olevien tavoite on tehdä sellaista politiikkaa, jolla mahdollistetaan taloudellista kasvua ja kohenevaa työllisyyttä myös tulevaisuudessa. Ja sitten on varmasti niin, että keinovalikoima hieman eroaa eri ryhmien välillä, mutta tavoite on varmasti yhteinen. Ja se on erityisen tärkeää sen takia, että jos oikeasti haluamme Suomessa kääntää meidän velkasuhteemme laskuun, niin se ei tapahdu millään muulla kuin sillä, että myös saamme taloutemme kasvamaan ja työllisyyden jälleen kehittymään positiivisesti. Menojen ja tulojen tarkastelu vuosittain ja sitä kautta vuosittaiseen absoluuttisen velan määrään vaikuttaminen on toki tärkeää, mutta pidemmällä aikavälillä tämä kasvu on se keskeinen draiveri, jolla voimme myös velkasuhteemme saada laskuun.

Jos nyt sitten katsomme niitä keskeisimpiä haasteita siellä kasvun ja työllisyyden kasvamisen tai nostamisen taustalla, niin näemme, että itse asiassa suurimmat haasteet Suomessa liittyvät meidän hitaaseen tuottavuuskehitykseen, joka oikeastaan on peruja finanssikriisin jälkeisestä ajasta ja elinkeinorakenteen muutoksesta. Ja voidaan sanoa, että olemme Suomessa ylipäättänsä tällä tuottavuuden saralla hävinneet kilpailua meidän verrokkimaillemme muutamia teollisuudenaloja lukuun ottamatta.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

Ja toinen keskeinen haaste siellä kasvun tekijöiden taustalla ovat sitten nämä osaavan työvoiman saatavuuteen liittyvät kysymykset. Toivoisin, että tässä salissa yhdessä pyrkisimme näihin meidän kasvun keskeisiin haasteisiin löytämään ratkaisuja.

Ensimmäisenä jos nyt ajattelempa tätä tuottavuuden kehitystä, niin juuri senpä takia sosiaalidemokraatit ovat omassa vaihtoehtobudjetissaan esittäneet, että parantaisimme sitä parlamentaarisesti yhteisesti sovittua tutkimus-, kehitys- ja innovaatioverokannustinta juuri tässä matalasuhteessa, että yhä useampi pk-yritys pystyisi myös hyödyntämään tätä kannustinta ja pystyisi satsaamaan sitten tutkimukseen, kehitykseen ja innovointiin ja sitä kautta parantamaan oman yritystoimintansa tuottavuutta. Ja sillä olisi varmasti iso vaikutus myös kansantalouden tulevaisuudelle, koska tiedämme, että kilpailemme maailmanmarkkinoilla, ja jos haluamme, että edelleen vientimme vetää, niin kyllä se vaatii sitten sen, että myös meidän tuotteemme ovat sellaisia, että niitä halutaan maailmalla ostaa. Ja senpä takia satsaisimme tähän.

No toinen keskeinen tekijä täällä tuottavuuden kasvun taustalla ja toisaalta myös osaavan työvoiman haasteiden ratkaisussa liittyy siihen, että aloituspaikkoja on vaan syytä lisätä entisestään korkeakouluille. Hallitushan tässä jonkun verran jo tekee, mutta SDP olisi valmis esittämään hieman enemmän, johtuen juuri siitä, että tiedämme, että oikeastaan jokaisella alalla niin täällä julkisen puolen ammattiteissa kuin myös yksityisellä sektorilla työvoimapula vaivaa ja osaavasta työvoimasta on erittäin iso pula. Ja ainoa keino, millä pidemmällä aikavälillä voimme myös edelleen menestyä kansainvälisessä kilpailussa, on kyllä se vanha resepti, jolla Suomi aikaisemminkin on pärjännyt, eli panostaminen koulutukseen ja osaamiseen.

No muita tekijöitä sitten osaavan työvoiman saatavuuden taustalla on esimerkiksi se, että nyt ei ole syytä romuttaa osa-aikatyön kannusteita. Yksi hallituksen työllisyyspolitiikan suurimmista mustista pisteistä liittyy kyllä siihen, että hallitus nyt lopettaa sosiaaliturvasta nämä suojaosat, mikä tarkoittaa juuri sitä, että osa-aikatyön vastaanottaminen ei ole enää kannattavaa, ja niin kuin olemme nähneet viime vuosina, kun työllisyys on kehittynyt positiivisesti, niin suuri osa tästä noususta on juuri tullut osa-aikatyön kautta. Ja kun vertaamme itseämme myös muihin Pohjoismaihin, joissa työllisyysaste on korkeampi, niin kyllä sielläkin merkittävä osa siitä kasvaneesta työllisyydestä tulee juuri kasvaneesta osa-aikatyöstä. Ja senpä takia, jos halutaan myös työllisyyttä kasvattaa, niin ei ole syytä lähteä osa-aikatyön kannusteita romuttamaan.

Toisekseen olisi syytä pyrkiä siihen, että Suomessa, jossa tiedämme, että meillä on alueellista kohtaanto-ongelmaa työllisyyden osalta, kannustettaisiin myös ihmisten liikkumista työn perässä. Ja senpä takia sosiaalidemokraatit ovat esittäneet, että tämä matkakuluvähennys pidettäisiin korotetulla tasolla, jolla se on ollut myös tällä kaudella, eikä tehtäisi niin kuin hallitus esittää eli laskettaisiin sitä, jolloin tosiasiallisesti työmatkan liikkuminen tulee kalliimmaksi tässä hallituksen vaihtoehdossa.

Toinen liittyy siihen, että kun nyt tätä varainsiirtoveroa käsitellään itse asiassa tässä istunnossa vielä seuraavana asiana, niin siinäkin olisi järkevää kohdentaa nämä alennukset todella niin, että ne tukevat parhaalla mahdollisella tavalla tätä työn perässä liikkumista. Ja senpä takia uskoisin, että jo näillä toimenpiteillä, jos hallitus nämä ottaisi käyttöön, olisi kyllä positiivinen vaikutus työllisyyteen ja talouskasvuun varsinkin pidemmällä aikavälillä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aittakumpu.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

20.09 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän se on tullut selväksi, että hallitus, mistähän syystä, tekee ennennäkemättömän epäoikeudenmukaista politiikkaa. Samaan aikaan, niin kuin hyvin tässä on keskustelussa jo kuvattu, hallitus keventää verotusta velkarahalla ja leikkaa rajusti monilta heikoimmassa asemassa olevilta ja vieläpä sillä tavalla, että vaikutusarvioinnit ovat jääneet hyvin köykäisiksi, jos niitä on tehty ollenkaan. Emme edes tiedä, millä kaikilla tavoilla nämä leikkaukset tulevat heikoimmassa asemassa oleviin vaikuttamaan. Kyllä monissa kodeissa nyt seurataan huolestuneina tätä hallituksen politiikkaa.

Olen kiinnittänyt huomioni myös siihen, että perussuomalaiset edelleen kysyvät, miksi keskusta ei ole hallituksessa. No, kansa vaaleissa valitsi toisin. Perussuomalaisiin luotettiin. Te lupasitte suomalaisille paljon. Mitä on saatu? Ei tullut euron bensaa, ei tullut loppua velkaantumiselle, ei jätetty pienituloisia leikkausten ulkopuolelle, ei tullut turpeesta uusiutuvaa, ei suojeltu suomalaista maaseutua. Saatiin kokoomuksen köyhiä kyykyttävää, keskittävää politiikkaa. Tuleeko Suomelle kasvua tällaisella politiikalla? Jotenkin kovin lamaantuneelta näyttää tässä vaiheessa.

Arvoisa puhemies! Keskustan vaihtoehto ja linja kiteytetysti on: Ehdotamme taloudellisesti vastuullisempaa sekä inhimillisempää ja alueellisesti oikeudenmukaisempaa politiikkaa. Ihminen ja ihmisuus pitää olla päätöksenteon ja eduskunnan työn keskiössä — onhan tämän salin keskellekin nostettu ihmisiä, Wäinö Aaltosen upeita veistoksia.

Keskustan linja on seuraava: Turvaamme lähipalvelut. Emme leikkaa lapsiperheiltä. Pidämme huolta liikkumisen ja elämisen edellytyksistä koko Suomessa. Rakennamme kasvua ja työtä. Laitamme talouden kuntoon oikeudenmukaisesti. Emme alenna veroja velkarahalla. Otamme hallitusta vähemmän velkaa. Keskusta siis tässä omassa vaihtoehdossaan hoitaa taloutta, mutta toisin kuin hallitus, haluamme tehdä sen oikeudenmukaisesti.

Keskustan vaihtoehto on repimisen sijaan rakentaa koko Suomea ja laittaa tavallisten ihmisten asioita kuntoon koko maassa. On selvää, ja siitä keskusta on samaa mieltä hallituksen kanssa, että Suomen tilanne on vakava. Me kuitenkin keskustassa näemme, että näillä hallituksen toimilla tämä suunta ei käänny. Taloutta on ilman muuta laitettava kuntoon niin tällä kuin seuraavalla vaalikaudella, mutta se pitää tehdä oikeudenmukaisesti ja niin, että tuemme kasvua koko maassa.

Arvoisa rouva puhemies! Toisin kuin hallitus, keskusta ei ajaisi sosiaali- ja terveyspalveluita ja muita lähipalveluita alas eikä leikkaisi lapsiperheiltä. Turvaisimme liikkumisen ja elämisen edellytykset kautta maan. Nämä ovat isoja arvo- ja linjavalintoja.

Talouteen keskusta loisi kasvua esimerkiksi sillä, että laittaisimme Turun tunnin junan rahat erilaisiin hankkeisiin ympäri Suomen. Tekisimme tällaisen kasvupaketin, jolla turvattaisiin etenkin rakennusalan työpaikkoja laittamalla liikkeelle teiden ja homekoulujen korjauksia ja muita työllistäviä hankkeita koko maassa. Lisäksi paketilla autettaisiin itäistä ja Pohjois-Suomea, kun taloudellinen ja muu kanssakäyminen sotaa käyvän Venäjän kanssa on loppunut. Tämä kasvupaketti siis rahoitettaisiin luopumalla Turun tunnin junan pääomittamisesta.

On aika hoitaa tavallisten ihmisten asioita kuntoon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

20.13 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Keskustan vaihtoehto valtion talousarvioksi vuodelle 2024 on hallituksen esitystä vastuullisempi, oikeudenmukaisempi ja

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

parempi. Keskustan vaihtoehdolla laitetaan tavallisten suomalaisten asiat kuntoon. Suurimmat erot keskustan ehdotuksien ja hallituksen esityksen välillä: Keskusta ei leikkaisi lapsiperheiltä, keskusta ei leikkaisi sosiaali- ja terveyspalveluista eikä lähipalveluista, ja keskusta panostaisi liikenteeseen, liikkumisen mahdollistaviin väyliin, tasapainoisemmin kuin maan hallitus. Emme myöskään toteuttaisi suurituloisten veronalennuksia, emme siis ottaisi valtiolle velkaa suurituloisten verotuksen keventämiseen, kuten hallitus.

Toki mekin tunnemme ja tunnistamme talouden ahdingon, ja siksi olemme jo kesällä lausuneet julki tukevamme osaa hallituksenkin esittämistä säästöistä ja rakenteellisista uudistuksista.

Arvoisa puhemies! Keskustan vaihtoehto on siis vastuullisempi ja oikeudenmukaisempi ja ottaa vähemmän velkaa. Nostan tässä esille muutamia kohtia tuosta kokonaisehdotuksestamme.

Keskusta ei kiristäisi työntekijöiden tai yrittäjien verotusta tämän vuoden tasosta. Kuitenkin meidänkin mallillamme kokonaisveroaste todennäköisesti laskisi tämän vuoden tasoon verrattuna. Me jättäisimme toteuttamatta suurituloisten veronalennukset. Me emme leikkaisi etsivästä nuorisotyöstä emmekä nuorten työpajatoiminnasta ja korottaisimme opiskelijoiden opintorahaa. Me antaisimme hyvinvointialueille työrauhan toimintojensa organisointiin, emme pakottaisi niitä hätiköityihin toimintoihin ja toimipisteiden supistuksiin, jotka nyt hallituksen linjauksilla ovat monilla hyvinvointialueilla edessä. Me emme myöskään lakkauttaisi työttömyysturvan lapsikorotuksia emmekä poistaisi työttömyysturvan suojaosaa.

Me turvaisimme yksityisteiden rahoitustason. Emme tekisi sinne hallituksen esittämää neljän ja puolen miljoonan euron leikkausta, vaan esitämme yksityisteiden tukemiseen neljäntoista ja puolen miljoonan euron lisäpanostuksen, toisin kuin hallitus.

Hallitus esittää myös laajakaistatukien lakkauttamista ja itse asiassa koko budjettimomentin poistamista valtion talousarviosta. Me tiedämme ja tunnemme yhteyksien, myös tietoyhteyksien, tärkeyden. Lakkauttamisen sijaan me esitämme laajakaistaverkkojen rakennustukeen kymmenen miljoonan euron määrärahaa vuodelle 2024.

Keskusta haluaa myös toteuttaa yritystoimintaa ja työllisyyttä tukevan ammattidieselin. Tämä tukisi vaikeuksissa olevaa kuljetusalaa noin yhdeksällä sentillä jokaista käytettyä polttoainelitraa kohden. Ammattidieselistä on valmis esitys olemassa valtiovarainministeriössä, siellä se odottaa. Nykyiset hallituspuolueet eivät sitä tänne eduskuntaan ole tuoneet, vaikka kyllä vielä ennen vaaleja sitä kovasti kannattivat.

Arvoisa puhemies! Nyt on aika laittaa tavallisten suomalaisten asiat kuntoon, mutta maan hallituksen talousarvioesitys ei sitä tee. Onneksi hallituksen esitykselle on olemassa vaihtoehto, keskustan vaihtoehto, joka on oikeudenmukaisempi ja kestävämpi. Se ei kiristäisi työssäkäyvien tai yrittäjien verotusta, se ottaisi valtiolle vähemmän velkaa, emmekä silti leikkaisi perheiltä emmekä lähipalveluista ja pistäisimme tiet ja väylät kuntoon. Vaihtoehto on nyt esitetty. Toivottavasti hallituksessa on viisautta tarttua esitykseemme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

20.17 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Tänään iltapäivällä debatissa kyseenalaistettiin SDP:n linja. Todetaan nyt tähän alkuun, että SDP:n toiminta on linjassa ennen vaaleja ja vaalien jälkeen. Näin ei voi sanoa kokoomuksen linjasta velan suhteen tai perussuomalaisten takinkäänästä työelämäkysymyksissä.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

Arvovalinta, se sana on täällä salissa pitkin syksyä toistunut. Muutama sana työelämän arvovalinnoista. Hallitus on poiminut vain rusinat pullasta niin sanotusta pohjoismaisesta työmarkkinamallista. Me tarkastelemme asiaa laajemmin ja oikeudenmukaisemmin, emmekä napsi vain työnantajille maistuvia herkkuja. SDP tarjoaa reilummat ja oikeudenmukaisemmat työelämän rakenteet.

Ruotsissa työllistämiseen käytetään Suomea enemmän resursseja ja työllistymisen tuki on vahvempaa kuin meillä. Ruotsissa on palkansaajilla niin sanottu tulkintaetuoikeus ja ammattiliitoilla on lakiin kirjattu kanne-oikeus, jollaista ei Suomessa ole. SDP:n vaihtoehdossa on työntekijöiden tulkintaetuoikeus sekä ammattiliittojen oikeus järjestökanteen tekemiseen kuten Ruotsissakin.

Ruotsissa yli 25 henkilöä työllistävässä yrityksissä työntekijöillä on oikeus edustukseen yrityksen hallinnossa. Myös Suomessa hyödyttäisiin vahvemmasta edustuksesta, kun henkilöstön tiedonsaanti paranisi. Yhteisen keskustelun lisääminen edistää tunnetusti hyviä työmarkkinasuhteita. SDP säätäisi työntekijöille hallintoedustuksen yli 25 henkilöä työllistävien yritysten hallinnoissa.

SDP haluaa myös varmistaa ammattitaitoisen työvoiman riittävyyden. Suomi tarvitsee jatkossa yhä enemmän ammattilaisia työmarkkinoiden käyttöön ulkomailta. Maahanmuuttopoliittiset linjaukset tulee arvioida uudelleen. Erityisesti niin sanottu kolmen kuukauden sääntö vaikuttaa negatiivisesti Suomen asemaan työperäisen maahanmuuton kohdemaana.

Yhä useampi työkäinen opiskelee uuden ammatin tai päivittää osaamistaan työuran aikana, osa omasta tahdostaan ja osa yt-menettelyiden jälkeen tahtomattaan. Myös työssä-jaksamisesta huolehtiminen on osa kokonaisuutta. SDP säilyttäisi aikuiskoulutustuen vastaamaan koulutus- ja osaajapulan haasteisiin.

SDP peruisi myös hallituksen lyhytnäköiset leikkaukset harmaan talouden torjuntaan sekä edistäisi alipalkkauksen kriminalisoimista.

Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on toimiva työmarkkinajärjestelmä. Sitä ei kannata rikkoa. Emme hyväksy perusteettomia määräaikaisten ketjutuksia, sairaussakkoa tai mielivaltaista irtisanomista. Valtiovarainministeriön mukaan hallituksen suunnitelmilla heikentää suomalaista työelämää ei ole työllisyyttä tai taloutta parantavia vaikutuksia. SDP tarjoaakin oikeudenmukaisemman ja tasapainoisemman työmarkkinamallin, joka pohjautuu aidosti pohjoismaisiin arvoihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Guzenina, olkaa hyvä.

20.21 Maria Guzenina sd: Arvoisa herra puhemies! SDP on loppukesästä lähtien vaatinut hallitukselta toimia rakennusalan kriisiin. Näitä tukitoimia on mahdollista tehdä ilman lisävelkaa, mutta valitettavasti budjettiriihen päätökset alalle olivat kyllä pettymys. Hallituksen asuntopolitiikka on kaupunkilaisten vuokra- ja asumisoikeusasunnoissa asuvien tai ensiasunnosta haaveilevien kannalta aika kunnianhimotonta. Se ei myöskään vastaa segregaaion ehkäisyyn, asunnottomuuden poistoon tai kaupunkiseutujen elinvoima- ja työvoimapolakysymyksiin. Tässä SDP:n vaihtoehdossa rakennusosalle ja laajemmin asuntopolitiikkaan luodaan näkyä yli vaikeiden aikojen, turvataan työpaikat ja peruskorjataan suomalaisten koteja energiatehokkaammiksi. Suomalaista rakennusala ei pidä päästää nyt vaapaapudotukseen. Sen hinta yhteiskunnalle on aivan liian kova. Suomen talous on poikkeuksellisen riippuvainen rakennusala.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

SDP:n vaihtoehdossa kohdennetaan rakennuslalle määräaikaisia, harkittuja mutta tarpeellisia tukitoimia ja nämä rahoitettaisiin Valtion asuntorahaston kautta, jonka hallitus taas haluaa romuttaa ja siirtää kehysten piiriin. SDP ei näin tekisi vaan pitäisi asuntorahaston jatkossakin siinä käytössä, mihin se on sääntöjen mukaan tarkoitettu. Rahaston varoista maksetaan ARAn eli Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen myöntämät tuet ja avustukset, kuten muun muassa korkotukilainojen korkotuet, erityisryhmien investointiavustukset, korjausavustukset, energia-avustukset ja uustuotannon käynnistysavustukset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

20.23 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Haluan vielä nostaa muutaman asian keskustan vaihtoehdosta, hiukan inhimillisemmästä vaihtoehdosta. Ensimmäinen asia liittyy työhön ja yrittäjyyteen.

Ajattelen, että keskustan linja lähtee siitä, että työttömyysturvaa on uudistettava, mutta ei lapsiperheiden kustannuksella. Me olemme sanoneet ”ei” muun muassa lapsivähennyksen poistamiselle, suojaosan poistamiselle ja 12 kuukauden työssäoloehdon heikentämiselle. Keskusta lähtee siitä, että kaikki työ on merkityksellistä. Nyt hallitukselta olemme kuulleet useaan otteeseen, että he näkevät, että myös esimerkiksi tällä hetkellä osa-aikatyötä tekevät ihmiset pitäisi laittaa kokopäivätyöihin. Jos tällainen tilanne olisi, että kaikki heistä voisivat työllistyä kokopäivätyöihin, niin uskon, että he itsekin haluaisivat sellaiselle polulle. Mutta todellisuus on kuitenkin se, että ihmisillä on erilaisia elämäntilanteita, joissa osa-aikatyö on ainoa vaihtoehto. Tällainen tilanne saattaa olla esimerkiksi perhevapaalta palatessa tai omaishoitajatilanteessa tai esimerkiksi oman työkyvyn väliaikaisesti heikentyessä, ja myös heidän panoksensa suomalaiseen työelämään on varsin merkittävää. Siksi keskustalla puolustaa muun muassa työttömyysturvan suojaosaa, jolla on pystytty esimerkiksi VATTin selvitysten mukaan lisäämään työllisyyttä Suomessa.

Mitä tulee yrittäjyyteen, keskustalla on lähtenyt siitä, että me emme voi tukea niitä heikennyksiä, mitä hallitus tekee yrityksille. Hallitus on esimerkiksi unohtamassa pienempien yritysten merkityksen Suomen taloukskasvulle. Tämä näkyy siinä, että yritysten kehittämis- ja palveluiden lakkauttaminen on mukana hallituksen vaihtoehdossa, ja se ei keskustalle käy. Keskustalla jatkaisi yritysten kehittämis- ja palveluiden rahoittamista ja osoittaisi tähän 13 miljoonaa euroa, ja se sisältyy tähän meidän vaihtoehtoomme ja realistiseen talouteen.

Lisäksi esimerkiksi energiatuen myöntövaltuudet tulisi säilyttää. Keskustalla ei pidä viisaana hallituksen linjaa energiatuen myöntövaltuuksien puolittamisesta. Uusiutuvan energian tuotanto on kriittisen tärkeä osa, jotta Suomeen saataisiin puhdasta teollisuustuotantoa, ja tätä on erityisesti kiitelty menneinä vuosina. Nyt hallitus on leikkaamassa siitä.

Maatalouden tuotantorakennusten veron poistaminen on myös yksi keskustan esityksistä, ja osaltaan tämä maatalouden kannattavuuden tukeminen mutta myös maatalousyrittäjyyden tukeminen on meille varsin tärkeä arvovalinta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

20.26 Markku Siponen kesk: Kunnioitettu puhemies! Aloitan ensiksi tästä Itä-Suomi-asiasta. Olemme luvanneet auttaa hallitusta, ja tässä tulee seuraava tarjous: Hallitusohjelmasta löytyy Itä-Suomi-visio mutta ei konkretiaa, ei konkreettisia toimia, ei myöskään eu-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

roja. Mutta tästä keskustan ohjelmasta löytyy 130 miljoonan euron paketti Itä-Suomeen, ja tämä on kaikin mokomin hallituksen käytettävissä.

Eräs asia, mikä huolestuttaa myöskin Itä- ja Pohjois-Suomessa, ovat nämä hallituksen massiiviset leikkaukset tähän maakuntien verisuonistoon, yksityisteihin: 63 prosentin leikkaus tämän vuoden tasoon — 63 prosentin leikkaus. Todella vaikea ymmärtää tässä tilanteessa, kun näillä teillä on todella suuri merkitys huoltovarmuuden, omavaraisuuden ja erityisesti turvallisuuden kannalta tässä tilanteessa. Kehottaisin hallitusta vielä pohtimaan tätä yksityistieasiasiaa.

Turvallisuuteen ja ihmisten yrittämiseen liittyvät myöskin nämä verkot. Todella paljon tulee minulle tällä hetkellä viestiä siitä, että tuolla Itä- ja Pohjois-Suomessa kännykät eivät kuulu, nettiyhteydet ovat heikentyneet. En tiedä, onko se yhteydessä tähän 3G-verkon alasaajoon, mutta tätä taustaa vasten on pakko hämmästellä myöskin sitä ratkaisua, että nämä laajakaistaverkkotuotet, itse asiassa koko momentti, on nyt tässä talousarviossa ensi vuodelle poistettu. Tämä liittyy myöskin tähän meidän itärajan turvallisuuteen, siihen, että meillä yhteydet toimivat. Kehottaisin tässäkin kohtaa harkitsemaan tätä keskustan vaihtoehtoa, jossa tähän laajakaistaverkon rakentamiseen on kymmenen miljoonan tuki suunnattu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

20.29 Rami Lehtinen ps: Arvoisa puhemies! Pakko puuttua tässä ja tuoda keskusteluun vielä muutama asia, joita oppositio on tässä pommittanut itse asiassa koko tämän reilun viiden tunnin keskustelun aikana.

Ihan ensinnäkin, kun useammassa puheenvuorossa on tullut esiin se, että tämä hallitus antaa suurituloisille veronkevennyksiä velaksi, niin on hyvä muistuttaa, että hallitus antaa kaikille samassa suhteessa veronkevennyksiä. Tarkoitus on ennen kaikkea keventää [Hilkka Kemppi: Ei pidä paikkaansa!] työn verottamista samalla prosenttiosuudella, toki euro-määräisesti summat on erilaisia. [Hilkka Kemppi: Solidaarisuusvero päälle!] — Puhutaan työn verotuksesta. — Mutta kuten sanottua, tarkoitus on se, että kaikissa tilanteissa työn verotus kevenee ja työn tekemisen kannattavuus paranee, mikä lisää työllisyyttä ja parantaa sitä kautta verotuloja takautuvasti. Eli se on myöskin toiseen suuntaan se vaikutus, ei pelkästään leikkaava vaikutus.

Sitten tämä pelastajien määrä, josta on täällä myöskin tuotu esiin, että siihen ei ole riittävästi rahaa ja pitäisi huolehtia, että koulutus on, suunnilleen, pelkästään tuolla Kuopion suunnalla. Tässä on tärkeä asia se, että hallitus tulee turvaamaan, että on riittävä pelastajien määrä ja ennen kaikkea koulutukseen saadaan riittävä määrä pelastaja. Siitä pitää huolehtia, ja se vaatii ne kaksi eri paikkaa. Yhteen paikkaan ei riittävästi saa hakijoita, koska Suomessa on paljon ihmisiä myöskin täällä ihan etelässä, jotka eivät ole valmiita lähtemään Kuopioon. Eikä se ole vastakkainasettelua, vaan se on pelkästään se, että molempiin paikkoihin pitää saada opiskelijoita riittävästi. Edelleenkin Kuopio on se ykköspaikka

No sitten olutveron lasku, jota tässä on lähes joka puheenvuorossa myöskin tuotu esiin. Se on hyvin marginaalinen vaikutuksiltaan, ja tarkoitus on pitkälle varmaan parantaa kotimaista panimoteollisuutta ja heidän mahdollisuuksiaan työllistää.

Mitä tuli tähän opintolainakeskusteluun, niin edelleenkin se on arvokysymys opiskelijalle, myöskin itselleni aikanaan, otanko lainaa vai menenkö töihin, mikäli kaikki työ kelpaa. Toinen vaihtoehto on se, että aikanaan, sitten kun valmistuu, saa 40 pinnaa omavastuusuuden ylittävistä osasta anteeksi. Eli opiskelijallakin on päätäntävaltaa tässä asiassa.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

20.31 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Kyllähän se näin on, että hallituksen veronkevennykset ovat hyvin epäsuhteisia, ja jos vaikkapa tästä solidaarisuusverosta puhutaan, niin kyllähän se nimenomaan työn verotusta on. Ja jos ajatellaan vaikkapa tämän hallituksen ministereitä, niin heillä verotus tulee kevenemään suhteessa paljon reilummin kuin pienempituloisilla suomalaisilla. Eihän tämä reilua ole. Eihän tämä reilua missään tapauksessa ole.

Arvoisa puhemies! Keskusta ei tässä tilanteessa tekisi veronalennuksia. Ei ole mitään järkeä tehdä veronalennuksia, käytännössä se tehdään velkarahalla. Siksi hallitus joutuu näin paljon velkaa ottamaan, vaikka se samaan aikaan leikkaa pienituloisilta, kun tehdään tällaisia isoja veronkevennyksiä. Ei niihin nyt olisi tässä tilanteessa varaa, vaikka ilman muuta, mitä alhaisempi verotus, niin sitä parempi, se on keskustankin linja, mutta täytyy katsoa tilannetta ja sitä, mitä on mahdollisuuksia tehdä. Me emme tekisi veronalennuksia, mutta me emme myöskään leikkaisi sillä tavalla lapsiperheiltä ja muilta heikommassa asemassa olevilta, ja me myöskin sitten voisimme ottaa velkaa vähemmän. Keskustan vaihtoehdossa 400 miljoonaa euroa vähemmän velkaa on ensi vuonna, se ei ole ihan pieni summa, melkein puoli miljardia.

Arvoisa puhemies! Suomen tilanne on vaikea. Maastamme tosiaan loppuvat rahat, loppuvat työt ja loppuvat lapset. Näistä viimeinen, lapset, on kaikkein vaikein ja haastavin pulamme, koska ilman ihmisiä Suomi ja sen paikkakunnat näivettyvät, talouden ongelmat syvenevät entisestään. Alhainen syntyvyys on Suomen suurin ongelma. Siksi on käsittämättöntä, että hallitus kohdistaa säästönsä merkittävästi juuri lapsiperheisiin. Se on mitä suurimmassa määrin niin sanotusti oman oksan sahaamista. Talouden tilanne on toki huono ja säästöjä on pakko tehdä, mutta onko tosiaan niin, että tässä tilanteessa esimerkiksi juuri hyväituloisten ja vaikkapa oluen veroale menevät tavallisten lapsiperheiden edelle? Lapsiperheessä eurokin voi olla iso raha. Liian moni lapsi, nuori, äiti ja isä voi huonosti. Hallitus sanoo, että nyt on pakko leikata lapsiperheiltä. Ei ole, ei ole pakko leikata lapsiperheiltä.

Keskusta peruisi hallituksen veroalet, jotka tässä tilanteessa eivät ole järkeviä, mutta käyttäisimme nämä rahat muun muassa lapsiperheiden aseman turvaamiseen. Se on tarpeen, jotta jokaisen perheen toive lapsien määrästä saadaan toteutettua. Kyselyiden mukaanhan tällä hetkellä moni suomalainen toivoisi enemmän lapsia kuin saa. Toivottu lapsiluku ei toteudu. Keskusta haluaa Suomeen lisää lapsia, emme vähemmän. Suomen tulee olla paras maa lapsille, nuorille ja lapsiperheille, se on keskustan linja.

Arvoisa puhemies! Tätä linjaa ehdotamme hallitukselle: Perukaa epäreilut leikkaukset, tehkää lapsi- ja perheystävällisempää politiikkaa. Toiveena ja vahvana suosituksena on, että hallitus tarttuu tähän ehdotukseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

20.34 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Yksi hallituksen talousarvioesityksen hämmäntävä huomio liittyy omalla autolla työssä käyvien suomalaisten kohtaloon. En ymmärrä, mihin hallituksen talousarviossa katosi tavallisen työssä käyvän ihmisen kannustaminen, jota nykyiset hallituspuolueet kuitenkin vielä vaalien alla kovasti pitivät tärkeänä. Kannustamisen sijaan hallitus kiristää pidemmältä matkalta työssä käyvien, ahkerien ihmisten verotusta pienentämällä erittäin merkittävästi verotuksen työmatkavähen-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

nyksiä. Pidemmästä matkasta, kuten esimerkiksi Uudeltamaalta, Helsingin kehyskunnista Helsinkiin työhön ajavaan autoilijaan kohdistuu jopa 500 euron kokoinen verotuksen kiristys polttoaineiden ja tuloverojen verotuksen alennuksesta huolimatta.

Tällä talousarvioesityksellä hallitus kiristää lupaustensa vastaisesti erittäin merkittäväs- ti esimerkiksi Uudenmaan kehyskunnista Helsinkiin töihin ajavien verotusta, tavallisten suomalaisten tavallista työmatkaa, tavallisten tuloisten ihmisten. Tätä verotusta hallitus on nyt kiristämässä, ja siitä huolimatta valtio velkaantuu ennätysvauhtia. Miten ihmeessä täs- sä nyt näin kävi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

20.36 Mira Nieminen ps: Arvoisa puhemies! Kyllä, kyllä kuulostaa siltä, että joululahja- listat on nyt kirjattu. Kaikkea kivaa jaettavaksi kaikille, ja laskut voi jättää luotolla tulevai- suuteen. Työllisyysvaikutukset ja rakenteelliset uudistukset puuttuvat, ja pidän erikoisena sitä, että täällä salissa ei ole nostettu esille yrittämistä tai yrittäjyyttä ja niitä työpaikkoja, [Krista Mikkonen: Juuri nostettiin!] joilla rakennetaan hyvinvointia koteihin, perheisiin ja tulevaisuuteen. [Välihuuto keskustasta] — Joo, kyllä kuulin, että juuri äsken, olin varmaan juuri kirjaamassa tätä asiaa. Ehkä pienellä, mutta tuli kuitenkin.

Mutta yrittäjyydestä ei ole puhuttu tässä salissa juuri yhtään. Hallitus haluaa varmistaa, että työntekijän palkka kasvaa ja ostovoima kohoaa. Hallitus haluaa, että maahan luodaan työpaikkoja eikä liputeta niitä maasta ulos. Yrittäjät ovat todella tyytyväisiä tällä hetkellä hallituksen toimiin. Kannatus ja luottamus ovat kasvaneet, kuten me olemme tällä viikolla lukeneet. Mitä liittyy kehittämispalveluiden rahoittamiseen, tämä ollaan turvaamassa myös jatkossa ministeri Satosen vastauksen mukaan.

Harmaan talouden torjunta on hyvä ja kaunis ajatus, mutta siihen tarvitaan hyvin moni- naisia resursseja. Esimerkiksi juurikin tutkinnassa tehdään hyvää työtä, mutta se korva- merkitty raha väärässä paikassa ei ole toiminut.

Mitä tulee aluepolitiikkaan, niin hallitusohjelman mukaisia toimia on tarkoitus tehdä myös näissä. Yksistään rahan ja momentin tuijottamisen sijaan siellä on mahdollisuuksia toimia ja tehdä, vaikuttaa ja osallistua, kun vain haluamme itse tehdä. Niitä mahdollisuuksia, joita tarjotaan teema- ja kumppanuussopimuksilla: on ohjelmia itään ja länteen, poh- joiseen ja etelään. Niitä viedään eteenpäin, kuten olemme tänäänkin kuulleet. Tietä ja inf- raan tulee moneen paikkaan tulevalla hallituskaudella. Ja mitä tulee lapsiperheiden tukemi- seen, niin kyllä se työllisyys, yrittäminen, työpaikat, sieltä lähtee kaikki hyvinvointi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

20.38 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Ensin tartun veroasteeseen ja vero- tukseen. Sehän on niin ihan hallituksen omienkin laskelmien mukaan, että hyvätuloisten verotus kevenee ja sosiaaliturvavaleikkausten kautta erityisesti pienituloisten ihmisten arki tiukkenee. On toki niin kuin edustaja Nieminen totesi, että on hyvä, että ihmiset pääsevät töihin, mutta muistuttaisin, että puolet lapsiperheköyhyydessä elävien lasten vanhemmista on töissä käyviä suomalaisia, joilla kerta kaikkiaan palkka ei riitä elämisen kustannuksiin, joten yhtälö ei ole niin yksinkertainen. Vuoden 2027 tasolla eli silloin, kun tämä hallitus lo- pettaa arvioidun työskentelynsä, veroasteen lasku tarkoittaa noin yhdeksän miljardia euroa

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

pienempää verokertymää suhteessa nykyiseen verotukseen. On hallituksen valinta keventää verotusta yhdeksän miljardin euron verran samalla, kun tämä maa velkaantuu ennätystahtia ja velkataakka sen kuin jatkaa kasvamistaan. Pidän tilannetta talouden osalta erittäin huolestuttavana. Mielestäni nyt ei ole oikea aika keventää verotusta.

Sitten tulemme liikenteen kokonaisuuteen. Erityisesti liikenteessä verotulot ovat pienentyneet voimakkaasti. Aina hallituskausittain, kun liikenteen verotuloja tarkastellaan, huomataan, että noin kaksi miljardia nämä liikenteen verotulot tippuvat hallituskausittain. Ja sehän johtuu siitä, että ihmiset siirtyvät pienipäästöisempiin autoihin ja yhä useampi auto on liikenteen verotuksen ulkopuolella tai erittäin kevyellä verotuksella. Keskusta esittää tässä vaihtoehdossa nyt rohkeasti hallitukselle kättä pidempää tämän tilanteen korjaamiseksi, koska nykytilannehan johtaa siihen, että pienituloiset suomalaiset ja ne pitkiä matkoja ajavat, joilla ei ole varaa päivittää autoansa uuteen, ja esimerkiksi kuljetusliikenne, jossa vaihtoehtona ei ole uusiutuva energia kaikilta osin — kaikilla semmoisia alustoja ei ole saatavilla — maksavat tällä hetkellä liikenteestä aina vain enemmän ja enemmän. Keskusta on lähtenyt tässä vaihtoehdossa siitä, että kaikkien tulee maksaa liikenteen tarpeita. Erityisesti ehdotamme vinjettimaksuja ulkomaisen rekkaliikenteen suitimiselle.

Ajattelen, että tämä kauas katsova keskustan liikennelinja tulisi ottaa tosissaan. Työmatkakulujen kasvattaminen on selvä virheliike hallitukselta. Toivon, että siinä peruuttaisitte. Tällä hetkellä esitämme, että me keventäisimme työmatkojen verotusta 40 miljoonalla eurolla. Hallituksen toimien vaikutuksena nämä matkat saattavat [Puhemies koputtaa] kasvaa satoja euroja, kallistua työmatkoja liikkuville ihmisille, ja se on aivan kohtuutonta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

20.41 Markku Siponen kesk: Arvoisa puhemies! Ensiksi kommentoin tätä arvostamani edustaja Lehtisen puheenvuoroa tähän pelastajatilanteeseen liittyen. Kuten olen aiemminkin todennut, parhaiten tähän pelastajapulaan pystytään vastaamaan Kuopiossa, jossa — niin kuin tiedetään — kustannustehokkaammalla tavalla pystytään pelastajia kouluttamaan. Ja nyt hallitus on lähdössä tälle tielle, että halutaan laittaa enemmän rahaa ja saada sillä vähemmän pelastajia. Olen ymmärtänyt, että hallitusta kiinnostaa nimenomaan taloudellisuus kaikessa, niin että siinä mielessä hämmästelen kovasti tätä ratkaisua.

Maataloudesta puhuttiin paljon ennen vaaleja, mutta huomaa, että tässä salissa tämän keskikaistan ulkopuolella on puhetta ollut vaalien jälkeen huomattavasti vähemmän. Normaalisti katson eteenpäin, mutta nyt on pakko katsoa vähän taaksepäin ja muistuttaa edellisestä hallituksesta, joka tälle vuodelle myönsi maatalouteen, joka on ahdingossa, kriisitukea, kustannustukea, noin sata miljoonaa euroa. Tänä syksynä budjettiriihessä noin puolet näistä rahoista hävisi jonnekin. Olen aiemminkin kysynyt, voisiko joku kertoa, mihin ne hävisivät, ja esitän jälleen kysymyksen valtiovarainministeripuolueen edustajille: onko tietoa, mihin nämä viljelijöiden rahat hävisivät? [Eerikki Viljanen: Hyvä kysymys!] Mutta me emme unohda niitä, ja tässä meidän vaihtoehdobudjetissamme nämä rahat on osoitettu sinne, minne ne kuuluvat, eli viljelijöille maatalouden kehittämisrahastoon turvaamaan maatalouden investointeja myöskin jatkossa.

Toinen tärkeä vastaantulo keskustan vaihtoehdossa maatalouden suuntaan on tämä maatalouden kiinteistöveron poisto. Toivon, että tämän kanssa päästään eteenpäin. Tiedän, että viime vaalikaudella sekä perussuomalaisista että kokoomuksesta että myöskin kristillisde-

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

mokraateista tuli esitystä tähän suuntaan, tuli tukea, niin että vietäisiin nyt tämä yhdessä maaliin ja tehtäisiin hyvää yhteistyötä hallituksen ja opposition välillä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

20.44 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Sitä me tosiaan keskustassa olemme jo pitempään ihmetelleet, miksi ihmeessä hallitus aikoo korottaa tavallisten työmatka-autoilijoiden kustannuksia. Tähän me tässä omassa vaihtoehtobudjetissa vastaamme sillä tavalla, että esitämme hallitukselle, että nämä leikkaukset työmatkavähennykseen perutaan. Liikkuminen autolla töihin on pikkuhiljaa käymässä yhä hankalammaksi, jos ei jopa mahdottomaksi. Kulut sen kuin kasvavat. Tilanteeseen ei ole näköpiirissä helpotusta, vaikka hallitus alentaakin toimillaan sentin pari bensan litrahintaa. Itse asiassa tosiaan jo ensi vuodelle työmatka-autoilijoille on erittäin huonoja uutisia. On tulossa roima korotus kustannuksiin, kun hallitus tekee muutoksia työmatkaa ajavien ihmisten matkakuluvähennykseen. Kulut voivat kasvaa jopa useita satoja euroja. Tälle on kuitenkin vaihtoehto, jonka keskusta nyt esittää, ja tässä keskustan vaihtoehdossa Suomi myöskin velkaantuu ensi vuonna huomattavasti vähemmän kuin hallituksen linjalla.

Arvoisa puhemies! Ei ole kenenkään etu korottaa työmatka-autoilijoiden kustannuksia. Asiahan on niin, että työmatka-autoilun, jos minkä, pitää olla mahdollisimman edullista, koska työssäkäynnin pitää olla aina kannattavaa. Ja siitä tässä salissa on varsin laaja yksimielisyys ollutkin. Siksin tämä hallituksen linja työmatka-autoilijoiden kurittamisesta nyt aivan erityisesti ihmetyttää. Rahat tämän leikkauksen perumiselle on löydettävissä tervettä järkeä käyttämällä. Ei tehdä suurituloisten veroalea velaksi tilanteessa, jossa maan talous luisuu alamäkeä.

Tervettä järkeä soisin nykyhallitukselle muutenkin lisää liikenneratkaisuihin. Kannattamattomaksi todetun surullisen kuuluisan Turun tunnin junan megahankkeen sijasta olisi järkevää laittaa rahaa teihin ja kasvuun ympäri Suomea. Laitetaan alempiasteista tieverkkoa parempaan kuntoon koko maassa etelästä pohjoiseen, idästä länteen. Keskusta ei myöskään leikkaisi yksityisteistä tässä vaihtoehdossaan sillä tavalla kuin hallitus valitettavasti aikoo tehdä: leikkaa yksityisteiden rahoituksesta, kyllä.

Meidän on pidettävä koko Suomen maantiet, myös yksityistiet, kunnossa. Asiahan on niin, että nimenomaan yksityistiet ovat meidän tiestömme verisuonisto, hiussuonisto, jonka kautta lähtee esimerkiksi valtaosa meidän teollisuutemme selkärangan, metsäteollisuuden, raaka-aineesta: puu lähtee liikkeelle yksityisiä metsäautoteitä pitkin. Tämä on myöskin huoltovarmuuskysymys, ja siksi esitämme, että hallitus hyvä, perukaa leikkaukset yksityisteihin ja myöskin tähän työmatkavähennykseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

20.47 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Maatalouden ahdinko ei ole ohitse. Korkojen ja tuotantopanosten nousun ja niitä hitaammin nousseiden tuottajahintojen välinen ero on ajanut kannattavuus- ja kassakriisiin etenkin hiljattain tuotantoonsa investoineita tiloja. Näitä investoineita tiloja rasittavat muiden kustannuksien lisäksi niiden maksamat kiinteistöverot. Maataloudessa uusiin rakennuksiin kohdistuvat verot määräytyvät niin sanotun poistamattoman menojäännöksen perusteella. Ne ovat todella korkeita. Kyseessä on siis käytännössä pitkävaikutteinen investointivero. Siksi maatalouden ja etenkin näiden

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

tuotantoonsa hiljattain investoineiden tulevaisuuden tuottajien kannattavuusahdinkoa helpotettiin vuonna 2022 määräaikaisella tuotantorakennusten kiinteistöverotuella. Tuki oli paikallaan ja osui hyvin maaliinsa.

Tässä tänään käsittelyssä olevassa keskustan tasapainoisessa vaihtoehtobudjetissa ehdotammekin nyt väliaikaisen kiinteistöverotuen sijaan kiinteistöveron pysyvää poistamista maatalouden tuotantorakennuksilta. Tämä on erittäin hyvä ja kannatettava esitys. Sen kustannusvaikutus on noin 15 miljoonaa euroa, ja se kohdentuisi erittäin hyvin suomalaisen ruuantuotannon tulevaisuutta suoraan turvaavalla tavalla. Toivottavasti hallituspuolueet haluavat turvata suomalaisen maataloustuotannon tulevaisuutta ja viedä tätä esitystä yhdessä meidän kanssamme eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

20.49 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on ehkä tullut aika vahvasti esille se, ja tullut semmoinen tunne, että hallituksen edustajilla ei ole oikein kosketuspintaa siihen pienituloisten arkeen. Sinänsä minusta on hyvä, että hallitus puhuu siitä, että mitä useamman perheen vanhemmat ovat töissä, niin sen parempi talouden kannalta, ja näinhän se on. Mutta kun todellisuus on se, että meillä valtaosa lapsiperheköyhyyttä on niissä perheissä, joissa vanhempi on jo töissä, ja nyt nämä leikkaukset kohdistuvat sinne. Ei ole kohtuullista, että me oletettaisiin, että esimerkiksi yksinhuoltajien täytyisi ottaa nyt sitten toinen työ vielä siihen olemassa olevan päivätyön rinnalle, koska nämä leikkaukset ovat niin rajuja.

Sen takia hallituksen veropolitiikassa ja myös erilaisten etuuksien kiristämispolitiikassa tämä tietämättömyys pienituloisten arjesta jotenkin paistaa tästä läpi, ja se on minusta valitettavaa, samoin kuin tietysti se, että näitä vaikutusarvioitakaan ei nyt sitten ole tehty näitten kaikkien eri leikkausten yhteisvaikutuksista, mikä olisi voinut tämän tuoda paremmin esille. On valitettavaa, että hallitus ei tähän työhön ole ryhtynyt.

Ihan samalla tavalla, jos me mietitään niitten pienituloisten perheiden opiskelijoita, niin opintotukikauden rajoitus tietysti tarkoittaa sitä, että tietyssä ajassa täytyy valmistua. Kaikilla ei ole mahdollisuutta käyttää sitä aikaa työn tekemiseen, jotta selviää niistä opiskeluajan kustannuksista, koska toisena vaihtoehtona helposti on se, että sitten opinnot pitkittyvät ja toisaalta kaikki tuet menetetään. Siinä mielessä toivoisin semmoista herkkyyttä hallitukselta enemmän, ja toisaalta niistä vaikutusarvioista tietysti voisi saada sitä tärkeätä infoa tämän ymmärryksen lisäämiseksi.

Sitten minä en voi kuin ihmetellä hallituksen ymmärtämättömyyttä Itä-Suomen tilanteesta. Itäinen Suomi on jo aiemminkin ollut takamatkalla liittyen elinvoimaan, liittyen meidän bruttokansantuotteeseen. Ja nyt sitten se vastaus, mitä täällä on pyydetty — voisiko hallituksella olla jotain erityistä tukea tässä tilanteessa Itä-Suomelle osoittaa — on, että ei ole. On olemassa olevat työkalut, joista on jo leikattu muutoinkin, ja niillä pitäisi selvitä. Kyllä meidän nyt tarvitsee ihan jo turvallisuuspolitiikan tähdenkin varmistaa se, että Itä-Suomen elinvoimaa lisätään. Siihen tarvitaan nyt ihan erillisiä työkaluja, ja itäisen Suomen asia on nyt kyllä ihan koko Suomen asia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

20.52 Rami Lehtinen ps: Arvoisa puhemies! Haluan vielä uudelleen korostaa sitä, että tässä työn verotuksen keventämisessä kyse ei ole pelkästään hyvätuloisten verotuksen keventämisestä, vaan verotulot kevenevät kaikilta ja kaikissa tuloluokissa. Tällä nimenomaan tavoitellaan sitä, että myöskin niillä matalapalkkatöissä olevilla työn kannattavuus paranisi. Jos veronkevennyksiä työhön ei tehdä, niin se kannattavuus työssä käymiseen heikkenee.

Toisekseen en usko, ettei ainakaan perussuomalaisille eikä varmaan millekään muullekaan puolueelle ole ideologisesti ajatuksena leikata lapsiperheiltä tai lisätä lapsiperheköyhyyttä. [Pekka Aittakumpu: Miksi leikkaatte!] Ne muutokset, mitä tässä etuuksiin tehdään, johtuvat pelkästään siitä, että kannustinloukkuja halutaan purkaa, jotta myöskin lapsiperheissä olevat vanhemmat työllistyisivät paremmin. Mutta vieläkö en usko, että olisi tarkoitus heikentää lapsiperheiden elämää tai olemista. [Krista Mikkonen: No, älkää sitten heikentäkö! — Pekka Aittakumpu: Miksi heikennätte!]

Sitten mitä puhutaan vinjettimaksuista: tällä hetkellä tuo Venäjän raja on kiinni, mikä on tietysti hieno ja hyvä asia, ja niin saatiin tehtyä, ja sen vaikutus olisi varsin pieni, koska Venäjän raskasta liikennettä Suomessa ei juurikaan ole. Sinänsä ihan hyvä asia, ja itsekin olen sen takana ollut, mutta tässä tilanteessa se ei ole järkevä toimi.

Edustaja Siposen kommentista, jota myöskin arvostan, ja olen monesti samaa mieltä. Osittain ymmärrän tämän kommentin, minkä tässä totesin, ja en missään nimessä halua lisätä vastakkainasettelua Kuopion ja Helsingin välillä. Minusta se ei myöskään saa olla kustannuskysymys, saadaanko pelastajia vai ei. Olennaista on, että niitä saadaan riittävästi.

Vielä polttoaineverotukseen sen verran ja ennen kaikkea työmatkakulujen vähentämiseen, että jos huomioidaan jakeluvelvoitteen vähentäminen, mikä olisi aikaisemmin nostanut polttoainehintaa 40 senttiä litralta, jos huomioidaan polttoaineveron vähentäminen ja ajoneuvovero kokonaisuutena, niin myös niillä työssä käyvillä se kustannus on pienempi nyt kuin aikaisemmin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

20.54 Hilikka Kemppi kesk: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Keskustan tavoitteena on oma-varainen ruoantuotanto tässä Suomenmaassa. Me ajattelemme, että se pitää tehdä myös niin, että kannattavuutta parannetaan vientiä edistämällä. Tänään edustaja Andersson kysyi tässä salissa, miksei oppositio ole esittänyt keinoja viennin edistämiseen — kysyn itse asiassa tismalleen samaa hallituksen suunnalta. Hallitus on kirjannut ohjelmaansa erittäin hyvän kokonaisuuden, he ovat kirjanneet tavoitteen tuplata ruokavienti Suomessa. Kuitenkin ne rahat ruokaviennin tuplaamiseksi tai kannusteiden luomiseksi tuntuvat uupuvan tulevan vuoden budjetista. Pelkät työryhmät eivät auta, kun esimerkiksi Food from Finland -ohjelma pistetään matalaksi.

Keskusta esittää kolmen miljoonan euron rahoitusta ruokaviennin edistämiseen, ja me olemme lähteneet siitä ajatuksesta, että Bernerin Yhteinen ruokapöytä -konseptissa voisi lähteä kehittämään ruokaviennin kehittämistä. Se vaatii merkittäviä investointeja ja panoituksia eri puolelle Suomea, jotta saamme tämän ruokaviennin ammattimaiseksi toiminnaksi. Olemme vielä sen osalta lapsenkengissä. Toivon todella, että hallitus toteuttaa tämän erittäin hyvän kirjauksensa ja tuo siihen myös uskottavat resurssit, jotta myös maatalouden kannattavuutta pystytään parantamaan. Toisaalta olemme niin valtavan ylpeitä suomalaisesta ruoasta, että uskon, että tämän osalta tavoite voisi olla yhteinen.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

Ja sitten toinen kokonaisuus. Tässä edustaja Lehtinen sanoi, että ei ole tarkoitus leikata lapsilta, mutta nyt täytyy kyllä kehottaa lukemaan sosiaali- ja terveysministeriön arvioinnit, teidän omien ministereiden arvioinnit. Nimittäin niissä kuvataan, miten erityisesti asuminen ja työttömyysturvan leikkaukset kohdistuvat erityisen voimakkaasti lapsiperheisiin. Siksi kysyn, miksi kuitenkin haluatte leikata työttömyysturvan lapsiperheiden eli pitääkö työttömän lasta rokottaa siitä, että vanhempi on työttömänä? Pitääkö sen olla omasta ruokarahasta pois? Mielestäni hallituksen valinnat, erityisesti lapsiperheisiin kohdistuvat säästöt, ovat julmia ja ne vievät Suomen taloutta väärään suuntaan. Me kaikki tiedämme, että lapsiperheköyhyydellä on suora suhde ihmisten sairastavuuteen, työuran pituuteen ja esimerkiksi koulutustasoon Suomessa.

Keskusta on esittänyt parannuksia lapsiperheille — useita, joita olen tänäänkin luetellut, mutta en ole maininnut tätä lähikoululisia, ja ajattelen, että sen haluan vielä nostaa. Keskustan tavoitteena on, että koulutuksen saavutettavuutta parannetaan ja lähikoulu on aidosti turvallisuutta tuottava asia lapsiperheiden arjessa. [Puhemies koputtaa] Monet ihmiset pohtivat, miten oman lähikoulun käy. Keskusta on esittänyt kolmen miljoonan tukea tähän, ja toivon, että hallitus voisi sitä tukea.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

20.58 Markku Siponen kesk: Arvoisa herra puhemies! Haluan nostaa vielä yhden asian liittyen vähän omaan ammattitaustaanikin — olen tehnyt työuran koulussa liikunnan ja terveystiedon opettajana. Kun tämä hallitusohjelma julkaistiin, olin todella innoissani tästä hallituksen satsauksesta tähän liikuntaan. On oma kappale osoitettuna hallitusohjelmasta, ja siellä on tämä Suomi liikkeelle -ohjelma. Nyt on valitettavaa, että hallitus on myöskin liikunnasta tekemässä aika merkittävät säästöt, liikuntapaikkarakentamisesta, seuratyöstä, urheiluopistoilta, vajaan kymmenen miljoonaa euroa. Tähän kun lisätään sitten vapaan sivistystyön säästöt ja säästöt pyöriteihin liittyen, niin ensi vuoden osalta jo on hyvin kyseenalaista, lisätäänkö liikuntaan vai säästetäänkö liikunnasta. Jatkossa seuraavasta vuodesta lähtien nämä liikuntasäästöt sitten tulevat merkittävästi kasvamaan. Tästä huolimatta itse tälle Suomi liikkeelle -ohjelmalle toivon hyvää, ja mielelläni olen siinä yhteistyötä tekemässä esimerkiksi tuolta sivistysvaliokunnan kautta.

Toinen asia liittyen tähän lasten ja nuorten terveyteen ja siihen, minkälaisen viestin me tästä talosta annamme. Oikeastaan haluan tätä taustaa vasten nostaa vielä esiin tämän oluen verotuksen ja siihen liittyvän laskun. Jotenkin minä vain ajattelen, että se signaali, mikä me tästä salista annetaan tässä taloustilanteessa, kun valtion rahat ovat tiukilla, meillä on erilaisia ongelmia nuorilla päihteisiin liittyen, ja tässä tilanteessa sitten tehdään tämä olutveron alennus... Jotenkin on todella vaikea nähdä tämän merkitystä ja perustella esimerkiksi nuorille sitä, miksi tässä tilanteessa on pakko saada kaljan hintaa kaupassa alaspäin. Jään tätä pohtimaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

21.00 Mira Nieminen ps: Arvoisa puhemies! Palaan vielä tuohon liikkumiseen ja sen kalteuteen ja matkakuluvähennykseen, jonka korottaminen oli kyllä tukitoimenpide korona-aikana. Elikkä se oli määräaikainen, ja se olisi päättynyt kaikista huolimatta. Omavastuusuutta nostetaan hieman, mutta kun samalla kevennämme työn verotusta, lisäämme

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

työllisyyttä sekä huolehdimme, ettei pumppuhinta nouse hallituksen toimesta, niin näillä on paljon suuremmat vaikutukset tässä kokonaisuudessa.

Täällä myös väitettiin, ettei hallituksessa olisi kosketuspintaa pienituloisten arkeen. Tämä ei kyllä pidä paikkaansa. Olen itse kasvanut tehtaiden varjossa, jossa yksinhuoltaja-äiti piti huolta kahdesta lapsesta. Ja äiti teki kahta työtä — ei ollut tukia tai apua vaan työtä. Sieltä on se malli, että työllä pärjää, ja sen näen tarkoituksena myös näiden hallituksen toimien taustalla. Minusta on valitettavaa, että ei myöskään kannusteta tähän työnteon malliin, jolla on ponnistettu tänne saliinkin puhumaan näistä asioista. Olen selvinnyt korkeakouluopiskeluistakin työn ja omien neljän lapsen kanssa kaiken tämän keskellä. Elikkä kyllä pystyy pärjäämään, kun on tahtotilaa. On myös huomioitava, että meillä ei ole varaa tällä hetkellä tähän tukien malliin, ja meidän on pakko tehdä rakenneuudistuksia ja toimenpiteitä näihin, jotka muodostavat kannustinloukkuja, jotta päästään näitä purkamaan. Hyvinvointiyhteiskunnan pystyessä pysyminen on sen varassa, että meillä on myös jatkossa varaa näihin etuuksiin ja järjestelmiin.

Mutta tosiaan kaikkien tahtoisin esittää, että ei hallitus tee kiusallaan näitä asioita vaan sen edestä, että meillä on myös tulevaisuudessa etuudet ja palvelut niille, jotka oikeasti niitä sitten kohdennetusti myös tarvitsevat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

21.02 Pekka Aittakumpu kesk: Kiitos, arvoisa puhemies! Kyllähän ihanne on ilman muuta se, että ihminen itse pystyy tulemaan toimeen omalla työllään ja elättämään myös kin perheensä. Keskustalaisuuteen on aina kuulunutkin sieltä Santeri Alkion ajoilta alkaen ajatus ihmisen itseauttamiskyvyn vahvistamisesta elikkä siitä, että autetaan ihmisiä auttamaan itseään. On aina parempi, että ihmiset itse ratkaisevat ongelmansa ja tekevät työtä ja tosiaan elättävät itsensä ja perheensä, hoitavat ongelmansa, auttavat lähimmäisiään. Ajattelen, että ei voi olla näin, että joka ikiseen asiaan aina ikään kuin yhteiskunta olisi se auttaja ja tekijä, vaan kyllä ihmisten on hyvä myöskin itse ratkaista ongelmiaan.

Mutta kyllähän se kuitenkin näinkin on, että täytyy meillä turvaverkot olla kunnossa erityisesti heikommassa asemassa olevien kohdalla: lapset, nuoret, vammaiset, vanhukset, jotka eivät pysty auttamaan itse itseään monessakaan asiassa. Siinä tarvitaan myöskin yhteiskuntaa. Lapsen kotiolot saattavat olla sellaiset, että vanhemmat eivät valitettavasti vain pysty lapsista pitämään huolta, ja kyllä silloin yhteiskunnan pitää tulla siihen apuun ja tarjota se apu ja tuki, ja siksi me tarvitaan näitä yhteiskunnan turvaverkkoja. Eikä meistä kukaan tiedä, kuka meistä joutuu joskus toisten avun varaan. Voimme onnettomuuden tai muun sairauden tai muun kautta joutua täysin muiden hoivan varaan. Kyllä yhteiskunnan turvaverkkojenkin pitää silloin olla kunnossa.

Eikä työttömyys ole ihmisen syytä useinkaan. On toki sellaisiakin ihmisiä, jotka mielellään ovat työttömänä ja harrastelevat ja touhuilevat muuta, mutta kyllä siellä on valtaosa ihmisistä semmoisia, jotka haluavat oikeasti ja aidosti päästä työelämään kiinni ja haluavat elättää itsensä työllä mutta ovat jostain syystä joutuneet sellaiseen tilanteeseen, että työtä ei tällä hetkellä ole, ja kyllä yhteiskunnan silloin pitää olla siinä tukena ja apuna, että pystyy esimerkiksi ruoan ja katon saamaan päänsä päälle. Kyllä yhteiskunnan pitää tämmöisessä tulla vastaan.

Arvoisa puhemies! Ajattelin vielä puhua tästä keskustan esittämästä lähikoululisästä. Keskusta siis esittää lähikoululisää, koska tavoitteenamme on, että kaikkialla Suomessa

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

lapsilla olisi turvallinen, hyvä oppimisympäristö. Itse asiassa tänä iltana — harmi kun en päässyt paikalle, olen täällä Helsingissä työni vuoksi — oman lapseni lähikoulu, Huttukylän koulu Kiimingissä, vietti 110-vuotisjuhlia. Huttukylän koulussa on tehty hienoa työtä 110 vuoden ajan suomalaisten lasten ja nuorten eteen, ja tämä lähikoulu on perheillekin tärkeä. Siksi keskusta esittää hallitukselle, että otetaan tämä lähikoululisia käyttöön. Keskusta esittää kolmea miljoonaa euroa. Esitämme tätä osaksi perusopetuksen rahoitusta, ja tällä vahvistaisimme pienempien koulujen toimintaedellytyksiä. Lähikoulu on tärkeä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

21.05 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! On ehkä syytä vielä käydä läpi tämä liikku-
misen kokonaisuus ja miltä se siellä ihmisen kukkarossa vaikuttaa, kun tässä todella tapah-
tuu erilaisia muutoksia. Hallitus ajattelee, että autoilijoita on syytä tukea sillä, että pyritään
siihen pumppuhintaan vaikuttamaan polttoaineveroa alentamalla, ja toisaalta hallitus myös
ajoneuvoveroa keventää täältä vanhempien ja suuripäästöisempien autojen osalta, mutta
sitten taas vastaavasti heikentää roimasti tätä matkakuluvähennystä. Täällä on vähän an-
nettu ymmärtää, että sitten kun näitä kaikkia ynnäilee yhteen, niin jotenkin se esimerkiksi
pitkää työmatkaa ajava tai vaikka vähän lyhyempääkin työmatkaa ajava tässä yhtälössä jäi-
si plussan puolelle, mutta tähän on siis väärä väite. Jo Verohallinto laski syksyllä niiden
hallituksen päätösten mukaisesti tämän, mitä tulee käymään. Näiden laskelmien lopputu-
los on yksiselitteisesti se, että vaikka nämä kaikki ynnää yhteen, niin pitkää ja vähän lyhy-
empäänkin työmatkaa ajava häviää. Hänen kustannuksensa siis kasvavat, elikkä töissä
käymisestä tulee entistä kalliimpaa. Ja, arvoisa puhemies, on hyvin vaikea ymmärtää, mik-
si sellaisessa tilanteessa, jossa meillä jokaisella alalla on melkein työvoimapula ja meidän
pitäisi lisätä työvoiman liikkuvuutta, niin hallitus nimenomaisesti sitä haluaa heikentää.

Arvoisa puhemies! En voikaan päätyä mihinkään muuhun johtopäätökseen kuin siihen,
että kun aikanaan Säätytalolla näistä asioista on sovittu, niin on kyllä unohdettu se tasku-
laskin kotiin ja unohdettu katsoa, mitä tämä kokonaisuus tarkoittaa. Valitettavasti todella
lopputulos on se, että hallituksen politiikan seurauksena pitkää ja lyhyttäkin työmatkaa aja-
va tulee näiden muutosten johdosta häviämään.

Senpä takia, arvoisa puhemies, sosiaalidemokraatit ovat omassa vaihtoehdossaan esittä-
neet, että pidetään tämä matkakuluvähennys sillä korotetulla tasolla, jolle se nostettiin juu-
ri sen takia, että liikkumisen kustannukset ovat kasvaneet. Ja kun sitten samalla sosiaalide-
mokraattien vaihtoehdossa itse asiassa pieni- ja keskituloisten palkkaverotusta kevenne-
tään enemmän kuin hallituksen vaihtoehdossa, niin itse asiassa tässä käy niin, että meidän
vaihtoehdossamme työn vastaanottaminen ja työn perässä liikkuminen on huomattavasti
edullisempaa kuin hallituksen esityksessä. Tältä osin, arvoisa puhemies, uskallan kyllä to-
deta, että tätä vaihtoehtoa hallituksen kyllä kannattaisi miettiä sen sijaan, että käytetään sa-
toja miljoonia euroja sellaisiin veronkevennyksiin, joiden vaikutukset kuluttajan kukkaros-
sa ovat hyvin pieniä, mikäli ne nyt siellä sitten ollenkaan näkyvät.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

21.08 Markku Siponen kesk: Kunnioitettu puhemies! Tähän Itä- ja Pohjois-Suomen ti-
lanteeseen liittyen haluan nostaa vielä tästä keskustan vaihtoehdosta yhden loistavan konk-
reettisen toimenpiteen, tämän alueellisen opintolainahyvityksen. Viime kaudella tehtiin

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

tästä selvitys, ja tämä on valmis käyttöön otettavaksi. Kyse on vasta kokeilusta. Tässä siis korkeakouluopiskelija kun muuttaa tälle kokeilualueelle, niin hän saa hyvityksen opintolainasta, ja selvitetään, onko sillä sitten vaikutuksia alueen elinvoimaan ja työllisyyteen. Sivistysvaliokunnassa teimme tämän esityksen, ja tästä äänestetään nyt sitten ensi viikolla, ja toivon, että hallitus tätä vielä pohtii. Erityisesti perussuomalaisia kannustaisin pohtimaan. Tämä on alueellinen — todellakin kohdistuu Kajaaniin, Kuhmoon, Sotkamoon, Suomussalmelle, Puolangalle, Hyrynsalmeen, Ristijärvelle, Paltamoon, Savukoskelle, Pelkosenniemelle, Sallaan, Kemijärvelle, Posiolle, Kuusamoon, Pyhännälle, Taivalkoskelle, Pudasjärvelle, Utajärvelle, Vaalaan, Rautavaaralle, Sonkajärvelle, Nurmekseen, Juukaan, Lieksaan ja Ilomantsiin — Itä- ja Pohjois-Suomen konkreettinen kokeilu, jonka vaikutuksia voimme sitten yhdessä arvioida. Kannustan lähtemään tähän mukaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen Krista, olkaa hyvä.

21.10 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää edustaja Aittakumpua minun mielestäni hyvästä, inhimillisestä puheenvuorosta. Kyllä, nimenomaan se on meidän lähtökohtamme myös, että meidän täytyy varmistaa, että yhteiskunta viime kädessä sitten luo sen turvaverkon, jotta apua saa silloin, kun sitä tarvitsee, vaikka totta kai ensisijaisesti, jos me mietimme nyt sitten vaikka työllisyyspolitiikkaa, niin lähtökohtahan on tietysti, että jokainen löytäisi sen työpaikan ja pystyisi työskentelemään ja pystyisi myös antamaan vaikka vain sen pienen panoksen työelämään, jollei pysty erilaisista rajoitteista johtuen täysillä osallistumaan työelämään.

Ja siinä mielessä itse asiassa yksi harmillinen leikkaus tässä hallituksen talousarviossa on se, että osa-aikatyön suojaosat heikennetään niin, että esimerkiksi sellaisille vajaatyökykyisille, jotka pystyisivät ehkä osa-aikatyötä tekemään, se ei ole kannattavaa, koska tämä suojaosa siitä poistuu.

Mutta sitten minä ajattelin, että tämä keskustelu on siinä mielessä ollut hyvää, ja toivon todella, että hallitus tutustuu vielä näihin kaikkiin vaihtoehtobudjetteihin. Siellä varmasti on sellaisia elementtejä, mitä voisi hallituskin ottaa käyttöönsä, ja siihen kovasti kannustan. Ja tosiaan tämä vaihtoehtobudjettien perinnehän on oman ymmärrykseni mukaan 90-luvulla alkanut. Nyt eduskunnasta pois jäänyt Satu Hassi kertoi, että kun hän silloin oli vihreiden eduskuntaryhmän johdossa, niin vihreät tekivät tämmöisen vaihtoehtobudjetin ja siitä syntyi se perinne, että kaikki oppositiopuolueet ovat sitten ryhtyneet näitä tekemään, ja on annettu myös tila keskustelulle, joka on äärimmäisen tärkeää, jotta me voimme kertoa, miten me tässä tilanteessa ensi vuoden talousarvion rakentaisimme, kun voimme sen jokainen puolue tehdä omista lähtökohdista ilman kompromissien tekoa toisin kuin hallituksessa.

Mutta ajattelin omalta osaltani lopettaa tämän keskustelun Sixten Korkmanin sitaattiin, joka mielestäni on varsin osuva: ”Hallituksen talouspolitiikan suurimmat puutteet ovat nuiva suhtautuminen työperäiseen maahanmuuttoon sekä korkean ambitiotason ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaan ja luonnon monimuotoisuuden suojaamiseen. Suomen elinkeinoelämä ymmärtää hyvin, että Suomi hyötyy työperäisestä maahanmuutosta ja voisi nyt hyötyä olemalla ilmaston lämpenemisen torjunnan eturintamassa. Soisi, että hallituksessa nähtäisiin nämä mahdollisuudet ja toimittaisiin sen mukaisesti.” Näin itsekkin soisin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 64/2023 rd

21.13 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Energiapolitiikasta on tänään ehkä aika vähänkin puhuttu, mutta se on hyvin olennainen osa tätä meidän koko Suomen tulevaisuutta, millä tavalla me jatkossa tulevaisuudessa saamme energiaa ja miten sen tuotamme. Yksi asia, josta on taannoin käyty paljon keskustelua, on kotimainen hyvä, hitaasti uusiutuva raaka-aine eli turve, turve-energia. Lokakuussa, kun tässä salissa keskustelimme turpeesta, silloin ympäristöministeri Mykkänen vahvisti tiedon, että hallitus tavoittelee polttoturpeen käytön loppumista jo vuosikymmenen loppuun mennessä. Jo aikaisemmin ihmetystä on aiheuttanut se, että hallitusohjelmaan perussuomalaiset ja kokoomus ovat hyväksyneet kirjauksen siitä, että sähkön- ja lämmöntuotannossa fossiilisten polttoaineiden käyttö lopetetaan kokonaan viimeistään 2030-luvulla tai että se on hallituksen tavoitteena. Tämä on aiheuttanut ihmetystä. Tosiasia kuitenkin on se, että turve on tosiaan hyvä kotimainen, hitaasti uusiutuva raaka-aine, ja keskusta näkee, että sen käyttöä kannattaa tukea.

Jotkut ovat väittäneet, että edellinen hallitus ajoi turpeenkäytön alas, mutta eihän se ole mahdollista. Eihän muuten nykyhallitus olisi voinut kirjata hallitusohjelmaansa tätä turpeenkäytön alasajoa. Ei sitä ole ajettu alas, turvetta nostetaan edelleenkin, mutta ala on kyllä ongelmissa, ja siinä edellinen hallitus yritti omalta osaltaan auttaa, ja nyt keskusta esittää vielä tässä omassa vaihtoehdossaan sitten, että lasketaan turpeen energiavero nollaan.

Keskusta tosiaan esittää turpeen energiaveron laskemista nollaan. Tämä vähentäisi verokertymää noin 16 miljoonaa euroa. No, miten rahoitettaisiin tämä 16 miljoonaa euroa? Esimerkiksi sillä tavalla, että peruttaisiin tämä surullisen kuuluisa keskikaljan veroale. Täysin kotimaisena energianlähteenä polttoturpeella on käyttömääräänsä suurempi merkitys energiahuoltovarmuuden turvaamisessa. Tässä keskustan vaihtoehdossa todetaan, että turpeen merkitys osana huoltovarmuutta on vahvistunut entisestään Venäjän aloittaman hyökkäyssodan jälkeen, ja jatketaan, että huomionarvoista on, että polttoturpeen tuotannosta ovat riippuvaisia myös muut turvejakeet, etenkin huoltovarmuuden kannalta tärkeät kasvu- ja kuiviketurve. Eli maataloudessa käytettävät turvejakeet ovat myös alisteisia polttoturpeen käytölle, ja tätäkin kautta turpeenkäytön jatkaminen on järkevää. Toivon, että hallitus tarkastelee tätä hallitusohjelman linjausta uudelleen ja päinvastoin tukee järkevää turpeenkäyttöä kuin edes haaveilee sen käytön lopettamisesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

21.16 Markku Siponen kesk: Arvoisa puhemies! Hallitus on kertonut, että he kaikin voimavaroin pyrkivät edistämään työllisyyttä. Yksi asia, mikä on suuressa ristiriidassa tämän työllistämistavoitteen kanssa, on työmatkakulujen heikennys tulevalle vuodelle. Jos miettii, vaikka tuolla Itä- ja Pohjois-Suomessa, miksei myöskin pääkaupunkiseudulla, on paljon ihmisiä, jotka käyvät töissä pitkästäkin matkasta. On kannustettu ottamaan työtä kaikissa tilanteissa. Nyt tämä työmatkakulujen heikennys sitten iskee näihin pitkästä matkasta töissä käyviin, esimerkiksi opettajiin ja maatalouslomittajiin.

Kannustaisin vielä hallitusta pohtimaan tätä työmatkakulujen heikennystä. Keskustan vaihtoehtobudjetissa jatketaan tämän vuoden tasolla, halutaan tukea suomalaisten työllisyyttä kaikin voimin.

Riksdagen avslutade debatten.

Ärendet slutbehandlat.